

Faculty of Humanities and Social Sciences
University of Sri Jayewardenepura
Gangodawila, Nugegoda,
Sri Lanka.

IRCHSS 2025 irchss.sjp.ac.lk

“Advancing Sustainable Development Research in the Age of Artificial Intelligence”

IRCHSS 2025

IRCHSS 2025

Faculty of Humanities and Social Sciences University of Sri Jayewardenepura Sri Lanka

IRCHSS 2025

9TH INTERNATIONAL RESEARCH CONFERENCE ON HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

BOOK OF ABSTRACTS

9th International Conference on Humanities and Social Sciences

IRCHSS 2025

*“Advancing Sustainable Development Research in the Age of
Artificial Intelligence”*

BOOK OF ABSTRACTS

19th and 20th March 2025

Faculty of Humanities and Social Sciences

University of Sri Jayewardenepura

Sri Lanka

Book of Abstracts of the 9th International Research Conference on Humanities and Social Sciences 2025 (IRCHSS 2025)

140 Pages

ISSN: 2279-2309

Copyright ©Faculty of Humanities and Social Sciences. All rights are reserved according to the Code of Intellectual Property Act of Sri Lanka, 2003

Published by: IRCHSS-2025, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Sri Jayewardenepura, Sri Lanka

Tel / Fax: +94 112803196

Disclaimer

The opinions and statements of facts expressed in the abstracts and the synopses of speeches in these proceedings are those of the authors and do not necessarily represent those of the editors, the organizing committee of IRCHSS 2025 or the Faculty of Humanities and Social Sciences of the University of Sri Jayewardenepura, Sri Lanka. No responsibility would be accepted by the conference organizers for any errors in the content of individual papers.

Official website of the conference: <http://irchss.sjp.ac.lk/>

Published By: Faculty of Humanities and Social Sciences,
University of Sri Jayewardenepura, Sri Lanka.

Designed By: Mr. Charith Saranga Gunarathna
Thrinki Solutions, Wattemulla,
Banduragoda, Sri Lanka.

Editorial Panel

Editors

Prof. Dr. Asha Nimali Fernando

Dr. H. P. K. N. Hewawasam

Copy Editing

Prof. Dr. M. G. Lalith Ananda

Editorial Assistants

Senior Lecturer Reverend Meepitiye Seelarathana

Ms. M. I. S. De Silva

Ms. K. A. Krishani Gunawardana

Ms. Dinuli Francisco

Ms. Hasini Wijethilake

Page Layout

Mr. N. D. D. N. Weerasinghe

Organizing Committee

Conference Advisor

Prof. Dr. Shirantha Heenkenda

Dean, Faculty of Humanities and Social Sciences

Conference Advisory Committee members

Prof. Dr. Ven. Pinnawala Sangasumana

Snr. Prof. Dr. Charmalie Nahallage

Prof. Dr. D. P. S. Chandrakumara

Prof. Dhanapala Wijesinghe

Prof. Dr. Damayanthi Bamunusinghe

Prof. Dr. Sunethra Thennakoon

Prof. Dr. M. G. Lalith Ananda

Conference Chair

Prof. Dr. Asha Nimali Fernando

Department of Philosophy and Psychology

Conference Secretary

Dr. H. P. K. N. Hewawasam

Department of Criminology and Criminal Justice

Treasurer

Dr. D. P. Kanthi Manel

Department of Social Statistics

Committee Members

Ven. Dr. Nelliwala Meththananda

Ven. Matibamiye Dammasiri

Dr. Priyantha Thilakasiri

Mr. Muditha Amarawadu

Dr. Samanthika Lokugamage

Dr. Tharaka Ananda

Dr. K. B. Deepal Gunasena

Dr. Charith Mudalige

Mr. Damith Ranagala

Ms. Charitha Liyanage

Ms. Niromi Gunarathna

Ms. M. I. S. De Silva

Mr. Samitha Nanayakkara

Ms. H. H. M. P. Madhusanka

Ms. Wathsala Shymalee

Mr. A. M. A. R. Geethalankara

Ms. P. Gayathri

Ms. Thilini Ranasinghe

Ms. Bhagya Dilhani

Ms. R. J. S. U. Rathnayaka

Mr. A. R. M. T. Jayasinghe

Ms. G. K. Vidanapathirana

Ms. M. M. S. A. Karunarathna

Ms. Krishani Gunawardene

Ms. P. D. Wijesekara

Mr. Lahiru Siriwardene

Mr. N. D. D. N. Weerasinghe

Panel of Reviewers

Internal Reviewers

Ven. Snr. Prof. Dr. Madagampitiye
Wijithadhamma

Ven. Prof. Dr. Witharandeniye Chandasiri

Ven. Dambara Amila

Ven. Dr. Kumbuke Chandaloka

Ven. Karadagolle Wijithatissa Thero

Ven. Dr. Dodamgoda Sumanasara

Ven. Dr. Metibambiye Dhammasiri

Prof. Dr. Praneeth Abhyasundara

Prof. Dr. Yasanjee Devika Jayathilake

Prof. Tennyson Perera

Prof. Dr. P. B. Mandawala

Prof. Dr. P. Kannangara

Prof. Dr. Karunasena Hettiarachchi

Prof. Dr. K. M. Alexander

Prof. Dhanapala Wijesinghe

Prof. Dr. B. W. R. Damayanthi

Prof. Dr. K. A. Weerasena

Prof. Dr. M. G. Lalith Ananda

Prof. Dr. Niranji Wijewardhana

Prof. Dr. G. A. Gamini

Prof. Dr. Chithra Jayathilake

Prof. Dr. M. W. Jayasundara

Prof. Dr. Rasanjali Perera

Prof. Dr. Sepala Samarasekara

Prof. Dr. Indira Mawella

Ms. Anuruddika Buddhadasa

Dr. D. P. Kanthi Manel

Dr. Nelum Kanthilatha

Dr. M. M. K. Ratnayake

Dr. W. A. K. C. P. Warnapala

Dr. Nishantha Hettiarachchi

Dr. Senesh Bandara Dissanaik

Dr. Sampath Pushpakumara

Dr. Himalika Ranaweera

Dr. Hansamala Ritigahapola

Dr. Ajantha Kalyanarathne

Ms. H. P. I. Nadeeshani

Dr. H. E. N. Priyadarshani

Mr. M. D. I. K. Abeynayake

Ms. K. G. N. U. Ranaweera

Ms. Nelum Rathnayaka

Mr. Anura Jayasinghe

Dr. Oshan Wedage

Dr. H. P. K. N. Hewawasam

Dr. Samanthika Lokugamage

Ms. Nadeesha Abeyrathne

Dr. Tharaka Ananda

Dr. Deepal Gunasena

Mr. D. L. S Ananda

Ms. Dilhani Ranaweera

Ms. M. I. S. De Silva

Mr. Samitha Nanayakkara

Mr. A. M. A. R. Geethalankara

Dr. Pavithra Jayasinghe

Ms. D. Pasangi Madhushika Perera

Ms. K. A. Krishani Gunawardhana

Ms. Sadunika Rathnayake

External Reviewers

Ven. Dr. Mahakachchakodiye Pangngasekara

Department of Social Sciences and Comparative Studies, Bhiksu University of Sri Lanka.

Snr. Prof. Dr. M. Somathilaka

Department of History, Faculty of Arts, University of Peradeniya, Sri Lanka.

Prof. Dr. Kamal Ranathunge

Faculty of Applied Science, University of Sri Jayewardenepura, Sri Lanka.

Prof. Dr. G.T. Madhubhashini Hewage

Department of Social Studies, The Open University of Sri Lanka.

Prof. Dr. Ruwan Ranasinghe

Department of Tourism Studies, Uva Wellassa University, Sri Lanka.

Prof. Dr. W.H.M.S. Samarathunga

Department of Tourism & Hospitality Management, Faculty of Management Studies, Rajarata University of Sri Lanka.

Assoc Prof. S. M. D. T. Rambukpitiya

Japanese Language, Institute of Foreign Languages Education, Kurume University.

Dr. Dimuthu D. K. Arachchige

Rehabilitation Robotics Laboratory, 1036 ERF, Department of Mechanical and Industrial Engineering, College of Engineering, University of Illinois Chicago, United States.

Dr. Dinindu Dewapura

Gampaha Wickramarachchi University of Indigenous Medicine, Sri Lanka.

Dr. Harini Navoda De Zoysa

Gampaha Wickramarachchi University of Indigenous Medicine, Sri Lanka.

Dr. Krishan Chanaka Wickramasinghe

Department of Mec. and Manufacturing Engineering, University of Ruhuna, Sri Lanka.

Dr. Kumari Jayasooriya

Department of Modern Languages, Faculty of Humanities, University of Kelaniya, Sri Lanka.

Dr. Lankeshwara Munasinghe

School of Computing, Engineering, and Technology, Robert Gordon University, UK.

Dr. L. K. T. Srimal

Department of Mechanical and Manufacturing Engineering, University of Ruhuna, Sri Lanka.

Dr. Parthiban G.

Sri K. Ramachandra Naidu College of Education, Tamilnadu, India.

Dr. R.H.S.K. de Silva

Faculty of Indigenous Medicine, University of Colombo.

Dr. R. P. Liyanage

Department of Cikitsa, Faculty of Indigenous Medicine, Gampaha Wickramarachchi University of Indigenous Medicine, Sri Lanka.

Dr. Ruwan Liyanage

Gampaha Wickramarachchi University of Indigenous Medicine, Sri Lanka.

Dr. Udara I. de Silva

Department of Modern Languages, University of Kelaniya, Sri Lanka.

Dr. Y. S. K. De Silva

Department of Mechanical and Manufacturing Engineering, University of Ruhuna, Sri Lanka.

Mr. Patrick J. J. Devakumar

Department of English language teaching, faculty of Arts, University of Jaffna, Sri Lanka.

Mr. W.M. Chiranthan Jananath Thiwanika Kithulwatta

Department of Information & Communication Technology, Faculty of Technological Studies, Uva Wellassa University of Sri Lanka.

Ms. Indrachapa Gunasekara

Faculty of Industrial Technology, University of Vocational Technology, Sri Lanka.

Ms. Kalani Irosha Dharmasiri

Department of Mass Media, Sri Palee Campus, University of Colombo, Sri Lanka.

Ms. Mihiri Janz

Postgraduate Institute of English, Open University of Sri Lanka.

Ms. Vindya Hewage

Department of Tourism Studies, Faculty of Management, Uva Wellassa University of Sri Lanka.

Message from the Vice Chancellor University of Sri Jayewardenepura

I am delighted to share this message for the 9th International Research Conference on Humanities and Social Sciences (IRCHSS) 2025, hosted by the University of Sri Jayewardenepura. This prestigious event demonstrates our commitment to fostering international discussions and advancing research in the humanities and social sciences.

The theme of this year's conference, "Advancing Sustainable Development Research in the Age of Artificial Intelligence," reflects the dynamic landscape of our modern world and the connection between artificial intelligence and sustainability. As we explore the complexities of the AI-driven era, this conference serves as a key platform for scholars, practitioners, and students to share their insights, engage in thought-provoking discussions, showcase research, and propose innovative solutions for the betterment of our society.

The diversity of topics covered in this conference emphasizes the interdisciplinary nature of the humanities and social sciences. By addressing critical areas such as the impact of technology on society, cultural transformations, and the evolving nature of education, we are collectively contributing to the creation of a more inclusive and sustainable future.

I would like to extend my sincere appreciation to the organizing committee, speakers, and participants for their dedication to making this conference a success. I am confident that the discussions and collaborations fostered here will inspire innovative ideas and encourage lasting partnerships.

Wishing you all a successful and rewarding conference experience.

Senior Professor Dr. M. M. Pathmalal
Vice-Chancellor
University of Sri Jayewardenepura
Sri Lanka

Message from the Dean Faculty of Humanities and Social Sciences

It is with great delight that I extend this message for the 9th International Research Conference on Humanities and Social Sciences (IRCHSS) 2025, hosted by the University of Sri Jayewardenepura. This annual conference stands as a testament to our commitment to academic excellence and interdisciplinary collaboration.

The theme, “*Advancing Sustainable Development Research in the Age of Artificial Intelligence*,” invites us to critically examine the transformative role of artificial intelligence in shaping our societies. This conference presents an opportunity for students, academics, and researchers to share their insights, explore challenges, and develop strategies to address the profound changes by artificial intelligence and other related technologies.

I am particularly excited about the diverse sessions and discussions planned, which reflect the depth and breadth of the humanities and social sciences. These conversations will undoubtedly enrich our understanding and inspire innovative approaches to address contemporary issues.

I am also delighted about the hybrid format of this conference, as it enables participation from around the world. This inclusive approach highlights our dedication to encouraging a wide exchange of ideas and advancing international collaboration in both research and practice.

My heartfelt thanks go to the organizing team, keynote speakers, and participants for their invaluable contributions to this event. I am confident that the knowledge shared and the connections made during this conference will have a lasting impact on our academic community and beyond.

Wishing you a successful and enriching experience.

Prof. Dr. Shirantha Heenkenda

Chief Advisor - IRCHSS 2025

Dean, Faculty of Humanities and Social Sciences

University of Sri Jayewardenepura

Sri Lanka

Message from the Conference Chair

As the Chair of the 9th International Research Conference on Humanities and Social Sciences (IRCHSS, 2025), I take great pride in welcoming each of you to this pivotal event organized by the University of Sri Jayewardenepura. This conference serves as a testament to our collective commitment to exploring innovative pathways and uncovering fresh perspectives within the fields of Humanities and Social Sciences.

The main theme, "Advancing Sustainable Development Research in the Age of Artificial Intelligence," invites us to explore emerging trends and address critical challenges within the field of Humanities and Social Sciences. By engaging with areas such as the impact of technology on society, cultural transformations, and the evolving nature of education, we aspire to cultivate meaningful discussions that will enrich the evolving landscape of research and practice in our disciplines.

I am especially excited that this conference embraces a hybrid model, offering both in-person and virtual participation. This inclusive format expands opportunities for collaboration, fostering a rich exchange of ideas and experiences among experts, researchers, and practitioners from around the globe.

I extend my heartfelt gratitude to the Senior Professor Dr. Pathmalal M. Manage, the Vice-Chancellor of the University of Sri Jayewardenepura, Dean, Professor Dr. Shirantha Heenkenda, Faculty of Humanities and Social Sciences, and our esteemed keynote speaker Prof. Walter Leal for their invaluable support and contributions to the success of this conference.

Let me also express my earnest gratitude to our esteemed partners, the organizing committees, and all participants for their unwavering support and dedication in bringing this event to fruition. I am confident that the knowledge shared and the networks built here will pave the way for future innovations within the field of Humanities and Social Sciences.

I wish you all an inspiring and fruitful conference.

Prof. Dr. Asha Nimali Fernando

Chair – IRCHSS 2025

Department of Philosophy and Psychology

Faculty of Humanities and Social Sciences

University of Sri Jayewardenepura

Sri Lanka

Message from the Conference Secretary

I am deeply honoured and privileged to take on the role of the Secretary of the 9th International Research Conference on Humanities and Social Sciences (IRCHSS, 2025). This conference, hosted by the University of Sri Jayewardenepura showcases a pivotal advancement in knowledge and practice across multiple disciplines, both regionally and globally.

Our theme, "Advancing Sustainable Development Research in the Age of Artificial Intelligence," highlights the critical need to tackle emerging challenges in a world increasingly shaped by technological, social, and political transformations. The wide range of our sub-themes, including Religious Studies and Indigenous Knowledge, Philosophy and Psychology, Media, Communication and IT, Crime, Conflict and Social Wellbeing, Economics, Geography, History, Literature and Language, ensures a thorough and multifaceted exploration of contemporary issues across the diverse disciplines within the Humanities and Social Sciences. This event aims to facilitate the exchange of ideas, research, and innovative practices among scholars, professionals, and policymakers who are at the forefront of this field.

The hybrid format of this conference, incorporating both in-person and online participation, exemplifies our commitment to inclusivity and global collaboration. This format allows for the dissemination of knowledge across geographical boundaries, fostering a diverse and enriching dialogue. I hope this approach will encourage active participation from a wide range of perspectives, thereby enhancing the depth and quality of our discussions.

I would like to express my heartfelt gratitude to Senior Professor Dr. Pathmalal M. Manage, the Vice-Chancellor of the University of Sri Jayewardenepura, Dean, Prof. Dr. Shirantha Heenkenda, Faculty of Humanities and Social Sciences, Conference Chair, Professor Dr. Asha Nimali Fernando, advisory board of the conference, all the reviewers, panel chairs, committee members, and all academic and non-academic members who worked tirelessly to make this conference a reality. Your contributions are invaluable to the success of IRCHSS, 2025. I am confident that the ideas, research, and networks established here will leave a lasting impact on the field of Humanities and Social Sciences.

Wishing you all a thought-provoking and fruitful conference.

Dr. H. P. K. N. Hewawasam

Secretary – IRCHSS 2025

Department of Criminology & Criminal Justice

Faculty of Humanities and Social Sciences

University of Sri Jayewardenepura

Sri Lanka

Message from the Director of the International Center for Multidisciplinary Studies

As the director of the International Center for Multidisciplinary Studies (ICMS), it is with great pleasure and heartfelt enthusiasm that I welcome you to the 9th International Conference on Humanities and Social Sciences. This conference represents a continuous and significant milestone in our faculty's collective effort to cultivate the humanities and social science research.

In the age of artificial intelligence, innovative technologies offer unprecedented opportunities to accelerate progress toward achieving sustainable development goals by enhancing data-driven decision-making, optimizing resource utilization, and fostering smarter, more sustainable solutions. In this context, the 9th International Conference on Humanities and Social Sciences typically aims to explore the intersection of AI and sustainability. The theme of this year's conference, "Advancing Sustainable Development Research in the Age of Artificial Intelligence," highlights our commitment to fostering a collaborative platform for exploring innovative solutions and interdisciplinary approaches to address global sustainability challenges through the transformative potential of artificial intelligence.

This conference provides a unique platform for educators, policymakers and scholars from around the world to come together and exchange ideas that will drive meaningful innovation in advancing sustainable development research. Their insights and expertise will undoubtedly inspire and challenge us to think creatively about how we can better prepare our students for the future.

I extend my sincere gratitude to all the participants for their dedication and commitment to the success of this conference. I also want to acknowledge the hard work and dedication of the organizing team including the Dean of the Faculty Professor Dr. Shirantha Heenkenda, Conference Chair Professor Dr. Asha Nimali Fernando, the Conference Secretary Dr. H. P. K. N. Hewawasam, and all the academics of the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Sri Jayewardenepura in making this event a success.

Thank you for joining us at this pivotal moment in the conference history of the Faculty of Humanities and Social Sciences, as we proudly host the 9th International Research Conference on Humanities and Social Sciences.

I look forward to the inspiring conversations and innovative solutions that will emerge from the discussions integrating artificial intelligence into sustainable development.

Prof. Dr. T. M. S. P. K. Thennakoon

Director of International Center for Multidisciplinary Studies
Faculty of Humanities and Social Sciences
University of Sri Jayewardenepura
Sri Lanka

Acknowledgment

On behalf of the Organizing Committee of the 9th International Research Conference on Humanities and Social Sciences (IRCHSS), we extend our heartfelt gratitude to all those who contributed to the success of this prestigious event.

We express our sincere appreciation to Senior Professor, Dr. Pathmalal M. Manage, Vice Chancellor of the University of Sri Jayewardenepura for the invaluable guidance and unwavering support, and Professor, Dr. Shirantha Heenkenda, Dean, Faculty of Humanities and Social Sciences for the continuous encouragement and leadership throughout the conference preparation. A special word of thanks goes to Professor Dr. Walter Leal, the Keynote Speaker, and Plenary Session speaker Professor Dr. K. Sashikumar for sharing their expertise and thought-provoking perspectives, which greatly enriched the academic discourse of the conference. Our deepest gratitude also goes to Professor Ankuran Daththa, First Secretary and Director, Indian High Commission and Director, Indian Cultural Center and Dr. Bina Gandhi, Deputy Director, SAARC Cultural Center as the Guest of Honors, whose presence and insights added immense value to the event.

We are grateful to the advisory board for their continuous support and guidance and to Professor Dr. T. M. S. P. K. Thennakoon, Director of the International Center for Multidisciplinary Studies for their leadership and commitment. Our appreciation extends to all reviewers, both local and international, and editors, whose meticulous efforts ensured the academic quality and integrity of the research presented. We sincerely appreciate the invaluable contributions of Professor Dr. M. G. Lalith Ananda for his meticulous editing and proofreading of all the documents related to the conference. His dedication and expertise have been instrumental in ensuring the highest standards of accuracy and quality.

We acknowledge with gratitude the contributions of the university administration, including the Registrar, Deputy Registrar, and Bursar, for their assistance in logistical and financial matters. Our sincere thanks also go to Professor Dr. Damayanthi Bamunusighe, Director, CEDEP, and the IT team for their technical and digital support in ensuring a seamless conference experience.

A special appreciation is extended to all committee members, both academic and non academic, for their tireless dedication and teamwork in organizing this event. We also extend our gratitude to the presenters and participants, whose research contributions and engaging discussions were the essence of this conference.

Finally, we recognize and appreciate the invaluable support of our work aids, whose efforts behind the scenes played a significant role in the smooth execution of the event. Thank you all for your dedication and commitment in making IRCHSS 2025 a resounding success.

Organizing Committee - IRCHSS 2025

Table of Contents

Editorial Panel.....	iii
Organizing Committee	iv
Panel of Reviewers.....	vi
Message from the Vice Chancellor	ix
Message from the Dean.....	x
Message from the Conference Chair.....	xi
Message from the Conference Secretary	xii
Message from the Director of the International Center for Multidisciplinary Studies	xiii
Acknowledgment	xiv
Profile of Professor Dr. (multiple) Walter Leal.....	1
Keynote Speech.....	2
Advancing Sustainable Development Research in the Age of Artificial Intelligence	3
Professor Dr. (multiple) Walter Leal	
Plenary Speech	4
Exploring The Intersection of Music & Technology	
Professor Dr. K. Sashikumar.....	5

RELIGIOUS STUDIES AND INDIGENOUS KNOWLEDGE

The Upanishadic View of Self and Personality with Reference to the Concept of <i>Ātman</i>	8
ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සඳහා දූතිය උරුමයේ සුත්‍රයෙහි ප්‍රකට වන අධ්‍යාපන සංකල්ප උපයෝගී කර ගැනීම පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්.....	9
මහායාන සම්ප්‍රදායාගත පංච මාර්ග සංකල්පයෙහි දර්ශන මාර්ගය: විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්	10
ජාතක කථා ඇසුරින් නිර්මාණය වන තොරණ ඩිජිටල්කරණය වීම පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්.....	11
අනුරාධපුර යුගයේ සඳකඩපහණින් නිරූපණය වන සාරධර්ම සන්නිවේදනය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්.....	12
දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය දරුවන්ගේ පෞරුෂ සංවර්ධනයට උපකාරවන ආකාරය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් (අත්තනගල්ල ශාසනාරක්ෂක බලමණ්ඩලයේ දහම් පාසල් ඇසුරින් අධ්‍යයනයක්)	13

PHILOSOPHY AND PSYCHOLOGY

ශ්‍රී ලංකාවේ පරිවාස රැඳවුම් සහ සහතික කල බාලිකා පාසල්වල ක්‍රියාත්මක වන අධ්‍යාපන ක්‍රමයවේදයේ මනෝවිද්‍යාත්මක ස්වභාවය පිළිබඳ විමර්ශනයක්.....	15
Work Motivation: A Critical Study on Behaviour, Needs, Job Design and Cognitive Factors Impact in Sri Lankan Organizations	16

ගබ්සාවේ සදාචාරාත්මක පැතිකඩ පිළිබඳ විචාරාත්මක අධ්‍යයනයක්.....	17
දුරකථනයට ඇබ්බැහිවීමෙන් ඇතිවන ගැටලු අවම කිරීමට බෞද්ධ මනෝවිද්‍යාත්මක උපයෝගීතාව පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් (අවුරුදු 12-16 දක්වා ළමුන් ඇසුරින්).....	18
The Buddhist View on Poverty	19
ප්‍රාථමික පාසල් සිසුන් මානසික ආතතියට පත් කරන සාධක පිළිබඳ මනෝවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් (කොටුගොඩ ශ්‍රී රාහුල ප්‍රාථමික විද්‍යාලය ඇසුරින්).....	20
A psychological Study on Impact of ChatGPT on Active Listening Habits of University Students .21	
සමාජ දෘෂ්ටිය සහ ආකල්ප හේතුවෙන් සමලිංගික පුද්ගලයන් මුහුණ දෙන ගැටලු පිළිබඳ මනෝවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්.....	22
විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යයන කටයුතු ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යයෙන් සිදුකරන භාෂා ප්‍රවීණතාව දුර්වල සිසුන් මුහුණ දෙන ගැටලු හා විසඳුම් පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් (ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයේ මානවශාස්ත්‍ර හා සමාජීයවිද්‍යා පීඨය ඇසුරින්).....	23
A Comparative Study on the Difference between the Philosophy of Theravāda and Mahayana Buddhism.....	24
විශ්වවිද්‍යාලීය ක්‍රීඩක ක්‍රීඩිකාවන්ගේ ක්‍රීඩා මානසිකත්වය සංවර්ධනය සඳහා කෘත්‍රිම බුද්ධිය භාවිතයේ බලපෑම	25
විවාහක කාන්තා වෘත්තිකයන්ගේ රැකියා ආතතිය සහ පවුල් ආරවුල් අතර පවතින සම්බන්ධතාව පිළිබඳ මනෝවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් (මේවනපලාන ග්‍රාමය ඇසුරෙනි).....	26
සයිබර් හිරිහැර හේතුවෙන් වින්දිතයන්ට සිදුවන බලපෑම පිළිබඳ මනෝවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් (ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයේ මානවශාස්ත්‍ර හා සමාජීයවිද්‍යා පීඨය ඇසුරින්).....	27
Impact of Guidance Counseling Service on Emotional Expression of Adolescents: A Study Based on Rathnapura Educational Tamil medium Schools	28
The Effect of Psychological Capital on Work-Life Balance of Female Employees in University of Jaffna, Non-Academic Staff.....	29

COMMUNICATION, MEDIA AND IT

A combined machine learning and knowledge graph approach for analysing stroke causes with ensemble methods	32
A study of the effect of cinematic technological apparatus on the negation of the ideological autonomy of the cinema spectator.....	33
සංස්කෘතික හෙප්මොනියක් ලෙස අන්තර්ජාල කාමුක දර්ශන පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් (ශ්‍රී ලංකාවේ බස්නාහිර පළාත ඇසුරින්).....	34
පුවත්පත් ලිපි සම්පාදනයෙහිලා කෘත්‍රිම බුද්ධිය භාවිත කිරීමේ වාසි සහ අවාසි පිළිබඳ විශ්ලේෂණාත්මක අධ්‍යයනයක්.....	35
Access to Digital Infrastructure in an Era of Artificial Intelligence: The Digital Rights Perspective36	

CRIME, CONFLICT, AND SOCIAL WELLBEING

ග්‍රාමීය වශයෙන් සිදුවන අපරාධ වාර්තා නොවීමට (නිලීන අපරාධ) බලපාන සාධක පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්.38	
කාන්තාවන් ඉහළ තනතුරු සඳහා ලඟා වීම ආයතනික නිර්ණායක මගින් සීමා කිරීම පිළිබඳව අධ්‍යයනයක් (ශ්‍රී ලංකා පොලිස් සේවය ඇසුරින්).....	39

මිනිසා විශ්වාස හේතුවෙන් පුද්ගලයන් අපරාධ වින්දිතභාවයට පත්වීමට බලපාන සාධක පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්	40
Development-Induced, Resettlement-Driven Conflict and its Impact on Livelihoods of Resettled Vedda Community in Sri Lanka.....	41
Empirical study of Online Pornography Consumption, and Academic Performance of Arts Undergraduates at University of Ruhuna, Sri Lanka.....	42
A Study on the Impact of ChatGPT on Social Interactions of University Students	43
අපරාධවලට ගොදුරු වූ පාසල් සිසුන්ගේ මානසික කම්පනයට විසඳුම් සෙවීමේදී පාසල් මුහුණ දෙන අභියෝග පිළිබඳව අධ්‍යයනයක් (ඉබ්බාගමුව අධ්‍යාපන කලාපය ඇසුරෙන්).....	44
බහු-සංස්කෘතික සමාජවල වාර්ගික හා ආගමික ගැටුම් අවම කිරීම සඳහා අධ්‍යාපනයේ කාර්යභාරය (මහනුවර නගරය ඇසුරින්).....	45
තරුණයන් අතර මධ්‍යසාර සහ මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය ඉහළ යෑම කෙරෙහි සමාජ ආකල්ප විසින් සිදු කරනු ලබන බලපෑම පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් (හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කය ඇසුරින්).....	46
Does ‘originality’ matter? The need for Generative Artificial Intelligence regulation against its threats upon Copyright Law in Sri Lanka.	47
A Criminological Study of the Trends in the Use of Cannabis-Containing Ayurvedic Modaka by University Students.....	48
An exploratory study of the contribution of effective school management to school social well-being in Sri Lanka	49
මුහුදුබඩ පාරිසරික වෙනස්වීම් හේතුවෙන් ඇති වී ඇති අපරාධ පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් (ගාල්ල, හික්කඩුව පොලිස් බල ප්‍රදේශය ඇසුරින්).....	50
A sociological study of factors influencing rural youth criminality (With special reference to Imbulpe Divisional Secretariat Division of Rathnapura District).....	51
The Impact of Workplace Environment and Socio-Economic Factors on the Wellbeing of Tea Estate Workers in Sri Lanka.....	52
විවාහක පිරිමි පුද්ගලයන් බන්ධනාගාරගත වීමට බලපාන සාධක පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් (වැලිකඩ බන්ධනාගාරය ඇසුරින්).....	53
A Criminological Study on the Factors Affecting Women Victimization: With Special Reference to Elpitiya Police Division	54
Barriers Faced by the Arts Graduates in Finding Jobs: A Sociological Analysis.....	55
AI-Powered Digital Forensics: A Novel Approach to Combating Cyber Crimes in Sri Lanka.....	56
Leveraging Rules as Code (RaC) to Enhance Sri Lankan Criminal Justice Administration in the Age of Industry 5.0.	57
Illustration of CPTED Principles within the 11 th SDG on Sustainable Cities and Communities: A Pathway towards Security	58

ECONOMICS, GOVERNANCE, AND DEVELOPMENT

China's Strategic objectives in Foreign and Security Policy: Balancing Territorial Integrity, Regional Influence and Economic Leadership.....	60
Future Trend and Forecasting of Aging Population in Sri Lanka (1960 – 2021).....	61
Economic Loss of Rice Wastage in Households of the Western Province of Sri Lanka.....	62

Factors in Forming the Disposition of Policy Implementers: A Study on Selected Sorjan Projects in Kelaniya and Kalutara.....	63
Evaluating the Consequences and Effectiveness of Tax Reforms in Aiding Economic Recovery in Post-2022 Sri Lanka: Case Study of Colombo District	64
Rural Poverty and Small-Scale Gem Mining (Special reference to Hopitigala Village in Ratnapura District)	65

GEOGRAPHY AND ENVIRONMENTAL STUDIES

Nearshore Algal Species Cell Count Prediction Method Based on iTransformer.....	67
An AI-driven Geospatial Analysis on the Potential for Planning and Development of the Tourism Industry in Ratnapura District.....	68
Leveraging Artificial Intelligence in Geography and Environmental Studies to Drive Sustainable Development with Enhanced Analytical Capabilities.....	69
Spatial Modelling Approach for Identification of Potential Areas for the Expansion of Urban Green Spaces in Emerging Towns in Southern Province, Sri Lanka.....	70
Military Geography; A Historical Perspective from Colonial Period of Sri Lanka.....	71
An analysis of the impact of climate change on vegetable farming in the Badulla District, Sri Lanka	72
දක්ෂිණ ශ්‍රී ලංකාවේ භූමි පරිහරණයේ වෙනස්වීම පිළිබඳ භූ අවකාශීය විශ්ලේෂණයක් ගාල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ ඉමදුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය ඇසුරින්.....	73
Biopolitics of Environmental Justice: A Game Theory Approach	74
Utilizing Geospatial Technology and Artificial Intelligence for Sustainable Tourism Development: A Case Study of the Galle District, Sri Lanka.....	75

HISTORY, CULTURE, FINE ARTS, HERITAGE MANAGEMENT, AND TOURISM

Zoomorphism in the Sinhabahu Legend: An Analysis of Human-Animal Transformation as a Form of Reinforcing Power Dynamics	77
A study of the American Rockefeller philanthropist's involvement in a suppressed epidemic in Ceylon during the British Empire.....	78
කර්මචිහාන පැරණි සාක්ෂ්‍ය ලේඛනයක් පරිවේශනීය සාධක ඇසුරෙන් ලංකාව සහ ටිබෙටය අතර සබඳතා	79
මොනරාගල, රිටිගහවත්ත කදාල වෙහෙර ඓතිහාසිකත්වය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්.....	80
ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍යම පන්තිය බිහිවීම හා එහි ස්වභාවය පිළිබඳ විශ්ලේෂණයක්.....	81
වරපුරුෂ සේවය හා බද්ධ රාජ්‍ය ආරක්ෂක ජාලය නූතන රාජ්‍යය සමඟ ඇති අදාළත්වය පිළිබඳ විමර්ශනයක්.....	82
කෝලම් නාටකය සහ හරතමුනි නාට්‍යශාස්ත්‍රය පිළිබඳ සංසන්දනාත්මක අධ්‍යයනයක්.....	83
රුහුණු මහා කතරගම දේවාලයෙහි සෙනසුරාදා නානුමුර පූජාව හා වාරිතූ පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්.....	84
මන්දගම්පසීය අභිචාර මංගල්‍යයෙහි සංස්කෘතිකාංග පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්.....	85

සංස්කෘතික විසරණයේ බලපෑමෙන් සාම්ප්‍රදායික ගැමි සමාජයන්හි සිදුවන වෙනස්වීම (අම්පාර, පානම ප්‍රදේශ ඇසුරින්).....	86
මහනුවර යුගයේ චිත්‍ර නිර්මාණය සඳහා බලපෑ සංස්කෘතික මූලාශ්‍රය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක් 87	
Hyper-reality and body politics: a study of feminine corporeality and the uncertainty inherent in the notion of ‘her body’	88
‘පත්තිනි’ සිනමා සිනමා කෘතියේ ශ්‍රව්‍ය- දෘශ්‍ය සංගීත අන්තර්ගතයෙන් ප්‍රතීයමාන ඉන්ද්‍රිය- ලංකා සංස්කෘතික සබඳතා පිළිබඳ මානවවංශ සංගීත විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්.....	89
පුස්තකාල ලේඛන සම්ප්‍රදාය ආශ්‍රිත චාරිත්‍ර-චාරිත්‍රමය අස්පර්ශිත සංස්කෘතික උරුමය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් 90	
An Exploratory Study of the Effect of Traditional Sports on an Individual’s Socialization	91

LITERATURE & CREATIVE WORK

සිංහල සරල ගී නිර්මාණයෙහි ලා ජන නාද රටා භාවිතය පිළිබඳ විශ්ලේෂණාත්මක අධ්‍යයනයක්. (ලයනල් රන්වල ගේ කෝරාගත් ගීත නිර්මාණ ඇසුරින්)	93
Examining the Manipulation and Projection of a Utopian Illusion by Governments in Young Adult Dystopian Fiction: An Exploration of the Novel <i>Delirium</i> by Lauren Oliver.....	94
New Challenges to the Inequality in Higher Education in the Era of Artificial Intelligence	95
From Bookshelves to Netflix: Exploring <i>Anne with an E</i> as a 21 st century Adaptation of Montgomery’s Children’s Classic	96
පාරිසරික ආචාරධර්ම බණ්ඩනය වීම හේතුවෙන් සිදුවන බලපෑම පද්‍යකරණයට ලක් වූ ආකාරය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්.....	97

LANGUAGE, LANGUAGE TEACHING, AND LINGUISTICS

Exploring the Perception of New Assessment Procedure Implemented in Outcome-Based Education in Secondary Level of Bangladesh: A Case Study	99
Impact of AI-Enhanced Reflective Journals on Metacognitive Awareness in Writing Skills.....	100
The Effectiveness of Task-Based Approach in Enhancing Listening Skills of Chinese Language Undergraduates in University of Sri Jayewardenepura.....	101
Challenges faced by novice Chinese language teachers: A case study of temporary lecturers at University of Kelaniya	102
Identifying the Productive and Creative Processes of Word Formation: A Qualitative Study Based on Three Novels Written in Sri Lankan English	103
Teaching Oral English at the Primary Level: A Focus on Grade 3 and 4 Students in Batticaloa District	104
‘Scaffolding Originality’: The Effectiveness of Scaffolding Activities on Minimizing AI-Generated Answers in the ESL Class	105
වීන සහ සිංහල භාෂාවල විභක්ති අර්ථ භාවිතයෙහි සම විසමතා	106
An Action Research Study on Teaching Basic Modal Verbs to Undergraduates of Intermediate Level Classes in the Faculty of Arts of a State University	107

සද්ධර්මරත්නාවලියෙන් හෙළිවන තත්කාලීන වෛද්‍ය වෘත්තියාඛද්ධ උපහාෂාව පිළිබඳ සමාජ වාග්විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්.....	108
ESL Learners' Perceptions of Integrating Video Vlogs into the Development of English Speaking	109
Domestication or Foreignization in Sinhalese Children's Literature Translated into Japanese: The Case of Sybil Wettasinghe's Children's Storybooks.....	110
Aiming for Student Output that Does Not Rely on Generative AI Project of Developing an Intermediate-Level Japanese Textbook.....	111
Strategies for Subtitling Cultural Items in Colonial Sri Lanka: With Special Reference to the Film 'Gaadi'	112
Learner perception regarding institutional support for EMI in Sri Lankan higher education: A case study	113
Impact of a Brief Mindfulness Intervention on English Language Reading Comprehension among Advanced Level Students in Sri Lanka.....	114
The effectiveness of ChatGPT in enhancing the vocabulary acquisition of G.C.E Advanced Level students in Sri Lanka.....	115

TECHNOLOGY, INNOVATIONS AND INVENTIONS

Mental Health Awareness and Stigma in Different Cultures: The Role of Facebook in Shaping Perceptions and Reducing Stigma	117
Effective Use of Food Waste: A Study in Faculty of Engineering, University of Ruhuna.....	118
Factors influencing entrepreneurial intention among the youth in Sri Lanka	119

Advancing Sustainable Development Research in the Age of Artificial Intelligence

Profile of Professor Dr. (multiple) Walter Leal

Professor Walter Leal holds the Chairs of Climate Change Management at the Hamburg University of Applied Sciences (Germany), and Environment and Technology at Manchester Metropolitan University (UK). He earned multiple doctoral degrees, such as DSc, DPhil, DEd, DL and DTech. He directs the Research and Transfer Centre "Sustainability Development and Climate Change Management". His main research interests are in the fields of sustainable development and climate change, also including aspects of climate change and health. He is the founder of the European School of Sustainability Science and Research and of the Inter-University Sustainable Development Research Programme. Professor Walter is a leading expert in Sustainable Development and AI Ethics, with numerous publications on environmental issues, sustainability, and climate change. His extensive body of work includes approximately 700 publications, comprising 193 books, 102 book chapters, and over 430 research papers. He is also the Editor-in-Chief of the Encyclopedia of the UN Sustainable Development Goals currently being prepared in the field of sustainable development.

Keynote Speech

Advancing Sustainable Development Research in the Age of Artificial Intelligence

Professor Dr. (multiple) Walter Leal

Professor of Environment and Technology

University of Hamburg, Germany, and Manchester Metropolitan University (UK)

The integration of artificial intelligence (AI) into sustainable development research presents unprecedented opportunities and challenges for addressing global issues such as poverty, climate change, and resource depletion. As we navigate the complexities of the 21st century, AI technology can significantly enhance our ability to analyze data, predict outcomes, and implement sustainable practices. AI's processing power allows researchers to analyze vast amounts of data from diverse sources, including satellite imagery, social media, and environmental sensors. This capability improves our understanding of environmental changes and socio-economic factors that drive unsustainable practices. For instance, machine learning algorithms can identify patterns in deforestation or pollution, enabling policymakers to target interventions more effectively and develop evidence-based strategies to combat these issues.

Furthermore, AI can play a crucial role in optimizing resource management. By utilizing predictive analytics, industries can forecast demand and supply fluctuations, reducing waste and improving efficiency in areas like agriculture, water management, and energy production. AI-driven systems can also enhance renewable energy integration by predicting energy loads and adjusting supply accordingly, thereby supporting a transition to sustainable energy sources.

However, the use of AI in sustainable development research also raises critical ethical and social considerations. Data privacy, algorithmic bias, and the digital divide are pressing concerns that need to be addressed to ensure equitable benefits of AI. The reliance on AI tools may inadvertently exclude marginalized communities whose data may not be represented, thereby exacerbating existing inequalities. To combat this, inclusive data collection practices and interdisciplinary collaboration are vital to ensure that AI supports the needs of all stakeholders, particularly vulnerable populations.

Moreover, researchers must prioritize transparency and accountability in the development and deployment of AI systems. Clear guidelines and frameworks should be established to govern AI applications in sustainable development, ensuring that they align with the principles of ethical governance and human rights. Engaging communities in the co-creation of AI technologies is essential to foster trust and ensure that solutions are culturally and contextually appropriate. The future of sustainable development hinges on our ability to leverage AI responsibly. Collaborative efforts between governments, academia, industry, and civil society can drive innovation while safeguarding ethical standards. By promoting interdisciplinary research and embracing AI's potential, we can develop comprehensive strategies that not only address immediate sustainability challenges but also ensure a long-term, equitable approach to development. Embracing this synergy between technology and sustainable research will be crucial in our quest for a more sustainable and resilient future for all.

Plenary Speech

Exploring The Intersection of Music & Technology

Professor Dr. K. Sashikumar

Former Dean of Faculty of Performing Arts, Department of Vocal Music
Faculty of Performing Arts, Banaras Hindu University
Varanasi, India

Music is a pleasant sound that is a combination of melodies and harmony and soothes you. Music may also refer to the art of composing such pleasant sounds with the help of various musical instruments. Music has great qualities of healing a person emotionally and mentally. Music is a form of meditation. While composing or listening to music one tends to forget all his worries, sorrows and pains. But, in order to appreciate good music, we need to cultivate our musical taste. It has the power to cure diseases such as anxiety, depression, insomnia, etc. The power of music can be testified by the legends, about Tansen of his bringing the rains by singing Raag Megh Malhar and lighting lamps by Raga Deepak. Muthuswami Dikshitar by singing Raga Amrutavarshini bringing the rain to a place in Tamil Nadu. It also helps in improving concentration and is thus of great help to the students. Music is the essence of life. Everything that has rhythm has music. Our breathing also has a rhythm. Thus, we can say that there is music in every human being or a living creature.

Technology has always been inseparable from the development of music. But in the twentieth century, a rapid acceleration took place: a new "machine music" came into existence, electronic musical instruments appeared, and composers sometimes seemed more like sound technicians than musicians. In the present era of composing music, the relationship between technology and modern music has become more popular.

Music technology is the study or the use of any device, mechanism, machine or tool by a musician or composer to make or perform music; to compose, notate, playback or record songs or pieces; or to analyze or edit music. The advent of digital audio workstations, software instruments and electronic production techniques has democratized music creation. Artists now have powerful tools at their fingertips, enabling them to experiment with sounds, collaborate remotely, and produce music independently. The first form of music listening came to our ears with live music. The art form of music came from our earliest groups of people through oral tradition.

In the 20th-century music, there was a vast increase in music listening, as the radio gained popularity and phonographs were used to replay and distribute music in the beginning. The invention of sound recording and the ability to edit music gave rise to a new subgenre of classical music, including the acoustic and Music schools of electronic composition. Sound recording was also a major influence on the development of popular music genres because it enabled recordings of songs and bands to be widely distributed. The introduction of the multi-track recording system had a major influence on rock music because it could do much more than record a band's performance. Using a multi-track system, a band and their music producer could overdub many layers of instrument tracks and vocals, creating new sounds that would not be possible in a live performance.

Today, because of electronic technology, we listen to unaltered music only rarely. The sounds we hear have been not only performed by musicians but also interpreted by audio engineers, who have reinforced the acoustics of concert halls, spliced together note-perfect recorded performances, created artificially reverberant performance spaces, projected sounds across the world via satellite broadcast, greatly amplified rock concerts, and created temporal continuities that never existed "live." The audio engineer is almost as highly trained as the concert performer and can be just as sensitive an artist.

Artificial intelligence music (music and AI) is the development of music software programs which use AI to generate music. As with applications in other fields, AI in music also simulates mental tasks. Artificial intelligence finds its beginnings in music with the transcription problem: accurately recording a performance into musical notation as it is played. Père Engramelle's schematic of a "piano roll", a mode of automatically recording note timing and duration in a way which could be easily transcribed to proper musical notation by hand, was first implemented by German engineers J.F. Unger and J. Hohlfield in 1752. A prominent feature is the capability of an AI algorithm to learn based on past data, such as in computer accompaniment technology, wherein the AI is capable of listening to a human performer and performing accompaniment. Artificial intelligence also drives interactive composition technology, wherein a computer composes music in response to a live performance. There are other AI applications in music that cover not only music composition, production, and performance but also how music is marketed and consumed. Several music player programs have also been developed to use voice recognition and natural language processing technology for music voice control. The current paper includes the application of AI in music composition, performance, theory and digital sound processing.

Religious Studies and Indigenous Knowledge

The Upanishadic View of Self and Personality with Reference to the Concept of *Ātman*

Randika Perera¹

The Upanishad teachings have shared wisdom on interpreting phenomena that are associated with human existence. All the teachings presented in the Upanishad are centered on the theme of the *ātman*, soul, or spirit. Scholars saw this concept from a religious and metaphysical perspective. However, the exploration of the concept of the *ātman* consists of a psychological foundation reference to the concepts of the self and personality. Considering this significance, the research question of the study is whether the concept of *ātman* can be evaluated as a psychological concept related to the self and personality. The objectives of the study are to evaluate the concept of the *ātma* from a psychological viewpoint, reference theories of the self and personality, and recognize *ātman* from a psychological Perspective. This study is qualitative; primary sources are *Dasha Upanishad* and its commentaries. Synthesis of the concepts has been done with the content analysis method. Throughout the analysis, the various teachings related to *ātman* have been examined according to theories of the self and personality. The concept of *ātman* in the Upanishad has been presented from a sacred to secular viewpoint. As described in psychology, *ātma* is also a phenomenological state of an individual originating from our sensory experience. All the experience of existence is reflected through the *ātma*. As illustrated in the commentaries through the *ātma* it's present as an I-principle and egoism with a dualistic viewpoint with cause-and-effect nature. The source of miseries such as delusion, grief, and desires are derived from the dualism of *ātma*. Then, under the concept of the *pancakosha*, Upanishad literature empathizes the individual personality from the level of the body to the intellectual and transcendent state, which are known as *Annamaya*, *Pranamaya*, *Manomaya*, *Vijanamaya*, and *Anandamaya kosha*. Another unique feature of the *ātman* is its associated transformation ability of the individual's continuous experience which can lead to a development of the individual personality. The state of the *ātman* has the potential to dissolve the negative or dualistic nature of the *ātma*. This state can be achieved through self-knowledge and enable individuals to experience the true self and the respective state has been highlighted as the highest state of transformation of self and personality. Thus, the literature of *Upanishad* has illustrated the teachings related to the self and personality under the concept of the *ātma*. Through a secular perspective, *ātma* presents the individual nature developed through the sensory experience to the intellectual interpretations, which represent a dualistic nature and every individual can develop the personality towards a transcendent state of pure self and supreme bliss. The psychological explanation related to the *ātman* can be majorly applied as the psychological theory related to the human self and personality for transpersonal psychological counseling and psychotherapy, to develop individual personality in a spiritual insight.

Keywords: *Ātma, Pancha kosha, Personality, Self, Upanishad*

¹ Gampaha Wickramarchchi University of Indigenous Medicine, Sri Lanka
randika@gwu.ac.lk

ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සඳහා දූතිය උරුවෙල සූත්‍රයෙහි ප්‍රකට වන අධ්‍යාපන සංකල්ප උපයෝගී කර ගැනීම පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

කේ. ඩබ්ලිව්. ඩී. කුජ්ක¹

අධ්‍යාපනය සැකසී ඇත්තේ ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය පාදක කරගෙන ය. ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය යනුවෙන් අදහස් කරනු ලබන්නේ දැනුම ලබා ගැනීම, ඉගැන්වීමේ ක්‍රම හා ගුරු සිසු සම්බන්ධය යනාදියෙහි අන්තර් ක්‍රියාකාරීත්වය යනුවෙනි. ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සාර්ථකව සිදු කිරීමට බෞද්ධ අධ්‍යාපන දර්ශනය තුළ විවිධ ක්‍රමවේද ප්‍රකට වේ. මතකය, ධාරණ ශක්තිය හා මනා සිහිය ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සඳහා බලපාන ප්‍රධාන සාධක ලෙස දැක්විය හැකිය. මේ අනුව මෙම පර්යේෂණයෙහි ගැටලුව වන්නේ ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා දූතිය උරුවෙල සූත්‍රයෙහි ප්‍රකට වන අධ්‍යාපන සංකල්ප උපයෝගී කර ගත හැකි ද යන්න යි. ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා සුතා, ධතා, වචසා පරිචිතා, මනසානුපෙක්ඛිතා හා දිට්ඨියා සුප්පට්ඨිද්ධා යන ඉගැන්වීම් යොදාගැනීමේ වැදගත්කම අධ්‍යයනය කිරීම මෙම පර්යේෂණයෙහි අරමුණ වේ. දූතිය උරුවෙල සූත්‍රයෙහි ප්‍රකට වන සංකල්ප ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා උපයෝගී කර ගැනීමට පුද්ගලයාට යොමු කරවීම මෙම පර්යේෂණයෙහි වැදගත්කම ලෙස දැක්විය. ගුණාත්මක පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය යටතේ මූලික වශයෙන් සූත්‍ර පිටකය ප්‍රාථමික මූලාශ්‍රය ලෙසත්, ග්‍රන්ථ හා ලිපි යනාදිය ද්විතීයක මූලාශ්‍රය ලෙසත් යොදාගෙන සන්ධාර දත්ත විශ්ලේෂණ ක්‍රමවේදය යටතේ දත්ත විශ්ලේෂණය කරමින් මෙම පර්යේෂණය සිදු කර ඇත. ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සඳහා සුතා, ධතා, වචසා පරිචිතා, මනසානුපෙක්ඛිතා හා දිට්ඨියා සුප්පට්ඨිද්ධා යන ඉගැන්වීම් භාවනාමය ක්‍රියාවලියක් ලෙස ප්‍රායෝගිකව කිරීම තුළින් ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සාර්ථකව සිදුකළ හැකිය. අංගුත්තර නිකායේ දූතිය උරුවෙල සූත්‍රයෙහි සුතා, ධතා, වචසා පරිචිතා, මනසානුපෙක්ඛිතා හා දිට්ඨියා සුප්පට්ඨිද්ධා යන ඉගැන්වීම් මැනවින් ප්‍රකට වේ. මෙම ඉගැන්වීම් මනා සිහියකින් යුතුව අවබෝධ කරගෙන ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් අවස්ථාවන්හි දී ප්‍රායෝගිකව සිදු කළ හැකි වේ. සුතා යනු හොඳින් ශ්‍රවණය කිරීම යි. ධතා යනු ධාරණය කර ගැනීම යි. වචසා පරිචිතා යනු ප්‍රායෝගිකව සිදු කිරීම යි. මනසානුපෙක්ඛිතා යනු මනසින් විමසීම යි. දිට්ඨියා සුප්පට්ඨිද්ධා යනු අවබෝධය ලැබීම යි. මෙම ඉගැන්වීම් භාවනාමය ක්‍රියාවලියක් ලෙස යොදා ගැනීම තුළින් ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලිය වගේම ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය ද සාර්ථකව සිදු කළ හැකි වේ. ඊට හේතුව වන්නේ මෙම ක්‍රමවේද මගින් අවබෝධය හා ධාරණ ශක්තිය වර්ධනය කර ගැනීමට ඉවහල් වෙන බැවිනි. මූලික වශයෙන් මෙම ක්‍රමවේදය තුළින් සතිය ඇති කර ගැනීමට ඉවහල් වීම, චිත්තන හැකියාව, අවබෝධය හා ප්‍රායෝගිකත්වය යනාදිය මැනවින් ගම්‍ය වේ. භාවනාමය ක්‍රියාකාරීත්වය යනුවෙන් අදහස් කරනු ලබන්නේ මනා සතියකින් යුක්ත ව ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය තුළ නිරතවීම යි. ඒ සඳහා මෙම ඉගැන්වීම් පියවර ලෙස ක්‍රමානුකූලව ප්‍රායෝගිකව සිදුකිරීම මගින් අධ්‍යාපන ක්‍රියාවලිය සාර්ථකව සිදුකර හැකි වේ. එසේම මෙම පර්යේෂණය මගින් යෝජනා කිහිපයක් මෙසේ දැක්විය හැකිය. එනම්, වර්තමානය තුළ මෙම ඉගැන්වීම් භාවනාමය ක්‍රියාවලියක් ලෙස භාවිත කිරීමට යොමු කිරීම හා ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සාර්ථකව කර ගැනීමට මෙම ඉගැන්වීම් භාවිත කිරීම යනුවෙනි. සමස්තයක් ලෙස ගත් විට ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සඳහා සුතා, ධතා, වචසා පරිචිතා, මනසානුපෙක්ඛිතා හා දිට්ඨියා සුප්පට්ඨිද්ධා යන ඉගැන්වීම් භාවනාමය ක්‍රියාවලියක් ලෙස උපයෝගී කර ගැනීම තුළින් ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සඳහා අවශ්‍ය වන ධාරණය, මතකය, චිත්තන හැකියාව හා අවබෝධය වර්ධනය කර ගැනීමට මෙමගින් හැකි බව නිගමනය කළ හැකිය.

ප්‍රමුඛ පද : සුතා, ධතා, වචසා පරිචිතා, මනසානුපෙක්ඛිතා, දිට්ඨියා සුප්පට්ඨිද්ධා

¹ පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය
nujithadulith@gmail.com

මහායාන සම්ප්‍රදායාගත පංච මාර්ග සංකල්පයෙහි දර්ශන මාර්ගය: විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

චලචේ කුසිකසිරි හිමි¹

මහායාන සම්ප්‍රදායාගත චතුරාර්ය සත්‍යයේ එන පංච මාර්ග සංකල්පයෙහි තුන්වන මාර්ගය, දර්ශන මාර්ගය යි. ශබ්ද විද්‍යාත්මකව, සංස්කෘත වදායේ හෙවත් දැකීමේ ධාතුවෙන් නිපන් දර්ශන යන පදයෙහි සරල අර්ථය දැකීම නැතහොත් දැනීම යන්න යි. එහි ලා බෝධිසත්ත්වයන් දර්ශන මාර්ගයේ දී සාධනය කළ යුතු දැකීම කුමක් ද යන ගැටලුව අරඹයා දර්ශන මාර්ගය, පංච මාර්ගයෙහි අනෙකුත් මාර්ග සඳහා සිදු කරන බලපෑම සහ එහි දී අභ්‍යාස කළ යුතු පිළිවෙත් පිළිබඳ ව මෙහි දී අධ්‍යයනය කරනු ලැබීය. පංච මාර්ග සහ දර්ශන මාර්ග ප්‍රවේශ ප්‍රාමාණික කොට සිදු කරනු ලබන මෙකී අධ්‍යයනය සඳහා ගුණාත්මක පර්යේෂණ ක්‍රමයෙහි ග්‍රන්ථ සන්ධාර ක්‍රමවේදය යොදා ගන්නා ලදී. පර්යේෂණ දත්ත සම්පාදනය සඳහා මූලාශ්‍රය අධ්‍යයනය යටතේ ප්‍රාථමික සහ ද්විතීයික මූලාශ්‍රය අධ්‍යයනය කරන ලදී. මාර්ග සත්‍යය සම්භාර මාර්ගය, ප්‍රයෝග මාර්ගය, දර්ශන මාර්ගය, භාවනා මාර්ගය සහ නිෂ්ඨා මාර්ගය යනුවෙන් පංච මාර්ගයකින් සමන්විත වේ. පූර්ව සම්භාර සහ ප්‍රයෝග මාර්ග ද්විත්වයේ දී රැස්කරනා ලද කුසල් සහ සමාධි අභ්‍යාසකරණයේ ප්‍රගතිය මත දර්ශන මාර්ගයට ප්‍රවිෂ්ට වන බෝධිසත්ත්වයන් මෙහි දී කාම, රූප සහ අරූප යන පැවැත්මේ තල තුන හරහා ධර්ම අසු අටක් දුරු කළ යුතු ය. ඒ 1 සිට 32 දක්වා කාම ලෝක ධර්මත්, 33 සිට 60 දක්වා වූ රූප ලෝක ධර්මත්, 61 සිට 88 දක්වා වූ අරූප ලෝක ධර්මත් වශයෙනි. තව ද බෝධිසත්ත්වයන් චතුරාර්ය සත්‍යය පිළිබඳ ව දාසයාකාරයකින් ද මෙනෙහි කරයි. එම ධර්මවල මුල් සතර දුක්ඛ සත්‍යයටත් පහේ සිට අට දක්වා වූ ධර්ම සමුදය සත්‍යයටත්, නවයේ සිට දොළහ දක්වා ධර්ම නිරෝධ සත්‍යයටත්, දහතුනේ සිට දහසය දක්වා වූ ධර්ම මාර්ග සත්‍යය ලෙසත් සිහි කරමිනි. මෙහි මුල් අවස්ථා පහළවේ දී බෝධිසත්ත්වයන් ශ්‍රෝතෘපත්තිඵලප්‍රතිපත්තක වුවකු වන අතර දහසය වන අවස්ථාවේ දී ශ්‍රෝතෘපත්තිඵලපත්ත වුවෙකු බවට පත් වේ. දහසයවන අනුපූර්වාහිසමය අවස්ථාවේ දී බෝධිසත්ත්වයන් පංච මාර්ගයෙහි සතරවන භාවනා මාර්ගයට ප්‍රවිෂ්ට වන අතර එහි දී ශ්‍රෝතෘපත්තිඵලස්ථ වුවෝ ආත්ම භතක් ඇතුළත විමුක්තිය සාධනය සිදු කර ගන්නා බව ද මහායානය දක්වයි. උක්ත දාසයාකාර චතුරාර්ය සත්‍යය මෙනෙහි කිරීමේ දී බෝධිසත්ත්වයන් විසින් දස සංයෝජන ධර්මයන්හි සත්කාය දෘෂ්ටි, විචිකිත්සා සහ සීලවාන පරාමර්ෂ යන පළමු ධර්ම ත්‍රිත්වය ද ප්‍රභාණය කිරීමට සමත් වේ. තව ද මෙම මාර්ගයේ දී බෝධිසත්ත්වයන්ට බුද්ධත්වය සඳහා වූ සාධක තිස් හතෙහි ස්මෘති, ධර්ම ප්‍රවිෂය, චිරය, ප්‍රීති, ප්‍රශබ්ධ, සමාධි සහ උපේක්ෂා යන සප්ත බෝධ්‍යාංග ධර්මයන් ද පූරණය කිරීමට හැකියාව ලැබේ. මෙම අභ්‍යාස කරණය නිසාවෙන් බෝධිසත්ත්වයන් බෝධිසත්ත්ව භූමි දහයෙන් පළමු ප්‍රමුදිතා භූමියට අවතීර්ණ වන අතර එහි දී දශවිධ පූරණයන් හරහා දශවිධ හැකියාවන් ද සාක්ෂාත් කරගනු ලබයි. මෙම වර්ධනය නිසාවෙන් බෝධිසත්ත්වයන්ට එක් ක්ෂණයකින් සමාධි භාවනාවන් සියයකට සම වැදීමට, එකවර බුදුරදුන් වහන්සේලා සිය දෙනකුගේ ආශීර්වාදය ලබා ගැනීමට, බුද්ධ ක්ෂේත්‍රයන් සියයක් වෙත ගමන් කිරීමට, ලෝක පද්ධති සියයක් සෙලවීමට, ලෝක පද්ධති සියයක් ආලෝක කිරීමට, එක් ක්ෂණයක් තුළ දී යුග සිය ගණනාවක් ප්‍රකාශ කිරීමට, අතීත - අනාගත සියවස් ගමන් කිරීමට මෙන් ම ජම්බුද්වීපයේ පාලකයකු ලෙස උපත ද ලැබිය හැකි බව මහායානය පෙන්වා දෙයි. දර්ශන මාර්ගය අවසානයේ දී බෝධිසත්ත්වයන් ශ්‍රෝතෘපත්තිඵලපත්ත වුවකු වුව ද එම තත්ත්වය පිරිහීමට ද හැකි ය. නමුත් දර්ශන මාර්ගයේ අඛණ්ඩ අභ්‍යාසකරණ ප්‍රගතිය මත භාවනා මාර්ගයට ප්‍රවේශ වීම නිසාවෙන් බෝධිසත්ත්වයන්ට බුද්ධත්ව සාධනයෙහි ආවසානික නිෂ්ඨාව වෙත ගමන් කිරීමට ශක්‍යතාව හිමිවන හෙයින් දර්ශන මාර්ගය, පංච මාර්ගයෙහි ප්‍රමුඛ මාර්ගයක් වෙයි.

ප්‍රමුඛ පද: චතුරාර්ය සත්‍යය, දර්ශන මාර්ගය, පංච මාර්ග, බෝධිසත්ත්වයානය, මාර්ග සත්‍යය

¹ පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
wtusithasiri23@gmail.com

ජාතික කථා ඇසුරින් නිර්මාණය වන තොරණ ඩිජිටල්කරණය වීම පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

එස්. ඒ. අයි. එල්. දයාරත්න¹

ශ්‍රී ලාංකේය ජනතාව බුදුදහම පැමිණෙන්නට බොහෝ කලකට පෙර සිට ම කලාව පිළිබඳව කිසියම් ඇල්මකින් පසු වූ බව විවිධ ගල්ගුහා ආශ්‍රිතව දක්නට ලැබෙන සිතුවම් ආශ්‍රයෙන් පැහැදිලි කරගත හැකිය. ක්‍රිස්තු පූර්ව තුන්වන සියවසේ සිදු වූ මහින්දාගමනයේ හා සංස්කෘතිකාගමනයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මෙරටට පැමිණි අටළොස් කුලයක ශිල්පීන්ගෙන් ලද ආභාසය මත මෙරට ජනයා කලාව මගින් අභිරුචියකින් වැළඳගන්නා ලදී. එතැන් සිට ශ්‍රී ලාංකේය ජනතාවගේ කලාව බෞද්ධාගමික සම්ප්‍රදාය ඔස්සේ වර්ධනය වූ බැවින් එය නව මුහුණුවරකින් ඉදිරියට ගිය බවක් පෙනී යයි. මෙරට සිතුවම්කරුවන් සිය විත්‍ර සඳහා වඩාත් තේමා කරගත්තේ බුද්ධ චරිතය හා උන්වහන්සේගේ සසර ගමන ඇතුළත් ජාතික කථාවන් ය. ජාතික කථා අතර වඩාත් ජනප්‍රිය කථාවක් වූයේ වෙස්සන්තර ජාතකය යි. එය කොතරම් ජනප්‍රිය වූ එකක් ද යන්න පැහැදිලි වනුයේ “වෙස්සන්තර ජාතකය යනු ලාංකිකයන්ගේ ජාතික කථාවක් හා සමාන යි” යන ප්‍රකාශනයෙනි. ජාතික කථා විශාල ප්‍රමාණයක් මෙරට විහාර ආශ්‍රිතව සිතුවම්කරණයට ලක්ව ඇති නමුත් එම කථා අතුරින් වඩාත් ජනප්‍රිය කථාංගයක් ලෙස වෙස්සන්තර ජාතකය සෑම විහාර ගෘහයක ම පාහේ සිතුවමට නැගී ඇති බවක් පෙනී යයි. පසුකාලීනව තොරණ මෙරට බෞද්ධයන් අතර ජනප්‍රිය කලා මාධ්‍යයක් වූ අතර එය පාඨකයාගේ වඩාත් සිත්ගන්නා දෘශ්‍ය කලා මාධ්‍යයක් වූයේ එමගින් ජාතික කථා ඉදිරිපත් කර තිබීම යි. මෙම පර්යේෂණයෙහි අරමුණ වූයේ පැරැණි ශ්‍රී ලංකාවෙහි ගොඩනැගෙමින් තිබූ සිතුවම් කලාව කෘතිම බුද්ධයන් සමඟ නූතන ලෝකයෙහි වෙනස්ම ගමන් මගකට යොමු වූයේ කෙසේ ද ? වෙස්සන්තර ජාතික කථාව ඇතුළු ජාතික කථා සිතුවම්කරණයේදී වඩාත් ජනප්‍රිය වූයේ ඇයි ද, ජාතික කථා සිතුවම් නොකොට නූතනයේදී ඩිජිටල්කරණය මගින් ඒවා ගෙනහැර දැක්වීමට කටයුතු කරන්නේ ඇයි ද යන්න හා ඒ සඳහා යොදා ගන්නා නව තාක්ෂණය කෙබඳු එකක් ද යන්න සොයා බැලීමයි. පර්යේෂණය ගැටලුව වනුයේ නූතන සිතුවම්කරුවන් ඩිජිටල්කරණය හරහා ජාතික කථා ගෙනහැර දැක්වීමට දරන ප්‍රයත්නය සිතුවම්කරණයට වඩා සිත්ගන්නා එකක් ද ? එය වඩාත් සාර්ථක ද වී ද යන්න යි. ජාතික කථා පොත්වහන්සේ, විහාර ආශ්‍රිතව ඇති සිතුවම්, සිතුවම් කරන ලද තොරණ හා ඩිජිටල් තොරණ යන මූලාශ්‍රය තුළ එන කරුණු හා සිතුවම්කරණය ඇසුරු කරගනිමින් කරුණු අධ්‍යයනය කිරීම මෙහි පර්යේෂණය ක්‍රමවේදය යි. ජාතික කථා අතර වෙස්සන්තර ජාතකය වඩාත් ජනප්‍රිය වී ඇත්තේ එය සිදුහත් බෝසතාණන්ගේ අන්තිම ආත්ම භාවය ප්‍රකාශ වන බැවිනි. එනිසා එය මූලික කරගෙන අනෙක් ජාතික කථා සිතුවමට නැගීමට මෙරට බෞද්ධයන් පෙළඹී තිබේ. විහාර ගෘහයෙන් එපිට ලෝකයේ විශේෂයෙන් ම තොරණ මාධ්‍යයේදී ද එම ජාතික කථාව ඇතුළු වෙනත් ජාතික කථා සිතුවම්කරණයට පෙළඹුණි. නමුත් නූතනයේ දී මෙම ජාතික කථා ඩිජිටල්කරණය හරහා පාඨකයා වෙත සමීප කරලීමට උත්සාහ කර ඇති බවක් පෙනී යන අතර එසේ සිදුකර ඇත්තේ එය ඉතා පහසුවෙන් කෙටි කලක් තුළ සිත් ඇදගන්නා ආකාරයෙන් ඉදිරිපත් කිරීමට ඇති හැකියාව නිසා ය. ඩිජිටල්කරණයට සම්බන්ධ නිර්මාණකරුවන් යථෝක්තාකාරයෙන් තොරණ වෙත සිතුවම් සමීප කරලීමට යන්න දරන්නේ පැරණි සිතුවම්කරුවන් තොරණ මත දිගු කලක් තිස්සේ පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට රැගෙන ආ සිතුවම්කරණය යි. එහි වෙනසකට ඇත්තේ එයට නව තාක්ෂණය යොදාගැනීම පමණි. නමුත් එයින් පැරණි තොරණ සිතුවමට වඩා ආරක්ෂිතව ගබඩා කරගැනීමටත් අනාගත ලෝකයට දායාද කිරීමටත් අවකාශ සැලසෙන බව කිව යුතු ය. අතීතයේ පටන් පැවත ගෙන ආ පැරැණි සිතුවම් කලාව වර්තමාන ලෝකයේ ඩිජිටල් තාක්ෂණයන් සමඟ නව මානයකට යොමු කිරීමට සිතුවම්කරුවන් සමත්ව ඇති බව පර්යේෂණය මගින් අනාවරණය කර ගත හැකිය.

මූලාශ්‍ර පද: කලාව, ජාතික කථා, තොරණ, ඩිජිටල්කරණය, නව තාක්ෂණය

¹ කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය
isurilakshika1025@gmail.com

අනුරාධපුර යුගයේ සඳකඩපහණින් නිරූපණය වන සාරධර්ම සන්නිවේදනය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

ඩබ්ලිව්. දැනැමි මිහාරා පෙරේරා¹

ලක්දිව පෞරාණික විහාරාරාම මුල්කරගෙන එහි අලංකාරය, සෞභාග්‍යය හා සාරධර්ම සන්නිවේදනය අරමුණු කරගනිමින් බෞද්ධ කලාකරුවා විසින් සුවිශේෂී වූ කැටයම් කලා සමූදායක් නිර්මාණය කොට තිබේ. ඒ අනුව ස්තූප, ප්‍රතිමාසර, බෝධිසර ආදී පූජනීය ගොඩනැගිලිවලට ප්‍රවේශ වන පියගැටපෙළේ ප්‍රථම පියගැටය වශයෙන් හැඳින්වෙන සඳකඩපහණ ශ්‍රී ලාංකේය කැටයම් කලාවෙහි අග්‍රගණ්‍ය නිර්මාණයක් වශයෙන් හැඳින්විය හැකි ය. මෙය ආරම්භයේ දී පඩිපෙළ පාමුල තැබූ පාටිකාවක් නොහොත් ගල් පඩියකි. මෙම පාටිකාව කල්ගත වෙත්ම ගල් පඩියේ දෙකෙළවර ඉවත් වී අඩසඳක හැඩය ගත්තේය. එය සමන්තපාසාදිකාවේ ‘අඩ්ඞ්චන්ද්‍ර පාසාණ’ (අඩසඳ පහණ) යනුවෙන් දක්වා තිබේ. එනම්, අඩ සඳක හැඩය ගත් පාසාණය යන්න යි. මහාවංස ටීකාව වන වංසත්ප්පකාසිනියෙහි දැක්වෙන්නේ ද ‘අඩ්ඞ්චන්ද්‍ර’ (අඩසඳ) යන වචනය ම ය. ඒ අනුව ආරම්භයේ දී ‘අඩසඳපහණ’ නමින් හැඳින් වූ මෙය උච්චාරණයේ පහසුව තකා පද පෙරළියකට පත්ව පසුව සඳකඩපහණ ලෙසින් ව්‍යවහාරයට පත්ව ඇත. සඳකඩපහණේ නිර්මාණාත්මකභාවයේ පළමුවන අදියර වන්නේ වන්නේ දාර මෝස්තරයන් ය. පසුව එම දාර මෝස්තර අතරට කලාත්මක නිර්මාණ කොටස් කිහිපයක් එක් වී තිබේ. ඒ අනුව අනුරාධපුර සඳකඩපහණ ආශ්‍රිතව දැකිය හැකි ලක්ෂණ අතර පියුම, හංස පේළිය, ලියවැල, සත්ත්ව පේළිය හා පලාපෙති යන්න විශේෂිතය. බෞද්ධ වෙහෙර විහාර වදින පුද්ගල නරඹන සැදැහැවතා බුදුදහමේ ඉගැන්වෙන සංසාරය පිළිබඳව ද එහි යථාර්ථය පිළිබඳව ද කෙලෙස් නිවීමෙන් ලබන උතුම් නිවන ද ලබාගත හැකිබව සාමාන්‍ය වශයෙන් අවබෝධ කරගෙන සිටියි. එම අවබෝධය සෞන්දර්යාත්මකව පුද්ගල විඥානය වෙත නැවත නැවතත් සන්නිවේදනය කරන බෞද්ධ කලාකරුවා සඳකඩපහණට යෙදූ කැටයම්වලින් සංසාර චක්‍රය හෙවත් භව චක්‍රය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාදෙයි. ඒ තුළින් අසාරයෙන් වෙන්ව සාරයෙන් ලෝකික දිවිය සහ ලෝකෝත්තර දිවිය සරුසාර කරගන්නා ලෙස උපදෙස් ලබාදීමට සමත් වී තිබේ. ඒ අනුව අනුරාධපුර යුගයේ සඳකඩපහණ තුළින් සාරධර්ම සන්නිවේදනයක් අපේක්ෂා කළ හැකි වේ ද? යන පර්යේෂණ ගැටලුව මත පිහිටා මෙම පර්යේෂණය සඳහා කරුණු ගවේෂණය කිරීම සිදු කරන ලදී. ඉහත පර්යේෂණ ගැටලුව මත සිට සාරධර්මවලින් සුපෝෂිත සමාජයක් බිහිකිරීමෙහි ලා අනුරාධපුර යුගයේ සඳකඩපහණ තුළින් ලැබෙන දායකත්වය සම්බන්ධව අධ්‍යයනය කිරීම මෙම පර්යේෂණයේ මූලික අරමුණ විය. පර්යේෂණය සඳහා අවශ්‍ය තොරතුරු රැස් කිරීම ප්‍රාථමික මූලාශ්‍රය, ද්විතීයික මූලාශ්‍රය, ශාස්ත්‍රීය ලේඛන හා අන්තර්ජාලය පහසුකම ද උපයෝගී කරගනිමින් සිදු කරන ලදී. එනිසාවෙන් විහාරාරාම ඇසුරු කොට නිර්මාණය කර ඇති මෙම කලාකෘති දැකීම අරඹයා පුද්ගලයා තුළ සාරධර්ම සන්නිවේදනයක් වන ආකාරය මෙම පර්යේෂණයෙන් ඉදිරිපත් කෙරේ. විශේෂයෙන් ම සඳකඩපහණෙහි මුල්ම තීරුවෙහි පලාපෙති රටාවක් නිර්මාණය කරමින් ඒ තුළින් බෞද්ධ දර්ශනයට අනුව පුද්ගලයාගේ සිතෙහි පහළ වන තණ්හාව, ක්‍රෝධය ආදී මානසික ආවේග නිරූපණය කරයි. ඊළඟ තීරුවෙහි ඇතා, අශ්වයා, සිංහයා හා ගවයා යන සතුන් සතර දෙනාගෙන් ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ යන සතර භය නිරූපණය කරයි. මෙම සතුන් සතර දෙනා නැවත නැවත යෙදීමෙන් සත්ත්වයා ඉපදෙමින්, මැරෙමින් නැවත නැවත සසර ගමන් කරන ආකාරය ද තෙවැනි තීරුවෙහි ලියවැල කැටයම් කිරීමෙන් ලෝක සත්ත්වයා තණ්හාව නමැති ලතාවෙන් වෙලී කම්සැප විඳිමින් ගමන් කරන අයුරු ද නිරූපණය කරයි. ඇතුළතින් පිහිටි හංසාවලිය නිරූපණය කරන්නේ හොඳ නරක වෙන්කර ගනිමින් ආධ්‍යාත්මික ශික්ෂණයක නිරතවන පිරිසකි. කෙලෙස් බරිත සමාජයෙන් ඉස්මතුව ජීවත්වීම පද්මයෙන් අර්ථවත් කරයි. සමාජය නමැති මඩගොහොරුවේ හටගෙන වර්ධනය වී, විකසිත වී ලෝකය ම සුන්දර කරන්නාක් මෙන් කෙලෙස් බරිත සමාජයෙහි ඉපදී එහි ම හැදී වැඩුනත් එහි නොඇලී හා නොගැටී උත්තරීතර ජීවයක් ගතකිරීම නෙළුම් මලින් සංකේතවත් කෙරේ. ඉන්පසුව මෙම සංකේතාර්ථය සැබෑ වශයෙන්ම විහාරයට පිවිස පත්මාසනාරූඪව වැඩ සිටින බුදුරජාණන් වහන්සේ දැකීමෙන් සනාථ කරගත හැකි ය. විහාර මන්දිරය තුළ වැඩ වසන බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ගුණ සමූදාය පිළිබඳ අපරිමිත භක්තියකින් හා ශ්‍රද්ධාවකින් මෙනෙහි කරන සැබෑ සැදැහැවතා උත්තරීතර වදින්නට හා පුදන්නට යන වාරිකාවේ දී බෞද්ධ මූලධර්මය ඉගැන්වීම් සඳකඩපහණින් නිරූපණය කරන විට තමා කෙරෙහි පවතින අසාර ධර්මයන් වන ලෝභ, ද්වේශ, මෝහ ආදී අකුසල ධර්මයන් යටපත් කරගන්නටත්, දානය, පරිත්‍යාගය, ඉන්ද්‍රිය දමනය ආදී වූ සාරධර්මයන් වර්ධනය කරගැනීමටත් අනුරාධපුර සඳකඩපහණ මිනිසුන්ට මනා මඟ පෙන්වීමක් ලබා දෙන බව සඳහන් කළ හැකිය.

මූලික පද: අනුරාධපුර යුගය, බුදුදහම, සන්නිවේදනය, සඳකඩපහණ, සාරධර්ම

¹ පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
dehemiperera99@gmail.com

දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය දරුවන්ගේ පෞරුෂ සංවර්ධනයට උපකාරවන ආකාරය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් (අත්තනගල්ල ශාසනාරක්ෂක බලමණ්ඩලයේ දහම් පාසල් ඇසුරින් අධ්‍යයනයක්)

එච්. එම්. පී. කුමාරි¹

අධ්‍යාපනය ලැබීම මානව අයිතිවාසිකමකි. අධ්‍යාපනය මගින් පුද්ගල සංවර්ධනය සිදුවේ. අධ්‍යාපනයේ විවිධ ක්‍රමවේද පවතී. බෞද්ධාගමික ඉගැන්වීම තුළ දහම් පාසල් අධ්‍යාපනයට සුවිශේෂ ස්ථානයක් හිමිවේ. බුදුදහම පදනම් කරගනිමින් ගුණ නැණ දෙකෙන් යුතු සත්පුරුෂයන් බිහිකිරීම දහම් පාසලක පරමාර්ථය යි. මෙහි දී අවධානය යොමුකරන්නේ බෞද්ධාගමික ඉරු දින දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය පිළිබඳව ය. පර්යේෂණයේ ගැටලුව වන්නේ දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය දරුවන්ගේ පෞරුෂ සංවර්ධනයට උපකාරී වන්නේ කෙසේද යන්න යි. සෑම ආගමික ඉගැන්වීමක් තුළින් ම තම අනුගාමිකයන් යහපතෙහි යෙදවීමට කටයුතු කර තිබේ. දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය එම සංකල්පය තුළින් ගොඩනැගුණකි. බෞද්ධ ආගම තුළ මෙන් ම කතෝලික හා ඉස්ලාම් ආගම තුළද දහම් පාසල් ක්‍රියාත්මක වේ. දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය දරුවන්ගේ පෞරුෂ සංවර්ධනයට උපකාරීවන්නේ කෙසේද යන්න අධ්‍යයනය කිරීම පර්යේෂණයේ මූලාරම්භය යි. ශ්‍රී ලංකාවේ සෑම විහාරස්ථානයක් ආශ්‍රිත ව ඉරුදින දහම් පාසල පවත්වනු ලබයි. විහාරස්ථානයන්හි නායක ස්වාමීන් වහන්සේගේ අනුශාසකත්වය පරිදි ප්‍රධානාචාර්යවරයෙකු යටතේ දහම් පාසලක් ක්‍රියාත්මක කෙරේ. නායක ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් ම ප්‍රධානාචාර්ය තනතුර ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන දහම් පාසල් පවතී. පළමු ශ්‍රේණියේ සිට දහම් පාසල් අවසාන ශ්‍රේණිය දක්වාත්, ඉන් අනතුරුව ධර්මාචාර්ය සහ දහම් පාසල් ගුරු විභාගය සඳහාත් විධිමත් අධ්‍යාපන ක්‍රමවේදයක් දහම් පාසල තුළ ක්‍රියාත්මක ය. දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය මගින් දරුවන්ගේ ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය මෙන්ම පෞරුෂ සංවර්ධනය සිදුවේ. පුද්ගලයෙක් තමාට මෙන් ම සමාජ යහපතට හේතුවන අයුරින් කටයුතු කළ යුත්තේ කෙසේද යන්න එමගින් ඉගැන්වේ. දරුවන්ගේ ජීවිත යහමගට යොමු කිරීමේ කේන්ද්‍රීය ස්ථානය වන්නේ දහම් පාසලයි. පර්යේෂණයේදී දත්ත රැස්කිරීමේ ක්‍රමවේද වශයෙන් ප්‍රාථමික මූලාශ්‍රය හා ද්විතීයික මූලාශ්‍රය භාවිත කරන ලදී. දත්ත විශ්ලේෂණය ප්‍රමාණාත්මක සහ ගුණාත්මක ක්‍රමවේද යටතේ සිදු කරන ලදී. පර්යේෂණ ක්‍රමවේදයේ දී අධ්‍යයන ප්‍රදේශයට ගම්පහ, අත්තනගල්ල ශාසනාරක්ෂක බලමණ්ඩලයට අයත් උඩුගොඩ ශ්‍රී ධම්මානන්ද දහම් පාසල, අත්තනගල්ල සිරිසගබෝ දහම් පාසල අයත් වේ. උඩුගොඩ තපෝදාරාම විහාරස්ථානයේ ධම්මානන්ද දහම් පාසලත්, අත්තනගල්ල අරහන්ත රජමහා විහාරයේ සිරිසගබෝ දහම් පාසලත් පැවැත්වේ. අහඹු නියැදි ක්‍රමයට නියැදිය තෝරාගනු ලැබීය. මනා පෞරුෂ සංවර්ධනයක් සහිත පුද්ගලයෙකු බිහිකරලීමට දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය මනා පිටුවහලක් බවට පත්වේ. විවිධ සමාජ පසුබිම් සහිත දරුවන් දහම් පාසල් තුළට ඇතුළත්ව තෙරුවන් කෙරෙහි පැහැදීම ඇතිකර ගනිමින් මානසික හා කායික සංවර්ධනීය යුක්තව කටයුතු කිරීමට පෙළඹේ. එහි දී ඔවුන් ආගමානුකූල සංවර්ධනීය යුතුවනවා සේම බෞද්ධාගමික චාරිත්‍ර චාරිත්‍ර පිළිබඳ ඉගෙනීමත් යහපුරුදු පවත්වාගෙන යාමත්, අන්‍ය ආගමික සුභද්‍රාව වර්ධනය කරගැනීමටත් නිරතුරුව කටයුතු කරයි. එසේ කටයුතු කිරීමෙන් දරුවන් තුළ ස්වයං පුද්ගල සංවර්ධනයක් ඇතිවේ. බෞද්ධ විහාරස්ථානයක හික්මුන් වහන්සේලා කටයුතු කරන ආකාරය හා අනිකුත් ආගමික වත්පිළිවෙත් පිළිබඳ සියැසින් දැකලා අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට දහම් පාසල් දරුවන්ට හැකියාව ලැබේ. සමාජ පරිහානියට හේතුවන කරුණු වලින් බැහැර වී සුවර්ත පුද්ගලයකු නිර්මාණය කරගැනීමෙහිලා දහම් පාසලෙන් සැලසෙන සේවය ඉමහත් ය. ඉහත පර්යේෂණයේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය දරුවන්ගේ පෞරුෂ සංවර්ධනයට උපකාරී වන බව පෙන්වාදිය හැකිය. සෑම විහාරස්ථානයක ම දහම් පාසලක් පවත්වාගෙන යායුතු අතර දරුවන් අනිවාර්යයෙන් එයට සම්බන්ධ කරවීම සිදුකළ යුත්තකි. දෙමාපිය හා වැඩිහිටියන්ගේ මැදිහත්වීම මෙන් ම උනන්දුව ඊට අවශ්‍ය වේ. කුඩා අවධියේ පටන් තමන්ට පැවරෙන වගකීම් පැහැර නොහැර කිසිවෙකුගේ බලකිරීමකින් තොරව ඒවා ඉටු කිරීමට දහම් පාසල් දරුවන්ට හැකියාව පවතී. එමගින් ඔවුන් තුළ මනා පෞරුෂ සංවර්ධනයක් ඇතිවේ. සමාජයේ ජීවත්වන දහම් පාසලට සම්බන්ධ නොවන දරුවන්ට වඩා දහම් පාසලට සම්බන්ධ වන දරුවන් තුළ මනා පෞරුෂ වර්ධනයක් දැකගත හැකි බවට නිගමනය කළ හැකි ය.

මූලාශ්‍ර පද: දහම් පාසල, දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය, බෞද්ධාගමික, ආගමික, පෞරුෂ සංවර්ධනය

¹ මානව ශාස්ත්‍ර අධ්‍යයනාංශය, සමාජීයවිද්‍යා හා මානවශාස්ත්‍ර පීඨය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය
madhuwanthikumari526@gmail.com

Philosophy and Psychology

ශ්‍රී ලංකාවේ පරිවාස රැඳවුම් සහ සහතික කළ බාලිකා පාසල්වල ක්‍රියාත්මක වන අධ්‍යාපන ක්‍රමයවේදයේ මනෝවිද්‍යාත්මක සඵලාකාරී පිළිබඳ විමර්ශනයක්

කේ. එච්. එන්. සෙව්වන්දි¹

මෙම පර්යේෂණය ශ්‍රී ලංකාවේ පරිවාස රැඳවුම් සහ සහතික කළ බාලිකා පාසල්වල අධ්‍යාපන ක්‍රමයේ මනෝවිද්‍යාත්මක සඵලාකාරීත්වය ඇගයීමට ලක් කරයි. හිංසනය, දරිද්‍රතාවය සහ නොසලකා හැරීම ඇතුළු අභියෝගාත්මක ජීවන තත්ත්වයන්ට මුහුණ දුන් ගැහැණු දරුවන්ට මෙම ආයතන පහසුකම් සපයයි. මෙම ආයතනවල අධ්‍යාපන ක්‍රමය අධ්‍යාපනික සහ මනෝවිද්‍යාත්මක වශයෙන් ඔවුන්ගේ අනාගතය හැඩගැස්වීමේදී තීරණාත්මක කාර්යභාරයක් ඉටු කරනු ලබයි. මෙම පර්යේෂණය මගින් මෙම පාසල්වල පවතින අධ්‍යාපන පරිචයන් සිසුන්ගේ මානසික අවශ්‍යතා ප්‍රමාණවත් ලෙස ආමන්ත්‍රණය කරයි ද, ඔවුන්ගේ මානසික සෞඛ්‍යය, ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව සහ සමස්ත යහපැවැත්ම ප්‍රවර්ධනය කරයි ද යන්න පරීක්ෂා කෙරේ. අධ්‍යාපන ක්‍රමයේ මනෝවිද්‍යාත්මක බලපෑම පිළිබඳ පුළුල් අවබෝධයක් ලබා දීම සඳහා ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක දත්ත ඒකාබද්ධ කරමින් අධ්‍යයනය මිශ්‍ර ක්‍රම ප්‍රවේශයක් අනුගමනය කරයි. මෙම අධ්‍යයනයේ පර්යේෂණ ක්ෂේත්‍රය ලෙස තෝරා ගෙන ඇත්තේ බස්නාහිර පළාත් පරිවස හා ළමාරක්ෂක සේවා දෙපාර්තමේන්තුව යටතේ පාලනය වන කඩවත රම්මුතුගල සහතික කළ බාලිකා පාසලේ සහ පරිවාස රැඳවුමේ ගැහැණු දරුවන් 30 දෙනෙකුගෙන් යුත් නියැදියකි. ප්‍රමාණාත්මක දත්ත නියැදිය තුළින් ලබාගත් ප්‍රමිතිගත මනෝවිද්‍යාත්මක ඇගයීම් සහ අධ්‍යයන කාර්ය සාධන වාර්තා මගින් රැස් කර ඇති අතර ගුණාත්මක දත්ත සිසුවියන්, ගුරුවරුන් සහ ආයතනික නිලධාරීන් සමඟ සම්මුඛ සාකච්ඡා සහ නිරීක්ෂණ ක්‍රමවේදය ඔස්සේ ලබාගෙන තිබේ. මෙම මිශ්‍ර ප්‍රවේශය අධ්‍යාපන ක්‍රියාවලියට සම්බන්ධ මැනීම් හැකි ප්‍රතිඵල සහ පුද්ගලික අත්දැකීම් යන දෙකෙහිම සුක්ෂ්ම විශ්ලේෂණයක් ගොඩනගා තිබේ. මෙම අධ්‍යයනයේ මූලික සොයාගැනීම්වලින් තහවුරු වන්නේ මෙම ආයතන තුළ උපකාරක පරිසරයක් සැපයීම අරමුණු කර ඇති අතර සිසුන්ගේ මානසික අවශ්‍යතා ආමන්ත්‍රණය කිරීමේදී සැලකිය යුතු හිඬැස් ඇති බවයි. බොහෝ සිසුන් කාංසාව, මානසික අවපීඩනය සහ පෞරුෂ ගැටලු වැනි රෝග ලක්ෂණ පෙන්නුම් කරන අතර, ඔවුන්ගේ පසුබිම් වලින් පැන නගින සංකීර්ණ මානසික ගැටලු හැසිරවීමට වත්මන් පද්ධතිය ප්‍රමාණවත් ලෙස සන්නද්ධ වී නොමැති බව පෙන්නුම් කරයි. පුහුණුව ලත් මානසික සෞඛ්‍ය වෘත්තිකයන් නොමැතිකම සහ ප්‍රමාණවත් මනෝවිද්‍යාත්මක උපකාරක සේවාවන් නොමැතිකම සැලකිලිමත් විය යුතු ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර ලෙස හඳුනාගන්නා ලදී. එපමණක් නොව, අධ්‍යයනය මගින් අධ්‍යයන ඉගෙනීම සමඟ මනෝවිද්‍යාත්මක යහපැවැත්ම ඒකාබද්ධ කරන පරිපූර්ණ අධ්‍යාපනික ප්‍රවේශයක වැදගත්කම ඉස්මතු කරයි. ගුරුවරුන් සහ ආයතනික නිලධාරීන් සඳහා මනෝවිද්‍යාත්මක අධ්‍යාපන භාවිතයන් පිළිබඳ පුහුණුවක් අවශ්‍ය බව අනාවරණය කර ගැනීමට හැකි විය. සමාජීය සහ චිත්තවේගීය ඉගෙනීම ප්‍රවර්ධනය කරන ජීවන කුසලතා අධ්‍යාපනය සහ විෂය බාහිර ක්‍රියාකාරකම් ඇතුළත් කිරීම සිසුන්ගේ මානසික ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව ඉහළ නැංවීමේ මාධ්‍යයක් ලෙස ද යෝජනා කළ හැකිය. සිසුවියන්ගේ අධ්‍යාපනික සහ මනෝවිද්‍යාත්මක සංවර්ධනය සඳහා ප්‍රජාව සහ පවුලේ මැදිහත්වීමේ කාර්යභාරය පර්යේෂණය තවදුරටත් ගවේෂණය කරනු ලැබේ. උපකාරක ප්‍රජාවන් සහ ධනාත්මක පවුල් බැඳීමක් සිසුන්ගේ පසුබිම්වල අහිතකර බලපෑම් සැලකිය යුතු ලෙස අවම කර ගත හැකි බව සොයාගෙන ඇත. එබැවින්, සිසුන් සඳහා වඩාත් පුළුල් ආධාරක ජාලයක් නිර්මාණය කිරීමට පාසල්, පවුල් සහ ප්‍රජා සංවිධාන අතර වැඩි සහයෝගීතාවයක් ඇති කළ යුතු බව මෙම අධ්‍යයනය මගින් යෝජනා කරනු ලබයි. ශ්‍රී ලංකාවේ පරිවාස රැඳවුම් හා සහතික කළ බාලිකා පාසල් අවදානමට ලක් වූ ජනගහනයට අධ්‍යාපනය ලබා දීම සඳහා වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටු කරන අතර ම, මෙම ආයතන තුළ මනෝවිද්‍යාත්මක සහාය වැඩි දියුණු කිරීමේ තීරණාත්මක අවශ්‍යතාවයක් පවතී. විස්තීර්ණ මානසික සෞඛ්‍ය වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම, අධ්‍යාපනඥයන් සඳහා පුහුණුව වැඩි කිරීම සහ අධ්‍යාපන විෂය මාලාවට මනෝවිද්‍යාත්මක යහපැවැත්ම ඒකාබද්ධ කිරීම මෙමගින් නිර්දේශ කරනු ලැබේ. මෙම ක්ෂේත්‍ර සංවර්ධනය කිරීම තුළින් සිසුවියන්ගේ මනෝවිද්‍යාත්මක හා අධ්‍යයන අවශ්‍යතා වඩාත් හොඳින් ඉටු කළ හැකි අතර, ඔවුන්ගේ සංවර්ධනය සහ අනාගත සාර්ථකත්වය සඳහා වඩාත් හිතකර පරිසරයක් නිර්මාණය කළ හැකි ය.

මූලාස පද: පරිවාස රැඳවුම්, පුනරුත්ථාපනය, ළමා ආරක්ෂණය, අධ්‍යාපන ක්‍රමයවේදය

¹ දර්ශන අධ්‍යයනාංශය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය
khneethrasewandi@gmail.com

Work Motivation: A Critical Study on Behaviour, Needs, Job Design and Cognitive Factors Impact in Sri Lankan Organizations

R. P. C. H. Perera¹

Work motivation is a process in which an individual's capacities are energized, directed and sustained towards attaining the institution's goals. The concept of motivation, which emerged in the 20th century, revealed that employees tended to be relaxed and required close, constant supervision to meet expectations. It was also found that when workers are motivated, they perform significantly better with minimal supervision. Employee motivation is highly significant for the Sri Lankan apparel manufacturing industry. According to the present analysis, lower productivity, higher labour turnover and higher absenteeism rates, more than standard set levels, can be identified as critical situations. Employees are regretting financial and non-financial benefits. The main objective of this study is to find out how the Sri Lankan apparel industry facilitates employee-motivation towards work behavior through a sound motivational mechanism. This includes the impact of employee-needs, job design, and cognitive factors on employee work behaviour. Data was gathered through purposive sampling, and a mixed-method design was employed. The questionnaire-based survey, observation and direct interview techniques with the HR manager in Balangoda EAM Maliban Textile Pvt. Ltd. have been used to collect quantitative data. Other than that, primary and secondary sources have been used to gather qualitative data. According to the collected data on the Sri Lankan apparel manufacturing company, a significant effort is made by the company authorities to improve the levels of employee motivation through a sound motivational mechanism. This includes financial motivational mechanisms such as attractive monthly salary structures with different allowances, overtime payment systems, salary increment systems, profit bonus systems, incentive systems, and reward systems. Non-financial motivational mechanisms such as promotion schemes, employee training and development, welfare benefits, health, and medical benefits, and attractive physical and socio-psychological environments are being provided to apparel employees to enhance their motivational levels. Different personal factors such as the perception of behaviour, interest and needs significantly affect employee motivation, while attitudes don't significantly affect it. However, this company may have an attractive monthly salary structure, as the staff is motivated higher than the middle, and lower worker levels. To create a better working environment, the company should improve several factors, including offering regular paid vacations for outstanding employees, ensuring adequate workspace, providing free lunch in addition to breakfast, enhancing the job rotation system, and supporting its predominantly female workforce (90%) through a specially designed program that empowers women to expand their horizons and balance their professional and personal lives.

Keywords: *Apparel Manufacture, Behaviour, Employee, Organization, Work motivation*

¹ Department of Philosophy & Psychology, University of Sri Jayewardenepura
chammm2233@gmail.com

ගබ්සාවේ සදාචාරාත්මක පැතිකඩ පිළිබඳ විචාරාත්මක අධ්‍යයනයක්

වී. ඊ. කේ. මධුෂානි¹

පුද්ගල ජීවිතය සමග අවියෝජනය ලෙස බැඳී පවතින සංකල්පයක් ලෙස ප්‍රායෝගික ආචාර ධර්ම ක්ෂේත්‍රය හඳුන්වා දිය හැකි වේ. මෙය දර්ශනයේ එක් උප විෂය ක්ෂේත්‍රයක් ලෙස හඳුනාගැනීමට හැකි වේ. ප්‍රායෝගික ආචාර ධර්ම ක්ෂේත්‍රය තුළ සාකච්ඡා වන සුවිශේෂී අංගයක් ලෙස ගබ්සාව හඳුන්වා දිය හැකි වේ. ගබ්සාව ආචාර ධර්ම පද්ධතියක් යටතේ වෛද්‍ය ක්ෂේත්‍රය ආශ්‍රයෙනුත් සාකච්ඡාවට බඳුන් කළ යුතු මාතෘකාවකි. එනම් පිළිසිඳගත් කළලය සහිත 28 පෙර ස්වභාවිකව ම හෝ හිතාමතා ගර්භාශයෙන් ඉවත් කිරීම ගබ්සාවක් නම් වේ. ගබ්සාව ප්‍රධාන වශයෙන් ආකාර දෙකකි. එනම් ස්වාභාවික ගබ්සාව හා ප්‍රේරිත ගබ්සාව වශයෙනි. ප්‍රේරිත ගබ්සාව නැවත කොටස් දෙකකි. එනම් විකිස්සිය සහ සාපරාධී ගබ්සාව ලෙස යි. මෙකී ගබ්සාව සදාචාරාත්මක සේම සමාජ ගැටලුවක් ලෙස ද පෙන්වාදිය හැකි වේ. මෙම අධ්‍යයනයේ ගැටලුව බවට පත්වන්නේ ගබ්සාව සදාචාරාත්මක රාමුවක් යටතේ සාධාරණීකරණය කළ හැකි ද? යන්න යි. මෙම අධ්‍යයනයේ මුඛ්‍ය අරමුණ වන්නේ ගබ්සාවේ සදාචාරාත්මක පදනම පිළිබඳව ගවේෂණය කිරීමය. ඊට අමතරව ගබ්සාව යනු කුමක්ද?, ශ්‍රී ලංකාව තුළ ගබ්සාවට යොමු වීමට හේතු, ගබ්සාව වළක්වා ගැනීමට ගත හැකි ක්‍රියා මාර්ග, ගබ්සාවේ අතුරු ප්‍රතිඵල, ශ්‍රී ලංකාව තුළත් අනෙකුත් රටවල් තුළත් ගබ්සා නීතිය පිළිබඳ කරුණු අනාවරණය කිරීම සෙසු අරමුණු වේ. මෙම අධ්‍යයනය සිදු කිරීම සඳහා භාවිත කරන ලද ක්‍රමවේදය වනුයේ ගුණාත්මක පරීක්ෂණය යටතේ එන ග්‍රන්ථ සන්ධාර ක්‍රමවේදයයි. එසේම පුවත් පත් හා ප්‍රවෘත්ති අධ්‍යයනය කර ඒ තුළින් විශ්ලේෂණාත්මකව දත්ත රැස් කර ගන්නා ලදී. ගබ්සාව උභයෝකෝටික ගැටලුවක් වේ. මෙම අධ්‍යයනයේ ප්‍රතිඵල ලෙස; ගබ්සාව සම්බන්ධයෙන් පුළුල් අවබෝධයක් ලබා ගත හැකි වීම, ගබ්සාව පිළිබඳ සමාජය දැනුවත් කිරීමට හැකි වීම, ස්වභාවික ගබ්සාව හා ප්‍රේරිත ගබ්සාව පිළිබඳ පුළුල් දැනුවත්භාවයක් ඇති වීම, ශ්‍රී ලංකාව තුළ ගබ්සාව සම්බන්ධ නෛතික පැතිකඩ හඳුනා ගත හැකි වීම, වෛද්‍යවරයෙකුට ගබ්සාවක් සිදු කළ හැකි අවස්ථාවන් අවබෝධ කර ගැනීම, ගබ්සාව සදාචාරාත්මක වශයෙන් වැරදි ක්‍රියාවක් ලෙස හඳුනා ගැනීම. පුද්ගලයන් තම සාරධර්ම හර පද්ධතීන් යටතේ කටයුතු කිරීමේ දී මෙවන් ක්‍රියාවන්ගෙන් වැළකී සිටීම සදාචාරාත්මකය. නමුත් ඇතැම් වෛද්‍ය විද්‍යාත්මක හේතු මත මෙන්ම සමාජීය ගැටලු මත ද පුද්ගලයන් ගබ්සාවට යොමු වන අවස්ථා දැක ගැනීමට හැකි වේ. එකී සමහර අවස්ථාවන් ගබ්සාව සිදු කිරීම නොකළ බැරි අවස්ථා වේ. දරුවෙකු මව්කුසින් මෙලොව එළිය දැකීමට ප්‍රථමව එකී දරුවාගේ ජීවිතය විනාශ කිරීම අතිශයින් අමානුෂික මෙන්ම නින්දිත කටයුත්තකි. එහෙත් පාසල් යන විට දරුවෙකු යම් අතවරයකට ලක් වී දරුවෙකු ලැබෙන්නට සිටින අවස්ථාවේ දී මෙලෙස ඉහත සඳහන් කරන ලද ගබ්සාවකට යොමුවීමට සිදු වේ. මන්ද කුඩා දරුවෙකුට, දරුවෙකු සදා ගැනීමට නොහැකි නිසාත්, පියෙකු නොමැති දරුවෙකු මව පමණක් සදා ගැනීමේදී එය විශාල සමාජ බේදවාචකයක් වන නිසාත් ය. මෙකී දැවැන්ත ගැටලු හමුවේ ගබ්සාවන් කිරීමට සිදුවේ. එය ආචාර ධර්ම අංශයෙන් විශාල ගැටලුවක් වුව ද අනෙක් අංශයන් තුළින් ගබ්සාවකට යොමුනොවී වෙනත් පිළිසරණක් නොමැති අවස්ථාවන් සමාජීය වශයෙන් මුණ ගැසේ. ශ්‍රී ලංකාව තුළ දිනකට නිතිවිරෝධී ගබ්සා 1000 - 1200 අතර ප්‍රමාණයක් සිදුවේ. මේ අනුව නිගමනය කළ හැක්කේ ගබ්සාව දැඩි නෛතික රාමුවක් යටතේ වෛද්‍යමය හේතූන් මත මෙන්ම ළමා අපයෝජන, දූෂණ වැනි සිද්ධීන් යටතේ පමණක් සිදු කිරීමට අවසර ලබා දිය යුතු බව ය. එමෙන්ම වෙනත් කිසිදු හේතුවක් මත ගබ්සාව සිදු කිරීමට ඉඩ නොදීමට වගබලා ගත යුතු ය. මේ අනුව බුද්ධිමත් පුද්ගලයින් වන අප විනාශ කළ යුත්තේ දරු ගැබක් නොව දරු ගැබක් විනාශ කිරීමට සමාජය යොමු වන හේතූන් ය.

මුඛ්‍ය පද : සදාචාරය , ගබ්සාව , ආචාර ධර්ම , සපරාධී ගබ්සාව , සමාජීය පැතිකඩ

¹ දර්ශන දෙපාර්තමේන්තුව, ශාස්ත්‍ර පීඨය, පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය
a19426@arts.pdn.ac.lk

දුරකථනයට ඇඬබැහිවීමෙන් ඇතිවන ගැටලු අවම කිරීමට බෞද්ධ මනෝවිද්‍යාත්මක උපයෝගීතාව පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් (අවුරුදු 12-16 දක්වා ළමුන් ඇසුරින්)

කේ. අයි. එස්. සේනාරත්න¹

දුරකථනය භාවිත කොට ෆේස්බුක්, යූ ටියුබ්, ඉන්ස්ට්‍රග්‍රෑම්, ටික්ටොක් ආදී සමාජ ජාල රාශියක සැරිසැරීමත් විඩියෝ ගේම් සඳහා ඇඬබැහිවීමත් තුළින් මානසික ගැටලු රාශියකට දරුවන්ට මුහුණ දීමට සිදුවෙයි. බාලුරා මලකට හසුවූ බඹරෙකුට අත් වූ ඉරණම වන්නේ සමාජ තත්ත්වය සැලකිල්ලට ගත්විට වර්ධන අවධියේ සිටින දරුවන්ට අත්වීම අතිමහත් බේදවාචකයකි. ඇඬබැහිවීම යන්න යම් දෙයක් කෙරෙහි පමණ ඉක්මවා යාමක් ලෙස අධික ඇලීම, බැඳීම, තෘෂ්ණාව හේතුවෙන් ඇතිවන්නක් ලෙස හඳුනාගත හැකිය. දරුවන් දුරකථනයට ඇඬබැහිවීම හඳුනාගැනීමේ දී දුරකථනය නොමැති අවස්ථාවල පෙන්නුම් කරන ආවේගශීලීත්වය, නොසන්සුන්තාව, නොරිස්සුම් ස්වභාව, අවධානය අඩුවීම, මතක ශක්තිය අඩුවීම ආදී ලක්ෂණ හඳුනාගත හැකි අතර ඇඬබැහි වූ දරුවන් පැය දෙකක සිට පැය විසි හතරක කාලයක් දක්වා වුව ද දෛනිකව දුරකථනය භාවිත කරන බව මනෝවෛද්‍ය විශේෂඥ රුකන් මහතා ද පවසා ඇත. දුරකථනය මූලික කොටගත් ඇඬබැහිවීම හේතුවෙන් ඇතිවන මානසික ගැටලු අවම කොට දුරකථනයට ඇඬබැහි වූ දරුවන් මුදවා ගැනීමත්, අනෙකුත් දරුවන්ට ඉන්මිදි සිටීමට උපදේශනය සැපයීමත්, සුවබර මානසිකත්වයක් වර්ධනය කිරීමත් මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ යි. මෙහිදී මූලික වූ පර්යේෂණ ගැටලුව ලෙස දරුවන්ට බෙහෙවින් බලපෑම් කරන දුරකථනයට ඇඬබැහිවීම තුළින් පැන නගින ගැටලු අවම කිරීමට බෞද්ධ මනෝවිද්‍යාව උපයෝගී කරගත හැකි ද? යන්න යි. දරුවා දුරකථනයට ඇඬවීමට හේතු, ඇඬබැහි වූ පසු දැනගන්නා ආකාරය, ඉන් මුදවා ගැනීමට බෞද්ධ මනෝවිද්‍යාත්මකව මනෝ ප්‍රතිකාර ලබාදීම මෙම පර්යේෂණය පුරා ම සාකච්ඡාවට බඳුන්වෙයි. දරුවන්ගේ මානසිකත්වය ඉතාමත් සංකීර්ණ සංවර්ධන අවධියක පවතින බැවින් දුරකථනයට ඇඬබැහි වූ දරුවන් ඉන් මුදවා ගැනීමට බෞද්ධ මනෝවිද්‍යාත්මකව මූලධර්ම භාවිතා කරමින් සතිය වැඩීමෙන් යථාර්ථය මෙනෙහි කිරීමෙන්, පටිච්චසමුප්පන්න න්‍යාය, අනුගමනයෙන් බෞද්ධ ආචාරධර්ම වලට අනුකූලව විශ්වාසය මත පදනම්ව දුරකථනයට ඇඬබැහි වූ දරුවන් මුදවා ගත හැකියැයි උපන්‍යාසාත්මකව පෙන්වාදිය හැකිය. වයස අවුරුදු 12-16 අතර දරුවන් පිරිසක් නියැදි කොටගත් මෙහි පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය ලෙස ගුණාත්මක හා ප්‍රමාණාත්මක යන ද්විත්ව ක්‍රමවේදයම යටතේ ගුගල් පෝරමය, සම්මුඛ සාකච්ඡා, පුවත්පත්, ලිපි, අන්තර්ජාල හා විවිධ ලේඛන, ත්‍රිපිටකාගත සූත්‍ර අධ්‍යයනය ආදී කොටගත් මිශ්‍ර පර්යේෂණාත්මක ක්‍රමවේදයක් භාවිතා කරයි. උක්ත වයස් කාණ්ඩයේ බොහෝ දරුවන්ගේ ජීවිතය විනාශවීම, ඉව්ෂාහංගත්වයට පත්වීම, මානසික හුදකලාව, කල්පනා ශක්තිය දුර්වලවීම, ජීවිතහානි පවා උක්ත ගැටලුවේ දී ඉස්මතු වේ. බටහිර මනෝවිද්‍යාවට අනුව ඒ සඳහා වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර අනුමත කිරීම සිදුකරන අතර විනෝද වාරිකාවල නිරතවීම, දරුවන් සමග දෙමාපියන් බහුල වශයෙන් සම්පවීම, එළිමහන් ක්‍රීඩාවල නිරතවීම, සුරතල් සතුන් සමග විනෝදවීමට ඉඩ සැලසීම, පොතපත කියවීමට යොමුකරවීම ආදිය යෝජනා කෙරේ. එහෙත් බෞද්ධ මනෝවිද්‍යාවට අනුව හේතුඵලවාදීව චතුරාර්ය සත්‍ය ක්‍රමවේදයට අනුගත ඇඬබැහිවීමෙන් මිදීමට මාර්ගෝපදේශ සපයන අතර විශේෂයෙන්ම එම ගැටලු කළමනාකරණය කොට අවමකිරීමට මජ්ඣිම නිකායේ මහා දුක්ඛක්ඛන්ධ සූත්‍රය තුළ ඇතුළත් අවබෝධයෙන් (Understanding), ආදීනව මෙනෙහි කිරීමෙන් (Contemplation), ඉවත් කිරීමෙන් (Remove) යන UCR ක්‍රමවේදය භාවිතයෙන් ද, විතක්කසන්ධාන සූත්‍රයෙහි සඳහන් මනසේ ඇතිවන්නා වූ ක්ලේශයන් නිශේධනය කරන ප්‍රතිකාර විධි පහක් වන “අඤ්ඤං නිමිත්තං මනසිකරොතෝ” හෙවත් අරමුණු වෙනස් කිරීමත්, “ආදීනවං උපපරික්ඛතො” හෙවත් ආදීනව විමසීමත්, “අසති අමනසිකාරං” හෙවත් අමතක කර දැමීමත්, “විතක්ක මූල පබ්බදං” හෙවත් මූලය සෙවීමත්, “අභිනිග්ගහණ” හෙවත් පාලනය කිරීමත් යන ප්‍රතිකාර විධි පහ ඔස්සේ පුද්ගලයා දුරකථනයට ඇඬබැහිවීම වළක්වාගත හැකි යැයි මෙම පර්යේෂණය තුළින් යෝජනා කළ හැකිය. ඒ ආකාරයට මේ පර්යේෂණය සඳහා දායකකරගත් දරුවන් සැලකිල්ලට ගත්විට ඔවුන්ගේ ගැටලු කළමනාකරණයට මෙන්ම ගැටලුවලින් මිදීමට මෙම ක්‍රම උපයෝගීවීම තුළම බෞද්ධ මනෝවිද්‍යාත්මක ප්‍රතිකාර, උපදේශන ආදිය උපයෝගී කොට පර්යේෂණ ගැටලුව විසඳා ගැනීමටත්, පර්යේෂණ අරමුණ සාර්ථක කරගැනීමටත් හැකි යැයි මෙම පර්යේෂණය තුළින් නිගමනය කළ හැකිය.

ප්‍රමුඛ පද: ඇඬබැහිවීම, දුරකථනය, බෞද්ධ මනෝවිද්‍යාව, මනෝගැටලු, මනෝප්‍රතිකාර

¹ පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය
sahanikaimali74@gmail.com

The Buddhist View on Poverty

Ven. Medawachchiye Sanghananda¹

Poverty is a multifaceted and complex social phenomenon characterized by a lack of access to basic necessities and resources needed to meet one's basic needs for a dignified life. According to the World Bank, if someone earns money less than \$2.15 by a day, then he is a poor man. According to information of Wikipedia, poverty in Sri Lanka is 24.8% of the population as of July 1, 2024. Poverty can be pointed out as a result of economy, because economy does a main influence to people's life. Indeed, everyone would like to live as the haves, but problem is they do not know how to manage their economy. Some people waste their money in vain, so they cannot see an improvement in their life time. Somehow, some people always try their best to increase their income, but the government does not give them a concession to do it. Some people think that poverty is their deeds (Kamma), so they have allowed to be everything according to deeds (Kamma), so they do not try to increase their income. Some people are indolent. Therefore, they do not work hard to increase their economy. This study is based on the Buddhist view of poverty. The main objective is to indicate how to annihilate poverty according to Buddhism. For this objective, data obtained from primary and secondary sources are analysed using qualitative methods. At the inception, causes should be found to be poor according to Buddhism. In *Cūḷakammavibhaṅga Sutta*, the cause has been indicated to be poor or rich. It is, take some woman or man who does not give to ascetics or brahmins such things as food, drink, clothing, vehicles, garlands, perfumes, makeup, bed, house, and lighting. Because of undertaking such deeds, after death they are reborn in a place of loss or if they return to the human realm they are poor, but take some woman or man who does give to ascetics or brahmins, because of undertaking such deeds, after death they are reborn in a heavenly realm or if they return to the human realm they are rich. In *Ṇa Sutta*, the Buddha has delivered that poverty is said to be suffering in the world, and so is being in debt. A poor person who has fallen into debt frets even when spending the loan. And then they are prosecuted, or even thrown in jail. Such imprisonment is true suffering for someone who prays for pleasure and possessions. Six ways have been proclaimed which go to rack and ruin wealth in *Sigālaka Sutta*. They are, drinking alcohol, roaming the streets at night, frequenting festivals, gamblings, bad friends, and laziness. Poverty has been pointed out as a cause for social problems in *Chakkavattisīhanāda Sutta*. The government should effect three factors to annihilate poverty according to *Kūṭadanta Sutta*; they are, providing seed and fodder for those in the realm who work in growing crops and raising cattle, providing funding for those who work in trade, and guaranteeing food and wages for those in government service. In *Vyagghapajja Sutta*, four factors can be seen how to protect and increase income. They are, accomplishment in initiative, protection, good friendship, and balanced finances. According to above Suttas, we can see clearly causes of being poor, and how to increase income correctly. If someone or government follows these advices, he or the government can annihilate poverty.

Keywords: Poverty, Buddhism, *Cūḷakammavibhaṅga Sutta*, *Sigālaka Sutta*, *Kūṭadanta Sutta*

¹ Department of Buddhist and Pali Studies, Bhiksu University of Sri Lanka, Anuradhapura
msangananda123@gmail.com

ප්‍රාථමික පාසල් සිසුන් මානසික ආතතියට පත් කරන සාධක පිළිබඳ මනෝවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් (කොටුගොඩ ශ්‍රී රාහුල ප්‍රාථමික විද්‍යාලය ඇසුරින්)

පී. එම්. නාගසිංහ^{1*}, එච්. ආර්. කේ. හතරසිංහ², ආර්. පී. එච්. ආර්. ගිම්හාන³

නිවසේ දී හෝ පෙර පාසලේ දී නිර්මාණය කරගෙන ආ ළදරු චරිතය ක්‍රමානුකූලව හැඩගස්වා මූලික කෞශල්‍යයන් ළමයාට සම්ප්‍රේෂණය කර අනාගතයට සූදානම් කරවීම සිදුකරනුයේ ප්‍රාථමික පාසල තුළිනි. ප්‍රාථමික අධ්‍යාපනය මගින් ළමයාට දැනුම, පුහුණුව, සිතිවිලි, හැඟීම්, ක්‍රියාකාරකම් ආදී සියලු දේ පිළිබඳව මූලික ඉගැන්වීම් ලබාදේ. කෙතරම් විවිධතා ඇතත් ළමයා කායික හා මානසික වශයෙන් නිරෝගිවීමේ අවශ්‍යතාව පැවතියත් නූතනයේ දී බොහෝ ප්‍රාථමික පාසල් සිසුන් මානසික වශයෙන් ආතතියට පත් වන ආකාරයක් දැකගත හැකිය. සාහිත්‍ය විමර්ශනයේ දී පෙනී යන ලද්දේ මේ පිළිබඳව පර්යේෂණ වෙමින් තිබුන ද මූලික ලෙස ම ප්‍රාථමික පාසල් සිසුන් මානසික ආතතියට පත් කරන සාධක යන සන්දර්භය මත කිසිදු අධ්‍යයනයක් නොමැති වීමයි. මෙම පර්යේෂණයේ මූලික ගැටලුව බවට පත්වූයේ ප්‍රාථමික පාසල් සිසුන්ගේ මානසික ආතතිය ඇතිවීමට බලපාන සාධක කවරේ ද යන්න සනාථ කර ගැනීම යි. ප්‍රාථමික පාසල් සිසුන් මානසික ආතතියට පත් කරන සාධක හඳුනාගෙන එම සාධක මනෝවිද්‍යාත්මකව විග්‍රහ කරමින් එකී ආතතිකාරක තුළින් ළමයා මුදවා ගැනීමට අදාළ විසඳුම් සෙවීම මෙම පර්යේෂණයේ මූලික අරමුණ විය. ගම්පහ මිනුවන්ගොඩ අධ්‍යාපන කලාපයට අයත් කොටුගොඩ ශ්‍රී රාහුල ප්‍රාථමික විද්‍යාලයේ ළමයින් 160 ක් ක්‍රමවත් නියැලුම් ක්‍රමය යටතේ තෝරා ගන්නා ලදී. මෙහිදී අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය ලෙස මිශ්‍ර ක්‍රමවේදය යොදාගත් අතර ප්‍රශ්න මාලා හා සම්මුඛ සාකච්ඡා ක්‍රම මගින් විධිමත්ව ප්‍රාථමික දත්ත (Primary Sources) රැස් කරගත් අතර පාසල තුළින් ලබාගත් ලකුණු වාර්තා, පැමිණීමේ වාර්තා, ක්ෂේත්‍රයේ විද්වතුන් විසින් රචිත පොත්, සඟරා හා පර්යේෂණ පත්‍රිකා මගින් ද්විතීයික දත්ත (Secondary Sources) රැස් කර ගන්නා ලදී. මෙම පර්යේෂණයේ ප්‍රතිඵල වශයෙන් සිසුන් 60% ක පිරිසක් උදැසන 5.00 ට අවදි වන අතර ඔවුන්ගෙන් 39% ක් රාත්‍රී 9.00 පසුව නින්දට යයි. මේ අනුව සිසුන්ට ප්‍රමාණවත් නින්දක් නොලැබීම තුළින් සිසුන් මානසික ආතතියට පත්වන බව අවධාරණය විය. මව හා පියා ජීවත්ව සිටීම මත ආතතියට පත්වන සිසුන් ප්‍රමාණය ඉතා අඩු බවට පැහැදිලි විය. විනෝදාංශයට කාලයක් නොලැබීම තුළ සිසුන් ආතතියට පත්වන බව හඳුනා ගැනීය. පන්ති කාමරයේ ක්‍රියාකාරීත්වය මත සිසුන් බොහෝ පිරිසක් ආතතියට පත්වන බව පැහැදිලි විය. එනම් පන්ති කාමරයේ සෝෂාකාරී බව, සිසුන් ප්‍රමාණය අධික වීම, සිසුන් ඇගයීමට ලක් නොකිරීම, ළමුන් සංසන්දනය කිරීම සහ යහළුවන් නොමැතිවීම යන සාධක පන්ති කාමරය තුළ සිසුන් ආතතියට පත් කරවන සාධක බවට අනාවරණය විය. මින් එළඹිය හැකි නිගමනය වනුයේ ප්‍රාථමික ශ්‍රේණිවල සිසුන් මානසික ආතතියට පත්වීම සඳහා බහුවිධ සාධක බලපාන බව යි. යෝජනා ලෙස ළමයා ආශ්‍රිතව කටයුතු කරන සියලු දෙනා දරුවන් කෙරෙහි ආදරය උනන්දුව වැඩියෙන් යොමු කිරීම, දක්ෂතාවන් අගය කිරීම, සිසුන්ට තමන්ගේ වැදගත්කම දැනෙන්නට සැලැස්වීම, ආරක්ෂාව නිසි ලෙස ලැබෙන බව ළමයා තුළ තහවුරු කිරීම, සිසුන් දිරිගැන්වීම, නිවස සිසුන්ට ප්‍රීතිමත් ස්ථානයක් බවට පත් කිරීම, සිසුන්ට නිසි පරිදි නිදහස ලබාදීම, සිසුන් ජීවත් වෙන පරිසරය සාමකාමී පරිසරයක් බවට පත් කිරීම, ගුරු සිසු සම්බන්ධතාව වැඩි දියුණු කිරීම, විනෝදාස්වාදය සඳහා සිසුන්ට කාලය ලබාදීම, ළමයා ළමයකු ලෙස සලකා ඔවුන්ට අනවශ්‍ය පීඩාවන් ලබා නොදීම ආදිය දැක්විය හැකිය. මෙලෙසින් ප්‍රාථමික පාසල්වල සිසුන් මානසික ආතතියට පත්වන සාධක අවම කිරීමට අදාළව යෝජනා ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

මූලාශ්‍ර පද: පාසල් සිසුන්, ප්‍රාථමික, මානසික ආතතිය, මනෝවිද්‍යාත්මක, සාධක

^{1,2,3} දර්ශනය හා මනෝවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
pasanmathiesha066@gmail.com*

A psychological Study on Impact of ChatGPT on Active Listening Habits of University Students

P. P. D. Prasad¹

Nowadays, the world is becoming increasingly digital, with new technologies being introduced across various fields. Artificial Intelligence technology is one of them. ChatGPT is one feature of artificial intelligence. ChatGPT is an advanced computer system capable of performing many tasks that typically require human intelligence. ChatGPT is highly used in education. The success of the education sector and university students is crucial for any country, as education empowers individuals with knowledge, and university graduates represent the emerging workforce entering the job market. Active listening is a communication technique that involves fully understanding, paying close attention, retaining information, and responding effectively. There is extensive research on the impact of artificial intelligence on education. However, there is a lack of studies on how ChatGPT affects the active listening habits of university students. This study explores the question: How does ChatGPT influence university students' active listening habits during lectures? Therefore, this research aimed to understand how ChatGPT can impact active listening habits of university students during lectures. Study area was Faculty of Humanities and Social Sciences of the University of Sri Jayewardenepura in Colombo district, Western province, Sri Lanka. Mixed design has been used for this research. The sample size was n=100 and participants were selected to the sample randomly from the third-year students of the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Sri Jayewardenepura. Surveys by questionnaire and interviews were used as the primary data resources, while relevant literature was used as secondary data resources. Quantitative data was analyzed using Microsoft excel while qualitative data was analyzed thematically. According to the results, 95% of students reported that their prior active listening skill was better when compared to the same using ChatGPT during the lecture time. 60% students answered that their active listening levels declined after they started using ChatGPT. 79% students admitted that notes provided via ChatGPT were better than notes created by themselves. 61% students answered that raising questions about subject matters during lectures had reduced after they started to use ChatGPT. 63% students answered that talking with friends about irrelevant things during the lectures had increased. Some students also expressed that ChatGPT resulted in reduced attention, decreasing motivation and creativity. These results indicated that university students' attention and active participation in lectures reduced after started using ChatGPT for education. This demonstrates that the use of ChatGPT for education leads to reduce the level of active listening of university students. Further research is needed to identify which features of ChatGPT contribute to reduce active listening habits of university students.

Keywords: *Artificial Intelligence, ChatGPT, active listening, education, digitalized*

¹ Department of Philosophy and Psychology, University of Sri Jayewardenepura
dhmmkprasad@gmail.com

සමාජ දෘෂ්ටිය සහ ආකල්ප හේතුවෙන් සමලිංගික පුද්ගලයන් මුහුණ දෙන ගැටලු පිළිබඳ මනෝවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

කේ.ජී. ඉරංග දිල්ශාන්^{1*}, ඩී. එම්. වාරුණි මල්ෂිකා²

සමලිංගිකත්වය මෑත කාලීනව සමාජ, සංස්කෘතික සහ මනෝවිද්‍යාත්මක කතිකාවන්ට විෂය වී ඇති කරුණකි. LGBTQ+ අයිතිවාසිකම් පිළිගැනීමේ සැලකිය යුතු ප්‍රගතියක් විවිධ රටවල ඇත. එහෙත්, ශ්‍රී ලංකාව වැනි තුන්වන ලෝකයේ රටවල පවතින සමාජ දෘෂ්ටිය සහ ආකල්ප හේතුවෙන් සමලිංගික පුද්ගලයන් තවමත් සැලකිය යුතු අභියෝගවලට මුහුණ දෙන අතර සමාජ අපකීර්තියත්, වෙනස් කොට සැලකීමත් සහ සමාජයෙන් බැහැර කිරීමත් සිදුවන හෙයින් අහිතකර මානසික සෞඛ්‍ය ගැටලුවලට මුහුණ දෙයි. සමලිංගිකත්වය පිළිබඳ ලංකාවේ ඉතාමත් අඩු වශයෙන් පර්යේෂණ සිදුකර ඇති අතර මෙම පර්යේෂණය තුළින් සමාජ දෘෂ්ටිකෝණය සහ ආකල්ප හේතුවෙන් සමලිංගික පුද්ගලයන් මුහුණ දෙන ගැටලු පිළිබඳ මනෝවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනය කෙරේ. ඒ අනුව නවීකරණය වූ සමාජ ක්‍රමය හමුවේ සමලිංගික පුද්ගලයන් සමාජ දෘෂ්ටිය සහ ආකල්ප හේතුවෙන් මුහුණ දෙන ගැටලු කෙබඳු ද? යන්න මනෝවිද්‍යාත්මකව පරීක්ෂා කිරීම, මෙම පර්යේෂණයේ ගැටලුව යි. මෙම පර්යේෂණයේ අධ්‍යයන ප්‍රදේශය වශයෙන් තෝරා ගනු ලැබුවේ ශ්‍රී ලංකාවේ බස්නාහිර පළාතේ කොළඹ දිස්ත්‍රික්කය යි. ඒ අනුව කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ ජීවත් වන සමලිංගික පුද්ගලයන් 60 දෙනෙකු හිමි බෝල නියැදීම ක්‍රමය යටතේ නියැදිය වශයෙන් ලබා ගන්නා ලදී. ඒ අනුව මෙම පර්යේෂණය සඳහා මිශ්‍ර ක්‍රමවේදය භාවිත කරන ලදී. එසේම ප්‍රමාණාත්මක දත්ත සම්මුඛ සාකච්ඡා, මාර්ගගත ප්‍රශ්නාවලි තුළින් ලබාගත් අතර Excel පරිගණක මෘදුකාංගය තුළින් විශ්ලේෂණය කරන ලද අතර ගුණාත්මක දත්ත සම්මුඛ සාකච්ඡා, පූර්ව පර්යේෂණ පත්‍රිකා, සඟරා, ලිපි මගින් ලබා ගත් අතර තේමාත්මක විශ්ලේෂණය යටතේ විශ්ලේෂණය කරන ලදී. පර්යේෂණයේ ප්‍රතිඵලවලට අනුව 86.7%ක ප්‍රතිශතයක් සඳහන් කළේ සමලිංගිකත්වය පිළිබඳව ශ්‍රී ලාංකික සමාජය ඇගයීමට ලක් නොකරන බව යි. තවද දත්ත දායකයන්ගෙන් 53.3% ක ප්‍රතිශතයක් ප්‍රකාශ කරන්නේ සිය ලිංගික අනන්‍යතාවය (Sexual Orientation) පොදු අවකාශයන්හි ප්‍රකාශ කිරීමට හැකියාවක් නැති බව යි. එසේම 83.3% ක ප්‍රතිශතයක් ප්‍රකාශ කරන්නේ සිය ලිංගික අනන්‍යතාව හේතුවෙන් වාචික හෝ ශාරීරික හිරිහැරවලට මුහුණ දීමට සිදුවී ඇති බවයි. 68.3% ක ප්‍රතිශතයක් දක්වන ආකාරයට ලිංගිකත්වය පිළිබඳ සමාජයේ පවතින සෘණාත්මක දෘෂ්ටිකෝණය හා සෘණාත්මක ආකල්ප හේතුවෙන් ද තමාගේ ලිංගික අනන්‍යතාව හේතුවෙන් ද මානසික වශයෙන් පීඩාකාරී අවස්ථාවන්ට මුහුණ දුන් බව යි. සම්මුඛ සාකච්ඡාවලින් අනාවරණය කරගත් තොරතුරුවලට අනුව 60.97% ක ප්‍රතිශතයක් තමන් මුහුණ දී ඇති ගැටලු විසඳා ගැනීම සඳහා මනෝ උපදේශනය වෙත යොමු වී ඇත. දත්ත දායකයන්ගෙන් 81.60% ක ප්‍රතිශතයක් ප්‍රකාශ කළ ආකාරයට ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය සහ ලිංගිකත්වය සම්බන්ධයෙන් සමාජ සම්මතයන්ට අනුගත වීමට දැඩි පීඩනයක් දැනී ඇති බව යි. එසේම 56.70% ක ප්‍රතිශතයක් ප්‍රකාශ කළ ආකාරයට ඔවුන්ගේ ලිංගික අනන්‍යතාවය හේතුවෙන් සිය පවුලේ සාමාජිකයන්ගේ සහයෝගය පවා ඔවුන්ට නොලැබුණු බව යි. 68.3% ක ප්‍රතිශතයකගේ මතය වූයේ ද සමාජයේ, සමලිංගිකත්වය පිළිබඳව ඇති අනවබෝධය අකමැත්ත සහ ආකල්ප හේතුවෙන් සේවා ස්ථානයේ වෙනස්කම්වලට මුහුණ දුන් බව යි. සම්මුඛ සාකච්ඡාවලින් අනාවරණය වූයේ සේවා ස්ථානයේදී තමන්ට නිසි තැන ලැබීමට සුදුසු අවස්ථාවල දී, ලිංගික අනන්‍යතාවය හේතුවෙන් තමන්ට අදාළ අවස්ථාවන් අහිමි වූ බව යි. විශේෂයෙන්ම දත්ත දායකයන්ගෙන් 86.7% ක් ම සමලිංගික අයිතිවාසිකම් ප්‍රවර්ධනය කරන යම් සිදුවීම් සහ ක්‍රියාකාරකම් සඳහා සහාය ලබා නොදී ඇත. සම්මුඛ සාකච්ඡාවලින් අනාවරණය වූ තොරතුරුවලට අනුව දත්ත දායකයන් ප්‍රකාශ කරන්නේ ඔවුන්ට ද සමානාත්මතාවයෙන් සැලකිය යුතු බවත්, ලෝකයේ දියුණු රටවල මෙන්ම සමලිංගිකත්වය අපරාධයක් ලෙස නොසැලකිය යුතු බවත්, ලිංගිකත්වය පිළිබඳව නිසි අධ්‍යාපනයක් ලබා දිය යුතු බවත් ය. ඒ අනුව සමලිංගිකත්වය සම්බන්ධයෙන් සමාජය තුළ පවතින සෘණාත්මක දෘෂ්ටිකෝණය සහ ආකල්ප හේතුවෙන් සමලිංගික පුද්ගලයන් විවිධ ගැටලුවලට මුහුණ දී ඇති හෙයින් සමලිංගිකත්වය පිළිබඳව සමාජ දැනුවත්භාවය ඇති කළ යුතු බවත් නිසි ලිංගික අධ්‍යාපනයක් ලබා දියයුතු බවත් මේ සම්බන්ධ අනාගත පර්යේෂණවල අවශ්‍යතාවයත් මෙම පර්යේෂණය තුළින් පෙන්වා දිය හැකි ය.

මූලාශ්‍ර පද: ආකල්ප, මනෝ උපදේශනය, ලිංගික අනන්‍යතාව, සමලිංගිකත්වය, සමාජ දෘෂ්ටිකෝණය

^{1,2} දර්ශනය හා මනෝවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
iranga18dilshan@gmail.com*

විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යයන කටයුතු ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යයෙන් සිදුකරන භාෂා ප්‍රවීණතාව දුර්වල සිසුන් මුහුණ දෙන ගැටලු හා විසඳුම් පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් (ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයේ මානවශාස්ත්‍ර හා සමාජීයවිද්‍යා පීඨය ඇසුරින්)

එම්. ඒ. කේ. චතුරංග^{1*}, එස්. එන්. විජේසිංහ²

විශ්වවිද්‍යාල සිසුන් මුහුණපාන ප්‍රධානතම ගැටලුවක් ලෙස ඉංග්‍රීසි භාෂා භාවිතයේ නොහැකියාව හඳුනාගත හැකි ය. එම නිසා තම අධ්‍යයන කටයුතු නිසි අයුරින් සිදු කිරීමට නොහැකි වීම හේතුවෙන් විද්‍යාර්ථීන් දැඩි මානසික පීඩනයකින් පසු වේ. මෙම අධ්‍යයනය මගින් එලෙස විද්‍යාර්ථීන් මුහුණ දෙන ගැටලු හා එහිදී විද්‍යාර්ථීන් මුහුණ දෙන මානසික පීඩනය මනෝවිද්‍යාත්මකව අධ්‍යයනය කෙරිණි. මෙම පර්යේෂණයේ පර්යේෂණ ගැටලුව වූයේ තම අධ්‍යයන කටයුතු සඳහා ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යය යොදා ගැනීම විද්‍යාර්ථීන්ගේ මානසික පීඩනයට හේතු වන්නේ ද යන්න යි. ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයේ මානවශාස්ත්‍ර හා සමාජීයවිද්‍යා පීඨය අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රය කොට ගෙන සම්භාවිතාමය නියැදි ක්‍රමයට අයත් ස්තෘත නියැදි ක්‍රමය යටතේ තෝරාගත් සිසුන් 150 දෙනෙකුගෙන් යුත් නියැදියක් පර්යේෂණයට යොදා ගැනිණ. පර්යේෂණයට යොදා ගත් ප්‍රාථමික දත්ත මූලාශ්‍රය ලෙස මාර්ගගත ප්‍රශ්නාවලි ක්‍රමය, සම්මුඛ සාකච්ඡා ක්‍රමය හා නිරීක්ෂණ ක්‍රමය භාවිත විය. එහිදී ඔවුන්ගේ හැඟීම් හා භාව ප්‍රකාශනයන් නිරීක්ෂණය කිරීම මගින් ද දත්ත ලබා ගත් අතර ද්විතීයික මූලාශ්‍රය ලෙස පොත්, සඟරා, අන්තර්ජාලය, පර්යේෂණ වාර්තා භාවිත විය. මෙම පර්යේෂණය සඳහා උපන්‍යාසය වූයේ ඉංග්‍රීසි භාෂාව භාවිතයේ දුර්වලතාව හේතුවෙන් විද්‍යාර්ථීන්ගේ අධ්‍යයන කටයුතු යම් පසුබෑමකට ලක්වන බව යි. පර්යේෂණයේ දත්ත දායකයන්ගෙන් 88% ක් ගැහැණු ළමුන් වන අතර 127 ක් පිරිමි ළමුන් වේ. එම විද්‍යාර්ථීන්ගෙන් 29% ක් ඉංග්‍රීසි භාෂා දැනුම ඉතාමත් දුර්වල බව පවසති. ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන් පවත්වන දේශන තේරුම් ගැනීම දැඩි අභියෝගයක් ලෙස දකින විද්‍යාර්ථීන් 18% වන අතර ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන් ලියා ඇති ශාස්ත්‍රීය පාඨ තේරුම් ගැනීමට පරිශ්‍රමයක් දරන්නන් 17.2% වේ. ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යයෙන් ලබා දෙන පැවරුම් හෝ විභාගවල දී තම අදහස් ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන් ප්‍රකාශ කිරීමට අපහසු විද්‍යාර්ථීන් 20.8% වේ. 14.9%ක පිරිසක් ඉංග්‍රීසි භාෂාවේ සංකීර්ණත්වය තම ඉගෙනීමට දැඩි බාධාවක් බව පැවසූහ. එය තමාට පීඩාකාරී සිතුවලි ගෙන දෙන බව 11.5%ක විද්‍යාර්ථීන්ගේ අදහස යි. මෙහි දී තහවුරු කරගත් වැදගත් නිගමනයක් වූයේ භාෂා බාධකය හේතුවෙන් තම අධ්‍යයන කාර්යය නිසි ලෙස කිරීමට නොහැකි නිසා 22.8%ක ශිෂ්‍ය ප්‍රජාවක් ආතතිමය තත්වය අත්විඳින බව යි. තව ද ඉංග්‍රීසි භාෂාව හැසිරවීමට ඇති නොහැකියාව මුල්කොට සමාජයෙන් බැහැර වීමත්, හුදකලා වීමත් තමා අත්විඳින බව 70.3%ක විද්‍යාර්ථීන් පිරිසක් සිතයි. කෙසේ වුව ද විද්‍යාර්ථීන්ගේ ඉංග්‍රීසි දැනුම නැංවීමට විශ්වවිද්‍යාලය හරහා ද ප්‍රමාණවත් සහයෝගයක් ලැබෙන බව 59% ක් විද්‍යාර්ථීන්ගේ අදහස යි. එම වැඩසටහන් තමාට ඉතා ප්‍රයෝජනවත් බව 38% ක් විද්‍යාර්ථීන් විසින් සනාථ කරන ලදී. තවදුරටත් එකී වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු බව 97% ක් විද්‍යාර්ථීන්ගේ මතය යි. විද්‍යාර්ථීන් විසින් ප්‍රකාශ කරනු ලැබූ ආකාරයට ඉංග්‍රීසි භාෂා භාවිතයේ දී කලකිරීම, භාෂා භාවිතය පිළිබඳ අවිශ්වාසය, හුදකලා වීම, කාංසාව, ඉංග්‍රීසි දැනුම ප්‍රමාණවත් නොවීම පිළිබඳ මානසික පීඩනය යනාදී හැඟීම් ඔවුන් අත්විඳින බව අනාවරණය කර ගැනිණි. මෙයට විසඳුමක් ලෙස 99%ක ශිෂ්‍ය ප්‍රජාවක් තම අපහසුතා මඟහරවා ගෙන තම අධ්‍යයන කටයුතු පහසුවෙන් කර ගැනීමට AI තාක්ෂණය භාවිතා කරන බව ප්‍රකාශ කළහ. Chat GPT, Duolingo යනාදී AI තාක්ෂණික මෙවලම් ඒ අතර වේ. දත්ත විශ්ලේෂණයේ ප්‍රතිඵල අනුව විද්‍යාර්ථීන් ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන් අධ්‍යයන කටයුතු සිදු කිරීමේ දී ගැටලු රාශියකට මුහුණ දෙන බවත්, එහිදී දැඩි මානසික පීඩනයක් අත්විඳින බවත්, එයට විසඳුමක් ලෙස AI තාක්ෂණය භාවිතා කරන බවත්, එම නිසා විද්‍යාර්ථීන්ගේ අධ්‍යයන කටයුතු සාධනීය මඟකට යොමුව ඇති බවත් මෙම ශාස්ත්‍රීය අධ්‍යයනය හරහා නිගමනය විය.

ප්‍රමුඛ පද: අධ්‍යයන කටයුතු, ඉංග්‍රීසි භාෂාව, මානසික පීඩනය, විද්‍යාර්ථීන්, AI තාක්ෂණය

^{1,2} දර්ශනය හා මනෝවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
kavindachathuranga62@gmail.com*

A Comparative Study on the Difference between the Philosophy of Theravāda and Mahayana Buddhism

R. P. C. H. Perera¹

After the Buddha's death, Buddhism was spread, developed and evolved in different ways giving rise to three main schools, Theravāda, Mahāyana, and Vajrayāna. Theravāda Buddhism is the oldest and the most traditional school of Buddhism. This may also be named *Stavaravada* Buddhism, which emphasises individual spiritual progress in the attainment of individual enlightenment or *Nirvana*. It is practised predominantly in Southeast Asia, Cambodia, Laos, Myanmar (*Buruma*), Thailand, and Vietnam. It is focused on the teachings of the Buddha in the attainment of Enlightenment through personal effort and self-cultivation. On the other hand, Mahāyana Buddhism, also known as the Great Vehicle is a more expansive and inclusive form of Buddhism that developed in India and later spread to China, Korea, Japan and other parts of East Asia. It mainly emphasises the idea of the Bodhisattva or enlightened being who helps others achieve enlightenment. It also includes the concept of emptiness or the idea that all things are lacking in inherent existence. Thus, both of these Buddhist schools differ in their emphasis and approach to the spiritual path. They also differ in their historical origins and teachings. This study explores to what extent the Theravāda and Mahāyana Buddhism differ in their philosophy. The main objective is to identify the main differences between Mahāyana and Theravāda Buddhism. Other than that, this will be subject to the study of the origin and occurrence of Mahāyana and Early Buddhism and the key teachings of both traditions have been discussed in detail. Several philosophical methodologies such as comparative, textual analysis, and critical methods were used to analyze and develop this research. Mainly primary and secondary sources have been used for thematic analyses. According to the comparative analysis of this research, it can be seen that Theravāda and Mahāyana Buddhism have differences in their emphasis and approach to the spiritual path and they also differ in their historical origins and many of their teachings such as the process of enlightenment, concept of Bodhisattva, doctrines, three bodies of Buddha (concept of Trikāya), practices, sacred texts, selfishness vs. altruism, devotional practices and women's roles. But it is important to remember that while early Buddhism and Mahayana are unique, both sects agree on the fundamentals of Buddhism such as the Four Noble Truths, the Noble Eightfold Path, the non-existence of the soul, the gradual stages of the spiritual advancement and the doctrine of Karma. Therefore, finally, we can conclude that, even though both traditions were unique in their teachings and practices, both traditions are closely related to each other, thus the study of one entails the study of the other.

Keywords: *Bodhisattva, Buddhism, Mahāyana, Nirvana, Theravāda*

¹ Department of Philosophy & Psychology, University of Sri Jayewardenepura
chammm2233@gmail.com

විශ්වවිද්‍යාලීය ක්‍රීඩක ක්‍රීඩිකාවන්ගේ ක්‍රීඩා මානසිකත්වය සංවර්ධනය සඳහා කෘත්‍රිම බුද්ධිය භාවිතයේ බලපෑම

ඒ. ආර්. එන් ප්‍රසාද්^{1*}, අයි. ඩී. එන්. සඳමාලී²

නවීන තාක්ෂණයේ දියුණුවත් සමග බිහි වූ ප්‍රබල සංකල්පයක් ලෙස කෘත්‍රිම බුද්ධිය හෙවත් AI [ARTIFICIAL INTELLIGENCE] තාක්ෂණය සෑම ක්ෂේත්‍රයක් තුළ ම ප්‍රායෝගිකව භාවිත වේ. එය ක්‍රීඩා ක්ෂේත්‍රය තුළ ද ප්‍රායෝගිකව භාවිත වේ. ඒ අනුව මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ වන්නේ විශ්වවිද්‍යාලීය තුළ ක්‍රීඩා කටයුතු සඳහා කෘත්‍රිම බුද්ධිය භාවිතය ක්‍රීඩා මානසිකත්වය සංවර්ධනය සඳහා බලපෑම හා එමගින් ක්‍රීඩාව තවදුරටත් දියුණු වන ආකාරය පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීම යි. මෙම පර්යේෂණයේ ගැටලුව ලෙස විශ්වවිද්‍යාල ක්‍රීඩා පද්ධතිය තුළ ක්‍රීඩා මානසිකත්වය සංවර්ධනය වීම සඳහා කෘත්‍රිම බුද්ධිය බලපෑම් කරන්නේ කෙසේද යන්නයි. ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයේ ක්‍රීඩක ක්‍රීඩිකාවන් 40 දෙනෙකු හා පුහුණුකරුවන් 10 දෙනෙකු සහිත 50 දෙනෙකුගෙන් යුතු නියැදියක් සම්භාවී නියැදි ක්‍රමය යටතේ තෝරාගන්නා ලදී. මෙම පර්යේෂණය සඳහා දත්ත රැස්කර ගැනීමට සම්මුඛ සාකච්ඡා ක්‍රමය, ප්‍රශ්නමාලා ක්‍රමය හා සෘජු නිරීක්ෂණය යොදා ගන්නා ලදී. දත්ත විශ්ලේෂණය සඳහා Microsoft Excel මෘදුකාංගය යොදා ගන්නා ලදී. මෙහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් ක්‍රීඩක ක්‍රීඩිකාවන්ගෙන් 88% ක් හා පුහුණුකරුවන්ගෙන් 90%ක් ක්‍රීඩාව තුළ කුමන හෝ අවස්ථාවක දී කෘත්‍රිම බුද්ධිය භාවිතා කර ඇති බව තහවුරු විය. 96%කගේම අදහස වූයේ කෘත්‍රිම බුද්ධිය භාවිත කිරීම ක්‍රීඩා මානසිකත්වය සංවර්ධනය සඳහා උපකාරී වන බව යි. කෘත්‍රිම බුද්ධියේ ඇල්ගොරිතම හා කෘත්‍රිම බුද්ධියෙන් නිපදවූ යන්ත්‍ර මගින් ක්‍රීඩක ක්‍රීඩිකාවන්ගේ කාර්ය සාධනය නිරවද්‍යතාවයකින් යුතුව ගණනය කළ හැකි අතර එමගින් ඔවුන්ගේ ආත්ම විශ්වාසය හා ක්‍රීඩා සංජානනය වැඩිවීම සිදුවන හෙයින් ක්‍රීඩා මානසිකත්වය සංවර්ධනය වන බව මෙමගින් පැහැදිලි විය. 55% ප්‍රමාණයක් කෘත්‍රිම බුද්ධි වලන විශ්ලේෂණ පද්ධති මගින් අවිධිමත් ක්‍රීඩා වලනවලින් සිදුවිය හැකි තුවාල වළක්වා ගැනීම, අනතුරුවීම වළක්වා ගැනීමේ උපක්‍රම භාවිත කෙරේ. එමගින් ක්‍රීඩක ක්‍රීඩිකාවන් තුළ ස්වයං රැකවරණ හැඟීම, ආත්ම විශ්වාසය, සිහිකල්පනාව ආදිය වැඩිවන බව නිරීක්ෂණය විය. එසේම 78% ක්ම සමබල ආහාර වේලක පෝෂ්‍ය පදාර්ථ ගණනය කරමින් නිවැරදි ආකාරයට ශරීරයට ලබා ගැනීම සඳහා කෘත්‍රිම බුද්ධිය මගින් කැලරි ගණනයට උපකාර වේ. තවද 93% ප්‍රමාණයක් අවධාරණය කරනු ලැබුවේ කෘත්‍රිම බුද්ධිය ආශ්‍රයෙන් සැකසූ යන්ත්‍ර උපකරණ ඒකාකාරී පුහුණුවක් මෙන්ම ආතතිය සහායක් ලැබීම නිසා දීර්ඝ වේලාවක් රිද්මයානුකූල පුහුණුවක් ලබා ගැනීමට හැකිවන බව යි. එමෙන්ම 40% පමණ පිරිසක් ක්‍රීඩාව තුළ කෘත්‍රිම බුද්ධිය භාවිතයේ ක්‍රීඩා මානසිකත්වයට තරමක් පසුගාමී තත්ත්වයක් පෙන්වනුම් කළ අතර ඔවුන් දැක්වූයේ තම කාර්ය සාධන මට්ටම අධික ලෙස පරීක්ෂාව, දීර්ඝ කාලීනව යන්ත්‍ර මගින් පුහුණුවීම ආදිය සිදුකිරීම, අමතර ආතතියක් හා පීඩනයක් ද එමෙන්ම කාන්සා ජනක තත්ත්වයක් ද ඇතිවීමට ඉඩ ඇති බව යි. මෙම සාධක මත පදනම්ව එළඹිය හැකි මූලික නිගමනය වන්නේ විශ්වවිද්‍යාලයේ ක්‍රීඩක ක්‍රීඩිකාවන්ගේ ක්‍රීඩා මානසිකත්වය සංවර්ධනය සඳහා කෘත්‍රිම බුද්ධිය බහුවිධ හේතු සාධක පදනම්ව උපකාරී වන බව යි. මෙම පර්යේෂණයේ යෝජනා ලෙස ක්‍රීඩක ක්‍රීඩිකාවන් තුළ කෘත්‍රිම බුද්ධිය භාවිතා කරමින් තරගාවලි හා පුහුණු සැසි පැවැත්වීමට කටයුතු සංවිධානය කිරීම, කෘත්‍රිම බුද්ධි යෙදවුම් භාවිත කරමින් ක්‍රීඩක ක්‍රීඩිකාවන්ගේ සංජානනය වැඩිදියුණු කිරීමට කටයුතු කිරීම හා කෘත්‍රිම බුද්ධිය යටතේ ප්‍රතිවාදී ක්‍රීඩක ක්‍රීඩිකාවන්ගේ හා කණ්ඩායම්වල ක්‍රීඩා උපාය මාර්ග, ක්‍රීඩා ඉරියව්, වලන ආදිය අධීක්ෂණය, විශ්ලේෂණය සිදු කළ හැකි හෙයින් තරගවලට පෙර ඔවුන් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගෙන තරග බිමට පිවිසීමට ක්‍රීඩකයින්ට යොමු කිරීම ආදිය දැක්විය හැකි ය.

මූලාශ්‍ර පද: ක්‍රීඩා මානසිකත්වය, කෘත්‍රිම බුද්ධිය, ක්‍රීඩා සංජානනය, පෞරුෂත්වය, නවීන තාක්ෂණය.

¹ දර්ශනය හා මනෝවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය

² භූගෝල විද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය

nuwangr2001@gmail.com*

විවාහක කාන්තා වෘත්තිකයන්ගේ රැකියා ආතතිය සහ පවුල් ආරවුල් අතර පවතින සම්බන්ධතාව පිළිබඳ මනෝවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් (මිචනපලාන ග්‍රාමය ඇසුරෙනි)

ඒ. එස්. සෙවිවන්දි¹

වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකාව තුළ පවුල් ආරවුල් ශීඝ්‍රයෙන් ඉහළ යමින් පවතී. පවුල් ආරවුල් යනු පවුල් ඒකකයක් තුළ ඇතිවන අර්බුදකාරී තත්ත්වය යි. ආර්ථික, සමාජීය, නෛතික වශයෙන් අයහපත් බලපෑම් කරමින් රටක සංවර්ධනය මන්දගාමී තත්ත්වයකට ඇදහෙළීමට පවුල් ආරවුල් හේතුවේ. රැකියා ආතතිය යනු යම් පුද්ගලයෙකුට තමාගේ රැකියා ස්ථානයේ පවතින තත්ත්වයන් මත ශාරීරික හා චිත්තවේගීය වශයෙන් පැනනගින ආතතිය යි. මෙම පර්යේෂණයේ ගැටලුව වූයේ විවාහක කාන්තාවන් අත්විඳින රැකියා ආතතිය සහ පවුල් ආරවුල් අතර කිසියම් සබඳතාවයක් පවතින්නේ ද යන්න ය. ප්‍රධාන පර්යේෂණ අරමුණ වන්නේ, විවාහක කාන්තා වෘත්තිකයන්ගේ රැකියා ආතතිය සහ පවුල් ආරවුල් අතර පවතින සම්බන්ධතාවය විමර්ශනය කිරීමය. මෙහි දී රැකියා ආතතියේ ප්‍රධාන මූලාශ්‍රය හඳුනාගැනීම, රැකියා ආතතිය පවුල් ආරවුල් හටගැනීමට බලපානවා ද යන්න විමසා බැලීම, පවුල් ආරවුල් රැකියා ආතතියට තුඩුදෙනවා ද යන්න විමසා බැලීම සහ ඉහත කී කරුණු තුළින් පැනනගින්නා වූ ගැටලු සඳහා විසඳුම් යෝජනා කිරීම පර්යේෂණයේ සුවිශේෂ අරමුණු වේ. මෙම පර්යේෂණයට අවශ්‍ය දත්ත සපයා ගැනීම සඳහා කළුතර, හොරණ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයට අයත් මිචනපලාන ග්‍රාමයේ වාසය කරන බොඩ්ලයින් පුද්ගලික ආයතනයේ සේවය කරන වයස අවුරුදු 15-64 අතර විවාහක කාන්තා වෘත්තිකයන් 24 දෙනෙකු සරල සසම්භාවී ක්‍රමය මගින් නියැදිය වශයෙන් තෝරා ගන්නා ලදී. තෝරා ගත් නියැදියෙන් දත්ත රැස් කිරීම සඳහා ව්‍යුහගත ප්‍රශ්නාවලි ක්‍රමය සහ සම්මුඛ සාකච්ඡා ක්‍රමය (භෞතිකව සහ මාර්ගගතව) යොදාගනිමින් ප්‍රමාණාත්මක සහ ගුණාත්මක දත්ත රැස්කරන ලදී. පර්යේෂණයේ ප්‍රතිඵල වශයෙන් කාන්තා වෘත්තිකයන් 83% ක ප්‍රතිශතයක් රැකියා ආතතියෙන් පෙළේ. වැඩ ප්‍රමාණයට සාපේක්ෂව කාලය අවමවීම (75%), අධික වැඩබර (58%), රැකියාව සහ පෞද්ගලික දිවියේ සමබරතා ගැටලු (25%), කණ්ඩායම් සහයෝගය නොමැතිවීම (17%), රැකියා සුරක්ෂිතතා ගැටලු (8%) යන සාධක රැකියා ආතතියට බලපාන සාධක වේ. රැකියා ආතතිය නිසා 92%කගේ පවුල් ආරවුල් හටගත් අතර ඒ අතරින් 4%ක් දික්කසාද මාර්ගයට යොමුවී තිබුණි. 50% කට පවුලේ ආරවුල් රැකියා ආතතියට ඇතිවීමට බලපාන අතර 50% කට එවැනි බලපෑමක් නොමැත. සේවකයාගේ රැකියා අතතිය සහ පවුල් ආරවුල් කළමනාකරණය කිරීමට සේවා ස්ථානය මගින් සැලකිය යුතු සහයක් නොලැබෙන බව තහවුරු විය. නමුත් රැකියා ආතතිය කළමනාකරණය කිරීමේ දී කාන්තාවට සහාය වීම සඳහා පවුල තීරණාත්මක කාර්යයක් ඉටුකරන බව පැහැදිලි විය. පර්යේෂණයේ නිගමනය ලෙස විවාහක කාන්තා වෘත්තිකයන්ගේ රැකියා ආතතිය සහ පවුල් ආරවුල් අතර අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධතාවක් පවතින බව හෙළිවිය. කාලය අවමවීම, අධික වැඩබර, රැකියාව සහ දිවියේ සමබරතා ගැටලු, යනාදී බහුවිධ මූලාශ්‍රය රැකියා අතතියට බලපා ඇත. රැකියා ස්ථානයේ ආතතිය පවුල් ආරවුල් හටගැනීමට ප්‍රබලව හේතුවන අතර පවුල් ආරවුල් රැකියාව තුළ ආතතිය හටගැනීමට මධ්‍යම දායකත්වයක් සපයන බව නිරීක්ෂණය විය. රැකියා ආතතිය අවම කිරීම පවුල් ජීවිතයට ධනාත්මක ලෙස බලපාන බව දත්තදායකයන් සියලු දෙනා ම විශ්වාස කරන බැවින් රැකියා ආතතිය අවමකිරීමට යෝජනා ලෙස සේවකයන් සියලුදෙනා අතර වැඩබර කළමනාකරණය, කාල කළමනාකරණ උපායමාර්ග හඳුන්වාදීම, සියලු සේවකයන්ට අවශ්‍ය ගෞරවය, පිළිගැනීම සහ අගය කිරීම් ලබාදීම, සේවක කණ්ඩායම තුළ අන්‍යෝන්‍ය සබඳතාව වර්ධනයට ක්‍රියාකිරීම, සේවකයාගේ රැකියා ස්ථීරතාව තහවුරු කිරීම, සේවකයාට මානසික උපදේශනය ලබාගැනීමට පහසුකම් ආයතනය තුළ සපයාදීම, සේවකයාගේ පවුලේ සාමාජිකයන් උදෙසා විවිධ වැඩසටහන් සුදානම් කිරීම යනාදී පියවර ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින් රැකියා ආතතිය අවම කිරීමත්, එමගින් පවුල් ආරවුල් ඇතිවීම වැළැක්වීමත්, පවුල් ආරවුල් තුළින් රැකියා අතතිය ඇතිවීම වැළැක්වීමෙන් විවාහක කාන්තා වෘත්තිකයන් සඳහා සෞඛ්‍ය සම්පන්න වඩාත් සමබර ජීවිතයක් ගතකිරීමට මග පාදනු ඇත.

මූලාශ්‍රය: පවුල් ආරවුල්, රැකියා ආතතිය, විවාහක කාන්තාව, වෘත්තිකයන්, සම්බන්ධතාව

¹ දර්ශනය හා මනෝවිද්‍යා අධ්‍යාපනය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
sandunisewwwwandi051@gmail.com

සයිබර් හිරිහැර හේතුවෙන් වින්දිතයන්ට සිදුවන බලපෑම පිළිබඳ මනෝවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් (ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයේ මානවශාස්ත්‍ර හා සමාජීයවිද්‍යා පීඨය ඇසුරින්)

එම්. ඒ. කේ. චතුරංග^{1*}, එස්. එන්. විජේසිංහ²

සයිබර් මනෝවිද්‍යාව වනාහි පුද්ගලයා තාක්ෂණය සමඟ අන්තර් ක්‍රියා කරන ආකාරයත් මෙම අන්තර් ක්‍රියා පුද්ගල සිතුවිලි, හැඟීම් සහ හැසිරීම්වලට බලපාන ආකාරයත් අධ්‍යයනය කරන විෂය ක්ෂේත්‍රයකි. සයිබර් අපරාධ හරහා වින්දිතයන්ට ඇතිවන මානසික පීඩනය හා එය කෙටි කාලීනව හෝ දිගු කාලීනව වින්දිතයාගේ දෛනික ජීවිතයට සිදු කරන බලපෑම ප්‍රායෝගිකව අධ්‍යයනය කිරීම මෙම අධ්‍යයනයේ මූලික අරමුණ යි. සයිබර් අවකාශය පුද්ගල මානසික ඒකාග්‍රතාවය කෙරෙහි බලපෑම කෙබඳු ද යන්න මෙම පර්යේෂණයේ ගැටලුව යි. මෙම ශාස්ත්‍රීය අධ්‍යයනය සඳහා උපන්‍යාසය වූයේ සයිබර් හිරිහැර නිසා ඇතිවන මානසික පීඩනය වින්දිතයාගේ දෛනික ජීවිතය සඳහා සෘණාත්මකව බලපායි යන්න යි. මෙම පර්යේෂණය සිදු කිරීම සඳහා අධ්‍යයනය ප්‍රදේශය වශයෙන් ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය යොදාගත් අතර හිම බෝල නියැදි ක්‍රමය යටතේ විද්‍යාර්ථීන් 88 දෙනෙකු පර්යේෂණය සඳහා නියැදිය ලෙස තෝරාගන්නා ලදී. ඒ අනුව මිශ්‍ර පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය යටතේ දත්ත රැස්කළ අතර ප්‍රමාණාත්මක දත්ත රැස් කිරීම සඳහා ප්‍රත්‍යක්ෂ ආකෘති මිනුම් ප්‍රශ්නාවලිය (PSS)" සම්මුඛ සාකච්ඡා හා මාර්ගගත ප්‍රශ්නාවලියක් යොදා ගන්නා ලද අතර ගුණාත්මක දත්ත රැස් කිරීමට සම්මුඛ සාකච්ඡා, සඟරා, පූර්ව පර්යේෂණ පත්‍රිකා, අන්තර්ජාලය සහ විද්වත් ග්‍රන්ථ යොදා ගන්නා ලදී. ප්‍රමාණාත්මක දත්ත EXCEL මෘදුකාංගය ඔස්සේ ද, ගුණාත්මක දත්ත තේමාත්මක විශ්ලේෂණ ක්‍රමවේදය යටතේ ද විශ්ලේෂණය කරන ලදී. විද්‍යාර්ථීන් සයිබර් හිරිහැරයට ලක් වූ වාර ගණන සහ ආකාරය, එය ඔවුන්ගේ මානසික සෞඛ්‍යයට ඇති කළ බලපෑම ඇතුළුව ප්‍රශ්න රාශියකට විද්‍යාර්ථීන් විසින් පිළිතුරු සපයන ලදී. දත්ත විශ්ලේෂණයේ ප්‍රතිඵල අනුව සයිබර් හිරිහැරයට ලක්ව ඇති විද්‍යාර්ථීන් 81.8% වේ. එහිදී කෙටි පණිවිඩයන්ගෙන් 70.5% කුත්, ලැප්ටොප් සහගත ඡායාරූප හෝ වීඩියෝ පළ කිරීමෙන් 13.5% පිරිසකුත්, තර්ජන හරහා 10.27% පිරිසකුත්, අන්තර්ජාලය හරහා කටකතා පැතිරවීමෙන් 5.8% පිරිසකුත් සයිබර් හිරිහැරයන්ට ලක්ව තිබේ. සම්මුඛ සාකච්ඡාවලින් අනාවරණය කරගත් දත්ත වලට අනුව වින්දිත විද්‍යාර්ථීන්ගෙන් 59.1% ක් මේ නිසා මානසික පීඩනයෙන් පසු වේ. වින්දිත විද්‍යාර්ථීන්ගේ මානසික සෞඛ්‍යයට මෙකී සයිබර් හිරිහැරයන්ගෙන් ඇති කරන ලද බලපෑම මගින් ඔවුන්ට විවිධ ශාරීරික අපහසුතා ඇති වූ බව වින්දිතයින්ගේ මතය විය. එහිදී 28.6%ක පිරිසකට අවධානය යොමු කිරීමේ අපහසුතාව, 23%කට සියදිවි නසා ගැනීමේ සිතුවිලි පහල වීම, 21.8%කට නිදා ගැනීම අපහසු වීම, 17%ක් සමාජ ක්‍රියාකාරකම් වලින් ඉවත් වීම, 9.6%කට ආහාර අරුචිය ආදී අපහසුතා ඇතිව තිබේ. මෙම තත්ත්වයෙන් මිදීමට 58.17 පිරිසක් කාගේ හෝ උපකාරය පතන ලද අතර 42% පිරිසක් එසේ උපකාර පැතීමත් ප්‍රතික්ෂේප කොට හුදෙකලා වීමට උත්සාහ දරා තිබේ. ඒ අතර 49% ක පිරිසක් මනෝ උපදේශකවරුන්ගේ සහය පතා ඇති අතර 42%ක පිරිසක් සහය පතා ඇත්තේ තම සම්පතමයන්ගෙනි. 9% ක් ක්ෂණික ඇමතුම් අංශයේ උපකාර පතා ඇත. පර්යේෂණය හරහා තහවුරු කරගත් වැදගත්ම කරුණක් වන්නේ 22.7%ක විදිතයන් වින්දිතභාවයට පත් කොට ඇත්තේ ඔවුන් හඳුනන පුද්ගලයින් වීමයි. 97.7%ක විද්‍යාර්ථීන්ගේ පොදු මතය වූයේ සයිබර් අවකාශය තුළ පරිශීලකයාගේ රහස්‍යගත භාවය සුරැකීමට තව තවත් නීති රෙගුලාසි තර කළ යුතු බව යි. මෙම දත්ත විශ්ලේෂණයෙන් පර්යේෂණයේ උපන්‍යාසය සනාථ විය. තව ද සයිබර් හිරිහැර හේතුවෙන් විද්‍යාර්ථීන් දැඩි මානසික පීඩාවකින් හුදකලාව පසුවන අතර ඇතැමෙක් සියදිවි නසා ගැනීමට පවා උත්සාහ දරා තිබේ. මෙහිසා ඔවුන්ගේ අධ්‍යයන කටයුතු ද අඩාල වන බව පර්යේෂණය මගින් තහවුරු විය. සමාජ මාධ්‍ය භාවිතය පිළිබඳ විද්‍යාර්ථීන්ට ක්‍රමානුකූල අවබෝධයක් ඇති කරවීම මගින් සයිබර් හිරිහැරවලින් ඔවුන්ට ඇතිවන බලපෑම් අවම කර ගත හැකි බව මෙම සාහිත්‍යමය විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනය තුළින් නිගමනය කළ හැකිය. තව ද මේ පර්යේෂණය හරහා සයිබර් හිරිහැර හේතුවෙන් විද්‍යාර්ථීන් මානසික පීඩනයට පත් වී ඇති ආකාරය සහ එම තත්ත්වයෙන් විද්‍යාර්ථීන් මිදවීම සඳහා ඉක්මන් පියවර ගත යුතු බව අනාවරණය කරනු ලබයි. එමෙන්ම මෙම පර්යේෂණය, මෙම ප්‍රස්තුතය හා සම්බන්ධ ඉදිරි පර්යේෂණ කටයුතු කෙරෙහි වඩාත් වැදගත් වනු ඇත.

මූලාස පද: අධ්‍යයනය, පර්යේෂණය, මානසික පීඩනය, වින්දිත විද්‍යාර්ථීන්, සයිබර් හිරිහැර

¹ දර්ශනය හා මනෝවිද්‍යා අධ්‍යනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
kavindachathuranga62@gmail.com*

Impact of Guidance Counseling Service on Emotional Expression of Adolescents: A Study Based on Rathnapura Educational Tamil medium Schools

R. S. Dilakshan¹

Emotions are manifested in a person from childhood to adulthood. These can be positive or negative. Among the stages of human development, adolescence is the period that experiences the most emotional ups and downs. The main objective of this study is to find out the problems related to irregular mood in adolescence, as well as to learn about the impact of guidance on counseling services in controlling such emotional expressions and leading to coherent learning. This study was carried out in a mixed method of research, by focusing on Tamil medium schools in Rathnapura educational zone. Three schools have been selected for the study. 50 students from the grades 10-13, 15 teachers, three guidance and counseling teachers and three principals from those schools were selected by simple random sampling technique. Data was collected through questionnaires that were given to students, teachers, guidance and counselling teachers and interview schedule with principals. Thus, quantitative data were obtained and analyzed using Statistical package for social science (SPSS) version 22, and qualitative data were analyzed thematically. The results indicate that adolescent students' emotions affect their learning. Moreover, family related factors, environmental factors, school related factors also impact their learning. It was also recognized that schools, students, teachers, and guidance and counseling staff face numerous challenges in addressing students' emotional issues. In order to address these challenges, the guidance and counseling services in the schools should be revived, and guidance and counseling teachers should discuss such issues of the adolescent students with other teachers, students and parents. Guidance and counseling teachers should also collect relevant information about adolescent students while ensuring confidentiality. Moreover, it can be suggested that involving adolescent students in extracurricular activities, sports competitions, and other events could benefit these students.

Keywords: *Emotions, adolescent students, Guidance counseling service*

¹ Department of Secondary and Tertiary Education, Faculty of Education, The Open University of Sri Lanka
rdil@ou.ac.lk

The Effect of Psychological Capital on Work-Life Balance of Female Employees in University of Jaffna, Non-Academic Staff

V. Prasath¹

Composition of work and family life spheres has significantly changed over time. Working male and female face a broad set of daily challenges which creates an imbalance between their working and family life. Due to the changing nature of work, more women are seeking employment in various fields and in occupations that were previously seen as male-dominated. The problem with an increasing female workforce is that an increase in stress levels among female employees occurs as women still have the obligation of managing both work and home life. The resources of PsyCap can help working women to preserve their perception of balance between work and life. The primary objective of the study was to identify the relationship between psychological capital (PsyCap) and its components on work-life balance (WLB) of female employees in the higher education sector. “PsyCap is a positive, higher-order and individual-level characteristic that is open for development. It is measured by hope, self-efficacy, optimism and resilience. WLB is an essential aspect of modern-day employment, given the increasing demands of work and the desire for individuals to maintain a satisfying personal life. Five research hypotheses were formulated. The study was descriptive and was undertaken to describe and understand PsyCap, WLB and investigate the relationship between optimism and WLB, hope and WLB, resilience and WLB, self-efficacy and WLB among the female management assistants working in the University of Jaffna. The study adopted a non-parametric approach to research and a cross-sectional survey design was used. A primary data collection method using questionnaires were distributed. Data were collected from a sample of 73 management assistants using the simple random sampling technique from among the 140 total population, excluding Kilinochchi premises. The measuring tool was a modified WLB questionnaire consisted 15 questions and PsyCap Questionnaire comprising 4 subscales, having 24 items that measure the four components. The questionnaire was pre-tested, and cronbach’s alpha was calculated using the collected data. Data analysis was done using SPSS with statistical analysis of spearman correlation. The four components of PsyCap, namely self-efficacy, hope, optimism and resilience showed a positive and significant relationship with WLB.

Spearman's rho	Dependent Variable	Independent Variables				
		Hope	Self-efficacy	Optimism	Resilience	PsyCap
Correlation Coefficient	WLB	0.449	0.307	0.339	0.381	0.404
Sig.(2tailed)		0.000	0.008	0.003	0.001	0.000
Positively correlated and the relationship is significant at the 0.01 level (2-tailed)						

¹ Faculty of Science, University of Jaffna
vijithakarunanithy@gmail.com

PsyCap components such as hope, self-efficacy, optimism and resilience were found to be important for improvement of WLB. The adjusted R square value for four constructs of PsyCap with WLB is 0.224 which indicates that 22.4% of variations in WLB are explained by the variation in the four dimensions of PsyCap. The findings of the study revealed that psychological capital and WLB were significantly related and all four components of psychological capital were positively related to WLB. This study has contributed to existing literature that examines the link between the PsyCap and WLB.

Keywords: *Work Life Balance, Psychological Capital, Female Employees*

Communication, Media and IT

A combined machine learning and knowledge graph approach for analysing stroke causes with ensemble methods

N. H. Liu^{1*}, C. H. Jing², X. M. Lv³

Stroke remains one of the leading causes of disability and death worldwide, with a lifetime risk estimated at 24.9% globally and 38.8% in East Asia. Accurate stroke prediction is critical for early intervention and prevention, but existing models often struggle with the challenge of imbalanced datasets, where stroke cases are significantly outnumbered by non-stroke cases. This study aims to enhance stroke prediction accuracy by integrating multiple machine learning algorithms with knowledge graphs, providing both high-performance predictions and valuable insights into the key factors influencing stroke occurrence. We employed the Kaggle stroke dataset, which includes 5110 subjects with features such as age, BMI, heart disease, and smoking status. Five machine learning algorithms—Random Forest, Gradient Boosting, AdaBoost, LightGBM, and Logistic Regression—were combined into a soft voting classifier. This ensemble method addresses the issue of data imbalance by leveraging the strengths of each algorithm: Random Forest's ability to reduce variance, Gradient Boosting's iterative optimization of prediction accuracy, and LightGBM's speed in handling large datasets. The final prediction was obtained by weighted averaging of the base classifiers' probabilities, improving the model's sensitivity to minority class instances. To further enhance the model's interpretability, SHAP values were used to construct a knowledge graph that visualizes the relationships between stroke and its key predictors. The graph, with edges weighted by the average absolute SHAP values, highlights the importance of each feature. The analysis identified age, smoking status, and heart disease as the most significant contributors to stroke risk, while extreme BMI values also increased the likelihood of stroke. Our experimental results show that this integrated approach outperforms traditional models in handling imbalanced datasets, achieving higher prediction accuracy and offering interpretable insights into the causes of stroke. The findings suggest that targeted interventions such as smoking cessation, regular health checkups, and weight management could significantly reduce stroke risk. Future research will focus on comparing additional models and exploring more diverse datasets to further validate these results.

Keywords: *Stroke, Machine Learning, Knowledge Graph, SHAP Values, Imbalanced Datasets*

^{1,2,3} Information and Technology College of Zhejiang Shuren University
liuniuhuan@gmail.com*

A study of the effect of cinematic technological apparatus on the negation of the ideological autonomy of the cinema spectator

M. D. N. D. Madduma Bandara¹

The art of cinema recreates an ideological effect in the perception of the spectator through the action of technology. It is a myth about the objective reality of recreating cinematic subject. Due to cinema technology, the viewer becomes a passive victim and is unable to differentiate between illusion and reality. The main objective of this research is to study the effect of cinematic technological apparatus on the negation of the ideological autonomy of the cinema spectator. Does the action of cinematic technological apparatus effect the negation of the ideological autonomy of the spectator? This becomes the main problem of this research while the following are main research questions: Is a specific ideological effect on cinematic subject recreated in the spectator subject through the action of cinematic technological apparatus? Does the action of cinematic technological apparatus have an effect in building up the spectator subject, spectator ideologies and spectator condition? Does the cinematic subject become the functional center point in negating ideological autonomy of the spectator? The hypothesis of the research is that thereby the use of cinematic technological apparatus creates an idealistic ideology as an ideological product in the spectator perspective. The Cinematic Apparatus Theory was the fundamental theoretical approach relevant to this study while the Quantitative Research Methodology was used to analyses the problem in this research study. The Purposeful Sampling Methodology was adapted as the sampling methodology relevant to this study, because the objective was to achieve an in-depth understanding of the phenomenon of the relevant context, through a peculiar viewpoint on the phenomena of how the cinematic technological apparatus have affected negating the ideological autonomy of the spectator. Under the Purpose Sampling Methodology, undergraduates who are studying cinema subject in the state universities of Sri Lanka and the students who are studying at the state educational institutes teaching cinema subject were selected as the sample population. Accordingly, the sample consisted of 80 students from four state universities and 30 students from two state educational institutes teaching cinema subject, with 15 from each organization. The survey research method was adapted for collecting the research data while a comparative analysis of literature provided the secondary data. The method of close ended questionnaire was used as the basic techniques of primary data collection and to address the research problem, the data was collected via google forms. Descriptive Statistical Data Analysis and Interpretation using Statistical Package for Social Sciences (SPSS) were used. Statistical data was analyzed individually and as percentages according to the respective data source, using tables and graphs to show the variance of data and the correlation of variables such as frequency, percentage, means and standard deviations. According to the results, the reproduction of a specific ideological effect of the cinematic subject in the subject of the spectator has been well represented by the operation of the cinema technology equipment. Accordingly, the results of the study have revealed that the effect of cinema equipment has become an active media point in the formation of spectator subject, spectator ideology and spectator condition.

Keywords: *Cinema, Cinematic Technological Equipment, Ideology, Cinema Spectator, Cinematic Subject.*

¹ University of Colombo, Sri Palee Campus
nuwan@spc.cmb.ac.lk

සංස්කෘතික හෙජමොනියක් ලෙස අන්තර්ජාල කාමුක දර්ශන පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් (ශ්‍රී ලංකාවේ බස්නාහිර පළාත ඇසුරින්)

එච්. එස්. එච්. එම්. අබේනායක¹

“හෙජමොනිය” පිළිබඳ න්‍යාය ඉදිරිපත් කරනුයේ නව මාක්ස්වාදියකු වන අන්තෝනියෝ ග්‍රාම්ස්ට්ටි වේ. සංස්කෘතික හෙජමොනිය යන්න පාලක පන්තියක් විසින් සංස්කෘතික වශයෙන් විවිධත්වයක් ඇති සමාජයක සංස්කෘතික අධිපතිත්වය හිමිකර ගැනීම යැයි සරලව අර්ථකථනය කළ හැකි ය. මෙහි දී මිනිසුන්ගේ විශ්වාස, සංජානන, වටිනාකම්, අදහස් යනාදී සියලු ම සාධක පාලක පන්තියේ අවශ්‍යතාවන් සහ උවමනාවන්ට අනුව පාලනය වේ. කාමුක දර්ශන යනු මිනිස්සුන්ට ලිංගික උද්දීපනයක් ඇති කිරීම සඳහා නිර්මාණය කරනු ලබන ප්‍රදර්ශනයන් සහ ලිංගික ක්‍රියා විස්තර කරන හෝ පෙන්වන පොත්, සඟරා වීඩියෝ ආදිය ලෙස ඔක්ස්ෆර්ඩ් උසස් ඉගෙනුම් ශබ්දකෝෂය විස්තර කරයි. ඉන්දියානු මාධ්‍යවේදිනියක වන නොනා වාලියා විසින් ටයිම්ස් ඔෆ් ඉන්ඩියා වෙබ් අඩවියට ලියන ලිපියකින් පෙන්වා දෙන්නේ කාමුක දර්ශන වර්තමානයේ ජනප්‍රිය සංස්කෘතිකාංගයක් ලෙස තරුණ තරුණියන් අතර භාවිත වන බව යි. මිනිසාගේ සංස්කෘතිය කෙරෙහි හෙජමොනික බලපෑම අවබෝධ කර ගැනීමෙහිලා කාමුක දර්ශන සංස්කෘතික හෙජමොනියක් ලෙස ක්‍රියාත්මක වනවා ද යන්න මෙහි දී අධ්‍යයනය කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාවේ බස්නාහිර පළාතට විශේෂිතව කෙරෙන මෙම පර්යේෂණය තුළ ප්‍රධාන ගැටලුව වනුයේ අන්තර්ජාල කාමුක දර්ශන සංස්කෘතික හෙජමොනියක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ බස්නාහිර පළාත තුළ ක්‍රියාත්මක වන්නේ ද? යන්න යි. ශ්‍රී ලංකාව තුළ සංස්කෘතික හෙජමොනියක් ලෙස අන්තර්ජාල කාමුක දර්ශන ක්‍රියාත්මක වන්නේ ද යන්න අධ්‍යයනය කිරීම මෙම පර්යේෂණයේ මූල්‍ය අරමුණයි. මෙහි නියැදිය ලෙස බස්නාහිර තෝරා ගන්නා ලදී. මෙම පර්යේෂණය දත්ත පදනම් කරගත් ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක මිශ්‍ර පර්යේෂණයක් වේ. දත්ත එක්රැස් කිරීම සඳහා සමීක්ෂණ ක්‍රමය යටතේ ප්‍රශ්නාවලි ක්‍රමය යොදා ගත් අතර වයස අවුරුදු 18 ත් 29 ත් අතර බස්නාහිර පළාතේ දත්ත දායකයන් 374 දෙනකුගේ දත්ත විශ්ලේෂණය කරන ලදී. අන්තර්ගත විශ්ලේෂණය සඳහා Pornhub වෙබ් අඩවිය තෝරා ගන්නා ලදී. පර්යේෂණයේ දත්ත විශ්ලේෂණය සඳහා තේමාත්මක විශ්ලේෂණය, සංඛ්‍යාත්මක විශ්ලේෂණය, අන්තර්ගත විශ්ලේෂණය යොදාගෙන ඇත. පර්යේෂණයේ නිගමන වශයෙන් අන්තර්ජාල කාමුක දර්ශන හරහා සංස්කෘතික හෙජමොනියක් ක්‍රියාත්මක වන බව පැහැදිලි වේ. එහි දී වර්ගාත්මක හා මානසික වශයෙන් ඇතිවන වෙනස්කම් මත අන්තර්ජාල කාමුක දර්ශන මගින් ක්‍රියාත්මක වන හෙජමොනිය වටහා ගත හැකි විය. පර්යේෂණයේ වැදගත් සොයා ගැනීම් ලෙස පරිශීලකයන් කාමුක දර්ශන භාවිතයෙන් පසු එහි පවතින ක්‍රියාකාරකම් අත්හදා බැලීම, ඒවායේ පවතින වචන සාමාන්‍ය ජීවිතයේ දී භාවිත කිරීම, තම ලිංගික අවයව හා තම සහකරු හෝ සහකාරිය පිළිබඳ කාමුක දර්ශනවලින් ගොඩනගන දෘෂ්ටිවාදී මතයක සිටීම වැනි සොයා ගැනීම් දැක්විය හැකි ය. මෙහි දී අන්තර්ජාල කාමුක දර්ශන යනු නිෂ්පාදිතයන් බව පරිශීලකයන් බහුතරයක් දැන සිටීම හා ඉහත කරුණු වර්ගාත්මකව පිළිබිඹු වීම තුළ පරිශීලකයා මත සංස්කෘතික හෙජමොනියක් ඇති වී ඇති බව නිගමනය කළ හැකි විය. එමෙන්ම pornhub වෙබ් අඩවිය තුළ ඇති ශ්‍රී ලංකාවේ කාමුක දර්ශන නාලිකා විශ්ලේෂණයේ දී විදේශීය කාමුක දර්ශනවල යම් ආභාෂයක් ඒවාට ලැබී තිබීම හේතුවෙන් සංස්කෘතික හෙජමොනියක් ඒ ඔස්සේ ද ක්‍රියාත්මක වන බව නිගමනය කළ හැකි විය. පර්යේෂණය මගින් සංස්කෘතික හෙජමොනියක් ලෙස කාමුක දර්ශන ශ්‍රී ලංකාව තුළ භාවිතාවීමේ පර්යේෂණ හිඬුස සම්පූර්ණ කර දී ඇති අතර මෙම පර්යේෂණයෙන් මතු වූ දත්ත සහ සොයාගැනීම් අනුව පරිශීලකයාගේ කාමුක දර්ශන භාවිතය, කාමුක දර්ශන වෙබ් අඩවි තුළ දැන්වීම් හරහා ඇති වන බලපෑම, “Hentai” කාමුක දර්ශන වල බලපෑම යනාදී පර්යේෂණ හිඬුස පෙන්වා දීමටත් අනාගත පර්යේෂණයන් සඳහා ගැටලු හඳුන්වා දීමටත් හැකි විය.

මූල්‍ය පද: අන්තර්ජාල කාමුක දර්ශන , සංස්කෘතික හෙජමොනිය, Pornhub , සංස්කෘතිය, හෙජමොනිය

¹ ජනසන්නිවේදන අධ්‍යයනාංශය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය
sudeshhasanga7@gmail.com

පුවත්පත් ලිපි සම්පාදනයෙහිලා කෘත්‍රිම බුද්ධිය භාවිත කිරීමේ වාසි සහ අවාසි පිළිබඳ විශ්ලේෂණාත්මක අධ්‍යයනයක්

කේ. ඒ. ඩී. ආර්. අමරසිංහ¹

මිනිසා සමාජයක ජීවත් වීමේ දී තමා අවට සිද්ධීන් දැන ගැනීමේ සිට ජාත්‍යන්තර ප්‍රවෘත්ති ආදිය දැනගැනීම දක්වා පුළුල් ක්ෂේත්‍රයක දැනුවත්වීමේ සහ සන්නිවේදන අවශ්‍යතාවයන් පෙළෙයි. ඒ වෙනුවට බහුලව ම භාවිත කරන්නේ ජනමාධ්‍යයන් ය. තාක්ෂණික උපකරණ හා වෘත්තීය සන්නිවේදකයන් යොදා ගෙන ජනමාධ්‍ය තුළින් සන්නිවේදන කාර්යය ඉටු කරයි. පුවත්පත් ඉන් එක් මාධ්‍යයකි. පොදු මහජනයාට තොරතුරු සම්පාදනය කරන ජනසන්නිවේදන මාධ්‍යයක් ලෙස සැලකෙන එකට නොබඳින ලද පිටු සමූහය, පුවත්පත් තුළ පාඨකයාට කියවීමටත් දැනුම ලබාදීමටත් හැකි ලිපි අත්තර්ගත වේ. පුවත්පතට ලිපි සපයනු ලබන්නේ පුද්ගලයකු හෝ සමූහයක් විසින් වන අතර ඒවා සම්පාදනයේ දී විශ්වාසදායකබව හා ගුණාත්මකබව ඉහළින් රඳවා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. වර්තමාන තාක්ෂණික දියුණුවත් සමඟ AI තාක්ෂණය (Artificial Intelligence) පුවත්පතකට ලිපි ලිවීමේ දී භාවිත කරන බව දක්නට ලැබේ. කෘත්‍රිම බුද්ධිය යනු කාර්යයන් කිරීමට මිනිසුන්ගේ බුද්ධිය අවශ්‍ය වන කාර්යයන් සඳහා පරිගණක පද්ධති හෝ යන්ත්‍ර නිර්මාණය සහ යෙදවීම යි. මෙය පරිගණක විසින් තොරතුරු විශ්ලේෂණය කිරීම, තීරණ ගැනීම සහ ජීවිතයේ විවිධ ක්ෂේත්‍රවල වැඩ කිරීමට හැකිවීම හෝ ඒවා තුළින් සංවර්ධනය වේ. මෙහි පර්යේෂණ ගැටලුව වන්නේ පුවත්පත්වලට ලිපි සම්පාදනයෙහිලා කෘත්‍රිම බුද්ධිය භාවිත කිරීම නිසා ඇතිවන වාසි සහ අවාසි පවතින්නේ ද? යන්නයි. AI තුළ ස්වයංක්‍රීය පාඨමාලා, කුසලතා, භාෂා සැලසුම්, දෘශ්‍ය විශ්ලේෂණ, සහ විවිධ ක්ෂේත්‍රවල තොරතුරු සැකසීම ඇතුළත් වේ. තව ද කෘත්‍රිම බුද්ධියේ මූලික සිද්ධාන්ත 6ක් (Machine Learning, Neural Networks, Deep Learning, Autonomous Decision Making, Natural Language Processing, General AI) වේ. පුවත්පත් සඳහා ලිපි සැකසීම අයත් වන්නේ මෙයින් Natural Language Processing යන සිද්ධාන්තයට ය. ඒ අනුව පුවත්පත් සඳහා ලිපි සැකසීමේ දී හඳුනාගැනීමට ලැබෙන වාසි සහ අවාසි තත්ත්වයන් විශ්ලේෂණාත්මකව සොයා බැලීම මෙම අධ්‍යයනයේ ප්‍රධාන අරමුණ විය. එසේම කෘත්‍රිම බුද්ධිය, ලිපි සකස් කිරීම සඳහා ලේඛකයන් භාවිත කරන ආකාරය විමසා බැලීම ද ලේඛන කාර්යය සඳහා භාවිත කරන AI තාක්ෂණික මෘදුකාංග මොනවා ද යන්න සොයා බැලීම ද සෙසු අරමුණු අතර විය. මෙම අධ්‍යයනයේ දත්ත රැස්කිරීමේ ක්‍රමවේදය ලෙස මූලිකවම සම්මුඛ සාකච්ඡා පැවැත්වීම සිදු කෙරිණි. ඒ සඳහා සමානුපාතික නොවන නියැදීමේ ක්‍රමය ඔස්සේ තෝරාගත් පෞද්ගලික ප්‍රවෘත්ති වාර්තාකරන ආයතන තුනක ලිපි ලිවීමේ ලේඛකයන් ලෙස පුහුණුවට සම්බන්ධවූ විද්‍යාර්ථීන් 30 දෙනෙකුගේ නියැදියක් යොදා ගැනිණි. තව ද සාහිත්‍ය විමර්ශන, පොත්පත්, සඟරා, පුවත්පත් වැනි ද්විතීයික මූලාශ්‍රය හා අන්තර්ජාලය පරිශීලනය කිරීමෙන් තොරතුරු රැස් කර ගන්නා ලදී. ඔවුන් ලබා දුන් තොරතුරු අනුව ගුණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණයක් සිදුකර ඇත. එහි දී ඔවුන් ලිපි ලිවීම සඳහා නිරන්තරයෙන් කෘත්‍රිම බුද්ධිය භාවිත කරනබව අනාවරණය විය. ඒ සඳහා Chatgpt, Writesonic, Grammarly, Jaysper වැනි AI මෘදුකාංග භාවිත කරන බව තහවුරු විය. ලිපි ලිවීම සඳහා කෘත්‍රිම බුද්ධිය භාවිත කිරීම නිසා කාලය, සම්පත් ඉතිරිවීම, කාර්යය නිසියාකාරව ඉටුකර ගැනීමට හැකිවීම, විශාල දත්ත විශ්ලේෂණය කළ හැකිවීම, කාර්යක්ෂමතාව වැඩිවීම, මානසික පීඩනය අවම වීම, ක්ෂණික බව නිසා පරිශීලක පහසුව වැඩිවීම වැනි වාසි තත්ත්වයන් ද ලේඛක රැකියාවන් අහිමිවීම, තමාට අවශ්‍ය පරිදි ලිපිය සකස්වී නොලැබීම, වංචනික ලිපි නිර්මාණය වීම, තොරතුරුවල විශ්වසනීයත්වය හා නිවැරදි බව පිළිබඳ ගැටලු මතුවීම, යාවත්කාලීන වූ තොරතුරු නොලැබීම, සයිබර් ප්‍රහාරවලට ලක් වීමේ අවදානම වැඩිවීම වැනි අවාසි සහගත තත්ත්වයන් ද ඇති බව හෙළිවිය. මේ අනුව පුවත්පත් සඳහා ලිපි සම්පාදනය කිරීමේ දී කෘත්‍රිම බුද්ධිය භාවිතය නිසා ඇති වන වාසි සහ අවාසි තත්ත්වයන් සම සමච්ඡාලනය ද සන්නිවේදනය හා මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රය තුළ තාක්ෂණික දියුණුවීම් පවතින යුගයක කෘත්‍රිම බුද්ධිය භාවිතය බැහැර කළ නොහැකි බව නිගමනය කළ හැක. කෙසේ වුවද කෘත්‍රිම බුද්ධිය මගින් ලිපි සම්පාදනය කිරීමේ දී අන්තර්ගත කරන තොරතුරුවල නිවැරදි බව හා යාවත්කාලීන බව ඉහළ නැංවීමට හැකි වන පරිදි AI මෘදුකාංග දියුණු කිරීමට මෘදුකාංග ඉංජිනේරුවන් කටයුතු කිරීම සුදුසු බව යෝජනා ලෙස ඉදිරිපත් කළ හැක.

මූලාශ්‍ර පද: පුවත්පත්, ලිපි, කෘත්‍රිම බුද්ධිය, වාසි, අවාසි

¹ දර්ශනය හා මනෝවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
tramarasinghe214@gmail.com

Access to Digital Infrastructure in an Era of Artificial Intelligence: The Digital Rights Perspective

A. H. Wimalasekara¹

In the increasingly AI-shaped world, access to digital infrastructure or the base layer of technologies and services that enable online participation, such as high-speed internet, digital devices, and cloud services becomes a key factor in achieving equal participation in economic, social, and cultural life. Artificial Intelligence, the development of machines that can execute tasks traditionally performed by human beings by imitating performance in areas such as learning, decision-making, and problem-solving, is revolutionizing the access to information, use of digital services, and communication across borders. The paper critically discusses the interplay of digital infrastructure, AI, and digital rights with a focus on the imperative of a just digital space: one characterized by inclusive access to central resources high-speed internet, AI-driven tools and protection of basic digital rights-fundamental safeguards to enable individuals to safely and freely access digital resources and be active online. This research, therefore, deals with how a deficit in infrastructure widens the digital divide and places restrictions on the global exposure of citizens for cross-cultural interaction. The key concern of this research is to underline the differences that make a dent in the facility of digital rights: economic, educational, and communicative participation. It synthesizes global digital policy documents, case studies, and statistical analysis using a literature-based qualitative approach in order to assess how effectively existing regulatory frameworks safeguard digital equity. The study will methodologically make use of a descriptive synthesis of policies and data from various regions, including North America, Europe, and Asia, thereby offering a comparative analysis to identify those areas where digital rights are poorly protected or incoherently enforced. For example, the research draws on policy documents from the European Union's General Data Protection Regulation, United Nations Digital Development Reports, and regional case studies to understand how infrastructure development interfaces with digital equity. The findings show that digital inequality in infrastructure widens socio-economic disparities within and between countries, further constraining the full potential of people to benefit from the digital ecosystem. These gaps are affecting marginalized populations disproportionately hard, barring them from benefiting fully from AI-powered opportunities for online education, telehealth, and e-commerce. The findings underline the need for practical interventions through policy innovation, regulatory improvements, and targeted infrastructure investments that could help narrow the digital divide. This paper contributes to the discussion of digital equity, arguing that digital rights, in themselves, are the basic rights in the time of AI. It urges considering digital infrastructure as public goods for social and economic development. The study will also put forward a collaboratively proposed approach by governments, the private sector, and civil society on how all persons can have equal digital access. These include scaling up digital literacy programs, improving regional connectivity, and placing minimum standards of digital provision in areas of disadvantage. While this report gives a general global trend, it recognizes the limitations of generalizing findings to every other area because of different digital infrastructures and socio-economic contexts. This research thus ultimately empowers policy thinkers, technologists, and activists to meet these challenges and guarantee full participation of marginalized communities in a digitally driven future.

Keywords: *Artificial Intelligence, Digital Equity, Digital Infrastructure, Digital Rights, Global Communication*

¹ University of Niagara Falls, Canada
annoushka0210@gmail.com

Crime, Conflict, and Social Wellbeing

ග්‍රාමීය වශයෙන් සිදුවන අපරාධ වාර්තා නොවීමට (නිලීන අපරාධ) බලපාන සාධක පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

එම්. කේ. ජී. බී මල්ෂානි¹

මෙම අධ්‍යයනය තුළින් නිලීන අපරාධ හෙවත් වාර්තා නොවන අපරාධ පොලීසියට වාර්තා නොකර සඟවා තබා ගැනීමට පාදක වූ හේතු සාධක සම්බන්ධයෙන් අවධානය යොමු කරන ලදී. වර්තමාන සමාජයේ අපරාධ බහුල වශයෙන් සිදුවූව ද එම සිදුවන අපරාධ බොහෝමයක් වාර්තා නොවේ. එලෙස වාර්තා නොවන අපරාධ හඳුන්වන්නේ නිලීන අපරාධ ලෙස යි. මෙම අපරාධ පොලීසියට වාර්තා නොකොට සඟවා තබන අපරාධ වේ. ඒ අනුව මෙම පර්යේෂණය දකුණු පළාතේ, ගාල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ, අක්මීමන ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ 155/සී කැටැන්දොළ ග්‍රාම නිලධාරී වසම පදනම් කර ගනිමින් සිදුකරන ලදී. මෙම පර්යේෂණයේ පර්යේෂණ ගැටලුව වූයේ නිලීන අපරාධ වාර්තා නොවීමට බලපාන්නාවූ හේතු සාධක පිළිබඳ විමර්ශනය කිරීම යි. එමෙන්ම අපරාධ සම්බන්ධයෙන් ග්‍රාමීය ජනතාව සතු දැනුවත්භාවය විමර්ශනය කිරීම මෙහි ප්‍රධාන අරමුණ විය. ඒ අනුව මෙම අධ්‍යයනය දකුණු පළාතේ ගාල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ 155/සී කැටැන්දොළ ග්‍රාම නිලධාරී වසමට අයත් පවුල් 255 අතුරින් අධ්‍යයනයේ නියැදිය ලෙස පහසු නියැදි ක්‍රමය ඔස්සේ පවුල් 40 ක් ආශ්‍රයෙන් සිදු කරන ලදී. එමෙන් ම මෙම අධ්‍යයනය සඳහා අදාළ දත්ත ප්‍රශ්නාවලි ක්‍රමය හා සම්මුඛ සාකච්ඡා ක්‍රමය ඔස්සේ රැස් කරගන්නා ලදී. ප්‍රශ්නාවලි ක්‍රමය හා සම්මුඛ සාකච්ඡා ක්‍රමය හරහා රැස් කරගත් දත්ත ගුණාත්මක ක්‍රමවේදය යටතේ කේතකරණය කිරීම මගින් දත්ත විශ්ලේෂණය කිරීම මෙහි දී සිදුකරන ලදී. ඒ අනුව මෙම පර්යේෂණය හරහා අපරාධ වාර්තා නොකිරීමට බලපාන ලද හේතු සාධක ලෙස දැනුවත් භාවය නොමැති වීම, අඩු බලපෑමක් ඇති සිදුවීම් සාමාන්‍යකරණය කිරීම, පුද්ගලික ආරක්ෂාවේ බිය, සමාජයේ සහාය ලැබෙව් දැ යි යන සැකය යන හේතු සාධක අනාවරණය කර ගැනීමට හැකි විය. එමෙන් ම මෙම ප්‍රදේශයේ අපරාධ ව්‍යාප්තිය පිළිබඳ සැලකීමේදී නියැදිය ලෙස තෝරාගත් පවුල් 40 අතුරින් පවුල් පහළොවක් පසුගිය මාස හයක කාලය තුළ විවිධ අපරාධයන්ට මුහුණ දී ඇත. එම පවුල් පහළොව අතරින් පවුල් හතක් සිදු වූ අපරාධය පොලීසියට වාර්තා කර නොමැත. නිලීන අපරාධ ලෙස සඟවා තබා ගැනීමට උත්සාහ ගෙන ඇති අපරාධ අතර ගෘහස්ථ හිංසනය, සයිබර් අපරාධ, මත්ද්‍රව්‍ය ආශ්‍රිත අපරාධවල ඉහළ ප්‍රවණතාවයක් පවතින බව මෙම පර්යේෂණය ඔස්සේ අනාවරණය වූ කරුණු අනුව පැහැදිලි වේ. ඒ අනුව වත්මන් සමාජයේ මෙලෙස අපරාධ වාර්තා නොවීමට බලපා ඇති ප්‍රධාන සාධකයක් ලෙස අපරාධ පිළිබඳව පවතින ජනතාවගේ නොදැනුවත්භාවය හා අපරාධ යුක්ති ක්‍රියාපටිපාටිය සම්බන්ධයෙන් ජනතාව තුළ විශ්වාසයක් නොමැති වීම හඳුනාගත හැකි විය. ඒ නිසා ම ගෘහස්ථ හිංසනය වැනි අපරාධ බොහෝ සෙයින් නිලීනව පවතින අපරාධයක් ලෙස හඳුනාගත හැකි විය. අවසාන වශයෙන් ජනතාව තුළ අපරාධ පිළිබඳව පවතින දැනුවත්භාවය දියුණු කිරීම, අපරාධ යුක්තිය ක්‍රියාත්මක කරන ආයතන ජනතාවගේ විශ්වාසය රැකෙන පරිදි කටයුතු කිරීම, ජනතාව තුළ ඇති අපරාධ සම්බන්ධයෙන් පවතින වැරදි ආකල්ප වෙනස් කිරීම ආදී යෝජනා රැසක් අපරාධ වාර්තා නොවීම අවම කිරීම සම්බන්ධයෙන් මෙම පර්යේෂණය හරහා ඉදිරිපත් කරන ලදී.

මූලික පද: අපරාධ , නිලීන අපරාධ, ග්‍රාමීය, නොදැනුවත්භාවය, වාර්තා නොවන

¹ අපරාධවිද්‍යා හා අපරාධ යුක්ති අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
mkgbinoshimalshani@gmail.com

කාන්තාවන් ඉහළ තනතුරු සඳහා ලඟා වීම ආයතනික නිර්ණායක මඟින් සීමා කිරීම පිළිබඳව අධ්‍යයනයක් (ශ්‍රී ලංකා පොලිස් සේවය ඇසුරින්)

යූ. ජේ. එච්. අබේපාල¹

ශ්‍රී ලංකාව වනාහි වෘත්තීය අයිතිවාසිකම් නෛතිකව ආරක්ෂා වී පවතින රටකි. ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකාව තුළ ඕනෑම පුද්ගලයකුට ස්ත්‍රී පුරුෂභාවය, ජාති, කුල, ආගම් හේදයකින් තොරව ඕනෑම තරාතිරම, ඕනෑම වෘත්තීයක නිරතවීමට අවස්ථාව සහ හැකියාව පවතී. මෙලෙස මෙරට තුළ නෛතික වශයෙන් වෘත්තීය අයිතිවාසිකම් තහවුරු වී පැවතිය ද ශ්‍රී ලංකා පොලිස් සේවය තුළ පුරුෂ නිලධාරීන්ට සාපේක්ෂව කාන්තා නිලධාරීන්ගේ ඉහළ තනතුරු කරා ළඟා වීමේ දී පවතින තත්ත්වය කෙබඳු ද යන්න පර්යේෂණ ගැටලුව වේ. මෙහි මූලික අරමුණ වන්නේ ස්ත්‍රී පුරුෂ ලෙස සලකා පොදු පරිමණිකයේ කොටසක් වන පොලිස් සේවයේ ඉහළ තනතුරු කරා ළඟා වීමේ දී ආයතනික වශයෙන් නිර්මාණය කර ඇති පත්වීමේ සහ තවත් වෘත්තීය නිර්ණායකයන් හරහා කාන්තාවන් අවප්‍රමාණය වනවා ද යන්න පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීමයි. මෙම පර්යේෂණය සම්මුඛ සාකච්ඡා, ප්‍රශ්නාවලි ආදී මූලාශ්‍රය මගින් ලබා ගත් ප්‍රාථමික දත්ත සමග ගුණාත්මක ක්‍රමවේදයක් අනුගමනය කරමින් වාර්ෂික ගැසට් පත්‍ර හා ආයතනික ප්‍රතිපත්ති ආදී ද්විතීයික මූලාශ්‍රය ද යොදා ගනිමින් සිදු කරන ලදී. මෙම පර්යේෂණයේ සොයා ගැනීම්වලට අනුව වරප්‍රසාද ලෙස ලබා දී ඇති විශේෂ නිවාඩු, රාත්‍රී රාජකාරීවලින් කාන්තා නිලධාරීන්ගේ ඉවත් කිරීම, එකම පොලිස් ස්ථානයක දීර්ඝ කාලයක් සේවය කිරීමට අවස්ථාව සලසා දීම ආදිය මඟින් කාන්තා නිලධාරීන්ගේ ඉහළ තනතුරු කරා ළඟා වීමට අවශ්‍ය පළපුරුද්ද සහ අත්දැකීම් ලබා ගැනීමට පවතින අවස්ථාවන් සීමා කර ඇති බව හඳුනා ගන්නා ලදී. එසේම කාන්තා නිලධාරීන්ගේ කාර්යබද්ධ අංශවල ලිපිකරු වැඩවලට පමණක් සීමා කර ඇති බව ද නිරීක්ෂණය විය. තව දුරටත් සලකා බැලීමේ දී ඉහළ තනතුරු සඳහා කාන්තා නිලධාරීන් බඳවා ගැනීමේ කෝටාව පුරුෂ නිලධාරීන්ට සාපේක්ෂව අඩු බවත් අදාළ අංශ තුළ බඳවා ගැනීම්, උසස්වීම් සහ ස්ථානමාරු සම්බන්ධයෙන් පවතින ආයතනික බාධක හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ පොලිස් වෘත්තීය ක්ෂේත්‍රයේ ඉහළ තනතුරු කරා ළඟා වීමට කාන්තාවන්ට ඇති අවස්ථාවන් ආයතනික නිර්ණායක හරහා සීමා කර ඇති බවටද තවුරු විය. ආයතනික නිර්ණායකවලින් පරිබාහිරව සාම්ප්‍රදායික ලිංගික ඒකාකාරීය මත පදනම්ව පොලිස් සේවය කාන්තාවන්ට සුදුසු ක්ෂේත්‍රයක් වශයෙන් සැලකීමට සහ පොලිස් සේවය තුළ පවතින පුරුෂ මූලික සමාජය ද කාන්තා දායකත්වය අවම කිරීමට සමත්ව ඇත. මෙම පර්යේෂණයේ දී දත්ත විශ්ලේෂණයන් මගින් අනාවරණය කර ගත් තොරතුරු අනුව දිගු කාලීන සහ කෙටි කාලීන නිර්දේශ වශයෙන් ලිංගභේදය මත පදනම් නොවී පිරිමි සහ කාන්තා එකම කාර්ය මණ්ඩලයක් ලෙස සැලකීම, විශේෂ ප්‍රතිපාදන වශයෙන් ලබා දී ඇති නිවාඩු ආදිය සඳහා අනිවාර්ය කාලසීමාවක් වෙන් නොකොට අවශ්‍යතාවයන් අනුව ලබා ගැනීමට අවස්ථාව සලසා දීම, කාන්තා නිලධාරීන්ගේ ලිපිකාර කාර්යයන්ට පමණක් සීමා නොකර හමුදා සේවයේ දී මෙන් කාන්තා නිලධාරීන්ටද ද සේවය කළ හැකි බුද්ධි අංශ, රහස් පරීක්ෂක අංශ, සයිබර් අවකාශීය අපරාධ අංශ වැනි නව අංශ පොලිස් සේවයට එක් කිරීම, පොලිස් ස්ථාන තුළ ලිංගික හිංසනය වැළැක්වීම සම්බන්ධ නව ප්‍රතිපත්ති ගෙන ඒම, උසස්වීම් ලබා ගැනීමේ දී පොලිස් සේවයේ පවතින ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවී අසමතුලිතතාව වෙනුවට 15% විශේෂිත කෝටාවක් කාන්තාවන් වෙනුවෙන් වෙන් කිරීම, රාත්‍රී වැඩමුර සහ අපරාධ සම්බන්ධ විභාග කටයුතුවලට කාන්තාවන් සම්බන්ධ කර ගැනීම ආදිය ඉදිරිපත් කළ හැකි ය. ඒ අනුව මෙම අධ්‍යයනය තුළින් නිගමනය කළ හැක්කේ ශ්‍රී ලංකා පොලිස් සේවයේ ඉහළ තනතුරු කරා ළඟා වීමේ දී පවතින ආයතනික නිර්ණායකයන් මඟින් පුරුෂ නිලධාරීන්ට සාපේක්ෂව කාන්තා නිලධාරීන්ගේ අවප්‍රමාණය කර ඇති බව යි.

මූලික පද: ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතාව, ශ්‍රී ලංකා පොලිසිය, ඉහළ තනතුරු, කාන්තා පොලිස් නිලධාරීන්ගේ, ආයතනික නිර්ණායක

¹ දේශපාලන හා ජාත්‍යන්තර සබඳතා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා විවෘත විශ්වවිද්‍යාලය
jayani100@gmail.com

මිත්‍යා විශ්වාස හේතුවෙන් පුද්ගලයන් අපරාධ වින්දිතභාවයට පත්වීමට බලපාන සාධක පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

අයි. යූ. ත්‍රිමාවිතාන¹

ලෝකය තාක්ෂණය අතින් හිනිපෙන්වන මෙන් කල ද වර්තමානය වන විටත් මිත්‍යා විශ්වාස තුළ එල්ලාගෙන කටයුතු කරන පුද්ගලයන් සමාජය තුළ බහුල වෙයි. මිත්‍යා විශ්වාස හේතු කොටගෙන පුද්ගලයන් අපරාධයන්හි වින්දිතභාවයට පත්වීම තුළ සමාජය තුළ සුලභ කරුණකි. එය සමාජ ගැටලු ගණනාවකට මූලික සාධකයක් බවට ද වර්තමානය වන විට පත්ව තිබේ. විවිධ වංචනික ක්‍රියාවල ගොදුරුභාවයට පත්වීම තුළ මුදල් විනාශයට පත්වීම, ලිංගික අපයෝජනයන්ට ගොදුරුවීම, ශාරීරික පීඩාවන්ට ගොදුරුවීම ආදී අපරාධකාරී ක්‍රියාවන්හි වින්දිතභාවයට පත්වන්නෝ සිටිති. මෙලෙස අපරාධයන්හි ගොදුරුභාවයට පත්වීමට බලපාන සාධක කවරේ ද යන ගැටළුව පදනම් කොටගෙන මෙම පර්යේෂණය සිදු කරන ලදී. මෙම ක්‍රියා හේතුකොට ගෙන සිදුවන අපරාධයන්හි වින්දිතභාවය අවම කිරීමට ගත හැකි ක්‍රියාමාර්ග අධ්‍යයනය කිරීම හා මෙවැනි වැරදි සම්බන්ධව පවතින්නා වූ නීතිමය තත්ත්වය අධ්‍යයනය කිරීම සමාජමය හානිය අවම කිරීමට ගත හැකි පියවර හඳුනාගැනීම මෙහි අරමුණ වේ. ගාල්ල හා මාතර දිස්ත්‍රික්වල බද්දේගම, හැම්මැලිය, ඉදුරුපත්වල, වදුරඹ, අම්බලන්ගොඩ, උරුබොක්ක, නෙළුව, අකුරුස්ස, මොරවක යන ප්‍රදේශ අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍ර ලෙස තෝරා ගනිමින් දත්තදායකයන් තිස් දෙනෙකුගෙන් යුත් නියැදියකින් තොරතුරු ලබා ගන්නා ලදී. එම නියැදිය තෝරාගැනීම සඳහා සසම්භාවී නියැදි ක්‍රමයේ එන හිමබෝල නියැදි ක්‍රමය යොදා ගත් අතර සම්මුඛ සාකච්ඡා හා ප්‍රශ්නාවලි යන පර්යේෂණ ක්‍රම යොදා ගනිමින් දත්ත රැස් කරන ලදී. මෙම ප්‍රදේශවල පුද්ගලයන් පැරණි සංස්කෘතිය මූලික කොට ගනිමින් ඒවා තුළ එල්ල සිටීම මේ සඳහා හේතුවන බව අධ්‍යයනය තුළින් හඳුනාගත හැකි විය. මෙම ප්‍රදේශවල පවතින ග්‍රාමීයබව, කටුක කර්කෂ තත්ත්වය හේතු කොටගෙන මිත්‍යා විශ්වාස පිළිබඳව දැඩි නැඹුරුතාවයක් පවතින අතර නාගරික ප්‍රදේශවලට පැමිණෙන විට මිත්‍යා විශ්වාස පිළිබඳ විශ්වාසය කෙමෙන් අඩුවන බව හඳුනාගත හැකි විය. මෙයට ප්‍රධානතම හේතුවක් ලෙස ග්‍රාමීය ප්‍රදේශයන්හි ජනතාව තුළ විද්‍යාත්මක කරුණු පිළිබඳව පවතින අඩු දැනුම නිරීක්ෂණය විය. පුද්ගලයන්ගේ අඩු සාක්ෂරතාව මීට හේතු සාධකයක් වුවද 2% වැනි සුළු පිරිසක් ඉහළ අධ්‍යාපන මට්ටමක් හා සාක්ෂරතාවයක් තිබිය දී ද මිත්‍යා විශ්වාස හේතුවෙන් අපරාධ වින්දිතභාවයට පත්වීම හඳුනාගත හැකි විය. හඳුන්, ග්‍රහ අපල, අනවත, කොඩිවිණ, හදිහුනියම්, සිහින පළාපල, නැකැත් ආදිය සම්බන්ධ කටයුතු වෘත්තීයයක් ලෙස පවත්වාගෙන යන වෘත්තිකයින්ගේ කුටුම්භය මෙලෙස පුද්ගල වින්දිතභාවයට පත්වීමට හේතු සාධක වූ බව හඳුනාගත හැකි ය. පුද්ගලයන් තුළ පවතිනු ලබන දැඩි තෘෂ්ණාව, නොසිඳෙන ආශාවන්, ඊර්ෂ්‍යාව, ක්‍රෝධය, වෛරය වැනි සාධක හේතු කොටගෙන පුද්ගලයින් මෙම මිත්‍යාවන් පසුපස හඹා යන බව හඳුනා ගත හැකි විය. වංචනිකයන් නීතිමය තත්ත්වයන් තුළ වූ හිඩැස් පදනම් කරගනිමින් අපරාධකාරී ක්‍රියාවන්හි නිරත වන බව අධ්‍යයනය තුළින් තහවුරු විය. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල ජීවත්වන පුද්ගලයන්ට විද්‍යාව හා තාක්ෂණය පිළිබඳ පවතින දැනුම වර්ධනය කිරීමට කටයුතු කිරීම, අධි භෞතික බලවේග සමඟ කටයුතු කරන බව පවසන පුද්ගලයන් නියාමනය කිරීම සඳහා නිසි ක්‍රමවේදයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම, පවතින නීති ශක්තිමත් කිරීම හා නීති සම්පාදනය කිරීම මෙන්ම මිත්‍යා විශ්වාස පසුපස ගමන් කිරීම හේතුකොට ගෙන වින්දිතභාවයට පත් අය පිළිබඳව නිරන්තරයෙන් තොරතුරු හුවමාරු කිරීම ආදී ක්‍රියාවලීන් මඟින් පුද්ගලයින් මිත්‍යා විශ්වාසයන් හේතු කොටගෙන අපරාධයන්හි වින්දිතභාවයට පත්වීම වළක්වා ගත හැකි ය.

මූලාශ්‍රය: අපරාධ, ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ, මිත්‍යා විශ්වාස, වින්දිතභාවය, සාක්ෂරතාවය

¹ අපරාධවිද්‍යා හා අපරාධ යුක්ති අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
imashiudeshika29@gamil.com

Development-Induced, Resettlement-Driven Conflict and its Impact on Livelihoods of Resettled Vedda Community in Sri Lanka

P. Epa^{1*}, N. Devika²

Development-induced displacement and resettlement are increasing in developing countries, presenting numerous vulnerabilities for people compelled to move. Megaprojects that fail to address the grievances of affected people significantly contribute to exacerbating conflicts and causing suffering for thousands of people worldwide. Understanding these conflicts is crucial for addressing the challenges faced by vulnerable communities during and post resettlement. While there is a significant amount of research on the study community, there is a lack of research on conflicts within the community and their impact on livelihoods. It is important to address this gap to mitigate the vulnerability of the community. The objectives of the study were to understand the types and nature of conflict, and finding out the impacts of those conflicts on livelihoods. Focusing on the conflicts among the resettled Vedda community, this research analyzed the interplay between resettlement, livelihoods, and conflict. By doing so, this research aims to enhance the understanding of the influence of conflicts on livelihood in resettlement schemes and encourages further research on understanding the conflicts in resettlement schemes and strategies to promote conflict management and resolution. The exploratory qualitative study was focused on the resettled indigenous community in Hennanigala South, Sri Lanka, under the Mahaweli Development Project. Through purposive and snowball sampling, 35 respondents and 5 key informant interviewees were selected. Data were gathered through semi-structured interviews, key informant interviews and non-participant observation, and they were analyzed thematically. The study identified five main types of conflicts within the community: human-wildlife conflict, community conflict, conflicts between settlers and officials, identity conflicts, and natural resource conflicts. Resource conflict was the most prevalent (100%), followed by conflicts between settlers and officials (96%), human-wildlife conflict (89%), identity conflict (82%), and community conflict (79%). Land encroachment, resource allocation issues, weak policies, resource scarcity, and generational differences were key triggers of these conflicts, leading to livelihood challenges such as crop destruction, loss of livelihood, low productivity, and increased poverty, prompting some to cross border migration for livelihood alternatives. The conflict at resettlement sites is often hidden, complex, and closely linked to livelihood issues. Resolving these conflicts is essential for the well-being of resettled indigenous communities, such as those in Hennanigala, Sri Lanka. Addressing these conflicts requires a holistic, community-centered approach to resettlement that respects the cultural, social, and economic aspects of indigenous ways of life. By incorporating Indigenous perspectives and traditions into resettlement planning and implementation, tensions can be reduced, and the well-being of Indigenous communities can be better safeguarded.

Keywords: *Conflict, Development, Livelihood, Resettlement, Vedda Community*

¹ Department of Sociology, School of Public Administration, Hohai University, PRC

² Faculty of Fisheries and Marine Science and Technology, University of Ruhuna Matara, Sri Lanka
handunmali@gmail.com*

Empirical study of Online Pornography Consumption, and Academic Performance of Arts Undergraduates at University of Ruhuna, Sri Lanka

S. N. D. Fernando^{1*}, E. V. D. Dilhani²

Online pornography is widely created, shared, and consumed worldwide but it has received little research attention in Sri Lanka while anecdotal evidence shows the younger generation is getting addicted. The research question of the present study was to identify the association between the consumption of online pornography and socio-behavioral patterns & academic performance among final-year undergraduates at the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Ruhuna, Sri Lanka. With that, the study aims to examine the empirical relationship to identify the association between study sectors. The study has used 560 individuals as the total population and 219 of the responses were collected. The questionnaire was shared among all final-year undergraduates and the respondents were selected as the study population, and 219 units were selected to the sample by applying stratified sampling method for male and female proportionate to the population. Since, the selected topic was a very sensitive area, data were collected via a closed-ended questionnaire. The collected data were analyzed using descriptive statistics and a chi-square nonparametric statistical test. Results demonstrate that there is a large proportion of students consuming pornography, especially male students. Socio-behavioral characteristics were examined using socializing with friends, late night socializing with friends, going to bed on time, participating in social programs, fighting with friends, fooling around with friends, consuming three meals a day. Academic performance was examined using university attendance, focusing on studies, punctual to classes & grade point average value. The consumption of pornography was significantly associated with socializing with friends, late night socializing with friends, going to bed on time and participating in social programs. No significant associations were found between online pornography consumption and the academic performance of final-year undergraduates in the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Ruhuna. The study suggests investigating the relationship between University students' academic performance and their pornography consumption habits using parametric statistical model to illustrate more powerful findings rather than nonparametric applications for the same research question.

Keywords: *Academic performance, Behavioral patterns, online pornography consumption, Undergraduates*

^{1,2} Department of Economics, University of Ruhuna, Sri Lanka
danushka@hss.ruh.ac.lk*

A Study on the Impact of ChatGPT on Social Interactions of University Students

M. A. I. Mallawaarachchi¹

Artificial intelligence has become a global technology that addresses various aspects of society such as healthcare and medicine, environmental conservation, business, and economy, which are deeply embedded in human life. Among artificial intelligence technologies such as Machine Learning, Natural Language Processing, and Computer Vision, ChatGPT has become a digital technology that has positively and negatively affected the social relationships of students that have invaded the field of education. Performing tasks performed by human intelligence through a computer system can also be interpreted as the hidden meaning of ChatGPT and it has the ability of critical thinking, special skills and innovative ideas that lead to social progress. The deep interrelation between university students and their use of ChatGPT is like two sides of the same coin. The main aims of this research are to explore the contribution and influence of ChatGPT on the positive and negative social interactions of university students and also to address in depth how interpersonal relationships shape collaborative dynamics in academic and non-academic settings. This timely research attempts to analyze peer, student-teacher interactions using ChatGPT technology. There is a significant body of research on how artificial intelligence affects various social sectors, but studies on the impact of ChatGPT on university students' social interactions remain limited. Therefore, this study examines the relationship between ChatGPT and university students' social interactions, communication patterns and challenges. Thus, it is unique to address both the positive enhancements and potential challenges posed by ChatGPT in shaping social interactions in academic settings. The field of study is the Faculty of Humanities and Social Sciences of the University of Sri Jayewardenepura, a leading University in Sri Lanka, located in the Western Province of Sri Lanka. The sample size in this study was n=100 and participants were randomly selected from the third-year students of the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Sri Jayewardenepura. To achieve the objectives of this study, a questionnaire was prepared and information was collected through WhatsApp media using a Google Form, and a qualitative data interview was also used. Survey analysis results showed that ChatGPT has a positive impact on 97% of university students. It was also confirmed that 74% of university students' social relationships improved and 75% helped to build new friendships. It was confirmed to be the most successful means of saving time and 70% of students' engagement in group projects had been increased through ChatGPT. Likewise, the probability of students engaging in social organizations through this technology was 78%. Through this exploration, it was possible to uncover positive findings as well as negative findings. 64% of data contributors stated that ChatGPT has impaired people's critical reasoning skills. 46% responded that using ChatGPT during university lectures, social events and activities indirectly affects their lives negatively. Overall, the study showed that ChatGPT had more positive than negative effects on university students. This shows that ChatGPT can save university students time and build social relationships, share new knowledge, work with social organizations inside or outside the university, develop teacher-student relationships, and actively participate in group projects. These findings indicate that ChatGPT enhances the social interactions of university students. Further research is necessary to understand what specific fields are benefitted by social relationships built by ChatGPT.

Keywords: *Artificial Intelligence, Social interactions, ChatGPT, University students, Communication*

¹ Department of Criminology and Criminal Justice, University of Sri Jayewardenepura
lsurimallawaarachchi2022@gmail.com

අපරාධවලට ගොදුරු වූ පාසල් සිසුන්ගේ මානසික කම්පනයට විසඳුම් සෙවීමේදී පාසල් මුහුණ දෙන අභියෝග පිළිබඳව අධ්‍යයනයක් (ඉබ්බාගමුව අධ්‍යාපන කලාපය ඇසුරෙන්)

එස්. එස්. එම්. කරුණාතිලක¹

අපරාධ හේතුවෙන් ඇතිවන මානසික කම්පනය පාසල් වයසේ සිසුන්ට දැඩි ලෙස බලපෑ හැකි ය. එහි දී එම සිසුන්ගේ මානසික කම්පනයන්ට සාර්ථකව මුහුණ දීමට සහ ප්‍රකෘතිමත් වීමට උපකාර කිරීමේ දී පාසල, ප්‍රධාන දායකත්වයක් ලබා දෙයි. කෙසේ වෙතත්, වර්තමානයේ සංකීර්ණ සමාජ තත්ත්වයන් මත අපරාධවලට ගොදුරු වූවන්ගේ මානසික කම්පනය ආමන්ත්‍රණය කිරීමේ දී පාසල්, විවිධ අභියෝගවලට මුහුණ දෙන බව දක්නට ලැබේ. එය තේරුම් ගැනීම, මේ සම්බන්ධව ගත හැකි ඵලදායී මැදිහත්වීම් සහ ආධාරක පද්ධති සංවර්ධනය කිරීම සඳහා ඉතා වැදගත් වේ. අපරාධවලට ගොදුරු වූවන්ට උපකාර කිරීමේ දී පාසල්වලට තීරණාත්මක කාර්යභාරය පවතින බව බොහෝ සාහිත්‍යය මගින් අවධාරනය කර ඇත. එහිදී ඇතැම් අධ්‍යයන මගින් මේ සම්බන්ධව ගෝලීය වශයෙන් මුහුණ දෙන විවිධ ප්‍රවේශ ඉස්මතු කර තිබේ. එසේම මේ සම්බන්ධව සිදුකර ඇති දේශීය අධ්‍යයන මගින් දේශීය සන්දර්භයන් සහ බලපෑමට ලක් වූ සිසුන්ගේ විශේෂිත අවශ්‍යතා සලකා බලා, ඒ සඳහා ගත හැකි මැදිහත්වීම්වල අවශ්‍යතාව අවධාරණය කර ඇත. එවන් පසුබිමක් තුළ අපරාධවලට ගොදුරු වන සිසුන්ගේ මානසික කම්පනයට පිළියම් යෙදීම සඳහා ඵලදායී මැදිහත්වීම් සහ ආධාරක පද්ධති සැපයීමේ දී පාසල් මුහුණ දෙන අභියෝග මොනවා ද යන පර්යේෂණ ගැටලුව පාදක කර ගනිමින් සිදුකළ මෙම අධ්‍යයනයේ අරමුණ වූයේ අපරාධ චිත්තයන්ගේ මානසික කම්පනයට විසඳුම් සෙවීමේ දී පාසල් මුහුණ දෙන අභියෝග ගවේෂණය කිරීම යි. විශේෂයෙන් ම බලපෑමට ලක් වූ සිසුන්ගේ ප්‍රකෘතියට, යහපැවැත්මට උපකාර කිරීම සඳහා ඵලදායී සහාය සහ මැදිහත්වීම් සැපයීමේ දී පාසල්වලට ඇති බාධක විමර්ශනය කිරීමක් මෙමගින් තවදුරටත් අරමුණු කරන ලදී. සිදු කරන ලද මෙම අධ්‍යයනයට පාසල් තුළ පාර්ශවකරුවන් මුහුණ දෙන අත්දැකීම්, සංජානන සහ අභියෝග ගැඹුරින් සොයා බැලීම මූලික කර ගනිමින් ගුණාත්මක ප්‍රවේශයක් යොදා ගැනිණි. එහිදී අරමුණු සහගත නියැදීම ඔස්සේ ඉබ්බාගමුව අධ්‍යාපන කලාපයේ අපරාධවලට ගොදුරු වූවන්ට සහාය වීමට සම්බන්ධ පාසල් උපදේශකයන්, ගුරුවරුන්, පරිපාලකයන් සහ සමාජ සේවකයන් විසි් දෙනෙකු සමඟ අර්ධ ව්‍යුහගත සම්මුඛ සාකච්ඡා පවත්වමින් දත්ත රැස් කිරීම සිදුකරන ලදී. එලෙස රැස් කරගත් දත්ත විශ්ලේෂණය කිරීමට තේමාත්මක විශ්ලේෂණය භාවිත කෙරුණි. සංවිධානාත්මක බාධක, සම්පත් සීමාවන්, පුහුණු අවශ්‍යතා සහ පාසල් පසුබිම් තුළ අපරාධ චිත්තයන් අතර මානසික කම්පනයට විසඳුම් සෙවීමේ ඵලදායී භාවිතයන් වැනි ප්‍රධාන තේමාවන් ඔස්සේ මෙහි දත්ත විශ්ලේෂණය සිදු කරන ලදී. මෙම අධ්‍යයනයේ දත්ත විශ්ලේෂණයට අනුරූපව ඉබ්බාගමුව අධ්‍යාපන කලාපයේ අපරාධ හේතුවෙන් මානසික කම්පනයට පත් වූ පාසල් සිසුන්ට පාසල් මගින් උපකාර කිරීමේ දී මුහුණ දෙන ප්‍රධාන අභියෝග කිහිපයක් අනාවරණය කර ගැනීමට හැකි විය. පාර්ශවකරුවන් අතර දුර්වල සම්බන්ධීකරණය, ප්‍රමාණවත් අරමුදල් නොමැතිකම සහ ප්‍රමාණවත් කාර්ය මණ්ඩලයක් වැනි සම්පත් බාධාවන් වැනි ආයතනික බාධක ඇතුළු සැලකිය යුතු අභියෝග අධ්‍යයනයෙන් අනාවරණය විය. කම්පනයට ලක් වූ සිසුන්ට ඵලදායී ලෙස සහාය වීම සඳහා ගුරුවරුන්ට සහ උපදේශකයන්ට විශේෂිත පුහුණුවක් අවශ්‍ය වන බවත්, බලපෑමට ලක් වූ සිසුන්ගේ විශේෂිත අවශ්‍යතාවලට ගැලපෙන උපකාරක පාසල් පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වන බවත් සොයා ගන්නා ලදී. ඵලදායී භාවිතයන් අතර සහයෝගිතාව පෝෂණය කිරීම, සම්පත් හිඬුස් ආමන්ත්‍රණය කිරීම සහ ප්‍රකෘතියට ආධාර කිරීම සඳහා ඉලක්කගත මැදිහත්වීම් ක්‍රියාත්මක කිරීම ඇතුළත් විය යුතු බව ද මෙමගින් අනාවරණය විය. ඒ අනුව මෙම අධ්‍යයනයෙන් අපරාධවලින් පීඩාවට පත් සිසුන්ගේ මානසික කම්පනය ඵලදායී ලෙස විසඳීම සඳහා පාසල්වල කාර්ය මණ්ඩලය සඳහා වෘත්තීය සංවර්ධනයට ප්‍රමුඛත්වය දීම, සම්පත් වෙන් කිරීම වැඩිදියුණු කිරීම සහ මෙම සිසුන්ගේ විශේෂිත අවශ්‍යතාවලට ගැලපෙන ඉලක්කගත මැදිහත්වීම් අනුගමනය කිරීම අවශ්‍ය වන බව නිගමනය විය.

ප්‍රමුඛ පද: අපරාධ, මානසික කම්පන, පාසල, සිසුන්, අභියෝග

¹ සමාජ විද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය
shiranthamadushan2019@gmail.com

බහු-සංස්කෘතික සමාජවල වාර්ගික හා ආගමික ගැටුම් අවම කිරීම සඳහා අධ්‍යාපනයේ කාර්යභාරය (මහනුවර නගරය ඇසුරින්)

කේ. එන්. මධුශංක¹

ජනවාර්ගික හා ආගමික ගැටුම් බහු සංස්කෘතික සමාජවල අභියෝගවන අතර සමාජ බන්ධනයට සහ ප්‍රවණත්වයට තුඩු දෙයි. විවිධ ජනවාර්ගික කණ්ඩායම් අතර ඉවසීම සහ අවබෝධය වර්ධනය කිරීම සඳහා අධ්‍යාපනය ප්‍රබල මෙවලමකි. ඒ අනුව මෙම අධ්‍යයනය බහු සංස්කෘතික නාගරික මධ්‍යස්ථානයක් වන මහනුවර නගරය කේන්ද්‍ර කරගනිමින්, අධ්‍යාපනයට වාර්ගික හා ආගමික ගැටුම් අවම කළ හැකි ආකාරය පරීක්ෂා කරයි. බහු සංස්කෘතික සංහිදියාව ප්‍රවර්ධනය කිරීම අරමුණු කරගත් විවිධ අධ්‍යාපනික මූලපිරීම් පැවතියත්, මහනුවර වාර්ගික හා ආගමික ගැටලු ප්‍රජාව අතර සුලභ ය. ඒ අනුව පර්යේෂණ ගැටලුව මගින් එවැනි පසුබිමක වාර්ගික ගැටුම් ඵලදායී ලෙස අවම කරගත හැකි අධ්‍යාපනික උපාය මාර්ග අවබෝධ කර ගැනීම පිළිබඳ අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රයෙහි පවතින හිඟ සහ ආමන්ත්‍රණය කරයි. අරමුණු සහගත නියැදීම ඔස්සේ මහනුවර නගරයෙහි විවිධ ජනවාර්ගික සහ ආගමික කණ්ඩායම් නියෝජනය කරමින් නියැදියට ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික පාසල්වල සිසුන් 10ක්, බහු සංස්කෘතික අධ්‍යාපන වැඩසටහන්වලට සම්බන්ධ ගුරුවරුන් 10ක්, නගරයේ විවිධ ජන වර්ග නියෝජනය කරන දෙමාපියන් 10ක් සහ ප්‍රජා නායකයන් සහ නිලධාරීන් 10ක් ඇතුළත් ය. ඒ අනුව පාසල් පරිපාලකයන්, ප්‍රජා නායකයන් සහ පළාත් පාලන නිලධාරීන් සමඟ, අර්ධ ව්‍යුහගත සම්මුඛ සාකච්ඡා පවත්වන ලදී. එසේම මීට අමතරව, වාර්ගික හා ආගමික ගැටුම් සහ ආතතීන් පිළිබඳව අවධානය යොමු කරමින් අධ්‍යාපනයේ කාර්යභාරය පිළිබඳ විවිධ දෘෂ්ටිකෝණයන් එක්රැස් කිරීමට සිසුන් සහ ගුරුවරුන් සමඟ නාභිගත කණ්ඩායම් සාකච්ඡා සංවිධානය කරන ලදී. අන්තර්කරණ විෂයමාලා නිර්මාණය, විධිමත් ගුරු පුහුණුව, ශිෂ්‍ය අන්තර්ක්‍රියා සංවර්ධනය, ප්‍රජා සහභාගිත්වය සහ රජයේ ප්‍රතිපත්ති යාවත්කාලීන කිරීම යන ප්‍රධාන තේමා පහක් යටතේ තේමාකරණය ඔස්සේ දත්ත විශ්ලේෂණය සිදුවිය. විෂයමාලාව තුළ විවිධ සංස්කෘතික හා ආගමික ඉදිරිදර්ශන ඒකාබද්ධ කිරීම, විවිධත්වය කළමනාකරණය කිරීම සඳහා අධ්‍යාපනඥයන් සුදානම් කිරීම, සිසුන් අතර සහයෝගිතාව ප්‍රවර්ධනය කිරීම, අධ්‍යාපනික මූලපිරීම් සඳහා ප්‍රජාව සම්බන්ධ කර ගැනීම සහ අධ්‍යාපනය මගින් ගැටුම් අවම කිරීම සඳහා ආයතනික සහයෝගය ලබාදීමේ වැදගත්කම මෙම තේමාවන් මගින් අවධාරණය කෙරේ. ඒ අනුව මහනුවර වැනි බහු සංස්කෘතික සමාජවල වාර්ගික හා ආගමික ගැටුම් අවම කිරීම සඳහා අධ්‍යාපනය ප්‍රධාන කාර්යභාරයක් ඉටු කරන බව අධ්‍යයනයෙන් හෙළි වේ. එසේම විවිධ සංස්කෘතික හා ආගමික ඉදිරි දර්ශන විෂයමාලාවට අනුකූලනය කිරීමෙන් අධ්‍යාපනය සිසුන් අතර අන්‍යෝන්‍ය ගෞරවය සහ අවබෝධය වර්ධනය කරන බව අධ්‍යයනය මගින් සොයා ගැනිණි. ඵලදායී ගුරු පුහුණු වැඩසටහන් මගින් විවිධත්වය ධනාත්මකව කළමනාකරණය කිරීමට අවශ්‍ය කුසලතා සහිත අධ්‍යාපනඥයන් සන්නද්ධ කළ හැකි ය. එසේම සිසුන් සහයෝගී ව්‍යාපෘති සහ බහු සංස්කෘතික ක්‍රියාකාරකම්වල යෙදීම බාධක සහ ඒකාකෘති බිඳ දැමීමට උපකාරී වන බව ද විද්‍යමාන විය. මහනුවර විවිධ ප්‍රජාව තුළ සාමය සහ සහජීවනය සඳහා උත්ප්‍රේරකයක් ලෙස අධ්‍යාපනයේ තීරණාත්මක භූමිකාව අවධාරණය කරමින්, මෙම මූලපිරීම් තිරසාරව පවත්වාගෙන යාම සඳහා රජයේ ප්‍රතිපත්ති සහ ආයතනික සහයෝගය ඉතා වැදගත් වේ. මහනුවර ප්‍රදේශයේ ජනවාර්ගික හා ආගමික ගැටුම් සමනය කිරීමේදී අධ්‍යාපනය තීරණාත්මක කාර්යභාරයක් ඉටු කරයි. නමුත් ප්‍රජා ප්‍රතිරෝධය සහ ප්‍රමාණවත් ගුරු පුහුණුවක් නොමැතිකම වැනි අභියෝග පවතී. අධ්‍යාපනික මැදිහත්වීම්වල සාර්ථකත්වය සහතික කිරීම සඳහා විස්තීර්ණ වෘත්තීය සංවර්ධන වැඩසටහන් සහ ප්‍රජා සහභාගිත්ව මූලපිරීම්වල අවශ්‍යතාව අධ්‍යයනයෙන් විද්‍යමාන කරයි. ගැටුම් අවම කිරීම සඳහා ආයතනික විෂයමාලා වැඩිදියුණු කිරීම, අන්තර් සංස්කෘතික නිපුණතා පිළිබඳ ගුරු පුහුණුව වැඩි දියුණු කිරීම සහ ප්‍රජා - පාසල් හවුල්කාරිත්වයන් පෝෂණය කිරීම අධ්‍යයනය මගින් නිර්දේශ කරයි.

මූලික පද: අධ්‍යාපනය, බහු සංස්කෘතිකවාදය, වාර්ගික ගැටුම, ආගමික ගැටුම, සාමය ගොඩනැගීම

¹ අධ්‍යාපන විද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව, පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය
nimeshmadushanka2020@gmail.com

තරුණයන් අතර මධ්‍යසාර සහ මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය ඉහළ යෑම කෙරෙහි සමාජ ආකල්ප විසින් සිදු කරනු ලබන බලපෑම පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් (හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කය ඇසුරිනි)

ඒ. එම්. ඩබ්. ජී. ඩී. අබේකෝන්¹

පුද්ගලයෙකුගේ ජීවිතයේ වඩාත් පෙරළිකාර, තීරණාත්මක අවධියක් වන්නේ තරුණවිය යි. විනෝදකාමීත්වය, ජීවිතය සරළව ගතකිරීමේ කැමැත්ත, විරුද්ධ ලිංගිකයන් කෙරේ ආකර්ෂණය හා අභියෝග ජයගැනීමට ඇති කැමැත්ත තරුණයෙහි සාමාන්‍ය ලක්ෂණ වේ. එමෙන්ම සමාජයක් හෝ කණ්ඩායමක් තුළ බහුතරයක් දෙනා පිළිගත් හැසිරීම්, මතවාද සහ ආකල්ප ආදී සමාජ සම්මතයන්, පුද්ගල හැසිරීම් හැඩගැස්වීමේ දී තීරණාත්මක හා ප්‍රබල කාර්යභාරයක් ඉටු කරයි. ඒ අනුව තරුණයන් අතර මධ්‍යසාර සහ මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතා කිරීම ඉහළ යෑම කෙරෙහි සමාජ සම්මත ආකල්පයන් බලපාන්නේ ද? යන පර්යේෂණ ගැටළුව පාදක කරගනිමින්, මුල් බැස ඇති සමාජ සම්මත ආකල්පයන්, තරුණයන්ගේ මධ්‍යසාර හා මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය කෙරෙහි ඇති කරන බලපෑම අධ්‍යයනය කරමින් එම මුල් බැස ඇති භාවිකාර සමාජගත ආකල්පයන් අභියෝගයට ලක් කිරීමට සහ නිවැරදි තීරණ ගැනීමට අදාළව තරුණ ප්‍රජාවට අවශ්‍ය ගුණාත්මක යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීම අරමුණු කරගෙන මෙම පර්යේෂණය සිදු කරන ලදී. හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ මාමඩල සහ ඇලේගොඩ ග්‍රාම සේවා වසම් ද්විත්වය මෙහි අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රය වන අතර එම ග්‍රාම සේවා වසම් තුළ ජීවත් වන වයස අවුරුදු 18-25 ක් අතර වයස් කාණ්ඩයේ පසුවන තරුණයන් 68 දෙනෙකු යොදා ගනිමින් පර්යේෂණය සිදු කර ඇත. එහි දී ප්‍රාථමික දත්ත ලෙස සම්මුඛ සාකච්ඡාවලින් ලබාගත් දත්ත ද ද්විතීයික දත්ත මූලාශ්‍රය ද යොදාගෙන එම දත්ත ගුණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණ ක්‍රමය යොදා ගනිමින් විශ්ලේෂණය සිදුකර ඇත. මෙම පර්යේෂණය මඟින් සමාජ පිළිගැනීම් සහ ආකල්ප, සමවයස් මිතුරන්ගේ බලපෑම්, සංස්කෘතික සාධක මඟින් කරනු ලබන බලපෑම් ආදී මූල හේතූන් පාදක කරගෙන තරුණයන් මධ්‍යසාර හා මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයට යොමුවන බව අනාවරණය විය. මෙහිදී ස්ත්‍රී - පුරුෂ සමාජභාවය හා සබැඳි මතවාද එනම්, පුරුෂාධිපත්‍ය සහ පිරිමිකම සම්බන්ධ සමාජ ගත ආකල්ප ඔස්සේ මධ්‍යසාර විනෝදය උපදවන දෙයක් ලෙසත්, විරත්වය හා වණ්ඩිකම ගෙනදෙන දෙයක් ලෙසත්, ලිංගික උත්තේජනය ඇති කරවන්නක් ලෙසත් තරුණ කණ්ඩායම් අතර මෙය ජනප්‍රිය වී ඇති බව අනාවරණය විය. මේ තුළින් බොහෝ අනවශ්‍ය වාසි සහ වරප්‍රසාද ලබා ගත හැකි බව ද (බීලා හිටපු නිසා තමයි මුකුත් කිව්වේ නැත්තේ, බිවම කරන කියන දේවල් ගණන් ගන්න හොඳ නෑ) ආදී ඔවුන් අතර විශ්වාසයක් පවතින බැවින් “සමා-අවසරය” ලැබෙනු ඇතැයි සිතා ඒ කෙරෙහි වැඩි වශයෙන් යොමු වන බවත් මෙවැනි දෑ අත්හදා බැලීමෙන් සමාජගත ආකල්ප වැරදි යැයි අවබෝධ වුවත් තමා පිරිස අතර කොන් වේ යැයි යන සැකය මත එය විවේචනයට ලක් නොකරන බවද මෙහිදී අනාවරණය විය. කෙසේ වෙතත් සමාජයේ පවතින විවිධ අසත්‍ය විශ්වාස සහ වැරදි සමාජ ක්‍රමයන් අභියෝග කරමින් ඒවා වෙනස් කිරීමේ ප්‍රධාන ගාමක බලවේගය නම් තරුණ පරපුර යි. එහි දී පිරිමිකම හා පුරුෂාධිපත්‍ය බැඳී ඇති සමාජගත ආකල්ප අභියෝග කිරීම, ඔවුන් තුළ මුහුණ දීමේ යාන්ත්‍රණය ශක්තිමත් කිරීම හා නිවැරදි තීරණ ගැනීමට හුරු කරවීමත්, මත්ද්‍රව්‍ය කෙරෙහි ඇති ආකර්ශනය සාධක අවම කිරීමත්, ප්‍රවේශය සඳහා ඇති පහසුකම් අවම කිරීම සහ සෞඛ්‍ය සම්පන්න විකල්ප ප්‍රවර්ධනය කරමින් මාධ්‍ය සාක්ෂරතා අධ්‍යාපනය මඟින් වැඩිදියුණු කිරීම තුළින් මෙය වළක්වා ගත හැකි බව පර්යේෂණය මඟින් යෝජනා කෙරේ.

මූලාශ්‍ර පද: තරුණයන්, මධ්‍යසාර සහ මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය, සමාජ ගත ආකල්ප

¹ අපරාධවිද්‍යා හා අපරාධ යුක්ති අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
davindaabeykoon@gmail.com

Does ‘originality’ matter? The need for Generative Artificial Intelligence regulation against its threats upon Copyright Law in Sri Lanka.

D. A. M. T. N. K. Deegala¹

The concept of Artificial Intelligence has lost its novelty by now, having seeped too far into the day-to-day world. Yet, the novelty of its threats remains strong- particularly in intellectual property law. Copyright law which protects human creations of the mind is at risk of exploitation, especially with the emergence of Generative AI tools such as ChatGPT, GPT-4, Grok, DALL-E, etc. Generative AI tools enable the rapid generation of creative outputs from poetry, text, images, music, and paintings to computer codes without human involvement. However, whether or not such content is created without human intelligence is a moot point due to its use of insurmountable amounts of existent data already created by the human mind. This raises concerns on whether such generated materials are ‘original’ in the first place, a necessary component to be proven when claiming for copyrights. Thereby, this paper studies the debate on whether or not Generative AI can be copyrighted, and issues concerning copyright infringement, owner attribution, etc. in the context of such generated content given the mass amount of existing copyrighted material and data it uses to generate new content. This leads to the question of whether generative AI must be regulated in Sri Lanka and if so, to which extent. To answer, qualitative data through primary and secondary legal sources such as the Sri Lankan Intellectual Property Act No. 3 of 2003, legislations in other jurisdictions such as the ‘European Union AI Act’, China’s ‘Regulations on Generative AI Services 2023’, many US cases instituted on the matter such as *Thaler v. Perlmutter*, interviews of leading copyright experts such as Attorney-at-law Mr. Chanakya Jayadeva were employed. All such studies point to the same conclusion; that Sri Lanka needs to be proactive and regulate AI use against copyright threats. This research differs from similar studies by shedding light on the essentiality of the human authorship and originality components for creative content such as poetry, fiction, music, and paintings to be copyrightable. Section 6 of the SL IP Act for instance states that only “‘original’ intellectual creations in the literary, artistic and scientific domain” can be “protected as literary, artistic or scientific work.” What constitutes ‘original work’ and its importance, therefore, is extensively studied. Conclusively, the study agrees that AI must be regulated especially to sustain creative work and ‘original’ work but also sheds light on how a balance can be struck for human authorship to co-exist with AI. For such, this paper has also engaged in the value system behind the advancement of technological innovations and whether it is necessary- in contrast to the value system of Intellectual Property Law, to research substantially on the philosophical dimensions of the two domains to ultimately ensure and guarantee the co-existence between them. This also attempts to facilitate the ongoing discourse on how to attain this goal, especially in addressing unprecedented threats posed by AI, if it is possible at all.

Keywords: *Artificial Intelligence, Generative Artificial Intelligence, Intellectual Property Law, Copyrights, Originality*

¹ Department of Law, University of Peradeniya
tharushadeegala@gmail.com

A Criminological Study of the Trends in the Use of Cannabis-Containing Ayurvedic Modaka by University Students

N. D. D. N. Weerasinghe¹

The use of cannabis-containing products among young students in Sri Lanka has become an emerging public health concern, reflecting broader global trends in cannabis use. The objective of this study was to critically examine the trends in the use of cannabis-contained Ayurvedic Modaka among university students, aiming at the factors of the ideas. This study was conducted as a descriptive study using a mixed-methods approach, the research combines quantitative data from national surveys with qualitative insights from interviews and focus groups. Using purposive sampling and snowball sampling, 77 respondents were selected. Fifteen shopkeepers selling ayurvedic medicine were selected using purposive sampling. Additionally, 62 university students were chosen through the snowball sampling method. Data were gathered using semi-structured interviews and close-ended questionnaires. A close-ended questionnaire was also used for shop owners, and data was collected from 15 shop owners. It was found that 23% of the students were first introduced to Modaka by their friends. 66% had used it for the first time out of curiosity on their own. A shopkeeper and a relative persuaded three students to use Modaka for the first time. Accordingly, the study showed that a significant number of students have resorted to the use of cannabis-related sedatives based on someone else's motivation or inspiration. Furthermore, 45% of university students who use Modaka use it on a daily basis. 29% use Modaka 2-3 days a week, 8% once a week, and 15% rarely. The study revealed that 78% of them use 1-3 packets per day, and 10% use 4-5 packets per day. Overall, the research findings emphasize that 85% of the students had used Modaka for intoxication. Furthermore, the study identified a rising trend in the use of cannabis-containing products, influenced by factors such as stress relief, peer pressure, increased food interest, avoiding sexual weakness, sleeping well, and the perception of cannabis as a safer alternative to other substances. The study suggests that true information about Modaka should be given to students and shopkeepers, and awareness programs should be started at the university level. Also, the sale of Modaka except for medical reasons, should be banned and traders should be made aware. Also, strict legal action must be taken against those who trade Modaka except for medical reasons. Furthermore, the Department of Ayurveda should investigate and make necessary amendments to the existing procedures, rules, and regulations regarding the production, standards, trade, and issuance of licenses. It is also essential to work together with Ayurvedic doctors, Ayurvedic department officials, law enforcement agencies, and manufacturing company owners to prevent misuse of Ayurvedic products.

Keywords: *Cannabis, Modaka, Motivations, Substance Abuse, Trends, intoxications*

¹ Department of Criminology and Criminal Justice, University of Sri Jayewardenepura
nuwandhanushka512@gmail.com

An exploratory study of the contribution of effective school management to school social well-being in Sri Lanka

I. P. D. Illangasingha¹

This research investigates the social well-being of educational institutions in Sri Lanka, focusing on Kandy district. Recognizing the significant influence of social well-being on educational outcomes and community engagement, the study seeks to identify challenges and propose effective management interventions to enhance the social fabric of schools. The motivation for this research stems from the observation that many schools in culturally diverse areas struggle with issues that undermine their effectiveness, including the lack of awareness of social well-being concepts among authorities and internal conflicts within school environments. The methodology employed a qualitative approach, involving purposive sampling of four diverse schools: Kandy Rasindevi Vidyalaya, Hindagala Siwali Maha Vidyalaya, Peradeniya Wimaladharmasuriya Vidyalaya, and Haragama Gurudeniya Vidyalaya. Data were collected through semi-structured interviews with fifteen teachers from one school, complemented by insights from sixty additional teachers across the selected institutions. This multi-site approach allows for a comprehensive understanding of the social dynamics and challenges faced by these schools. The data were analyzed thematically to identify common issues impacting social well-being. Findings reveal a spectrum of challenges that hinder the social well-being of schools. A notable barrier is the limited awareness of social well-being concepts among school authorities, which leads to ineffective management and weak teaching processes. Internal conflicts were found to occur between students and teachers, as well as among staff members, exacerbating the overall environment. Other significant issues include insufficient resources, negative attitudes among stakeholders, and deficits in democratic practices, problematic student behavior, and staffing challenges. These factors collectively contribute to a detrimental atmosphere that affects both educational experiences and community relationships. Based on these findings, this research offers several specific recommendations. First, it is crucial to establish formal management structures that foster accountability and clear communication. This could include the formation of committees focused on social well-being initiatives. Additionally, developing comprehensive disciplinary policies that address conflicts and promote positive behaviour among students is essential. Enhancing both physical and human resources within schools such as improving facilities and providing professional development opportunities for teachers will also support a more conducive learning environment. The study emphasizes the necessity of fostering a shared understanding of social well-being among all stakeholders in the school community. By implementing these recommendations, schools can strengthen relationships between teachers and students and build stronger ties with the surrounding community. Such measures are vital for cultivating a positive school environment that promotes overall well-being and enhances educational outcomes. In conclusion, this research highlights the pressing need for effective management practices to improve social well-being in Sri Lankan schools. It provides actionable solutions tailored to the specific challenges identified, ensuring that schools can foster supportive environments that benefit students, teachers, and the wider community. By prioritizing social well-being and addressing the identified issues, schools can contribute to a healthier educational landscape in Sri Lanka, ultimately promoting sustainable improvements in social well-being for all stakeholders involved.

Keywords: *problematic situations, school community, school management, school social well-being, Staffing.*

¹ Department of Education, Faculty of Arts, University of Peradeniya
a19276@arts.pdn.ac.lk

මුහුදුබඩ පාරිසරික වෙනස්වීම් හේතුවෙන් ඇති වී ඇති අපරාධ පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් (ගාල්ල, හික්කඩුව පොලිස් බල ප්‍රදේශය ඇසුරිනි)

එච්. ජී. ජී. ටී. ජයවර්ධන^{1*}, බී. ඩී. එන්. විජේවර්ධන²

මානවයාගේ දෛනික ජීවන රටාව හමුවේ පරිසරයට සහ සමාජ යහපැවැත්මට විවිධ බලපෑම් පවතින අතර පාරිසරික වෙනස්වීම් තුළින් ද අපරාධ සංස්කෘතීන් නිර්මාණය වේ. ආර්ථිකය, පවත්නා සංස්කෘතීන්, පුද්ගලයා ජීවත්වන භූමිය, නව තාක්ෂණය හා ඒ ආශ්‍රිත සමාජ සංස්ථාව අපරාධ ඇතිවීමට සෘජුව හෝ වක්‍රව බලපා ඇත. රාජ්‍යයේ පළාත් බෙදීම් අනුව අතීතයේ පටන් අද්‍යයන යුගය දක්වා සංචාරකයන් දේශීය සංස්කෘතිය සමඟ වූ අවිශේෂීය සබඳතා මත පුද්ගල හැසිරීම වෙනස් කරන පැතිකඩක් ලෙස දකුණු වෙරළ තීරය සැලකේ. පූර්වෝක්ත පර්යේෂණ මාතෘකාව අධ්‍යයනය හා විශ්ලේෂණය කිරීමෙන් පර්යේෂණ රීතිය වන පාරිසරික වෙනස්වීම් තුළින් ඇති වී ඇති නව අපරාධකාරීත්වය සාහිත්‍ය විමර්ශනය තුළ ආවරණය විය. මුහුදුබඩ කලාපයේ බාහිර හා අභ්‍යන්තර සාධකයන්හි බලපෑම තුළින් නව අපරාධ ඇතිවීමට පාරිසරික වෙනස්වීම් බලපා ඇත්ද? යන පර්යේෂණ ගැටලුව සහ මුහුදුබඩ කලාපය පාදක කර ගනිමින් ඒ ආශ්‍රිත පරිසරය හා බැඳුණු අපරාධ රටාවන් හඳුනා ගැනීමත් ඒවාට විසඳුම් නිර්දේශ කිරීමත්, අපරාධ සඳහා සාම්ප්‍රදායික ගති පැවැතුම් තුළින් අද්‍යයන සමාජයේ ධීවර ප්‍රජාවගේ සමාජ පරිසරයත්, ආර්ථික, පාරිසරික, සංස්කෘතික දෑ ගවේෂණය කිරීමත් අරමුණු විය. හික්කඩුව පොලිස් බල ප්‍රදේශයේ, (59A) හික්කඩුව නාගරික, (54) තිරාණගම හා (53A) ගම්මඩුවත්ත ග්‍රාමනිලධාරී වසම් වලින් ලබාගත් අපරාධ සංඛ්‍යා දත්ත මගින් ඉහළ අපරාධ ප්‍රතිශතයන් හික්කඩුව පොලිස් ස්ථානයට වාර්තා වී ඇති ආකාරය අනුව තෝරා ගැනිණි. සමස්ත පවුල් ඒකක තුළින් අදාළ ග්‍රාම නිලධාරී වසමකින් අවුරුදු 16ත් 40 අතර කාන්තාවන් හා පුරුෂයන් එක් ග්‍රාම නිලධාරී වසමක් තුළින් සමස්ත පවුල් දහය බැගින් පවුල් 30ක ප්‍රමාණයක් හිමිබෝල නියැදි ක්‍රමය මත පදනම්ව පර්යේෂණ නියැදිය වශයෙන් තෝරාගත් අතර, දත්ත රැස්කිරීමට ධීවරයන්, සංචාරක මග පෙන්වන්නන් නිරීක්ෂණ, සම්මුඛ සාකච්ඡා, උපලේඛන හා ප්‍රශ්නාවලි ඔස්සේ යොදාගෙන ඇත. පාරිසරික ගැටලු මත වාර්තා වූ අපරාධ ප්‍රමාණාත්මකව හඳුනා ගන්නා ලදී. එම දත්ත විශ්ලේෂණය සඳහා Microsoft Excel මෘදුකාංගය භාවිත කෙරිණි. පර්යේෂණයේ ප්‍රතිඵල අතර නාගරික හා ග්‍රාමීය පරිසරය හා බැඳුණු ධීවර උපසංස්කෘතිය, ස්ත්‍රී පුරුෂ ලේබල්කරණය, පාරිසරික වින්දිතභාවය යන සාධක මගින් අපරාධ කෙරෙහි මානවයා යොමුවීමට පාරිසරික වෙනස්වීම් බලපා ඇති ආකාරය අනාවරණය විය. සංචාරක කර්මාන්තයෙහි තිරසාර සංවර්ධනයන් ඒ ඇසුරින් බිහි වූ අපරාධකාරී රටාවන් හා බීච් බෝයි (Beach Boy) වැනි සංකල්ප හඳුනා ගැනිණි. පාරිසරික වෙනස්වීම් මත ඇති වී ඇති භූමිය හා ඉඩකඩ සීමාවීම තුළ ගෘහස්ථ ප්‍රචණ්ඩත්වය හා නිවෙස් හිමියන් අතර ගටුම් ඇති වී ඇත. මත්ද්‍රව්‍ය වෙළඳාම හා ලිංගික අපරාධ හා නොයෙකුත් අපගාමී වර්යාවන් දිනෙන් දින හැරදමා ඇති මුඩුක්කු හා පැල්පත් ආශ්‍රිත ව රහස්‍ය ලෙස සිදුවෙමින් පවතී. දේපළ සොරකම්, වෙරළ දූෂණය, පාරිසරික වශයෙන් අවිධිමත් ඉදිකිරීම් මත හා නොයෙකුත් වෙළඳාම් මත මානුෂීය අපරාධ හා පාරිසරික අපරාධ ලෙස දෛනිකව වර්ධනය වෙමින් පවතී. නව ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය, පවත්නා නීති සංශෝධනය, වෙරළාරක්ෂක වැඩසටහන් නිර්මාණය හා ප්‍රචණ්ඩත්වය අවම කිරීම උදෙසා මිනිසාගේ මනෝ වෛතසික ගතිකත්වයක් ඇති කිරීමක් ලෙස පුද්ගල මනස ස්වාභාවික වෙරළබඩ පරිසරය තුළින් ම වෙනස් කිරීමත් සිදු කළ යුතු ය. ගෝලීයකරණය හමුවේ සාම්ප්‍රදායිකත්වය වෙනස් වී ඇති ආකාරයත් සහ අපරාධ සම්බන්ධව කාලීන අර්ථකථන තුළින් ප්‍රදේශයේ පාරිසරිකව හඳුනාගත් ගැටලු අවම කිරීමට යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීම වැදගත් වේ.

මූලාශ්‍ර පද: අපරාධ, පාරිසරික, මුහුදුබඩ ප්‍රදේශය, දකුණු පළාත, සංචාරක

^{1,2} අපරාධවිද්‍යා හා අපරාධ යුක්ති අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
hg.gayan99@gmail.com*

A sociological study of factors influencing rural youth criminality (With special reference to Imbulpe Divisional Secretariat Division of Rathnapura District)

I. G. N. Prabhashini¹

Crime has become a complex problem in modern society. The Oxford English Dictionary defines crime as 'An action or omission which constitutes an offence and is punishable by law'. Antisocial behaviour leads to the violation of social norms, particularly in the context of utilising limited resources to satisfy unlimited needs. When individuals fail to uphold a balanced lifestyle that aligns with societal expectations, they may commit criminal activities. Also, social change factors such as globalisation, urbanisation, and modernisation in today's society strongly impact youth criminality. Youths are the transition point of the life. The research problem related to this research is what factors affect the criminality of rural youth. The related research objectives include studying the behaviour patterns of rural youth, studying the causes of criminal behaviour patterns, and the measures that can be taken to reduce criminal behaviours. According to that, the study area was selected as Rathnapura District, which has a high crime rate. In this study, the qualitative research approach and the purposive sampling method have been used. The sample is the male youth community between the ages of 15 and 30, consisting of 21 people from citizens who identified with criminal behaviors. Observation and in-depth interviews have been used as data collection methods and the thematic analysis method has been used for data analysis regarding the behaviour patterns of rural youth and the factors influencing rural youth criminality. As a result of the research, in the study of the behavior of the rural youth, normal behavior patterns were seen in the majority, and violent behavior was seen in a few. A relationship was seen between the level of education and criminal behaviour patterns of many young people, the least criminal behaviour was seen in the group with a high level of education, and more criminal behaviour patterns could be identified in the group with a low level of education. Also, drug users were the most in the sample. Similarly, some participants were in the investigation of police complaints for minor thefts and family disputes. Focusing on the factors that influence criminal behaviour, the majority of youth resorted to criminal activities due to the association of peer groups and the lack of a job with a steady source of income. In this way, most youths were engaged in criminal behaviour based on social and environmental factors. Under this setup, while focusing on the measures that can be taken to free the rural youth community from criminal activities, it is necessary to have the intervention of government officials, providing them with job training and directing them to proper employment opportunities, setting up various youth organisations and thereby creating the necessary space to work as a proper active youth, the rural youth community, providing counselling and making arrangements to give appropriate guidance, making community police service efficient, etc. Thus, by empowering the rural youth community as an economic society, the number of people who resort to criminality can be reduced, and contributing to national development is an achievement for the country.

Keywords: *behavioural patterns, criminality, Rural, social change, youth community.*

¹ Department of Sociology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Sri Jayewardenepura
prabhashini@sjp.ac.lk

The Impact of Workplace Environment and Socio-Economic Factors on the Wellbeing of Tea Estate Workers in Sri Lanka

D. M. C. J. Bandara^{1*}, H. M. D. S. Herath²

The estate sector is a crucial contributor to Sri Lanka's economy, characterised by a unique amalgamation of geographical, social, cultural, political, and economic factors. Compared to rural and urban areas, the estate sector is particularly prone to social issues, including poverty, low education levels, school dropouts, malnutrition, gender disparities, and inadequate wages. These challenges substantially hinder the living and working conditions of estate workers, thereby adversely affecting their overall wellbeing. This study investigates the impact of workplace environment and socio-economic factors on the well-being of tea estate workers within the Sri Lankan context, focusing specifically on the Thalawakele Divisional Secretariat. The study employed a case study using a qualitative research method to gain an in-depth understanding of the tea estate workers' perceptions and experiences. Through purposive sampling, fifteen families from the estate sector and ten key informants were selected to provide a comprehensive perspective. Primary data were gathered through four qualitative methods, including case studies, structured interviews, focus group discussions (FGDs), and observations, and analyzed thematically. The findings reveal that estate workers face a multitude of challenges, including inadequate housing, limited access to healthcare and education, significant gender disparities, low wages, dissatisfaction with working conditions, lack of social security, poor sanitation, and restricted mobility and opportunities. These challenges significantly undermine their overall wellbeing. Moreover, the study identifies several underlying factors contributing to these issues, such as limited education, lack of awareness regarding available services, inefficiencies in service delivery mechanisms, and the overwhelming influence of estate authorities. The study further explores the role of social work interventions in enhancing the well-being of tea estate workers. It highlights the potential of micro, mezzo, and macro-level interventions, along with direct and indirect social work practices, in addressing the multifaceted challenges faced by these workers. The findings emphasize the need for a comprehensive, multi-level approach to improve the living and working conditions of estate workers, thereby promoting their overall well-being. This research contributes to the broader discourse on labour welfare in the estate sector. It provides practical insights for policymakers, social workers, and other stakeholders engaged in improving the lives of tea estate workers in Sri Lanka.

Keywords: *Social Work Intervention, Socio-economic Factors, Tea Estate Workers, Wellbeing, Workplace Environment*

^{1,2} School of Social Work, National Institute of Social Development, Sri Lanka
janaka@nisd.ac.lk*

විවාහක පිරිමි පුද්ගලයන් බන්ධනාගාරගත වීමට බලපාන සාධක පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් (වැලිකඩ බන්ධනාගාරය ඇසුරිනි)

එච්. ආර්. කේ. හතරසිංහ^{1*}, ජී. එම්. නාගසිංහ², එච්. එම්. එම්. බී. සෙනවිරත්න³

රටක නීතිය හා සාමය සුරක්ෂිත කරමින් යුක්ති පරිපාලනය කිරීමෙහිලා කටයුතු කරනු ලබන ප්‍රධාන ආයතන අතුරින් බන්ධනාගාරය සුවිශේෂී වේ. එසේ වීමට මූලික සාධකය වනුයේ අනෙකුත් යුක්ති පරිපාලන ආයතනවලට සාපේක්ෂව සිරකරුවන්ගේ සුභ සාධනය සම්බන්ධයෙන් බන්ධනාගාරය මගින් සිදු කරනු ලබන කාර්යභාරය අතිමහත් නිසා ය. නමුත් දැනට පවතින සාහිත්‍ය විමර්ශනය කිරීමේ දී පෙනී යන ලද්දේ, බන්ධනාගාර පද්ධතිය පිළිබඳව පර්යේෂණ වෙමින් තිබුණ ද මූලික ලෙස ම විවාහක පිරිමි පුද්ගලයන් බන්ධනාගාරගත වීමට බලපාන සාධක පිළිබඳ පර්යේෂණාත්මක අධ්‍යයනයක් නොමැතිවීමයි. ඒ අනුව මෙම පර්යේෂණයේ මූලික අරමුණ බවට පත්වූයේ විවාහක පිරිමි පුද්ගලයන් බන්ධනාගාරගත වීමේ ස්වභාවය අවබෝධ කර ගැනීම යි. මෙහිලා ගැටළු බවට පත් වූයේ විවාහක පිරිමි පුද්ගලයන් බන්ධනාගාර ගත වීමට බලපාන බහුවිධ සාධකය සනාථ කර ගැනීමයි. ඒ අනුව වැලිකඩ බන්ධනාගාරයේ වර්තමාන විවාහක පිරිමි සිරකරුවන් විසිදෙනකුගෙන් (20) සමන්විත නියැදියක් අහඹු ලෙස තෝරාගන්නා ලදී. එහිදී පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය ලෙස මිශ්‍ර ක්‍රමවේදය යොදා ගත් අතර ප්‍රශ්නමාලා ක්‍රමය හා සම්මුඛ සාකච්ඡා ක්‍රමය මගින් විධිමත්ව ප්‍රාථමික දත්ත (Primary Sources) රැස් කරගන්නා ලදී. බන්ධනාගාර මූලාශ්‍රය වාර්තා, ක්ෂේත්‍රයේ විද්වතුන් විසින් රචිත පොත්, සඟරා හා පර්යේෂණ පත්‍රිකා මගින් ද්විතියික දත්ත (Secondary Sources) රැස් කරගන්නා ලදී. මෙම පර්යේෂණයේ ප්‍රතිඵල වශයෙන් දත්ත දායකයන් බන්ධනාගාර ගත වූ වරදකාරීත්වයේ ස්වභාවය පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීමේදී පැහැදිලි වූයේ මත්ද්‍රව්‍ය වෙළඳාම් සිදු කරමින් 30% ප්‍රතිශතයක් ද හෙරොයින් භාවිතා කිරීම හේතුවෙන් 25% ප්‍රතිශතයක් ද සොරකම සම්බන්ධ අපරාධ සිදු කරමින් 20% ප්‍රතිශතයක් ද ස්ත්‍රී දූෂණයට සම්බන්ධ අපරාධ සිදු කරමින් 15% ප්‍රතිශතයක් ද වෙනත් අපරාධකාරී වැරදි සිදු කරමින් බන්ධනාගාරගත වූවන් 10% ප්‍රතිශතයක් ද බව අනාවරණය විය. තව ද විවාහක බන්ධනාගාරගත වූ පිරිමි පුද්ගලයන්ගේ පදිංචි ස්ථානය අධ්‍යයනය කිරීමේ දී අනාවරණය වූයේ 85% ක් ම නාගරික ප්‍රදේශ නියෝජනය කරන බව යි. ඔවුන්ගේ වයස් මට්ටම් සලකා බැලීමේ දී අනාවරණය වූයේ 35-45 දක්වා වයස් කාණ්ඩ නියෝජනය කරන පිරිස බහුල ලෙස බන්ධනාගාර ගතවන බවයි. එය 60% ලෙස තහවුරු විය. මොවුන් විවාහ වූ වයස් සීමාවන් අධ්‍යයනය කිරීමේ දී 15-20 අතර වයස් කාණ්ඩ නියෝජනය කරන පිරිස බහුල ලෙස බන්ධනාගාරගත වන බව අනාවරණය විය. එය 55% ලෙස හඳුනා ගන්නා ලදී. මොවුන්ගේ දරුවන් ගණන සැලකීමේ දී අනාවරණය වූයේ 80% කට ම දරුවන් තිදෙනෙකු සිටින බව යි. මොවුන්ගේ ආදායම් මට්ටම සලකා බැලීමේ දී පැහැදිලි වූයේ 58% ක ප්‍රතිශතයක් රුපියල් 1500 ට අඩු ආදායමක් ලබන බව යි. අධ්‍යාපන මට්ටම් සලකා බැලීමේ දී 75% ක් 06 ශ්‍රේණියෙන් පසු සිය අධ්‍යාපන කටයුතු නවතා දැමූ පුද්ගලයන් බව යි. මොවුන් බන්ධනාගාර ගතවීමට පෙර සිදුකරනු ලැබූ රැකියාවේ ස්වභාවය අධ්‍යයනය කිරීමේ දී පැහැදිලි වූයේ 90% ක පිරිසක් කඩ සාප්පුවල, නිවාසවල, මැදපෙරදිග රටවලට යාම සහ ඒම ආදී රැකියාවල නිරත වූ බව යි. මෙම සාධක මත පදනම්ව එළැඹිය හැකි නිගමනය වනුයේ විවාහක පිරිමි පුද්ගලයන් බන්ධනාගාරගත වීමට බහු විධ වූ සමාජ හා ආර්ථික හේතු සාධක බලපාන බව යි. මෙම පර්යේෂණයේ යෝජනා ලෙස, විවාහක පිරිමි පුද්ගලයන්ගේ දිළිඳුකම අවම කිරීමට කටයුතු කිරීම, බන්ධනාගාර තුළ ලබා දෙන පුනරුත්ථාපන ක්‍රියාවලිය ඵලදායී ලෙස ලබාදීමට කටයුතු කිරීම, සිරකරුවන් නිදහස්ව ගිය පසු නිසි ලෙස පසු භාර සේවනය ක්‍රියාත්මක කිරීම, මත්ද්‍රව්‍ය නිවාරණයට නිසි පරිදි කටයුතු සැපයීම ආදිය දක්වාලිය හැකිය.

මූලාශ්‍ර පද: අපරාධ, පිරිමි පුද්ගලයන්, බන්ධනාගාර, විවාහක, සාධක

^{1,2,3} දර්ශනය හා මනෝවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
kaviduhr2002@gmail.com*

A Criminological Study on the Factors Affecting Women Victimization: With Special Reference to Elpitiya Police Division

G. N. Kumarathunga¹

At present, women's victimisation can be introduced as a burning issue in Sri Lanka. It will be necessary to find a solution to this social problem. In this study, the factors affecting women's victimisation were studied. The research problem is what are the factors affecting women's victimisation in Sri Lanka. The main objective of this research is to study and find solutions to women's victimisation. The specific objectives are to investigate the types of women victimisation, to examine the family background affecting women victimization, to examine the victims' education level and legal literacy affecting women victimization, to investigate the relationship between social economy and women victimization, to examine the reasons behind the women victimization and to suggest solutions women victimization. Elpitiya Police Division was examined as the study area to achieve research objectives. This study's data was collected from January to December 2023. A sample size of 43 was taken from the 213 police records using a simple random sampling technique. Among them, 30 samples were taken from women victims of minor offences, and the other 20 samples were taken from women victims of grave crimes. Primary data collection methods, questionnaires and interviews, have been used for research. Police records of Elpitiya Police Division and Children and Women Bureau, scholarly articles, and research articles were used as secondary data collection methods to collect data for the research. Both qualitative and quantitative data analysis methods were used. Furthermore, SPSS software was used for statistical analysis, and thematic analysis was used for the interview. This study is based on the Elpitiya Police Division, and its cultural, socio-economic, and regional differences can directly affect victimisation. It may not apply to other areas with different dynamics. Because the victimisation of women was examined here, some data contributors' reluctance to provide data can be introduced as potential limitations of this research. Based on the result, it has revealed that grievous hurt and rape can be introduced as grave crimes that are the most victimised. Also, hurt, domestic violence, and sexual harassment can be introduced as the minor offences that are the most victimised. The majority of the victims can be introduced as grievously hurt with fracture dislocation of a bone or tooth. Due to family disputes, mother-in-laws have become a major factor in women becoming victims. Most of the women who are victimized are divorced or do not directly seek the care of a competent guardian. Most of the victimised women are of low educational level, and most of them have less than Ordinary Level. Also, the victimised women do not have enough legal literacy. They do not have enough knowledge about the legal procedure after being victimised and about the Assistance to and Protection of Victims of Crime and Witnesses Act, 2015. And most of the women who are victimised are low-income earners. Most of these women are unemployed, and most are engaged in wage labour. Land disputes, family disputes, poverty, and lack of education can be introduced as the major reasons why most women become victims, and that can be shown by the findings of this research. Finally, the researcher recommends conducting legal awareness programs, introducing the laws relating to common offenses in Sri Lanka to course syllabus, family counseling, rehabilitation, and providing more self-employment opportunities to minimise women's victimization in Sri Lanka.

Keywords: *Women Victimization, Factors, Social Problem, Sri Lanka, Solutions*

¹ Faculty of Criminal Justice, General Sir John Kotelawala Defense University, Sri Lanka
39-ps-0026@kdu.ac.lk

Barriers Faced by the Arts Graduates in Finding Jobs: A Sociological Analysis

M. A. N. R. M. Perera^{1*}, W. A. T. De Silva², Shakila Gallage³, V. C. Peter⁴

Graduates are considered the intellectuals of the nation who highly contribute to the development of the country. Due to many reasons, the private sector has not shown much interest in providing jobs for Arts graduates in Sri Lanka. Therefore, many Arts graduates in Sri Lanka have to wait a long time to get a job until the government recruits them for government sector jobs. Confirming this, the findings of the "Graduate Employability Survey-2022" by the University of Colombo found that 68% of Arts graduates were experiencing unemployment. At the same time, the existing literature on graduates' unemployability reveals the mismatch between the job market demands, the quality and relevancy of the degrees, and the lack of soft skills are some of the major reasons behind this issue. Within this context, this study explores why arts graduates have to wait a long time to find a job. To solve that research problem, the experience of Arts graduates in having unfavorable responses from the job market was examined. A sample was selected randomly from the 50 graduates of the Faculty of Humanities and Social Sciences of the University of Sri Jayewardenepura. A questionnaire survey and interviews were conducted to collect the data and relevant information, and thematically and descriptively, the collected data and information were analyzed to reach conclusions. The findings revealed that the mismatch between Arts degree programs and job market demand is the major reason for the lack of demand for Arts graduates in the job market. Even though soft skills such as effective communication, IT literacy, organization and leadership skills, problem-solving skills, analytical skills, teamwork skills, and commitment to work are the highly demanded factors in the current job market, most Arts graduates are not rich with the required level of those skills. The most significant factor found by this study is that Arts graduates have to wait 21 months to have their first job, and it also reveals that graduates who are employed in the private sector have to wait a shorter period to find a job compared to the graduates who are employed in the public sector. The study found that 81% of female graduates had to wait longer for government sector jobs than male graduates. Due to Arts graduates' lack of exposure to the external world, such as a lack of networking and internship opportunities, etc., they have to face more barriers. Considering all these findings, the study recommends that curriculum alignment with the job market, acknowledging more career guidance opportunities, giving more opportunities for industry partnerships, and giving lifelong learning opportunities will address the issue of graduates' unemployability progressively.

Keywords: *Arts Graduates, Employability, Job Market demands, soft skills*

¹ Department of Sociology, University of Sri Jayewardenepura

² Department of Sociology, University of Sri Jayewardenepura

³ Faculty of Humanities and Social Sciences, Open University of Sri Lanka

⁴ Catholic Care for Children Sri Lanka

rasanjalee@sjp.ac.lk*

AI-Powered Digital Forensics: A Novel Approach to Combating Cyber Crimes in Sri Lanka

S. T. D. Sandanayaka¹

Cybercrime, which encompasses digital offenses related to computers or networks, is rising in Sri Lanka due to the growth of information technology. To effectively address this issue, more advanced methods are required. One of the advanced techniques is digital forensics, which is combined with Artificial Intelligence (AI). Developed countries use these AI-based digital forensic techniques to identify and prevent cybercrimes. However, these digital forensic techniques are not very popular in Sri Lanka. In Sri Lanka, literature addresses cybercrime situations. However, there is a lack of literature that uses AI-powered digital forensics for cybercrime detection. So, this study aims to address cybercrime situations in Sri Lanka using AI-powered digital forensics as a novel approach. Cyber-attacks threaten individuals, businesses, and government entities in Sri Lanka. However, traditional forensic methods may not be enough to eradicate these crimes. The main objective is to identify the effectiveness of AI-driven tools in digital forensics for investigating cybercrime situations in Sri Lanka. Also, the study aims to identify the key areas where AI can be used. Then, it is necessary to recommend an AI-powered digital forensic cybercrime investigation novel method for Sri Lanka. The methodology comprises a mixed method, including qualitative and quantitative approaches and doctrinal research methodology. Cybercrime data were analyzed using quantitative research methods. Forensic science, criminology, and information technology professionals were interviewed to gather information for the qualitative study. Digital forensic books, theses, and research articles were referred to under the doctrinal research methodology. AI methods have been incorporated into the forensic process to improve evidence analysis, data gathering, and crime prediction. These methods include machine learning, natural language processing, and predictive analytics. This study tested the effectiveness and scalability of an AI-powered digital forensic cybercrime investigation method in simulated cybercrime scenarios. The research reveals that AI-powered digital forensics significantly improves the speed and accuracy of cybercrime investigations. AI systems can automatically identify patterns in large datasets, predict cyber threats, and facilitate the extraction of crucial evidence from challenging digital environments. This research also revealed that AI integration significantly minimizes human errors, improves encryption data handling, and offers real-time analysis capabilities that traditional methods do not have. The study concludes by showing that AI-powered digital forensics provides a revolutionary strategy for tackling cybercrimes in Sri Lanka. Incorporating AI into forensic investigations not only handles the present issues but also ready the country for future cyberattacks. The study recommends that AI-driven forensic technologies be adopted by Sri Lankan law enforcement agencies and policymakers, that forensic specialists be trained, Artificial Intelligence and Digital Forensic integrated study programs be introduced in Sri Lankan universities to facilitate cybercrime investigations, and that a legal framework supporting the use of AI in cybercrime investigations be established. Furthermore, the state should fund and support present and future research on AI-powered digital forensics to make a cybercrime-free environment in Sri Lanka.

Keywords: *AI-powered digital forensics, cybercrime, Investigations, machine learning*

¹ Faculty of Law, General Sir John Kotelawala Defense University
thisarasandanayaka@gmail.com

Leveraging Rules as Code (RaC) to Enhance Sri Lankan Criminal Justice Administration in the Age of Industry 5.0.

R. P. Pabasara^{1*}, H. P. K. N. Hewawasam²

Inefficiency in criminal justice administration has been identified through a large number of studies conducted in Sri Lanka. Since the process involves phases with interdependency throughout, issues in each phase can result in delayed justice. Meanwhile, with the advancement of technology, many innovative practices are incorporated into this sector. However, as a field that involves life and death, criminal justice cannot solely rely upon total automation. Hence, the importance of Industry 5.0, which emphasizes human-AI collaboration, can be observed. Rules as Code (RaC) is a method where legal rules are transformed into computable codes. Hence, outcomes can be generated with a button's click. However, due to the complexity of the justice sector and ethical considerations, it is questionable whether RaC can be implemented in every phase and for every legal document. Hence, this study was conducted to delineate the specific criminal justice phases where RaC can be properly implemented, to identify the limitations of utilizing RaC in each phase, and to determine specific legal documents that need to be encoded. To achieve these objectives, a qualitative research design was employed, where the Penal Code Ordinance (No. 2 of 1883), Code of Criminal Procedure Act (No. 15 of 1979), their amendments, and principles of RaC were systematically studied. Following that, a content analysis was performed to analyze data through the lens of RaC. The study identified criminal investigation and prosecution as the fundamental phases where RaC can be properly implemented. Owing to the critical nature in which scrutinising each situational element is essential, the judicial decision-making phase cannot rely upon RaC. Secondly, the study found that to assign every situational factor due value and keep ethics respected, utilisation of RaC should be limited to primary-level decision-making and not up to secondary-level decision-making regarding interpretations. Emphasising the core concept of Industry 5.0, Human-AI collaboration over total automation, it was identified that human intervention is essential for secondary-level decision-making. Thirdly, the study identified four legal documents that need to be encoded: the Penal Code, Code of Criminal Procedure, Evidence Ordinance, and Sri Lanka Law Reports (SLLR). Since the investigator and prosecutor should have reasonable grounds regarding the two constituent elements of each crime, the penal code should be encoded as the substantive law. Meanwhile, the Code of Criminal Procedure should also be transformed into computable codes because investigators and prosecutors receive the required authority from them. Moreover, as the coordinating force, the Evidence Ordinance should also be encoded to ensure better evidence management. Finally, to know the limits of vested powers, SLLR, which contains the case law, should also be computed. In conclusion, the study proposes integrating RaC principles into the Sri Lankan legal arena, mainly for transparency, consistency of criminal investigation, and prosecution. Since incorporating RaC into the judicial decision-making stage requires a separate study, future research implications can be drawn regarding sentencing, corrections, and reintegration.

Keywords: *Criminal investigation, Industry 5.0, Prosecution, Rules as Code (RaC), Sri Lanka.*

^{1,2} Department of Criminology and Criminal Justice, University of Sri Jayewardenepura, Sri Lanka
ar102303@fhss.sjp.ac.lk*

Illustration of CPTED Principles within the 11th SDG on Sustainable Cities and Communities: A Pathway towards Security

R. P. Pabasara¹

Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) reduces crime opportunities by constructing defensible spaces. It was developed in two generations, the first focusing on the physical environment while the second on the social aspect. First-generation CPTED comprises territoriality, natural surveillance, image and milieu, and access control, whereas the second-generation CPTED includes social cohesion, community culture, connectivity, and threshold capacity. Meanwhile, the 11th SDG on sustainable cities and communities is one of the fundamental components in the 2030 agenda on sustainable development. Since community safety is a prerequisite for sustainable development, this standard protocol regarding cities and communities was analysed through CPTED principles. Though a sufficient amount of literature exists regarding incorporating CPTED principles in urban planning and community development, a scarcity could be identified regarding a comparative analysis between CPTED and SDGs. Hence, this research was conducted to determine how far the CPTED principles have been incorporated into the 11th SDG and suggest any amendments required to enhance community safety. The study employed a qualitative research design where a comparative content analysis was performed between these two. The study identified three levels of the application of CPTED principles into the 11th SDG: direct, indirect, and zero. First, the direct approach could be observed only in the components of image and milieu, along with connectivity. Since the perception of care could be noted in targets 11.1 and 11.6 on upgrading slums and waste management, respectively, it could be identified that the concept of image and milieu is well-integrated here. In addition, the connectivity element is fully embraced in target 11, strengthening links among every communal sector. Secondly, the indirect approach was identified in other targets, except one in the zero approach category. Though safety has been emphasized in targets 11.1, 11.2, and 11.7 on housing facilities, transportation, and accessibility to public spaces, respectively, no direct insights could be drawn regarding territoriality and natural surveillance, and only a partial indication was identified. Moreover, though accessibility is emphasized in target 11.7 on public spaces, no target has focused on access control. Though social cohesion is not directly addressed, the importance of positive social relations is indicated through target 11.3 on participatory settlement planning. Also, it could be noted that culture is taken in the broader sense, with a target of 11.4 preserving heritage but not specifically focusing on community culture. Thirdly, the study illustrated a zero approach to the component of threshold capacity. Since nothing could be identified as addressing any means of fully utilizing the physical space, allowing no room for criminogenic activities. In conclusion, it is suggested that even the zero approach elements be incorporated into future developments in the 11th SDG while maintaining the incorporation levels of other CPTED principles.

Keywords: *CPTED, Direct approach, Indirect approach, Sustainable cities, zero approach.*

¹ Department of Criminology and Criminal Justice, University of Sri Jayewardenepura, Sri Lanka a
ar102303@fhss.sjp.ac.lk

Economics, Governance, and Development

China's Strategic objectives in Foreign and Security Policy: Balancing Territorial Integrity, Regional Influence and Economic Leadership

P. M. T. S. K. Liyanage¹

China, as a rapidly growing nation with the second-largest economy, the second-largest military power, and the second-largest population, holds considerable economic, military, and demographic significance globally. Despite its overarching diplomatic goals, China's foreign policy objectives are more specific and responsive to current perceptions, which means they can change in response to internal or external factors, in contrast to China's broader, long-term diplomatic priorities. Five foreign policy objectives of China: fostering economic development, reassurance, countering constraints, diversifying access to natural resources, and reducing Taiwan's international influence have been identified by scholars. Over time, the "peaceful rise" in China's foreign policy changed to a more assertive one, disturbing the regional stability after the current President assumed office in 2013. In this context, understanding China's strategic goals and motivations helps peace and stability in the region and illuminates China's approach to critical issues in trade and global security. This study aims to explore China's foreign and security policy objectives, focusing on the question, "What does China aim to achieve in its foreign and security policy, and what are the specific policy options that have either advanced or detracted from obtaining these objectives and who are the domestic actors associated with policy options?". To answer this question, this study conducted a literature review using two electronic databases and a search strategy with inclusion and exclusion criteria and quality and eligibility assessment. Twenty-one (21) published sources (journal articles and book chapters) were critically evaluated and compared in the analysis. The findings highlight three primary foreign and security policy objectives for China: safeguarding territorial integrity and sovereignty, establishing regional political leadership and influence, and attaining regional economic leadership. China's assertive military posture, diplomatic isolation of Taiwan, and economic coercion tactics are strategies aimed at maintaining territorial integrity. However, these actions have also heightened tensions in the region. In terms of regional political leadership and influence, China actively engages in UN peacekeeping missions and border conflict resolutions, particularly in conflicts with India. By participating in organizations like ASEAN, China seeks to project itself as a responsible regional leader, thus enhancing its soft power and diplomatic and economic partnerships. The Belt and Road Initiative (BRI) is a key component of China's strategy for achieving regional economic dominance. While BRI has expanded China's economic influence and global connectivity, it has also raised concerns about transparency, environmental impact, and debt sustainability. The Chinese Communist Party, President Xi Jinping, and the People's Liberation Army are pivotal in shaping and implementing these foreign policy objectives. Their actions are motivated by historical commitments to reunification, maintaining party legitimacy, and ensuring political and economic stability and dominance. In conclusion, while China's aspirations for regional dominance and global influence are evident, understanding the versatile nature of its foreign policy is essential for its counterparts to effectively direct international relations, promote peace, and preserve stability in regions where China has significant interests.

Keywords: *China's Foreign and Security Policy, Territorial integrity, Regional influence, Economic Leadership*

¹ Deputy Director, National Productivity Secretariat
tllanl.sugandika@gmail.com

Future Trend and Forecasting of Aging Population in Sri Lanka (1960 – 2021)

K. T. N. De Silva^{1*}, D. P. K. Manel²

Increasing the aging population is one of the major issues in the Sri Lankan context, as it is increasing the country's elderly dependency ratio. The dependency ratio is included for the population aged below 15 years and those above 65. According to World Bank Data, 12.3% of the population in Sri Lanka is aged 60 or older, and it is reported as the country with the highest older population in South Asia. It impacts productivity, national income, and economic growth negatively. Hence, it is an essential requirement of the country to identify the trends and forecast of the aging population for a predetermined long-term economic and health plan. There is ample evidence in the literature about the modeled future aging population in Sri Lanka, but the modeling process was implemented from 1950 to 2016, potentially impacted by COVID-19 pandemic factors and current data. The objective was to identify the trends of the aging population of Sri Lanka and future forecasts. The study is based on secondary data on the total population 65 years of age or older in Sri Lanka, extracted from World Bank data (1960-2021). A univariate time series analytical technique was applied to analyse the data through R Statistical software. The findings of the study revealed that the time series was stationary at the second difference using the Augmented Dickey-Fuller test. The orders of ARIMA model parameters were selected using ACF and PACF plots. Akaike Information Criterion was carried out to choose the best model. The estimated parameters for the fitted model ARIMA (1, 2, 0) were AR (1) 0.5948 with a standard error of 0.1036. The fitted model was $\hat{Y}_t = 0.5948Y_{t-1}$. The forecasted aging population for the period from 2022 to 2027 was 25556263, 2647926, 2739393, 2830742, 2922022, and 3013261, respectively. This study revealed that there is an increasing future trend in the aging population. Assumptions of the model were satisfied utilising the Box-Pierce test, residual plot, and Shapiro-Wilk normality test for testing the randomness of the residuals, identifying whether the residuals had constant variance at a mean value of zero and normality of the residuals, respectively. According to the findings of the study, it is suggested to enhance the proper mechanism in policy making considering the rapidly increasing trend of the population 65 years of age or older in the near future in Sri Lanka. The policy implementation should be continued considering the growing demand for aged care services and improving the quality of services. Further, developing a system for community-based social care of the elderly should be linked to the primary care health system and welfare programs. It is recommended to expand this study as an expansion in which it provides key links between older adults and orphans, aiding in modeling interventions for social integration, resource deficits, and mental health, and transferring these to multiple generations together to utilise the resources effectively and avoid the expected negative impact to the society due to the poor system of handling orphan and aging populations.

Keywords: *Aging population, ARIMA model, Augmented Dickey-Fuller Test, Dependency ratio, Univariate time series analysis*

¹ Faculty of Graduate Studies, University of Sri Jayewardenepura, Sri Lanka

² Department of Social Statistics, University of Sri Jayewardenepura, Sri Lanka
tharanganiroshika@gmail.com*

Economic Loss of Rice Wastage in Households of the Western Province of Sri Lanka

K. Chaumika¹

Food security is vital in developing countries, where a stable and adequate food supply is crucial for societal well-being. Rice, a key staple in many regions, is significant for nutrition and economic stability. Previous studies indicate that food wastage, especially in urban areas like Colombo, is an emerging issue in Sri Lanka due to increasing urbanization and changing consumption patterns. Rice wastage has an economic impact; resources such as land, water, and energy are wasted with food. There is a significant research gap in quantifying the economic value of rice wastage at the household level in Sri Lanka. This research focuses on the economic loss of rice wastage in households within the Western Province, aiming to understand the patterns and determinants of rice wastage and assess its economic impact. A mixed-method approach was adopted, involving structured surveys and semi-structured interviews. The survey was conducted online via Google Forms, targeting households in the Western Province. Out of 157 households that participated, 132 households completed the study satisfactorily. Respondents were selected based on their consent to participate, ability to provide reliable data, and commitment to actively participate in the study for three consecutive days within a given week. The survey included questions on demographic background, eating habits, food preparation practices, grocery shopping behaviors, waste sorting habits, opinions about food wastage, and preservation methods. Data were analyzed using various statistical methods, including chi-square tests, t-tests, and ANOVA, using R software. The analysis revealed significant differences in rice disposal patterns among households, influenced by various demographic and behavioral factors. The respondents were from the districts of Kalutara (35.38%), Gampaha (42.31%), and Colombo (22.31%). The majority of respondents were aged 20 to 24 years. The income distribution showed that 31.53% of respondents were from the upper-middle-income group, followed by 26.92% from the high-income group. A notable finding is that 61.5% of respondents reported rice as the most wasted food in their households. Additionally, 66.2% of households had pets, which could influence food wastage patterns. Statistical analyses indicated a significant relationship between rice wastage and income group ($p=0.0124$) as well as the number of household family members ($p=0.0050$). The study estimates that the per capita daily rice wastage in the Western Province ranges from 21.25 grams to 28.23 grams. This wastage represents a substantial economic loss and highlights the need for targeted interventions to reduce food wastage. Overall, the study underscores the importance of addressing rice wastage at the household level to improve food security and economic sustainability. Future research should expand this study to include all provinces and consider all types of food to provide a comprehensive understanding of food wastage patterns and their economic impact across the country. By doing so, policymakers can develop more effective strategies to reduce food wastage and enhance food security.

Keywords: *Economic Impact, Food Security, Rice Wastage, Western Province, Waste Reduction*

¹ Department of Information Technology, University of Peradeniya, Sri Lanka
kajanchaumi@gmail.com

Factors in Forming the Disposition of Policy Implementers: A Study on Selected Sorjan Projects in Kelaniya and Kalutara

M. Kularathne^{1*}, N. Rupasinghe², R. H. A. N. Hettiarachchi³

The disposition of policy implementers is widely acknowledged as an influential factor in reaching policy goals as it fosters closer ties with their behavioral insights. In the agricultural sector of Sri Lanka, although the traditional cultivation methods are generally used, the Sorjan method has recently been introduced to enhance agricultural productivity in barren lands. Since this is a new method, policy implementers must play a vital role in educating the citizens and assisting cultivators to adapt to the new process. In this context, implementers' disposition must be competent and committed to achieving the given tasks. There is one possible question that needs to be envisaged thoroughly, how their disposition is being constructed and under which circumstances. As per the literature, several studies have extensively addressed the influence of the disposition of policy implementers. However, limited effort was made to study the formation of the disposition. Hence, this study focused on exploring the factors that affect shaping the disposition of policy implementers while looking at the behavioral insights of the policy implementers. In this qualitative study, semi-structured, in-depth interviews and direct observations were used to collect data from fifty respondents, including administrative officers, land owners, workers, and citizens in selected Sorjan Projects in the Kelaniya and Kalutara areas. The study's sampling technique was purposive. The data were analyzed thematically and presented descriptively. The results of the study show that task orientation, self-efficacy, and adaptive capacity with Sorjan project goals were the significant factors that shaped the disposition of implementers. In addition, reporting the accomplished works and fulfilling only the given workload were the main priorities of the implementers. The officials considerably adhered to implementing the initial project. However, coordination with cultivators to apply Sorjan methods in private lands was notably low. Although the farmers were eager to acquire new knowledge, the outreach mechanism was relatively poor. Furthermore, minimal attention has been given to the necessity of adjusting project implementation activities. The implementers were primarily focused on fulfilling their allocated roles, without considering the sustainability of the project outcomes. Since their focus aligned with the given role rather than the project outcomes, it can be analyzed that there was a disconnection between the formation of the disposition of policy implementers and the project goals. This study indicates that several factors can affect shaping the disposition of implementers which impact on achieving policy goals and building rapport with citizens. The results of the study bring insightful facts that need to be considered by decision-makers and implementers regarding the disposition of policy implementers, which is crucial in achieving policy goals.

Keywords: *Disposition of policy implementers, Policy implementation, Sorjan cultivation project, Project implementation in Sri Lanka, Behavioural insights*

¹ Department of Public Policy, University of Ruhuna

² Department of Public Policy, University of Ruhuna

³ Department of Soil and Crop Sciences, Texas A&M University, USA

mayurindi@hss.ruh.ac.lk*

Evaluating the Consequences and Effectiveness of Tax Reforms in Aiding Economic Recovery in Post-2022 Sri Lanka: Case Study of Colombo District

C. H. S. Manathunga¹

Sri Lanka experienced a significant increase in tax rates following the economic crisis of 2022 caused by issues such as corruption, the COVID-19 pandemic, poor planning, mishandling of funds, and ultimately defaulting on multiple debts to private bondholders and bilateral creditors, the largest being China. The tax reforms, which were structured in collaboration with the International Monetary Fund (IMF) following the economic crisis in 2022, aimed to recover the economy but resulted in public backlash as citizens struggled to satisfy their basic needs through their income. Existing literature dissects the 2022 economic crisis and its causes, but there has been little focus on the degree to which these tax reforms catalysed Sri Lanka's economic recovery. Furthermore, a dearth of literature can be found regarding the aftereffects and consequences of the introduced tax reforms. This is a qualitative study that evaluates the effectiveness and the results of the introduced tax reforms. It focuses on the Colombo district as a representative of an urban economic activity hub with a diverse population and economic disparity in Sri Lanka. The study employs non-probability sampling techniques. To ensure the accuracy of the study while also eliminating its drawbacks, a mixed sampling technique was used. As it is difficult to gather primary data from each individual within Colombo, the research uses quota sampling to provide a comprehensive array of information representing subgroups from different economic classes within the population. To improve the quality of the information gathered, a purposive sampling method was employed where 15 participants, including economists, university lecturers, business owners, and statisticians were interviewed. Furthermore, secondary data was collected, including Central Bank reports, reports from the Ministry of Finance, Financial Intelligence Unit, IMF publications, expert opinion, and scholarly and journal articles, eliminating potential biases. The raw data was analysed thematically and comparatively to ensure the reliability and accuracy of the final findings. The significance of this study lies in its ability to provide insights regarding the financial burden borne by the population and efficiently display the effects of the introduced tax reforms. The study shows that the majority of the burden caused by the tax reforms fell onto middle-income families, resulting in increased migration of youth skilled-workers, creating an immense brain drain. Economic strain from these reforms also caused increased crime rates, financial fraud, poverty rates, collapse of local businesses, particularly small-scale businesses, and drastically reduced quality of life. However, the reforms were successful in stabilising the economy as government revenue increased with newly introduced fiscal policies, debt restructuring, and controlled inflation rates. Drawing from these findings, it is recommended to create support programmes to aid citizens who are vulnerable to drastic domestic economic changes, introducing incentives and scholarships to retain skilled professionals, maintaining increased transparency with the general public on the use of collected tax revenue, formulating policies to protect local small to medium scale businesses, and establishing systematic institutions to alleviate poverty and economically vulnerable groups.

Keywords: *Tax reforms, post-2022 economic crisis, Economic recovery, Governance, Development policies*

¹ Department of International Studies, University of Kelaniya
chanuhelanika123@gmail.com

Rural Poverty and Small-Scale Gem Mining (Special reference to Hopitigala Village in Ratnapura District)

B. L. C. R. Maduwanthi¹

An increase in the poverty rate has a direct impact on the economic growth and development of a country. According to the World Bank Report, Sri Lanka's poverty is projected to increase to 27.9 percent in 2023 from 25 percent in 2022. Sri Lanka's gem industry can be introduced as one of the strategies that can be used to reduce poverty in the rural sector. Among them, attention should be paid to the small-scale gem industry. When considering the small-scale gem industry can be divided into two parts as small- small-scale gem trading and small-scale gem mining. The workers who are engaged in small-scale mining rather than the traders who sell gems on a small scale are the most affected by poverty. Gems are a popular mineral resource all over the world and are also widely distributed in Sri Lanka. Sri Lanka has a long history of gemstones, and the gems of Ratnapura are famous all over the world. Accordingly, the research problem of this thesis is to study whether rural poverty can be reduced by developing a small-scale gem mining industry. Accordingly, to find solutions to this problem, research has been done based on three objectives. That is to identify the causes of rural poverty in Sri Lanka and research study area (reasons), to identify whether rural poverty can be reduced through the small-scale gem mining industry (impact), and to identify what remedies can be applied through the small- scale gem mining industry to mitigate rural poverty (solutions). According to the research methodology, a sample of 60 people was randomly selected from Hopitigala village in Gangulwitiya Grama Niladhari Division of Elapatha Divisional Secretariat in Ratnapura district under the simple random sampling technique, and data analysis was done under statistical and econometrics analysis (multiple regression analysis) methods. Education level, age, gender, nature of profession, and service time are the variables that have mainly been taken into consideration in the analysis. The factors and reasons that cause poverty in Sri Lanka and gem miners in the research area are exploitation of labor in the gem industry, lack of sufficient resources and capital for mining, and the problem of share distribution in the gem industry, which can be pointed out. The results of rural poverty can lead to social, physical, and mental issues. In addition, it can be concluded whether small-scale gem mining contributes to reducing rural poverty. The research findings show that education level has no direct relationship with gem mining, but factors such as age, gender, and service time have a strong relationship with gem mining. The conclusion is that small-scale gem mining can be used to mitigate rural poverty in this research area and some other areas of Sri Lanka. In order to reduce rural poverty, providing incentives related to the gem industry, expanding the gem and jewelry industry in areas that receive and do not find gems, introducing training courses to unemployed women and youth in the gem and non-gem mining areas, introducing gem exhibitions and research institutes, encourage people to engage in the gem industry as self-employment, and many solutions can be taken to mitigate rural poverty and develop gem industry.

Keywords: *Rural poverty, small-scale gem mining, mitigation, statistical method, econometrics analysis*

¹ Department of Economics, Faculty of Social Science, University of Kelaniya
chalanirasanga@gmail.com

Geography and Environmental Studies

Nearshore Algal Species Cell Count Prediction Method Based on iTransformer

Yuhang shen^{1*}, Wenkang Hao², Xiaomin Lv³

As the intensity of eutrophication and climate change continues to increase, the magnitude and frequency of harmful algal blooms (HABs) are on the rise. These events pose a significant threat to coastal ecosystems, public health, and socio-economic activities. Accurate prediction of algal cell populations is critical to enable early warning and effective mitigation strategies. This study used the iTransformer model, an advanced time-series prediction framework, to predict algal cell numbers in Hong Kong waters using data collected from 25 monitoring stations over a period of 23 years (2000-2022). Data pre-processing involves integrating water quality parameters and algal population data, dealing with missing values through forward fill and median interpolation, and detecting outliers by random forest methods. By using the Pearson correlation coefficient for feature selection, 20 key variables are determined. Then, the iTransformer model is employed, which employs an innovative design to embed the entire time series of a single variable into a high-dimensional representation. The proposed method models the correlation between variables using an attention mechanism and captures temporal dependencies through a feedforward network. Compared with traditional models like Transformer and LSTM, iTransformer tackles several crucial issues. For instance, the monthly data in this research faces the challenges of misaligned timestamps and time lags. Whereas traditional Transformer models embed multiple variables with the same timestamp in a single feature, which may introduce noise, iTransformer minimizes the impact of the alignment problem by embedding the time series of a single variable. In addition, through its attention mechanism, iTransformer effectively models the relationships among environmental variables, capturing their interactions while maintaining the independent characteristics of each variable. The study results emphasise the outstanding performance of iTransformer, as indicated by a lower mean square error ($MSE = 0.349$) and mean absolute error ($MAE = 0.331$), along with higher R^2 values (0.63). Specifically, the R^2 scores were 0.617 for diatoms, 0.540 for dinoflagellates, and 0.760 for other algae. The optimised input sequence length of 36 months further enhances the robustness of the long-term prediction. This study enhances the prediction of harmful algal blooms and lays the foundation for integrating cell number predictions with ecosystem health indicators like fish populations and oxygen levels. Such integration is anticipated to enable a comprehensive ecological assessment framework that will offer crucial support for disaster prevention, environmental management, and policy development. Future efforts will expand the model to other coastal areas and incorporate real-time monitoring systems to enhance early warning capabilities.

Keywords: *harmful algal bloom, algal cell counting, iTransformer, time series prediction, marine ecology.*

¹ Information and Technology College of Zhejiang Shuren University
202105015323@stu.zjsru.edu.cn*

An AI-driven Geospatial Analysis on the Potential for Planning and Development of the Tourism Industry in Ratnapura District

W. A. S. Dilanka¹

This research aims to explore the possibilities of planning and developing tourism in the Ratnapura district using AI-based geospatial analysis. Such an approach is required because, despite the abundance of natural and cultural resources within Ratnapura, a balance in tourism planning for sustainable development remains elusive in this region. Through the integration of AI with geospatial analysis, this research aims to overcome these limitations by expanding the use of technology to refine site selection and tourism planning processes. There is ample evidence in the literature about the suitability of geospatial tools like the Analytic Hierarchy Process (AHP) for tourism analysis; what is new is the application of AI, which can deliver much more accurate and dynamic insights. One major issue that the research aims to highlight is the lack of efficient and organized data-oriented techniques concerning the selection of appropriate tourism sites within Ratnapura. The research aims to evaluate the relevance of geospatial methods in AI-powered tourism planning, outlining areas with a high incidence of tourism activity. The research also aims to evaluate stakeholders' accessibility of the information via an interactive web map. The research adopts a mixed-methods approach using conventional geospatial (AHP) and AI-based data analysis. Data were collected from remote sensing images, geospatial data from GIS, and tourism databases, with AHP employed to rank factors such as landscape features, facilities, accessibility, as well as community. AI also made it possible to better the data processing, therefore elevating the quality of the suitability analysis. As for the findings, an interactive web map based on Google APIs presents the information, making it easy for tourists and planners hoping to consider different potential sites. The findings also show a potential for site development through a suitability map highlighting areas of possible focal development, mostly around natural sites and available infrastructure. The use of AI in this analysis also enabled the study to be more efficient in selecting the sites than the conventional methods. The site can be more visible through the interactive map, which enables the stakeholders and tourists to draw significant conclusions. AI-assisted spatial analyses in the context of tourism planning assist in developing practical measures such as intelligent destination management systems and mobile applications that can enhance sustainable tourism growth. The scientists note that due to the significance of cultural heritage conservation, local populations should be included in the planning stage, and the suitability map should be regularly updated with the most recent materials. These strategies can position Ratnapura as a leading sustainable tourism destination, driving economic growth while conserving its natural and cultural assets.

Keywords: *AI-Driven Analysis, Geospatial Techniques, Tourism Planning, Analytic Hierarchy Process (AHP), Interactive Web Map, Sustainable Tourism Development*

¹ University of Sri Jayewardenepura
samithadilanka1@gmail.com

Leveraging Artificial Intelligence in Geography and Environmental Studies to Drive Sustainable Development with Enhanced Analytical Capabilities

K. M. P. Muthurangi¹

Geography and environmental studies face increasing demands for precise data analysis to address complex sustainability challenges. AI is crucial in many domains because of its capacity to improve research accuracy, expedite geographical analysis, and yield predictive insights. However, AI integration brings up issues with algorithmic bias, data privacy, and fair access, highlighting the necessity of a morally and socially responsible approach to AI implementation in sustainable development. Advanced analytical capabilities with enormous potential for sustainable development have been introduced by incorporating artificial intelligence (AI) into geography and environmental studies. Researchers can gain a deeper and better understanding of resource management, environmental changes, and spatial dynamics with the aid of AI technologies like machine learning, remote sensing, and GIS. The current applications of AI in many fields are reviewed in this study. Its potential to transform data collection along with analysis and interpretation is also examined. Furthermore, important domains, including climate modeling and urban planning, are explored for AI's important role in achieving sustainable development, biodiversity management, and disaster management. It also draws focus on some of the ethical implications and issues that come with using AI, including data privacy, algorithmic bias, and the digital divide. Through a synthesis of current literature and case studies, the paper underscores the transformative impact of AI on geographic and environmental research, advocating for a balanced approach that integrates technological advancements with social and ecological considerations. This universal perspective is crucial for fostering resilient and sustainable development practices in the age of AI. By synthesizing current literature and case studies, this research underscores AI's capacity to reshape geographic and environmental research and advocates for practices that align AI advancements with sustainability goals. Such an approach is essential to fostering resilient and sustainable development in the age of AI. Several strategic recommendations are put forth to fully realize its potential through this study, such as using AI for land use classification, deforestation detection, and urban sprawl monitoring; applying machine learning techniques for real-time disaster prediction and efficient resource allocation; addressing issues related to data availability, exchange knowledge, and create scalable AI solutions in line with sustainability goals; and leverage advanced machine learning models to predict environmental trends and support proactive climate adaptation and mitigation. By adopting these measures, AI can revolutionize data analysis, enhance resource management, and provide predictive insights critical to sustainable development. This holistic approach ensures that AI integration not only advances research but also aligns with broader environmental and societal objectives.

Keywords: *Artificial Intelligence (AI), Geography, Sustainable Development, Geographic Information Systems (GIS), Data Analysis*

¹ Department of Geography, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Sri Jayewardenepura, Sri Lanka
ar102056@fhss.sjp.ac.lk

Spatial Modelling Approach for Identification of Potential Areas for the Expansion of Urban Green Spaces in Emerging Towns in Southern Province, Sri Lanka

R. T. N. U. Sewwandi¹

Urban green spaces are an important component, and they contribute in diverse ways to enhance the quality of human well-being. Green spaces play a major role in urban areas through their environmental, aesthetic, social, and economic contributions to improving environmental quality and the standard of well-being. Land suitability analysis is crucial in urban green space planning as it gives room for selecting the most suitable site from various alternatives. Recently developed methods such as Geographic Information Systems (GIS) and Spatial Multi-Criteria Decision Analysis (SMCDA) have the ability to evaluate complex spatial criteria and model for best solutions. The main goal of this study was to evaluate and analyze potential sites for green spaces in emerging towns in the Southern Province of Sri Lanka. In this study, GIS-based multi-criteria decision analysis (MCDA) with the AHP method was used to select suitable sites for urban green spaces. Both primary and secondary data were used in this study. Existing land use, proximity to settlements, road and water bodies, population density, slope, and elevation were recognized as the key factors affecting urban green land suitability. These factors were used as Secondary data, and experts' opinions were used as primary data to determine weights. The resultant potential area map was classified as Unsuitable sites, Poorly Suitable, Moderately Suitable, Suitable, and Highly Suitable based on the spatial distribution of the pixel value on the composite map. The findings of the study revealed that suitable areas for urban growth in the southern province reach up to 60.1% of its total area, while unsuitable and less suitable areas make up 39.9%. These findings confirmed that unsuitable and less suitable areas are approximately half of the Southern Province, which means that these techniques can help to save the ecosystem in areas of three districts as well as create future sustainable development. Furthermore, out of the total area of the study area, 1.2% of the landmass was unsuitable for the development of urban green spaces. Some areas were recognized as low populated, and some areas were recognized as highest mountainous areas. The coastal belt of the study area has a high potential to establish green spaces. The green cover of these areas has been reduced due to rapid urbanization. As well as, these areas have enough population to construct new Green Spaces. Therefore, the application of GIS-based MCDA has provided an effective methodology to solve a complex decisional problem in urban green spaces site selection within the study area and urban planning all over the country.

Keywords: *Southern Province, GIS, Multi-criteria Analysis, Analytical Hierarchy Process, Urban Green Space*

¹ Faculty of Graduate Studies. University of Sri Jayewardenepura
sewnirajaksha@gmail.com

Military Geography; A Historical Perspective from Colonial Period of Sri Lanka

T. P. G. R. U. De Alvis^{1*}, P. Jayasingha²

Military geography deals with the defensive strategies applied on the battlefield based on the interplay between geographical features and military strategy and has a rich historical legacy. Even though it is considered a newly developing field of geographical sciences, many examples can be traced from the ancient history of battles and wars. Geographically, Sri Lanka holds a strategic location in the world; the attention of the invaders had been enormously brought to encroach upon the island in the past. Since it has a unique geomorphological distribution of highland mountains, it will never be able to reach the middle of the country unless the support of the locals. The authors of this communication try to draw attention to ancient military geographical approaches that can be identified from the ancient history of Sri Lanka. Therefore, this study delves into the historical records of Sri Lanka's colonial period to analyze the strategic utilization of location and regional geography for military defense. By examining the geographical features that hindered invaders and facilitated defensive strategies, this research seeks to illuminate the enduring relevance of military geography in contemporary times. Hence, the main objective of the study is to analyze how location and regional geography were used for the military defense of Sri Lanka, specifically during the colonial period, based on historical records in the literature. The historical facts obtained through the descriptive exploration were analyzed using the 'Reading between the lines' method through qualitative data analysis methods and content analysis. Using the above qualitative data analysis methods, we analyzed historical accounts to identify the geographical factors that contributed to military victories. The results revealed that many geographical features had been strategically used, and key findings include the strategic use of mountainous terrain with narrow valleys and steep cliffs, as well as the importance of water bodies and marshlands as natural barriers. Among them, mountainous forest landscapes with narrow valleys and steep rock exposures were deadly to the invaders in many ways. Erratic boulders erected on exposed stone ranges and rock shelters on hilltops were ideal locations for long-range observations. Aging rivers and freshwater marshy lands at the lowest peneplain made it difficult to cross the borderlands. Additionally, the strategic placement of defensive structures, such as fortifications and observation points, was explored. Hence, it is well noted that the internal geographical locations positively affected the military security of ancient Sri Lanka. The insights gained from this historical analysis have implications for contemporary military strategy. By understanding how geographical factors have shaped past conflicts, military planners can develop more effective strategies for future challenges. Furthermore, this research highlights the interdisciplinary nature of military geography, drawing upon fields such as history, geography, and environmental science. By fostering interdisciplinary collaboration, we can gain a more comprehensive understanding of the complex relationship between geography and military strategy.

Keywords: *Ancient Sri Lanka, Colonial period, Geographical features, Historical Records, Military Geography*

^{1,2} Department of Geography, University of Colombo, Sri Lanka
raveenumsha1999@gmail.com*

An analysis of the impact of climate change on vegetable farming in the Badulla District, Sri Lanka

S. M. N. S. Senanayaka^{1*}, E. M. S. Ranasinghe²

In Sri Lanka, the agriculture sector is most vulnerable to climate change, which is impacting food security. Due to climate change, vegetables, legumes, coarse grains, and potatoes are likely to be adversely affected. This study aimed to analyze the effects of climate change on vegetable farming and to identify farmers' adaptation strategies to cope with the effects of climate change. Using a simple random sampling technique, 150 vegetable farmers were selected for the questionnaire survey based on agroecological regions and Divisional Secretariat Divisions in Badulla District. The 4-point Likert scale and percentage method, with the Microsoft Excel analytical tool, were used for data analysis. Based on the responses from surveyed farmers, the predominant vegetables grown in this area include beans, tomatoes, cabbages, and potatoes. In addition, vegetables are also grown including carrots, beets, nocholes, radishes, brinjals, leeks, and capsicum. As per the Likert scale, the farmers strongly agreed that high rainfall affects vegetable farming ($3.17 \geq 3$). Additionally, farmers agreed that climate change factors such as intermittent rainfall, low rainfall, high temperatures, reduced-sunlight, and mist affect vegetable farming. According to the Percentage method, during the seedling stage, the major effect caused by heavy rains and excessive sunlight leads to plant rotting (94%), and the reduction of the growth of plants (80%). Fungal infections were confirmed as the leading cause of intermittent rainfall (48%) and heavy mist (67%). During the growing stage, excessive rainfall primarily has resulted in plant rotting (82%). Intermittent rainfall and low rainfall were reported as predominantly causing growth retardation, with 48% and 63% of respondents confirming these impacts, respectively. High temperatures mainly led to plant wilting (69%), while low sunlight and mist primarily caused fungal infections, as indicated by 64% and 72% of respondents, respectively. During the harvesting stage, heavy rains primarily caused plant rotting (86%). Furthermore, 59% and 63% of respondents confirmed that reducing the vegetable harvest was the main impact of intermittent rainfall and high temperatures, respectively. Additionally, 63% and 72% of respondents indicated that low sunlight and mist are the primary effects of fungal infections during this stage. The study revealed that using chemicals for diseases such as pests, insects, or other animal hazards was a key strategy that farmers follow to mitigate climate change impact throughout the plants' life cycle. Therefore, this study suggests sustainable agriculture strategies to enhance the resilience of agricultural systems against climate change impacts, diversifying crop rotations, integrating livestock into crop production systems, reducing off-farm nutrient and pesticide runoff, and adopting more efficient irrigation techniques. Thus, it is crucial to address barriers hindering these adaptation strategies to foster climate-resilient practices not only in the study area but also in Sri Lanka.

Keywords: *Climate Change, Badulla District, Impact of Climate Change, Likert Scale, Vegetable farming*

^{1,2} Department of Geography, University of Colombo, Sri Lanka
nisansalassenanayaka18@gmail.com*

දක්ෂිණ ශ්‍රී ලංකාවේ භූමි පරිහරණයේ වෙනස්වීම පිළිබඳ භූ අවකාශීය විශ්ලේෂණයක් ගාල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ ඉමදුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය ඇසුරින්

කේ. ඩී. එස්. මධුභාෂනී¹

මිනිසාගේ ජීවන පැවැත්ම රඳා පවතින ප්‍රධානතම සම්පත භූමිය වන අතර මිනිසා විසින් භූමිය මත නිර්මාණය කරන ලද භූමි ආවරණය මානව පරිණාමයේ මුල් අවධියේ සිට නූතන අවධිය දක්වා ස්වකීය අවශ්‍යතා ඉටු කරගැනීම උදෙසා විවිධාකාරයෙන් උපයෝජනය කර ඇත. භූමි පරිහරණයේ වෙනස්වීම් ගෝලීයව, කලාපීයව හා ප්‍රාදේශීය වශයෙන් විවිධත්වයක් ගනී. ශ්‍රී ලංකාවේ භූමි ස්කන්ධයෙහි එකිනෙකින් වෙනස් වූ ගතික ස්වරූපයක් පෙන්නුම් කරන අතර එය කාලීන හා අවකාශීයව ධන හෝ ඍණ තීව්‍රතාවයක් දැකගත හැකිය. කාලීන හා අවකාශීය බහුවිධ සංකල්පයක් ලෙස ධාරිතාවය පවත්වා ගෙන යමින් සමාජ පද්ධතිවල ගුණාත්මක භාවය ඉහළ නැංවීම ඔස්සේ තිරසරාත්මක සංකල්පය ඉස්මතු කරමින් මානව චින්තනයේ හා සාම්ප්‍රදායික සමාජ තලයන්ගෙන් මුදවා එය කාලීන දියුණුව උදෙසා කටයුතු කරනු ලැබීමක් ලෙස ගම්‍ය වේ. භූගෝලීය තොරතුරු පද්ධති තාක්ෂණික ශිල්පීය ක්‍රමයක් වන භූගෝලීය තොරතුරු පද්ධති (GIS) හා දුරස්ථ සංවේදය (Remote sensing) යොදා ගනිමින් ගාල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ ඉමදුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ භූමි පරිහරණයේ තිරසරාත්මක වෙනස්වීම් කාලීන හා අවකාශීයව විශ්ලේෂණය කිරීම මෙම පර්යේෂණයේ ප්‍රධාන අරමුණ වේ. 2000 වර්ෂයේ සිට 2020 වර්ෂය දක්වා කාලපරාසය තුළ සිදු වී ඇති මෙම වෙනස්වීම් වන්දිකා ඡායාරූප සහ ක්ෂේත්‍ර දත්ත භාවිතයෙන් සිදු කරනු ලබන ප්‍රාථමික දත්ත, තේමා සිතියම්, Google සිතියම් හා ද්විතියික දත්තයන් යොදා ගනිමින් 2000 සිට 2020 දක්වා වසර 5ක පරාසයන්ට අයත් වෙනස්කම් සහිත ප්‍රදේශ නිරීක්ෂණය කරන ලදී. ඒ සඳහා එක් එක් දශකය සඳහා වූ Google සිතියම් යොදා ගනිමින් ඩිජිටල්කරණය (Digitize) කර වෙනස්කම් සංසන්දනය කර තෝරාගත් භූමි පරිහරණයේ ලැබීම් හා ක්ෂයවීම් හඳුනා ගැනීමට ප්‍රදේශ ගණනය කිරීම සිදු කරනු ලැබිණ. මෙම පර්යේෂණයෙන් අනාවරණය වූයේ සාම්ප්‍රදායික ග්‍රාමීය භූමි පරිහරණය 5%ක වෙනස්වීමක් ද, ග්‍රාමීය මාර්ග දෙපස හෝ ප්‍රධාන මාර්ග අවට කලාප අතර 20 - 25%ක භූමි පරිහරණයේ වෙනස්වීමක් මෙන්ම ග්‍රාමීය සේවා මධ්‍යස්ථාන හා ඒ අවට ප්‍රදේශවල නාගරික කාර්යයන්ගේ බලපෑම ඉතා ඉහළ මට්ටමක පවතින බව යි. එමෙන්ම නගර අවට පිහිටි ග්‍රාමීය ජනාවාස වලට සෘජු ලෙසම නාගරික කාර්යයන්ගේ බලපෑම ගමන් කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වසර 20ක් තුළ 50%ක තරම් වේගවත් වෙනසක් දක්නට ලැබෙන බව නිගමනය කෙරේ. එසේම මෙම කෙටි කාල පරාසය තුළ ඉමදුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ ලැබීම් හා ක්ෂයවීම් ගණනය කිරීම මත පෙනී ගියේ වනාන්තර ප්‍රදේශවලින් හෙක්ටයාර 8ක්, වගුරු බිම් හෙක්ටයාර 4ක්, වී වගාව හෙක්ටයාර 1335ක්, රබර් වගාව හෙක්ටයාර 286.8ක්, තෘණභූමි හෙක්ටයාර 998.2ක් හා තේ වගාව හෙක්ටයාර 258කින් අඩුවීමක් දැකගත හැකි ය. වෙන්දේසි ඉඩම් බහුලත්වය මත ප්‍රදේශයේ උතුරු අර්ධයෙහි පවතින කොට්ටව කෝඹල, කන්දවත්තගොඩ හා ඇටමැස්ස කන්ද ආදී ප්‍රධාන රක්ෂිත භායනය දැකිය හැකි ය. ඉමදුව වසමෙහි ක්‍රියාත්මක වූ නිව් සිටි ව්‍යාපෘතිය (New City Project) හරහා ප්‍රදේශයේ පාංශු තත්ත්වය ලවණීකරණයට නතු වීම මත තේ වගාවේ පහළ බැසීමක් දැකිය හැකිය. 2000 වර්ෂයේ පැවති ජලාශවල වපසරිය 2020 වර්ෂය වනවිට 1.6කින් අවම වී ඇති අතර ඒ සඳහා ප්‍රදේශයේ පවත්නා දිගොඩවැව, පොල්අතුමෝදර ගඟ මෙන්ම මාකලන්දර ඇළ ද නාගරික සංවර්ධන ව්‍යාපෘති යටතේ ගමන් මාර්ගයන් වෙනස්කිරීම මෙයට හේතු සාධක වේ. වගුරු බිම් පුළුල් මට්ටමින් ඉඩම් කට්ටි කිරීමේ නූතන ප්‍රවණතාවයට ලක්ව ඇත. කාලීනව මෙම ප්‍රදේශයේ ගෙවතු වගාවේ හෙක්ටයාර 977ක වර්ධනයක් දක්නට ලැබීම විශේෂත්වයකි. වසර 20 ක් තුළ වී වගාවේ කැපී පෙනෙන ක්ෂයවීමක් ජනාවාසකරණය හා නාගරීකරණය බලපෑම නිසා සිදු ව ඇති බව නිගමනය කළ හැකි ය. ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය හා මාර්ග සහතිකයේ විශාල වෙනස්කම් රැසක් ඉමදුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය තුළින් හඳුනාගත හැකිය.

මුඛ්‍ය පද: තිරසරාත්මක සංවර්ධනය, භූමිය, භූමි ආවරණය, භූමි පරිහරණය, භූගෝලීය තොරතුරු පද්ධතිය

¹ භූගෝලවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
dilkisanjana22@gmail.com

Biopolitics of Environmental Justice: A Game Theory Approach

R. D. Edirisinghe¹

Social and political subsystems in political economy models encompassing materialistic priorities predominantly operationalized worldwide are consistently challenged in co-existing with Earth's natural environment given external diseconomies (e.g. diffuse pollution and climate change). Biopolitics (i.e. how human life is mutually associated with political and administrative governance) plays a significant role in environmental justice (i.e. inclusivity in formulation and implementation of environmental policies) toward sustainable development. The present study aims at determining the optimum strategy for decision-making to promote environmental justice. A quantitative research design was adopted to evaluate a non-zero-sum game. The theoretical framework was grounded in rational choice theory and stakeholder theory. Actions and non-actions (i.e. inadequate actions) of dominant environmental stakeholders (i.e. Citizens (Cs) and Government Bodies (GBs)) were considered. Global stakeholders (i.e. country's external stakeholders) were excluded to reflect national interests. A systematic review protocol based on PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) was employed to gather 143 case studies on environmental justice published from 2015 to 2023, representing developed and developing countries worldwide. Expected payoffs were estimated from second order constructs. Three strategies (i.e. options of environmental justice initiatives) were defined: *Strategy 1 (S1)*, both GBs and Cs believe in implementing a policy mix comprising procedural and substantive policy instruments by GBs; *Strategy 2 (S2)*, both GBs and Cs believe in voluntary (i.e. self-interest) actions by Cs; and *Strategy 3 (S3)*, both GBs and Cs tolerate non-action by either party. Utilities (i.e. value or satisfaction) were derived from linear transformation of expected payoffs using Bolton-Ockenfels Utility Model. Satisfaction with inclusivity was considered as Cs' utility, whereas satisfaction with fulfillment of responsibility for social issues being the GBs' utility. Transformed payoff matrices were analyzed for two scenarios: in '*Scenario 1*', administrative feasibility (i.e. timeframe and bureaucratic influence on implementation) was considered, whereas in '*Scenario 2*', estimated impact (i.e. prevalence of environmental justice) was considered. Python (version 3.9.13) and *Nashpy* Python library (version 0.0.40) using support enumeration algorithms were employed for computing Nash Equilibrium and probabilities (P). Results unveil that, for '*Scenario 1*', two pure *Nash* equilibriums (i.e., {*S1*, *S1*} and {*S2*, *S2*}) and a mixed-strategy *Nash* equilibrium exist, which signify the potential for a cooperative approach and further optimization. Accordingly, Cs opt for P(*S1*) of 0.86, P(*S2*) of 0.14, and P(*S3*) of 0.0, whereas GBs choose P(*S1*) of 0.915, P(*S2*) of 0.085, and P(*S3*) of 0.0. In '*Scenario 2*', pure *Nash* equilibrium is {*S1*, *S1*}. Conclusively, the optimum admissible strategy is the mixed strategy by adopting *S1* at a high frequency (i.e. $P > 80\%$) to create a wider impact (i.e. satisfying reformists and conformists) by alternating *S1* and *S2*. Thus, hybrid strategies (i.e. a mix of cooperative and self-interest actions) can ensure and improve the prevalence of environmental justice. The outcome of this research can be adopted into sustainable development frameworks at national scale of a country and in community-empowered localized developmental activities. Developing artificial intelligence (AI) driven algorithms for further optimization of objective function (i.e. utility) for informed-decision making remains as future research.

Keywords: *administrative governance, environmental racism, political governance, social dilemma*

¹ Faculty of Graduate Studies, University of Colombo, Sri Lanka
ediruw@tutaimail.com

Utilizing Geospatial Technology and Artificial Intelligence for Sustainable Tourism Development: A Case Study of the Galle District, Sri Lanka

J. Nayanajith¹

In this study, it is demonstrated how geospatial technology and artificial intelligence (AI) may address the difficulties through innovation and are presented as a combination that can be utilized to promote sustainable tourism in the Galle District of Sri Lanka. However, unlike tourism, there are challenges in inefficient resource exploitation, lack of proper zoning and inadequate mapping, and poor approaches on how to select environmentally sustainable tourism destinations in the region are identified. This work elucidates methods that will help to overcome these issues specifically by building an AI model for discovering new perspectives in eco-tourism regions, Multicriteria Decision Analysis model for evaluating the eco-tourism potentiality of current tourist destination, and a Chatbot for generating eco-friendly itinerary automatically. Environmental Data for the creation of the AI model, data from Sentinel-2 and Landsat satellites, slope generated from the Digital Elevation Model, and OpenStreetMap road layers were applied. The model is shown to be helpful in analyzing the fitness of a specific location to be used for tourism, and from the standpoint of water bodies, plant cover, steepness, and convenience of access with regard to the accuracy of the model, it was calculated that it forecasted the potential of eco-tourism with 90% accuracy. Through the developed AI model, several new potential sites were found out for eco-tourism. These were; Madampa Lake, Kothduwa Temple, Hiyare Reservoir, Dutugamunu Rajamaha Viharaya, and Hadungoda Tea Estate. Multi-Criteria Decision Analysis (MCDA) was used to examine existing attractions, classifying them into distinct potentiality zones: These are extremely high potential, high potential, moderate potential, low potential, and very low potential zones. Majority of the identified places were allocated to the intermediate potential zone, which needs specific interventions in terms of infrastructural support for sustainable tourism. The concept of the chatbot was created using Google Dialog flow and had a trial run with 25 travel agency representatives from Colombo who gave 90% good feedback about the same. The stakeholders found that the usage of a chatbot for itinerary planning and its signal of environmentally friendly tourism were advantageous. The applicability of the scope of this study can be described as coinciding with the opportunities of the AI and geospatial technology in discovering new eco-tourism hotspots as well as perfecting the administration of the current regions. By using MCDA, it delivers an exhaustive insight on tourism suitability across a district. The findings of the study are relevant and applicable to local governments and tourist industry players as a realistic and easily repeatable example of how sustainable tourism may be achieved while respecting environmental resources, and at the same time encouraging economic growth. Further studies will be undertaken on taking the model for other regions in Sri Lanka and work might be done on enhancing the chat-bot for having even more personalization and as well as in using other data resources for improving the AI model that has been employed in this study.

Keywords: *Geo-spatial Technology, Artificial Intelligence, Sustainable Tourism, Eco-Tourism, Galle District.*

¹ Department of Geography, University of Sri Jayewardenepura
nayanajithku20@gmail.com

**History, Culture, Fine Arts, Heritage Management, and
Tourism**

Zoomorphism in the Sinhabahu Legend: An Analysis of Human-Animal Transformation as a Form of Reinforcing Power Dynamics

C. S. Jayasinghe¹

Sinhabahu is a foundational Sri Lankan legend that appears in both its literature and chronicles. While it is a story that explores complexities in romantic love and family relationships, it also delves into the consequences of hubris. The characterization of each role plays into the hierarchy maintained between them. In different adaptations of the legend, the father figure Simha is characterized as a lion, or a man with the qualities of one. While previous scholarship tends to look at this characterization as a symbol of power, an allegory playing into the cultural roots of the Sinhala race, this study believes that it is a narrative technique to ease the viewer into Simha's gradual dehumanization, where his defeat is eminent from the beginning as an animal in conflict with a hierarchically superior human. Referring to Ediriweera Sarathchandra's stage drama "Sinhabahu" and Somaratne Dissanayake's movie adaptation (2024) as secondary texts, the study deconstructs layers of Zoomorphism through a narrative analysis, to observe how it is utilized in creating a sense of justification on the moral conflict where a son kills his father. The human-animal hybrid of Sinhabahu is contrasted alongside Simha to observe how being human can create positive consequences in a world of privilege. Simultaneously, the study explores the moral ambiguity in Sinhabahu as perhaps an outcome of his hybrid nature, where his flaws can be conveniently associated with him being half animal. Their character portrayals are broadly explored through an array of thoughts developed under the theories of dehumanizing propaganda and ideology and psychological distancing and desensitization. While a distance between the father and son is observed from the moment Sinhabahu questions about his life kept away from society, concepts of othering and estrangement are identified to escalate when Simha reveals his family to be human, creating a moment of realization for Sinhabahu and a need for him to remove himself from the grasp of the lion that is now below his status. The study suggests that this psychological distancing develops to the point where he kills Simha. It is noted that this sense of psychological distance is also recreated in the minds of the viewers through repeated and increasing portrayals of Simha's demonization as he grows into the character of a violent, unruly animal, thus completing the three forms through which dehumanization in propaganda theory occurs; discursively, symbolically and physically. This gradual narrative buildup concludes with a decrease in sensitivity or empathy in the audience towards the death of Simha, paralleling the lack of emotion seen in Sinhabahu in the final scene of death. Accordingly, the study concludes that Zoomorphism can serve as a potent literary technique for dehumanizing characters in a narrative, for ideological, propagandistic or narrative purposes. Power dynamics and social hierarchies in the natural world are reinstated in the narrative world through Zoomorphism, and its relevance in Sri Lankan legends is observed as a tool of exploring the concepts of complex human nature and diverse cultural identities.

Keywords: *Dehumanization, Desensitization, Marginalization, Symbolism, Zoomorphism*

¹ Department of English Language Teaching, University of Kelaniya
csj2chat077@gmail.com

A study of the American Rockefeller philanthropist's involvement in a suppressed epidemic in Ceylon during the British Empire

U. N. K. Rathnayake^{1*}, Burton Cleetus²

The Rockefeller Foundation pioneered civic responsibility to control epidemic diseases and develop public health before the founding of WHO. Since 1913, the Foundation has been involved in public health programs in Ceylon. Despite being an American organization, it faced hostility from the British colonial administration when it arrived in Ceylon during the early twentieth century. The research explores how the foundation worked in the colonies, the measures it took to combat the epidemic on the island, and how it led to the development of the public health sector. A Sri Lankan researcher has conducted some studies on the Rockefeller Foundation and measures taken to prevent epidemics in Ceylon. Being a sociologist and scholar of public policy, he has not previously studied the foundation's contribution from a historical perspective, and this research fills that gap. The study utilizes primary data related to the Foundation, such as direct documents, photographs, and archival deposits, including secondary data from research works and articles conducted about the Foundation's activities. The data was arranged in a comparative and sequential order, and conclusions were drawn using numerical analysis. When the British established the Plantation economy on the Island in the late 19th century, they recruited labor from south India. The planters initially failed to provide even the basic facilities needed by these workers. Without adequate sanitary facilities, the workers and families encountered a wide range of parasitic and infectious diseases. Hookworm infection (*Anchylostomiasis*) was the most widespread on the plantation. Victims of hookworm infection suffer from undernutrition, anemia, and lassitude. Drained of bold, they are too weak to resist new infections, which usually cause their death. The foundation launched a hookworm control program in Ceylon with American medical personnel in 1916, which involved building latrines on plantations; nevertheless, it did not yield the desired outcomes. Then, officials vowed to reorient their approach and work closely with the community and government to address public health issues. They had started educational campaigns to prevent infection and relied on demonstrations, public lectures, and films; local support was the key to successful public health campaigns in towns and villages. These activities were geared towards finding a market for the multinational pharmaceutical industries, gaining a continuous supply of cheap raw materials for the United States, providing investment opportunities for capitalists, and influencing the internal political affairs of Ceylon. The Planters and the Colonial government initially opposed American involvement in the island but later conceded when the economic benefits of a healthy labor force were shown.

Keywords: *British Empire, Ceylon Epidemic, Hookworm infection, Public Health, Rockefeller philanthropists*

¹ Department of Archeology and History, University of Sri Jayewardenepura, Sri Lanka

² Center for Historical Studies, Jawaharlal Nehru University, India²

nelukit@sjp.ac.lk*

කර්මවිභාග පැරණි සාස්ත‍්‍ර ලේඛනයක්: පරිච්ඡේදය සාධක ඇසුරෙන් ලංකාව සහ විදේශය අතර සබඳතා

එන්. ඊ. අයි. විජේරත්න¹

ශ්‍රී ලංකාව සහ විදේශය අතර සබඳතා පිළිබඳව තොරතුරු ඇතුළත් මෙම ලේඛනය දහතුන්වැනි සියවසට පමණ අයත් වුවකි. මෙම අත්පිටපත් සොයාගන්නා ලද්දේ මහාවාරිය රාහුල් සංකාත්‍යායන නම් ඉන්දියානු විද්වතා විසින් විදේශ ආරාමවලින් සංස්කෘත අත්පිටපත් සොයාගන්නා අතරතුර දී ය. 1936 දී එවරස්ට් කන්දට කිලෝමීටර් අසූවක් පමණ දුරින් පිහිටි සාස්ත‍්‍ර ආරාමයෙන් සොයාගන්නා ලදුව මෙම අත්පිටපත ඡායාරූපගත ඇත. එම එකතුව 1961 වර්ෂයේ දී ඔහු විසින් කොළඹ ලේඛනාරක්ෂක දෙපාර්තමේන්තුවට හා කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයට පරිත්‍යාගය කරන ලදී. අධ්‍යයනයේ අරමුණ වන්නේ සිංහල අත්පිටපත මගින් ලංකාවේ බෞද්ධ ආගමික ක්‍රියාකාරකම්වල වැදගත් අංගයන් හඳුනාගැනීම යි. මෙම පැරණි බෞද්ධ ලේඛනය සංස්කරණයට ලක් කොට ඒ ඇසුරෙන් පරිච්ඡේදය සාධක මත ලංකාව සහ විදේශය අතර සබඳතා පිළිබඳ ඓතිහාසික තොරතුරු රැසක් අවධාරණය කර ඇත. දිවයින එහි දිගු ඉතිහාසයේ මුල් අවධියේ දී බෞද්ධ ක්‍රියාකාරකම්වල ප්‍රමුඛතම මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස ඉස්මතු වී ඇති ඇත. එහි ජීවත් වූ පැවිදි ප්‍රජාව ආසියාවේ විවිධ ප්‍රදේශවල බෞද්ධ ඉගෙනුම් මධ්‍යස්ථාන සමඟ සම්බන්ධතා පවත්වා ඇත. විදේශයෙන් සිංහල අත්පිටපතක් සොයා ගැනීම ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතිහාසඥයන්ගේ මෙතෙක් ප්‍රමාණවත් අවධානයක් නොලබන සිංහල භාෂාව, සාහිත්‍යය මෙන් ම සංස්කෘතික පර්යාලෝකයේ නව පැතිකඩක් කරලියට ගෙන එයි. එහි දී ලාංකේය පැරණි ලේඛන විදේශයේ දී ආරක්ෂා වී පැවතීම විශේෂිත වේ. කර්මවිභාග අත්පිටපත දෙරට අතර සබඳතා පිළිබඳ හුදකලා අවස්ථාවක් නියෝජනය නොකරයි. ලංකාව හා විදේශය යන දෙරට අතර ඇති විශාල දුර සහ ගමන් කිරීමට ඇති වෙනත් භෞතික බාධා නිසා බෞද්ධ ප්‍රජාව අතර සබඳතා නිතර නිතර ඇති නොවුණ ද මෙම සිංහල ලේඛනය එම සබඳතාවන්හි සුවිශේෂතාවක් නිරූපණය කරයි. සාස්ත‍්‍ර ආරාමය ක්‍රි.ව 1073 දී ආරම්භ කරන ලද්දකි. එයින් සංකාත්‍යායන සොයාගන්නා ලද වෙළුම් තිස් අටකින් බැඳ ඇති අත්පිටපත් පනස් සතක් ඔහුගේ නාමාවලියෙහි ලැයිස්තුගත කරයි. ශ්‍රී ලංකා ඓතිහාසික අත්පිටපත් කොමිෂන් සභාව 1960 වාර්තාවේ සංකාත්‍යායනගේ සොයා ගැනීමේ වැදගත්කම පිළිබඳව අවධානය යොමු කළේ ය. මෙම අත්පිටපත අද්විතීය ලියවිල්ලක් ලෙස විස්තර කර ඇත. 1961 දී මැද උයන්ගොඩ විමලකිත්ති සහ සෝමින්ද හිමි ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද කර්මවිභාග සංස්කරණයේ හැඳින්වීමේ පැරණි සාස්ත‍්‍ර ලේඛනය පරිශීලනය කිරීමට උත්සාහ කළ බව ප්‍රකාශ කරති. අත්පිටපත විකේතනය කිරීමට අපහසු වූ බැවින් උත්සාහය අත්හැර ඇත. මේ අධ්‍යයනය මගින් සම්පූර්ණ අත්පිටපත සංස්කරණය කර ඇත. කර්මවිභාග සංස්කරණයේ දී හා ඒ පිළිබඳ හැඳින්වීම සඳහා ප්‍රත්‍යක්ෂමූලවාදී විධික්‍රමය අනුසාරයෙන් දත්ත එකතු කිරීම හා අර්ථකථනය කිරීම සිදුකෙරේ. ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික මෙන් ම ගුණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණය සඳහා ව්‍යුහාත්මක සමාජවිද්‍යා න්‍යාය පදනම් කරගැනේ. ඒ අනුසාරයෙන් පැරණි කර්මවිභාග සාස්ත‍්‍ර ලේඛනය සම්බන්ධ දත්ත පිළිබඳ ව්‍යුහවාදී අර්ථකථනයක් ලබාදීම සිදුවිය. න්‍යායාත්මකව පැරණි සාස්ත‍්‍ර ලේඛනය අනුසාරයෙන් ශ්‍රෝතමීමංසාව උදෙසා ඓතිහාසික පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය උපයුක්ත කරගැනිණ. පැරණි සාස්ත‍්‍ර ලේඛනය සිංහල භාෂාවේ පරිණාමයේ පූර්ව අවධියක් නියෝජනය කරයි. මෙම සංස්කරණය සහ හැඳින්වීම පාදක වන්නේ එම පුස්තකාල ඡායාරූප එකතුව සංස්කරණයට ලක් කිරීම ඇසුරෙන් ලංකාව සහ විදේශය අතර පැවති සබඳතා පිළිබඳ අවධාරණය කිරීමයි. පාල සහ සේන පාලන සමයේ දී විදේශය සහ ඉන්දියාවේ බිහාර්-බෙංගාල ප්‍රදේශ අතර ඇති සමීප සබඳතා විදේශ ජාතිකයන් ශ්‍රී ලංකාවේ බෞද්ධයන් සමඟ සම්බන්ධතා ඇති කරගෙන ඇත. ඒ අනුව, සිංහල භාෂාවෙන් රචිත පැරණි ලේඛන දෙරට අතර හුවමාරු වීම භාෂා හා සංස්කෘතික ඉතිහාසයෙහිලා වැදගත් වේ. ජාතික කෞතුකාගාරයේ එච්.සී.පී.බෙල් එකතුවේ වූල්ලවග්ගපාලි අත්පිටපත සහ කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ මහාවග්ගපාලි අත්පිටපත සමඟ මෙම අත්පිටපතෙහි ඇති පුරාත්මක විද්‍යාත්මක ලක්ෂණ සංසන්දනය කිරීමෙන් එය සිංහලයෙන් ලියැවුණු පැරණිතම අත්පිටපත බව සාක්ෂ්‍ය මගින් නිගමනය කර ඇත.

මූලාශ්‍ර පද: සාස්ත‍්‍ර පැරණි ලේඛනයක්, කර්මවිභාග, පරිච්ඡේදය සාධක, පුරාත්මක විද්‍යාව, විදේශය

¹ පශ්චාත් උපාධි අධ්‍යයන ආයතනයල ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
eshanpanhinda@gmail.com

මොනරාගල, රිටිගහවත්ත කදාල වෙහෙර ඓතිහාසිකත්වය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්.

එස්. එම්. ඒ. පී. රත්නසිරි^{1*}, ආර්. එම්. අයි. එච්. අමරසේකර²

පුරාණ උභව පළාත කොටස් ද්විත්වයකට බෙදී ගිය අතර ඉන් පහළ උභව ප්‍රධාන වශයෙන් මොනරාගල දිස්ත්‍රික්කයට අයත් විය. පහළ උභව අතීතයේ රෝහණ දේශයට අයත් ප්‍රත්‍යයන්හි ප්‍රදේශයක් ලෙස හඳුනාගත හැකිය. පහළ උභව ප්‍රොඩන්ටය ඉස්මතු කරන ප්‍රදේශයක් ලෙස මඩුල්ල ප්‍රදේශය හඳුනාගත හැකි අතර එයින් රිටිගහවත්ත කදාල වෙහෙරට හිමිවන්නේ අද්විතීය ස්ථානයකි. ඒ අනුව මෙම විහාරය පිළිබඳව සියුම් ප්‍රාමාණික පර්යේෂණ සිදු කර නොමැති අතර එය පර්යේෂණ හිඬකි. මොනරාගල දිස්ත්‍රික්කයේ පිහිටි මෙම විහාරයෙහි ඓතිහාසිකත්වය කෙබඳු ද? යන අධ්‍යයන ගැටලුව විමර්ශනයට මින් උත්සාහ ගෙන ඇත. ඒ අනුව මෙම කදාල විහාරස්ථානයෙහි ඓතිහාසිකත්වය විමර්ශනය කිරීම මෙහි ප්‍රධාන අරමුණ වන අතර මෙම විහාරස්ථානයෙහි ඇති කලා නිර්මාණයන් හා ඉදිකිරීම්වල තාක්ෂණය, සුවිශේෂී බව ගවේෂණය කිරීම හා රෝහණයේ ප්‍රත්‍යන්ත ප්‍රදේශවල සැඟව පවතින ඉතිහාසය අනාවරණය කිරීම, කදාල විහාරස්ථානයේ ඓතිහාසික තොරතුරුවලට ශාස්ත්‍රීය වටිනාකමක් ලබාදීම, රෝහණයේ පැරණි විහාරස්ථානවල විශේෂ අංග ලක්ෂණ හඳුනාගැනීම මෙහි සෙසු අරමුණු ලෙස පෙන්වා දිය හැකිය. ගුණාත්මක පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය මූලික කොටගෙන සිදුකළ මෙම පර්යේෂණය සඳහා පුස්තකාල අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය හා ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය යන අධ්‍යයන ක්‍රමවේද භාවිත කරන ලදී. ලබාගත් ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික දත්ත ගුණාත්මකව විවරණය කරමින් තේමාත්මක හා කථනාත්මක විශ්ලේෂණ ක්‍රම භාවිත කරමින් අවසන් නිගමනවලට පැමිණ ඇත. අනුව මෙමගින් පැරණි රෝහණ දේශය තුළ ද ආරක්ෂක මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස මෙම කදාල විහාරය සුවිශේෂී කාර්යභාරයක් ඉටුකළ බව නිගමනය කළ හැකිය. ප්‍රධාන රාජධානියට අමතරව පැවති උප රාජධානි තුළ ද දියුණු ආර්ථික රටාවක් හා ක්‍රමවත් පාලන රටාවක් දියත් වූ බව ද රජුට අමතරව ඇමතිවරුන් ද ප්‍රත්‍යන්ත ප්‍රදේශවල විහාර කරවීම මගින් මෙම කාලයේ ඉතා දියුණු ආර්ථිකයක් පැවති ඇති බව නිගමනය කළ හැකිය. එමෙන් ම තාක්ෂණය ද ඉතා සුක්ෂම දියුණු ලෙස භාවිත කොට ඇති බව පුරාවස්තු අධ්‍යයනයෙන් පැහැදිලි වේ. මෙකී පැරණි දැන් විහාරවල ලිඛිත සාක්ෂි නොමැති බැවින් ඒවා ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා ඉදිරිපත් කරන යෝජනා ලෙස නැවත ප්‍රතිසංස්කරණය හා සංරක්ෂණය කොට පවත්වාගෙන යෑම, මේ සඳහා ලිඛිත සාක්ෂි ආරම්භ කොට ඉතිහාසය අධ්‍යයනයට එකතු කිරීම සිදු කළ හැකි ය.

මූලාශ්‍ර පද: ඓතිහාසිකත්වය, කදාල වෙහෙර, පුරාවස්තු, ප්‍රත්‍යයන්හි ප්‍රදේශ, රෝහණ රාජධානිය.

^{1,2} ඉතිහාසය හා පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය
amila.17704@uhss.ruh.ac.lk*

ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍යම පන්තිය බිහිවීම හා එහි ස්වභාවය පිළිබඳ විශ්ලේෂණයක්

ආර්. කේ. එම්. ටී. ඉන්ද්‍රානි¹

ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍යම පන්තියේ ආරම්භය සහ ස්වභාවය පිළිබඳව අධ්‍යයනය කරන විට එක් එක් පුද්ගලයන්ගේ අතීත තොරතුරු ගවේෂණය කිරීම පමණක් නොව පුද්ගල සමූහ, කණ්ඩායම් හෝ පරම්පරා පිළිබඳ අධ්‍යයනය කරමින් ඔවුන් නියුක්ත වූ ක්‍රියාදාම ඇසුරෙන් එකී සමාජ නිර්මිතියට හේතු වූ කාලීන දේශපාලන, ආර්ථික හා සමාජීය පරිසරය පිළිබඳව සමීක්ෂණය කළ යුතු වේ. ලංකාවේ එවකට පැවති සමාජ හා ආර්ථික රාමුව බ්‍රිතාන්‍ය පාලන සමයේ දී වෙනස් වී තනි පුද්ගලයාට මෙන් ම සමහර පවුල් කණ්ඩායම්වලට ද විවිධ ක්ෂේත්‍ර ඔස්සේ තම පන්තිය පදනම් වෙනස් කරගැනීමට හැකි විය. බ්‍රිතාන්‍ය පාලන යුගය තුළ දී සීඝ්‍ර දියුණුවට පත් වූ වතු වගා ආර්ථිකය හා ඉංග්‍රීසි අධ්‍යාපනය ඇසුරින් සමාජය තුළ සිටි බොහෝ කණ්ඩායම්වලට තම පන්තිය ස්වරූපයේ වෙනසක් නිර්මාණය කර ගැනීමට මාර්ගය උදා විය. ඊට අමතරව වෙනත් වෙළඳ ව්‍යාපාරවලට ලාංකිකයෝ දායක වීම පන්තිය තත්ත්වය වෙනස් කර ගැනීමට තවත් සාධකයක් විය. මෙසේ විශාල ධනයක් උපයා ගත් පැලැන්තිය තම දරු මුණුබුරන් ඉංග්‍රීසි අධ්‍යාපනයට නැඹුරු කිරීමට උත්සාහ ගෙන තිබිණ. එම පිරිස සමාජ භූමිකාවේ වෙනම වූ කණ්ඩායමක් ලෙස, එනම් ඉංග්‍රීසි උගත් මධ්‍යම පන්තිය ලෙසින් සැලකිය හැකි ය. පර්යේෂණයේ ගැටලුව නම් ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍යම පන්තිය බිහිවීමට බලපෑ සාධක මොනවා ද යන්න නිශ්චය කිරීම හා සමාජ භූමිකාව තුළ එම පිරිස සුවිශේෂී කණ්ඩායමක් වූයේ කෙසේ ද යන්න යි. මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ වන්නේ මධ්‍යම පන්තිය පිළිබඳව දැනට පර්යේෂණ කර ඇති උගතුන්ගේ විසිරී පවතින දත්ත ඒකරාශී කරමින් ශ්‍රී ලාංකේය මධ්‍යම පන්තිය බිහිවීමට බලපෑ පොදු සාධක හඳුනාගනිමින් නිර්ණායකයක් ලබාදීමට උත්සාහ කිරීම හා මධ්‍යම පන්තියේ ස්වභාවය අධ්‍යයනය කිරීම යි. සංකල්පයන්ට අනුගතව පර්යේෂණයේ සොයා ගැනීම් ගුණාත්මක පර්යේෂණ ක්‍රමය මගින් සිදු කෙරිණි. දත්ත එක්රැස් කිරීමේ දී ප්‍රස්තකාල හා ජාතික ලේඛනාගාරය ඇසුරෙන් මූලාශ්‍රය භාවිතයට අමතරව සම්මුඛ සාකච්ඡා ක්‍රමය භාවිත කෙරිණි. ගැඹුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා ක්‍රමයේ එන වාචික ඉතිහාසය යටතේ තෝරාගත් පුද්ගලයන් හමුවී ගොස් විවෘත ප්‍රශ්න කිරීමේ ක්‍රමය මගින් ගුණාත්මක දත්ත රැසක් විෂය මූලිකව එක් රැස් කර තිබේ. මෙම දත්ත ගුණාත්මක පර්යේෂණ පූර්ව කේතනය (Prior Coding Method) ක්‍රමය මගින් විශ්ලේෂණය කරමින් පර්යේෂණය සිදු කරන ලදී. විද්වතුන්ගේ අදහස් ගොනු කර විශ්ලේෂණය කිරීමේ දී පෙනී යන්නේ පොදුවේ මධ්‍යම පන්තිය බිහිවීම පිළිබඳව එක හා සමානව බොහෝ විග්‍රහයන් ඉදිරිපත්ව ඇති බව යි. විශේෂයෙන් ආර්ථික මානයන්, අධ්‍යාපන, මාක්ස්වාදී සංකල්ප සහ ජීවන රටාවන් වැනි විවිධ සාධකයන් මත විග්‍රහයන් කර ඇත. ලාංකේය සමාජය තුළ සැලකිය යුතු ධනයක් බලයක් හිමි කණ්ඩායමක් සිටි බව පෙනේ. අනෙකුත් සමාජ කණ්ඩායම්වලින් වෙනස් ව බටහිරට නැඹුරු වූ ජීවන රටාවකට අනුගත වූවන්ය. විසිවැනි සියවසේ ජාතික ව්‍යාපාරයේ ප්‍රමුඛතම නායකයන් බවට පත්වන්නේ මෙම කණ්ඩායම යි. මෙසේ නව මධ්‍යම පන්තිය බිහිවීමට අධ්‍යාපනය ආශීර්වාදයක් සේ ආර්ථික ක්ෂේත්‍රය සමඟ සහසම්බන්ධව පැවති බව සනාථ වේ. මධ්‍යම පන්තිය අධිරාජ්‍යවාදී පාලනය භාග්‍යයක් ලෙස සලකමින් රාජ පාක්ෂිකභාවයකින් තම ඉල්ලීම් සඳහා ක්‍රියා කරමින් බ්‍රිතාන්‍යයන් සමඟ ගැටුමකට නොගිය, හිතකාමී සහ සාමකාමී කණ්ඩායමක් ලෙසින් නිගමනය කරමින් ස්වරූපය හඳුනාගත හැකි ය. එහෙත් ඒ අතර කම්කරු නායකයන් හා සමසමාජ ව්‍යාපාරයේ නායකයන් සුළු පිරිසක් රැකිකල් ආකාරයෙන් ක්‍රියා කර ඇති අයුරු ද අමතක නොකළ යුතු ය. ශ්‍රී ලාංකේය මධ්‍යම පන්තිය පැරණි සහ නූතන ලෙස වෙන්කර හඳුනාගෙන පර්යේෂණය කිරීමට හැකි වැදගත් ක්ෂේත්‍රයන් බව සඳහන් කළ යුතු ය.

මූලාශ්‍ර පද: මධ්‍යම පන්තිය, කණ්ඩායම, සමාජය, අධ්‍යයනය, බ්‍රිතාන්‍ය

¹ ඉතිහාසය හා පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
indrani619v@gmail.com

වරපුරුෂ සේවය හා බද්ධ රාජ්‍ය ආරක්ෂක ජාලය නූතන රාජ්‍යය සමඟ ඇති අදාළත්වය පිළිබඳ විමර්ශනයක්

යු. එල්. එන්. එස්. දයාරත්න¹

සිය රාජ්‍යයට අභ්‍යන්තරව මෙන්ම බාහිරව එල්ලවන සතුරු උපද්‍රව, ආක්‍රමණ, කුමන්ත්‍රණ මැඩපවත්වා, සිය ජනයාගේ ජීවිත සුරක්ෂිත කිරීම පාලකයා සතු ප්‍රධාන වගකීමක් වන බැවින් ඉතා සංවිධිත බුද්ධි සංවිධානයක් මගින් තොරතුරු එකතු කරගැනීමට පාලකයා සවිඥාන විය යුතු ය. රාජ්‍යයට එල්ලවන ආක්‍රමණ, කුමන්ත්‍රණ මෙන්ම තමන්ගේ පාලනයට විරුද්ධව එන කැරලි කෝලාහල ආදිය කවරේ ද ඒවා පසුපස කිනම් බලවේග ක්‍රියාත්මක වන්නේද නිරීක්ෂණය කිරීමටත්, ආරක්ෂාව පිළිබඳ සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීමටත් හැකියාව ඇත්තේ සමස්ත රාජ්‍යය පුරා මෙන්ම සතුරු මිතුරු රාජ්‍යයන් හි යොදවා ඇති වරපුරුෂයන් මගිනි. රාජ්‍ය ආරක්ෂාවට වරපුරුෂ සේවාව වැදගත් වන බැවින් 'රටක ඔත්තු සේවා යනු දෙසවන හා දෙනෙතට සමාන කොට දක්වා තිබේ. ඒ අනුව මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ වන්නේ වරපුරුෂ සේවය ආරක්ෂාව ගොඩනැංවීමේ දී කෙතරම් වැදගත් ද සොයා බැලීම, ඔවුන්ගේ තොරතුරු මත පදනම්ව රාජ්‍යය තම ආරක්ෂක ජාලය පුළුල් කරගන්නේ කෙසේද හා ඒ සඳහා නූතන තාක්ෂණය භාවිත කරන්නේ කෙසේද සොයා බැලීම යි. මෙම පර්යේෂණයේ ගැටලුව නූතන තාක්ෂණ මෙවලම්වලට බුද්ධි හෙවත් වරපුරුෂ සේවයක සහායකින් තොරව රාජ්‍යයක ආරක්ෂාව සුරක්ෂිත කළ හැකි ද යන්න යි. මෙම පර්යේෂණයේ දී ඓතිහාසික පර්යේෂණ ක්‍රමවේදයට අනුගත වෙමින් අර්ථශාස්ත්‍රය, මනුෂ්‍යමානස, මනාවංසය, ශිලාලේඛන ආදී පැරණි සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය හා පුරාවිද්‍යා මූලාශ්‍රය මෙන්ම නූතන අන්තර්ජාල මූලාශ්‍රය මගින් ලබාගන්නා කරුණු සංසන්දනාත්මකව අධ්‍යයනය කෙරේ. රාජ්‍ය බුද්ධි අංශය එසේත් නැති නම් පැරණි අවධියේ වූ වරපුරුෂ සේවාව රාජ්‍යයේ ආරක්ෂාවට වැදගත් වන බැවින් අතීතයේ පැවැති රාජාණ්ඩු මෙන්ම සමූහාණ්ඩු නූතන ලෝකයේ බොහෝ රාජ්‍යයන් වැඩි අවධානයක් යොමු කරමින් කටයුතු කරන ලද බවක් පෙනී යයි. වර්තමානයේ ප්‍රධාන රාජ්‍යයන් වන ඇමරිකාවේ CIA, කැනඩාවේ FCID රුසියාවේ FSB, ඉන්දියාවේ RAW, ඕස්ට්‍රේලියානු රහස් බුද්ධි සේවය ද, ශ්‍රී ලංකාව FCID යනුවෙන් රාජ්‍යයේ ආරක්ෂාවට බුද්ධි අංශ පවත්වාගෙන යයි. ලොව බලගතු රාජ්‍යයන් මෙන්ම දුබල රාජ්‍යයන් අඩු වැඩි වශයෙන් රාජ්‍යයන්හි ආරක්ෂාව තහවුරු කරගැනීම බුද්ධි අංශයන්හි ලබා දෙන රහස් තොරතුරු මත පදනම්ව ඇති බව පෙන්වාදිය හැකිය. පැරණි රාජ්‍යයන් වරපුරුෂ සේවය ඔස්සේ ලබාගන්නා සෘජු තොරතුරු මත පදනම්ව තම රාජ්‍යයේ ආරක්ෂාව තහවුරු කරගත් අතර නූතන රාජ්‍යයන් තම ආරක්ෂාව බුද්ධි අංශ මගින් ලබා දෙන තොරතුරු මත පදනම්ව විවිධ ආරක්ෂණ උපකරණ මගින් තහවුරු කරගනිමින් සිටී. තාක්ෂණය අතින් ඉහළ මට්ටමක පවතින ආරක්ෂණ උපකරණ මගින් තම රාජ්‍යය ආරක්ෂා කරගැනීමට නූතන රාජ්‍යයන් උත්සාහ කළ ද එම රාජ්‍යයන් බුද්ධි අංශ ලබා දෙන තොරතුරු සුළු කොට තකන්නේ නැත. එනිසා ම තම බුද්ධි අංශ වැඩි දියුණු කිරීමට නූතන රාජ්‍යයන් ප්‍රමුඛතාවක් දී කටයුතු කරයි. ඔවුන් රාජ්‍යයේ සියලු නිලයන්ට වඩා සුවිශේෂිත වන්නේ රාජ්‍යයේ ආරක්ෂාව ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරිකත්වය මත තීන්දු වන බැවිනි. කෞටිල්‍ය අර්ථශාස්ත්‍රයට අනුව තාපසවරුන්, සන්‍යාසීන්, බිහිරන්, වෛද්‍යවරුන්, උත්තමත්තකයන්, මෝඩයන්, ව්‍යාපාරකයන්, නළුවන් ආදී වේෂධාරීන් ලෙස යොදවා තොරතුරු එක්රැස් කරගත යුතු ය. මෙම වේෂධාරී වරපුරුෂයන් සමාජයේ විවිධ පසුතල නියෝජනය කරමින් විවිධ ක්ෂේත්‍ර සම්බන්ධව පුළුල් බුද්ධි තොරතුරු අනාවරණය කර ගනී. එසේ ලබාගන්නා තොරතුරු ඉතා රහසිගතව මධ්‍යම රාත්‍රියේ දී පාලකයා වෙත වාර්තා කළ යුතු ය. පැරණි රාජ්‍යයක ආරක්ෂාව මෙසේ තහවුරු කළ අතර නූතන රාජ්‍යයන් ද මෙයාකාර වූ ම වරපුරුෂ සේවයක් පවත්වාගෙන යමින් තමන්ට අවශ්‍ය කරන තොරතුරු රැස්කර ගනිමින් රාජ්‍යයේ ආරක්ෂාව සුරක්ෂිත කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ. වරපුරුෂයන් සමඟ කරනු ලබන රහස් සාකච්ඡාවලට රාජාඥාවකින් තොරව කිසිදු පුද්ගලයකුට ප්‍රවේශවීමට ඉඩ නොදිය යුතු බවත් පාලකයා විසින් පත් කළ අය පමණක් එහි සිටීමට අවසර ඇති බවත් කෞටිල්‍ය සඳහන් කොට ඇත. ඒ අනුව පාලකයා අනෙක් ආරක්ෂක කාණ්ඩයම් සමඟ ඒ දවස තුළ තමන්ගේ රටේ ආරක්ෂාව ගොඩනගා ගන්නේ කෙසේද සැලසුම් කොට දවසේ අනෙක් වැඩ කටයුතු ආරම්භ කරයි. ලොව බොහෝ රාජ්‍යයන් අනාරක්ෂිත වී ඇත්තේ තම රට තුළ බුද්ධි අංශ දුර්වලව පවතින අවස්ථාවන්හි දී ය. එබැවින් නූතන රාජ්‍යයන් තම රාජ්‍යය ආරක්ෂා කරගැනීමට සංවිධිත වරපුරුෂ සේවාවක් පවත්වාගෙන යා යුතු බව මෙයින් පැහැදිලි කරගත හැකිය.

ප්‍රමුඛ පද - රාජ්‍යය, ආරක්ෂාව, වරපුරුෂයන්, බුද්ධි අංශය, රහස් සාකච්ඡා

¹ ඉතිහාසය අධ්‍යයනාංශය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය
shashikalanuwanthi118@gmail.com

කෝලම් නාටකය සහ භරතමුනි නාට්‍යශාස්ත්‍රය පිළිබඳ සංසන්දනාත්මක අධ්‍යයනයක්

කේ. ජී. ජේ. යූ. දිසානායක¹

ශ්‍රී ලාංකේය පහතරට නර්තන සම්ප්‍රදායට අයත් එක ම ගැමි නාටකය ලෙස කෝලම් නාටකය සැලකේ. සම්භාව්‍ය සංස්කෘත නාට්‍ය කලාව පිළිබඳ කරුණු දක්වමින් භරතමුනි විසින් රචනා කරන ලද නාට්‍යශාස්ත්‍රයෙහි අන්තර්ගතයන් හා සැසඳීමේ දී කෝලම් නාටකයේ නාට්‍ය ලක්ෂණ තුළ සුවිශේෂතා පවතින බව පෙනී යයි. කෝලම් නාටකය සහ භරතමුනි නාට්‍යශාස්ත්‍රයෙහි නාට්‍ය ලක්ෂණ අතර සමානතා පවතිනුයේ ද යන්න මෙම අධ්‍යයනයෙහි ගැටලුව යි. කෝලම් නාටකය සහ භරතමුනි නාට්‍යශාස්ත්‍රය පිළිබඳ සංසන්දනාත්මක ව අධ්‍යයනය කිරීම මෙහි ප්‍රධාන අරමුණ විය. කෝලම් නාටකයේත්, නාට්‍යශාස්ත්‍රයේත් නාට්‍ය ලක්ෂණ වෙන් වෙන් ව හඳුනා ගැනීම ද්විතීයික අරමුණු විය. පුස්තකාල අධ්‍යයනයක් ලෙස සිදු කළ මෙම අධ්‍යයනය සඳහා ගුණාත්මක දත්ත ක්‍රමවේද යොදා ගැනිණි. කෝලම් නාටකය සම්බන්ධයෙන් රචිත 'සිංහල ගැමි නාටකය', 'සිංහල කෝලම් සම්ප්‍රදාය', 'කෝලම් ගැමි නාටකයක් නොවේ', 'කෝලම් නාටක චරිත', 'කෝලම් නාටක පුරාණය' යන කෘති 05 සහ නාට්‍යශාස්ත්‍රයේ සිංහල පරිවර්තන කෘති 02ක් වන 'භරතමුනිප්‍රණීත නාට්‍යශාස්ත්‍ර', 'භාරතීය රංගන කලාව හා භරතමුනි' යන මූලාශ්‍රය පරිශීලනය කිරීම මගින් දත්ත රැස් කරන ලදී. මහා සම්මත රජ බිසවට ඇති වූ දොළ දුකක් මත ඇයට සිනහ පහළ කිරීම උදෙසා විනෝදාස්වාදන අරමුණින් කෝලම් මුල් වරට රඟ දක්වා ඇති බව සඳහන් ය. නාට්‍යශාස්ත්‍රයෙහි කියැවෙන පරිදි නාට්‍යය ආරම්භ වී ඇත්තේ ද විනෝදාස්වාදන අවශ්‍යතාව අරමුණු කර ගනිමිනි. නාට්‍යශාස්ත්‍ර කෘතිය සම්පාදනය කිරීමේ දී 'නාටක' යන වචනයට පූර්ව රංග, නාන්දි, ප්‍රස්තාවනා, භරත වාක්‍යම් යනාදී වශයෙන් භරතමුනි ප්‍රිය කළ සියලු නාට්‍යාංග ඇතුළත් කර ඇත. කෝලම් නාටක ආකෘතිය තුළ ද මේ හා සමාන වූ අංග කිහිපයක් ම විශේෂයෙන් හඳුනා ගත හැකිය. මෙහි එන තොරතුරු කතාකාරයාගේ භූමිකාව සංස්කෘත නාට්‍යවල එන සුත්‍රධාර භූමිකාව හා සැසඳෙන බැවින් එය නාට්‍යධර්මී නාට්‍ය ලක්ෂණ පිළිබිඹු වන අවස්ථාවක් බව පෙනී යයි. කෝලම් නාටකයේ මධ්‍ය අංගය ලෙස සබ නැටුම් යනුවෙන් නර්තන භාවිතයක් හඳුනා ගත හැකි අතර භරතමුනි විසින් නර්තනය නාට්‍යයේ ආභරණයක් යැයි සඳහන් කර තිබේ. යම් තේමා මුල් කොට ගෙනුණු කතා පුවත් නාට්‍යානුසාරයෙන් ඉදිරිපත් කැරෙන අවස්ථාව නාට්‍යශාස්ත්‍රයෙහි 'අපර රංගය' ලෙස හැඳින්වේ. එය කෝලම් නාටකයේ අපර රංගයේ දී සිදු වන සබ කතා රඟ දැක්වීම හා සමාන බවක් උසුලයි. නාට්‍යශාස්ත්‍රයේ 37වන පරිච්ඡේදයේ දී ස්ත්‍රී, පුරුෂ දෙපිරිසේ ම චරිත උත්තම, මධ්‍යම, අධම වශයෙන් කොටස් තුනකට බෙදා විස්තර කෙරේ. කෝලම් නාටකය තුළ ද එවැනි ගති ස්වභාවයන්ගෙන් යුත් චරිත ප්‍රභේද හඳුනා ගත හැකි වීම විශේෂත්වයකි. භරතමුනි ඉදිරිපත් කර ඇති නාට්‍යයක යෙදෙන රස සංකල්පය කෝලම් නාටකය තුළ ගැබ් වූ ප්‍රශස්ත ලක්ෂණයක් ලෙස ගිණිය හැකිය. කෝලම් නාටක වෙස්මුහුණුවල දක්වා ඇති එකිනෙකට විශේෂ වූ කැටයම් ප්‍රේක්ෂකයා තුළ රස නිෂ්පත්තියකට තුඩු දෙන්නකි. රංග වස්ත්‍රාභරණ සහ අංග රචනා විග්‍රහයේ දී ඒ ඒ චරිත සඳහා නාට්‍යශාස්ත්‍රය වෙන් කර දී ඇති වර්ණ කෝලම් නාටකයේ ඇතැම් චරිත සඳහා ද සාමාන්‍ය ව යොදා ගෙන ඇත. ඒ අනුව නාට්‍ය අරමුණු, නාට්‍ය ආකෘතිය, නර්තන භාවිතය, කතා පුවත් රඟ දැක්වීම, චරිත ප්‍රභේද, රස සංකල්පය ආදී භරතමුනි නාට්‍යශාස්ත්‍රයෙහි අන්තර්ගත ඇතැම් අංග කෝලම් නාටකය තුළ බොහෝපෙයින් සමාන ව බලපවතින බව නිගමනය විය. කෝලම් නාටකය යනු හුදු ප්‍රාථමික ගැමි නාට්‍ය ලක්ෂණ අතික්‍රමණය කොට සම්භාව්‍ය නාට්‍ය ලක්ෂණ ද සහිත ව ගොඩනැගුණු රංග විශේෂයක් ලෙස මෙහි ලා නිර්දේශ කළ හැකිය.

මූලාශ්‍ර පද: ගැමි නාට්‍ය, නාට්‍ය ලක්ෂණ, සංස්කෘත නාට්‍ය, සම්භාව්‍ය නාට්‍ය

¹ භාෂා, සංස්කෘතික අධ්‍යයන හා ප්‍රාසංගික කලා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
janithdissanayake1998@gmail.com

රුහුණු මහා කතරගම දේවාලයෙහි සෙනසුරාදා නානුමුර පූජාව හා වාරිත්‍ර පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

ආර්. එම්. පී. එස් විරසුරිය^{1*}, ඩබ්ලිව්. ඩී. පී. එච්. රණවිර²

කතරගම, කන්ද කුමාර ඇදහිල්ල මූලික කොට ගත් පුද පූජා හා වාරිත්‍ර සිදු කරන පුද බිමකි. හින්දු මෙන් ම බෞද්ධ ජනතාවගේ ද වන්දනාවට පාත්‍ර වන මෙම දෙවොලෙහි දෛනික, මාසික මෙන් ම වාර්ෂික වාරිත්‍ර හා පුද සිරිත් සිදුවන්නේ සාම්ප්‍රදායික රටාවකට ය. වර්තමානයේත් මෙම දෙවොල පවත්වාගෙන යෑම සඳහා රාජකාරි මණ්ඩලයකට නිලපංගු පවරා රාජකාරි බාර දී ඇත. සෙනසුරාදා දින සිදු කරන නානුමුර පූජාව කතරගම පුද සිරිත් අතර සුවිශේෂ වූවකි. රුහුණු කතරගම දේවාලයෙහි සෙනසුරාදා නානුමුර පූජාවට ආවේණික පුද පූජා සංස්කෘතියෙහි පාරම්පරික සම්ප්‍රදායන් හා අනන්‍යතා කවරේද යන්න අධ්‍යයන ගැටලුව විය. දේවාල පුද පූජා සම්ප්‍රදායන් අතර සෙනසුරාදා නානුමුර පූජාවෙහි වාරිත්‍ර වාරිත්‍ර හඳුනාගැනීම අරමුණ කොට අධ්‍යයනය සිදු කරන ලදී. ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික මූලාශ්‍රය මගින් රැස් කර ගත් ගුණාත්මක දත්ත තේමාත්මකව විශ්ලේෂණය කෙරිණි. ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනය යටතේ කතරගම දේවාලයෙහි සෙනසුරාදා දින සිදු කරන පුද පූජා සෘජු නිරීක්ෂණයට බඳුන් කළ අතර එම පුද පූජා සිදු කරන කපු මහතුන් හා ආලත්ති අම්මාවරුන් හමු වී සංගහන නියැදියක් ලෙස සම්මුඛ සාකච්ඡා පැවැත්වීම ද සිදු කරන ලදී. පර්යේෂණයට අදාළ සංස්කෘතික පසුබිම අනාවරණය කිරීම සඳහා ලිඛිත මූලාශ්‍රය පරිශීලනය වැදගත් විය. විරාගත සම්ප්‍රදානුකූල ව සෑ ම සෙනසුරාදා දිනක ම උදෑසන නානුමුර පූජාව සිදු කරන අතර එහි දී හේවිසි නාදය මධ්‍යයේ අෂ්ටඵල බෝධිය හා කතරගම දේව පිළිමය නානුමුර කෙරේ. මෙහි දී සෙනසුරාදා දින කෙම්මුර දිනයක් වීම ද විශේෂත්වයකි. අලුයම 4.30ට සිදු කරන දෛනික පූජාව සෙනසුරාදා දිනයේදී නොපැවැත්වෙන අතර උදෑසන 9.30ට නානුමුර පූජාව සිදු කිරීමෙන් අනතුරුව 10.30ට කතරගම දෙවියන් උදෙසා පූජාව පැවැත්වීම ද සෙනසුරාදා දිනට විශේෂ වාරිත්‍රයකි. කතරගම දේවාලයෙහි සියලු පූජා අතීතයේ සිට පැවති සම්ප්‍රදාය අනුව වර්තමානයේත් සිදුකරන බව අනාවරණය විය. පාරම්පරික වාරිත්‍ර අනුව බෞද්ධ සම්ප්‍රදායට ගරු කරමින් පළමුව බෝධීන් වහන්සේ නානුමුර කොට ඉන් අනතුරුව දෙවියන් නානුමුර කිරීම සිදු කරයි. නානුමුර කිරීමේ දී පැන් රැගෙන ඒම ආලත්ති අම්මාවරුන්ගේ අනිවාර්ය රාජකාරියක් සේ සලකා වත්මනෙහිත් සිදු කෙරේ. නානුමුරය සඳහා පැන් වැඩමවීම හා නානුමුර කිරීම දවුල, තොරණෑ වාදනය හා හක් පිඹීම මධ්‍යයේ පමණක් සිදු කිරීම විශේෂත්වයකි. එමෙන්ම පුද පූජාවලට අනියුක්ත කපු පරම්පරා පිළිබඳ සිදු කරන ලද අධ්‍යයනය මගින් වාරිත්‍ර වාරිත්‍රයන්ට අදාළ සමාජ සංස්කෘතික පසුබිම අනාවරණය කරගත හැකි විය. ප්‍රධාන කපුමහතා අත් පහන් කරුවන් සමග හක් නාදය හා දවුල් නාදය මධ්‍යයේ දිය මුදුන් තොටින් පැන් වැඩමවීම, ආලත්ති අම්මාවරුන් පැන් වැඩමවීම, දවුල් වාදනය මධ්‍යයේ ආලත්ති බැම ආදී සෙනසුරාදා නානුමුර පූජාව ආශ්‍රිත වාරිත්‍ර රුහුණු මහා කතරගම දේවාලයට පමණක් ආවේණික වූ ඒවා වේ. එම අතීත සම්ප්‍රදායන් මහත් ගෞරවාන්විත ව වත්මනෙහි ද පවත්වන බව දත්ත විශ්ලේෂණයෙන් අනාවරණය විය.

මූලික පද: ආලත්ති අම්මාවරු, කතරගම දේවාලය, දේවාල රාජකාරිය, නානුමුර පූජාව, පාරම්පරික සිරිත්

¹ පශ්චාත් උපාධි පීඨය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය

² නාෂා, සංස්කෘතික අධ්‍යයනය හා ප්‍රාසංගික කලා අධ්‍යයනාංශය සහ බහුවිෂයීය අධ්‍යයනය පිළිබඳ අන්තර්ජාතික මධ්‍යස්ථානය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය

prasad.weerasooriya1@gmail.com*

මන්දගම්පඩිය අභිචාර මංගල්‍යයෙහි සංස්කෘතිකාංග පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

ගල්කුලමේ උපරතන හිමි^{1*}, කේ. මහිර බණ්ඩාර²

මන්දගම්පඩිය යනු අනාදිමත් කාලයක සිට පැවත එන ලාංකේය අභිචාර විධි හෝ සංස්කෘතිකාංග අතර සුවිශේෂ ආගමික උත්සවයකි. ලෝකික අභිමතාර්ථ සාක්ෂාත්කරණයෙහිලා අදෘශ්‍යමාන දෙවිවරුන් සහ දෘශ්‍යමාන ස්වාභාවික වස්තූන් පදනම් කරගෙන වචනියාව මාමඩුව ගම්මානයේ වාර්ෂිකව සිදුකෙරෙන මෙම උත්සවය ආගමික විශ්වාස සහ මිනිසා අතර අන්තර් සම්බන්ධතාවේ විකාසනය පිළිබඳව ද විරල නූතන සාධකයක් ලෙස ද නිරීක්ෂණය කළ හැකිය. ගොවිතැන්වල සංග්‍රහ සම්පාදනයෙන් අනතුරුව සාමූහිකව කටීකාරක ගැණුනු අගෝස්තු මාසයේ විශේෂ දිනයක සිදුකෙරෙන මෙම උත්සවය දෙමළ සහ සිංහල අන්තර් ක්‍රියාකාරීත්වයකින් සමන්විත වීම ද සුවිශේෂත්වයකි. කෘෂිකර්මාන්තය සාර්ථක වීම දේව ආශීර්වාදයේ අනුභවයක් ලෙස විශ්වාස කරන මොවුන් තමා ලද සංග්‍රහ සමූහිකව වෙනුවෙන් දෙවියන් උදෙසා කෘතගුණ පූජා පැවැත්වීමත්, ඊළඟ කන්නයේ වගාව සාර්ථක කරගැනීම, සුදුසු කලට වර්ෂාව ලබාගැනීම, ගොවිපවුල් සහ ගවසම්පත ලෙඩ රෝග-උපද්‍රවවලින් ආරක්ෂා කරගැනීම ආදිය වෙනුවෙන් භාරභාර වීමත් මෙම අභිචාර මංගල්‍යය මගින් අපේක්ෂිත යි. ඒ අනුව දින ගණනාවක සිට පේවී සිදුකරන මෙම අභිචාර මංගල්‍යය සමග බැඳුණු සංස්කෘතිකාංග රාශියක් හඳුනාගත හැකි ය. එබැවින් මන්දගම්පඩිය අභිචාර මංගල්‍යය හා බැඳුණු සංස්කෘතිකාංග මොනවා ද? එම සංස්කෘතිකාංගවල සුවිශේෂ අන්‍යෝන්‍ය මොනවා ද? යන පර්යේෂණ ගැටලු මත මෙම අධ්‍යයනය සිදුකෙරිණි. ලාංකේය අභිචාර හෝ සංස්කෘතික උත්සව පිළිබඳ විවිධ අධ්‍යයන සිදුවී ඇතත් මන්දගම්පඩිය මංගල්‍යය පිළිබඳ ප්‍රාමාණික අධ්‍යයනයක් සිදුනොවීමේ රික්තකය මෙම විශේෂ පර්යේෂණයෙන් පූරණය කෙරෙන අතර ඒ සඳහා ගුණාත්මක පර්යේෂණ විධික්‍රමය භාවිත කෙරිණි. ඒ අනුව ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණයෙන් දත්ත සම්පාදනය කෙරුණු අතර එහිදී අවස්ථා දෙකකදී අහඹු ලෙස සම්මුඛ සාකච්ඡා කෙරිණි. සියලුදෙනෙකුගේ නියැදියක් සහ තදනුබද්ධ සිදුවීම් ද, අවස්ථා ද පදනම් කරගැනිණි. ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපිරිසෙහිම සහභාගිත්වයෙන් කතරගම සහ පුල්ලෙයාර් දෙවිවරුන් උදෙසා දින දෙකක් පුරාවට පැවැත්වෙන මෙම උත්සවය සංස්කෘතිකාංග රාශියකින් සමන්විත වෙයි. ඒ අතර විවිධ චාරිත්‍ර-චාරිත්‍රවලින් යුක්ත සංස්කෘතිකාංග රැසක් අන්තර්ගත වෙයි. එනම් මාස හයක් පුරාවට බලාපොරොත්තු සහිතව සූදානම් වීම, සන්දිනක සිට විශේෂයෙන් පේවීම, රජහැළිය සහිත තාවකාලික දේවලයක් ඉදිකිරීම, දේව කන්නලව් සහ තුන්යම රාත්‍රිය පුරාවට නොනවත්වා පවත්වන උඩැක්කි වාදනය, මෝදගම්, කිරි ආහාරය, භාරය-පූජාව-පූජා තට්ටුව සහ දෝලාව සකස්කිරීම යන ක්‍රියා-අවස්ථා සහ සිදුවීම්වලට අදාළ අන්‍යෝන්‍ය සංස්කෘතිකාංග මෙහි දී අධ්‍යයනයට ලක්වූ අතර තදිය අන්තර් සංස්කෘතික සම්පර්ක, සුවිශේෂතා මෙන්ම ආභිචාරික දෘෂ්ටි ද පර්යේෂණයට ලක්විය. මෝදගම් සහ කිරි ආහාරය සාපේක්ෂව සුවිශේෂතා රාශියකින් සමන්විත වීම වැදගත් සංස්කෘතික සාධකයකි. වෙනත් දේශීය දේවාල සංස්කෘතික අභිචාරයක දක්නට නොලැබෙන වත්පිළිවෙත්, මෙවලම්, අමුද්‍රව්‍ය සහ පේවීම් ක්‍රියාවලියකින් මෙය සමන්විත වෙයි. තව ද එහි ඖෂධීය ගුණය මෙන්ම රසය ඉහළ අගයකින් සමන්විත බව අනාවැකයි. දේශීය වෛද්‍ය ශාස්ත්‍රඥයන් විසින් පිළිගැනෙන පරිදි මෙම මෝදගම් සහ කිරිබත මගින් ආහාර පීරණ පද්ධතිය නිරෝගිමත් මෙන්ම ක්‍රියාකාරී කෙරෙන අතර සමස්ත වර්ෂය පුරාම කායික ශක්තිය පවත්වාගැනීමේ දුර්ලභ ගුණවලින් ද සමන්විත වෙයි. එනිසාම මෙය ලාංකේය පාරම්පරික ආහාර සංස්කෘතියෙහි විරල වටිනාකම් පිළිබඳ ප්‍රබල සාධකයක් ලෙස ද අවධානයට ලක්වෙයි. එසේ ම රජහැළිය සහිත ව සකස් කෙරෙන තාවකාලික අලංකාර දේවාලය ද ලාංකේය සාම්ප්‍රදායික සංස්කෘතිකාංගවල ස්වභාවය පිළිබඳ වැදගත් සාධකයක් ලෙස අවධානයට භාජනය විය. මේ සඳහා නවීකරණ සහිතව භාවිත කෙරෙන ආභිචාරික ආකෘතිය, කලාත්මක-ආලංකාරික සැරසිලි විධි සහ තදනුබද්ධ සාම්ප්‍රදායික විශ්වාස ද ආවේණික අන්‍යෝන්‍යවලින් සමන්විත වෙයි. තව ද ලාංකේය වෙනත් දේව අභිචාර මංගල්‍යයකට අසම වන මෙහි පේවීම ද ඊරිසකාලීන දූෂ්කර ක්‍රියාවලියක් වන අතර එය දැඩි විශ්වාසය, හක්කිය, කැපවීම, ඉවසීම, වගකීම සහ වගවීම පිළිබඳ ලාංකිකයන් සතු දුර්ලභ සංස්කෘතික ලක්ෂණ පිළිබිඹු කෙරෙන අවස්ථාවක් ලෙස නිර්ණය විය. ඒ අනුව සෙසු අභිචාරවල විද්‍යමාන නොවන විශේෂ අංග, ලක්ෂණ සහ සිදුවීම්වලින් මෙම අභිචාර මංගල්‍යය සමන්විත බවත් ඒවා ඊටම ආවේණික සුවිශේෂ අන්‍යෝන්‍ය සහිත බවත් නිගමනය කළ හැකිය.

ප්‍රමුඛ පද: අභිචාර, මන්දගම්පඩිය, මාමඩුව, සංස්කෘතිකාංග, සුවිශේෂ අන්‍යෝන්‍ය

¹ භාෂා අධ්‍යයනාංශය, රජරට විශ්වවිද්‍යාලය

² සිංහල අධ්‍යයනාංශය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය
upa071@gmail.com*

සංස්කෘතික විසරණයේ බලපෑමෙන් සාම්ප්‍රදායික ගැමි සමාජයන්හි සිදුවන වෙනස්වීම (අම්පාර, පානම ප්‍රදේශ ඇසුරින්)

එස්. එස්. ඩබ්ලිව්. දිසානායක¹

සමාජයේ අවශ්‍යතාවලට අනුව මානව සංස්කෘතිය වෙනස්වීම හෝ ප්‍රතිස්ථාපනය වීම සිදු නොවූනොත් සංස්කෘතිය විනාශ වේ. සංස්කෘතිය වෙනස්වීම පිළිබඳව අධ්‍යයනයට සංස්කෘතික විසරණය යොදා ගැනේ. සංස්කෘතික විසරණය යනු සංස්කෘතියක් තුළ හෝ සංස්කෘතියකින් සංස්කෘතියකට සංස්කෘතිකාංග ගලා යාමයි. කාර්මිකකරණය හා නව සොයාගැනීම්, නවීකරණය, නාගරීකරණය, ගෝලීයකරණය, අනුසංස්කෘතායනය, සංස්කෘතික සමමුර්තකරණය, සංස්කෘතිකරණය ආදී ලෙස සංස්කෘතික විසරණය සඳහා හේතුවන සංකල්ප රැසක් හඳුනාගත හැක. සංස්කෘතික විසරණය හමුවේ සාම්ප්‍රදායික ගැමි සමාජයන්හි සංස්කෘතිකාංගවල වෙනසක් සිදුවී තිබේ ද යන්න පර්යේෂණ ගැටලුව ලෙස සලකා අම්පාර දිස්ත්‍රික්කයේ පානම ගම්මානයේ ජීවත්වන පවුල්වල සමාජ, ආර්ථික හා සංස්කෘතික පසුබිම පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීම මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ විය. මෙය විවරණාත්මක පර්යේෂණයකි. මෙහිදී අහඹු ලෙස තෝරාගත් පවුල් හතළිහක් ඇසුරින් නිරීක්ෂණය හා ව්‍යුහගත සම්මුඛ සාකච්ඡා යන ක්‍රමවේද යටතේ අදාළ දත්ත රැස්කළ අතර අතින් සහ වර්තමාන තත්ත්වයන් සංසන්දනාත්මකව අධ්‍යයනය කරන ලදී. මෙම ප්‍රදේශයේ ගෘහස්ථයන් හි පදිංචිය තීරණය වී ඇත්තේ පාරම්පරිකව හෝ විවාහය මගිනි. ජීවනෝපායන් ලෙස බහුලව ම ධීවර කර්මාන්තය හඳුනාගත හැකි අතර එය 42% කි. පානම ප්‍රදේශයේ මාර්ග සංවර්ධනය, ප්‍රවාහන පහසුකම්වල දියුණුව, සන්නිවේදනයේ දියුණුව යනාදිය හේතුවෙන් සිරිත් විරිත්, සමාජ සම්බන්ධතා, ඇඳුම් පැළඳුම්, ආගමික පසුබිම, ද්වාර කර්ම අවස්ථා, විවේකය ගතකිරීම ආදී සියල්ලක් ම වෙනස්ව ඇත. සන්නිවේදන තාක්ෂණය දියුණුව නිසා අතීතයට සාපේක්ෂව වැඩි වශයෙන් දේශීය මෙන්ම විදේශීය හිතවතුන් සහ ඥාතීන් සමඟ සමීප සම්බන්ධතා පැවැත්වීම වර්තමානය වන විට හඳුනාගත හැක. නවීන විලාසිතා අනුව ඇඳුම් පැළඳුම් භාවිත කිරීමට ද තරුණ සහ මැදිවියේ පිරිස් යොමුව ඇත. වැඩිහිටි පුද්ගලයන් තවමත් චිත්ත හැට්ට වැනි සාම්ප්‍රදායික ඇඳුම් භාවිත කරන බවක් හඳුනාගත හැක. අතීතයට සාපේක්ෂව වර්තමානය වන විට මිනිසුන් තුළ වූ ආගමික නැඹුරුව අඩු ය. ද්වාර කර්ම අවස්ථා ද වර්තමානය වන විට වෙනස්කම් රාශියකට බඳුන් වී ඇත. බොහෝ උත්සව හුදෙක් චාරිත්‍රානුකූල වත්පිළිවෙත්වලට මුල් තැනක් දීම වෙනුවට උත්කර්ෂවත් ලෙස සිදුකිරීමට ප්‍රදේශවාසීන් පෙළඹී ඇත. අතීතයේ විවාහ අවස්ථාවල කුලය සලකා බැලුවමුත් වර්තමානයේ ඒ පිළිබඳ එතරම් සැලකිල්ලක් නොදක්වයි. පානම ප්‍රදේශයේ ඥාතීන්ව රටාව සුවිශේෂී වේ. එය මාතෘ මූලික ලක්ෂණ මත ගොඩනැගී ඇත. නමුත් වර්තමානයේ විවාහයෙන් පසුව බිරිඳගේ නිවසේ සැමියා වාසය කළ ද සාම්ප්‍රදායික බිත්ත විවාහයක ලක්ෂණ නිරීක්ෂණය වන්නේ අඩු වශයෙනි. විවේකය ගත කිරීමේ දී අසල්වාසීන් සහ හිතමිතුරන් සමඟ කටයුතු කිරීම වෙනුවට රූපවාහිනි යන්ත්‍ර, ජංගම දුරකථන, පරිගණක යන ආදිය භාවිත වේ. වර්තමානයේ දී ප්‍රදේශයේ පැවති දුෂ්කරතා රැසක් මඟහැරී ඇති අතර නව ලෝකය හා සම්බන්ධ වීමටත්, අවශ්‍යතා පහසුවෙන් ඉටුකර ගැනීමටත් අවස්ථාව උදාවී ඇත. මෙම තත්ත්වය හමුවේ ලංකාවේ පැවති සාම්ප්‍රදායික චරිතාකම් ක්‍රම ක්‍රමයෙන් මහා සමාජය තුළින් ගිලිහී යාම සිදුවේ. මෙම තත්ත්වය මඟ හැර ගැනීමට නම් ආකල්ප සංවර්ධනය කිරීම හා එම චරිතාකම් පිළිබඳ කුඩා දරුවන්ගේ සිට වැඩිහිටියන් දක්වා සියලු ම දෙනා දැනුවත් කිරීම සිදුකළ යුතු ය. මෙම ක්‍රියාවලියට උපකාරී වන අයුරින් විවිධ අවස්ථා ඇති කිරීම, ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීම, වැඩපිළිවෙලවල් සැලසුම් කිරීම අප රටේ වියත් පරපුර අතින් සිදුවිය යුතුව ඇත. අප සංස්කෘතිය රැකගනිමින් නව්‍යකරණය උකහා ගැනීමේ අවශ්‍යතාව මෙම පර්යේෂණය මගින් ඉස්මතු වේ.

මූලාශ්‍ර පද: සංස්කෘතිය, සංස්කෘතික විසරණය, සමාජය, වෙනස්වීම, නවීකරණය

¹ මානව විද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
sandudissanayake20@gmail.com

මහනුවර යුගයේ චිත්‍ර නිර්මාණය සඳහා බලපෑ සංස්කෘතික මූලාශ්‍රය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

එස්. එම්. ඒ. පී. රත්නසිරි^{1*}, එම්. කේ. ජී. අයි. එන්. එන්. මාලගේ කුමුර²

කලාව යනු මිනිස් සිතෙහි හට ගන්නා වඩාත් විශිෂ්ටතම හා උත්තරීතරම හැඟීම් අත්‍යයන් වෙත සම්ප්‍රේෂණය කරන සුවිශේෂී මානව ක්‍රියාවලියකි. ලංකාවේ කුල සම්ප්‍රදාය චිත්‍ර කලාව, නර්තන කලාව, සංගීත කලාව ආදී ලෙස වර්ග කර ගත හැකිය. ඒ අතරින් චිත්‍ර කලාව වූකලී ප්‍රථම වපසරියක ව්‍යාප්ත වන අද්විතීය කලා මාධ්‍යයකි. අප ඇස් ඉදිරිපිට ඇති ලෝකයට අමතරව තවත් ලෝකයක් සිතුවම්වලින් මතු කරයි. එහිදී චිත්‍ර කලාව මගින් රසිකයාට, ප්‍රේක්ෂකයාට හා සමාජ ව්‍යුහය වෙත කලා කෘති මගින් මනා සංජානනයක් ලබාදීම උදෙසා සිත්තරා විසින් පූර්ව අත්දැකීම්, දැනුම හා ව්‍යවහාරික ඥානය භාවිත කෙරේ. විශේෂයෙන් ම ලංකාවේ චිත්‍ර කලාව පිළිබඳ පිරික්සීමේ දී එය විවිධ යුග අනුව වර්ධනය හා දියුණු වී පැතිරී ඇත. ඒ අතර මහනුවර යුගය සුවිශේෂී වේ. මහනුවර යුගයේ චිත්‍ර නිර්මාණය, එහි පරම්පරාවන් ආදිය පිළිබඳ විවිධ පර්යේෂකයන් විවිධාකාරයෙන් පර්යේෂණ සිදුකර තිබුණ ද එම චිත්‍ර නිර්මාණයට බලපෑ සංස්කෘතික මූලාශ්‍රය පිළිබඳ සියුම් ප්‍රාමාණික පර්යේෂණයක් සිදු වී නොමැත. එය පර්යේෂණ හිඟයකි. මහනුවර යුගයේ චිත්‍ර නිර්මාණයට බලපෑ සංස්කෘතික මූලාශ්‍රය කවරේද? යන අධ්‍යයන ගැටලුව විමර්ශනය කිරීමට මින් උත්සාහ ගෙන ඇත. එම සංස්කෘතිකාංග මහනුවර යුගයට සුවිශේෂී වූ අංග ලක්ෂණයන් ද යන්න හා තත් කාලීන සංස්කෘතික අංග ලක්ෂණ යොදාගෙන ඇත්තේදැයි විමර්ශනය කිරීම මෙහි අධ්‍යයන අරමුණු වේ. ගුණාත්මක පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය මත පදනම් ව සිදුකළ මෙම පර්යේෂණයට ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනය හා පුස්තකාල අධ්‍යයනය යන ක්‍රම ද්විත්වය ම යොදාගන්නා ලදී. පුස්තකාල අධ්‍යයන ක්‍රමවේදයේ දී පර්යේෂණ කෘති, පර්යේෂණ ලිපි, සඟරා, පොත් පත් පරිශීලනයෙන් දත්ත ලබාගන්නා ලදී. ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයන ක්‍රමවේදයේ දී දෙගල්දොරුව, හඟුරන්කෙත, වැවුරුකන්නල අධ්‍යයන ප්‍රදේශ ලෙස තෝරා ගන්නා ලදී. තෝරාගත් ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රවීණයන් 50 දෙනෙකු සමඟ සම්මුඛ සාකච්ඡා පවත්වා සහභාගී නොවන නිරීක්ෂණය ක්‍රමය මත පදනම්ව ලබාගත් ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික දත්ත තේමාත්මක හා කථනාත්මක යන විශ්ලේෂණ ක්‍රම මගින් විවරණය කොට අවසන් නිගමනයන්ට පැමිණ ඇත. දෙගල්දොරුව විහාරයේ වෙස්සන්තර ජාතකයේ හා සෙසු චිත්‍රවල පෙරහැර දක්නට ඇති බවත් මේවා මහනුවර දළදා පෙරහැර ආශ්‍රයෙන් නිර්මාණය වූ බවට නිගමනය කළ හැකි ය. මහනුවර යුගයේ මෙරට සංස්කෘතියට ඇදාගත් ද්‍රවිඩ සංගීත භාණ්ඩ හා නෘත්‍ය පූජාව ද සිතුවම් කළ බවත්, මෙම සංගීත භාණ්ඩ යොදාගෙන කෙරෙන සිතුවම් පහතරට ප්‍රදේශවල විහාරස්ථානවල ද දක්නට ඇත. තව ද තත්කාලීන සමාජයේ උත්සව ක්‍රම, ඇඳුම් පැළඳුම්, විනෝද කටයුතු ආදිය ද සිතුවම් කර ඇත. මේ අනුව තත්කාලීන සමාජයේ සංස්කෘතික අංග හා මහනුවරට සුවිශේෂී මෙන් ම විසරණය වූ සංස්කෘතිකාංග මහනුවර යුගයේ චිත්‍ර නිර්මාණයට මූලාශ්‍රය වූ බව නිගමනය කළ හැකිය.

මූලාශ්‍ර පද: චිත්‍ර කිරීමාන්තය, මහනුවර යුගය, විසරණය, සංගීත භාණ්ඩ, සංස්කෘතික මූලාශ්‍රය

¹ ඉතිහාසය හා පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය

² බාහිර උපාධි හා විස්තාරිත පාඨමාලා ඒකකය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
amila.17704@uhss.ruh.ac.lk*

Hyper-reality and body politics: a study of feminine corporeality and the uncertainty inherent in the notion of 'her body'

J. K. M. S. Jayasinghe¹

Although it may seem somewhat tautological, body modification is experiencing a sudden surge in popularity. There is likely no place left where the values or interest in the art of Harold Gillies, the Dadaist of plastic surgery technology, are not boasted. More and more; Women's newspapers, social media, and contemporary science exhibitions are dedicated to assessing the present situation and thus it attracts a large audience. Professorships, specialist doctorates and research programs have been established to explain it all. But what is all this significant for? According to the linear body modification model, there are many intersections. First, this study addresses, to what extent medical technology has made the female body more "uncertain" at the beginning of the century, and how it will continue to sustain the process further. Second, it explores, what kind of hyper-realistic impact: (along with ideology and fantasy) modern and postmodern concepts provide for contemporary female portraiture. Finally, it is worth examining what type of object the so-called female body is, and what achievements it has been given, in the themes and issues addressed by the Hyper-realistic nature. This study integrates theoretical frameworks, historical analysis, and visual sources to investigate the impact of Aesthetic Medical Technology on the construction of the female body. By analyzing visual media, medical imagery, and case studies, the study explores the role of these technologies in creating idealized, "hyper-real" bodies. Interviews and surveys further contextualize the societal and individual implications of body modification, offering a critical examination of how medical technologies shape contemporary female embodiment. The female body has been a focal point of transformation and critique, particularly in response to the rise of hyper-realism in the 20th century. As body art evolved, traditional concepts of the "pure body" were replaced by fragmented, constructed forms, challenging normative ideals. The intersection of body art, philosophy, and societal change suggests that contemporary female embodiment has become a site of empathy and intimacy. The critique of the "hyper-real" body, far from negating its constructed nature, affirms its complexity and fluidity, positioning the female body as an ongoing project in a state of constant redefinition. It implies that humans can reshape or "refashion" themselves, while also suggesting the potential to transform society through processes of transition into new, freer, more open, and more democratic forms.

Keywords: *Modernity, Technology, Aesthetic Surgery, Hyper-reality, Postmodernism*

¹ Department of Fine Arts, University of Peradeniya
manushajayasinghe10@gmail.com

‘පත්තිනි’ සිනමා සිනමා කෘතියේ ශ්‍රව්‍ය-දෘශ්‍ය සංගීත අන්තර්ගතයෙන් ප්‍රතීයමාන ඉන්ද්‍ර-ලංකා සංස්කෘතික සබඳතා පිළිබඳ මානවවංශ සංගීත විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

ජී. කේ. සුභාෂ්¹

සුනිල් ආරියරත්න විසින් අධ්‍යක්ෂණය කරන ලද පත්තිනි සිනමා කෘතිය ක්‍රි.ව. 2008 වර්ෂයේ දී නිර්ගත කෙරිණි. රෝහණ වීරසිංහ මෙහි සංගීත අධ්‍යක්ෂකවරයා වන අතර ප්‍රණීත් අභයසුන්දර සහ සුනිල් ආරියරත්න ගේ පද රචකයෝ වෙති. ප්‍රකට ගායන ශිල්පීහු කිහිපදෙනෙක් මෙම නිර්මාණය සඳහා ගීත ගායනයෙන් දායකත්වය සපයති. පත්තිනි සිනමා නිර්මාණයේ ශ්‍රව්‍ය-දෘශ්‍ය සංගීත භාවිතයෙන් නිරූපණය කෙරෙන ඉන්ද්‍ර-ලංකා සංස්කෘතික සබඳතා පිළිබඳ හඳුනාගැනීම මෙම අධ්‍යයනයෙන් අපේක්ෂිත ය. පත්තිනි සිනමා නිර්මාණයේ ශ්‍රව්‍ය-දෘශ්‍ය සංගීත පසුබිමෙන් ප්‍රතීයමාන ලංකා-ඉන්දීය සංස්කෘතික සබඳතාවන්හි ස්වභාවය කවරාකාර ද? යන්න මෙහි පර්යේෂණ ගැටලුව වෙයි. පත්තිනි සිනමා කෘතියේ ගීත මුල් කරගත් ශ්‍රව්‍ය-දෘශ්‍ය සංගීතමය අන්තර්ගතයෙන් ප්‍රතීයමාන ඉන්ද්‍ර-ලංකා සංස්කෘතික සබඳතාවන්හි ස්වභාවය හඳුනාගැනීම මෙම අධ්‍යයනයට අදාළ මූලික පර්යේෂණ අරමුණ විය. මෙම අධ්‍යයනය ගුණාත්මක පර්යේෂණ ප්‍රවේශයක් ඔස්සේ සිදු කැරිණි. පර්යේෂණය නියැදිය වූයේ පත්තිනි සිනමා නිර්මාණයේ අන්තර්ගත ගීත නිර්මාණ, වාද්‍ය සංගීතය ප්‍රමුඛ ශ්‍රව්‍ය සංගීතමය ප්‍රකාශනය සහ දෘශ්‍ය සංගීතමය නිරූපණය යි. සපයා ගන්නා ලද දත්ත සමුදායෙන් සහේතුක විනිශ්චයමය නියැදීම යටතේ තෝරාගන්නා ලද දත්ත විශ්ලේෂණය කරනු ලැබීය. ගීත නිර්මාණවල සාහිත්‍යමය සහ සංගීතමය අන්තර්ගතය විශ්ලේෂණය කිරීම සඳහා සන්ධාර විශ්ලේෂණ ක්‍රමවේදය භාවිත කරන ලද අතර දෘශ්‍ය සංගීත නිරූපණය විශ්ලේෂණය කිරීම සඳහා සංගීතමය රූපාර්ථවේදී න්‍යාය භාවිත කරන ලදී. ප්‍රාථමික දත්ත රැස්කිරීමේ ක්‍රම වශයෙන් සෘජු නිරීක්ෂණය, ශ්‍රව්‍ය දෘශ්‍ය මූලාශ්‍රය පරිශීලනය හා අර්ධ ආකෘතික සම්මුඛ සාකච්ඡා ද, ද්විතීයික දත්ත රැස් කිරීමේ ක්‍රම වශයෙන් ග්‍රන්ථ මූලාශ්‍රය භාවිතය සහ අන්තර්ජාලාශ්‍රිත විද්‍යුත් ලේඛන ද භාවිත කැරිණි. පත්තිනි ඇදහීම ශ්‍රී ලංකාවේ මෙන්ම දකුණු ඉන්දීය ජනසමාජයේ ද ප්‍රකට ඇදහිල්ලක් වන අතර, ලාංකේය සිංහල සහ දමිළ භාෂක සමාජයන්හි එය ප්‍රබල ඇදහිල්ලක් වෙයි. පත්තිනි සිනමා නිර්මාණය, ලංකා-ඉන්දු ද්විසංස්කෘතියෙහි ම ප්‍රවලිත එම පත්තිනි දේව වන්දනයේ ප්‍රභවය පිළිබඳ වන ජනප්‍රිය පුරාවෘත්තය පාදක කරගෙන නිර්මාණය කෙරුණකි. ඒ අනුව පත්තිනි චිත්‍රපටයේ එන ඇතැම් ගීත නිර්මාණයන්ගේ පෙළ රචනාව සඳහා ඉන්ද්‍ර-ලංකා ද්විසංස්කෘතියේ ම ප්‍රවලිත පත්තිනි හා වෙනත් දේව වන්දනාවලට අදාළ කරුණු පාදක වී තිබේ. එසේම පත්තිනි වන්දනාව සම්බන්ධයෙන් වන මෙම අන්‍යෝන්‍ය සංස්කෘතික සබඳතාව පත්තිනි සිනමා නිර්මාණයේ අන්තර්ගත ගීත නිර්මාණයන් සඳහා උපයුක්ත සංගීතයෙන් ද ප්‍රකට වෙයි. මෙහි දී සංගීත අධ්‍යක්ෂකවරයා සිංහල භාෂක සමාජය නිරූපණය කිරීම සඳහා උත්තර භාරතීය රාගධාරී සංගීතයත්, දමිළ භාෂක සමාජය නිරූපණය කිරීම සඳහා දක්ෂිණ භාරතීය සංගීතයත් උපයෝගී කරගෙන ඇත. එම උපයෝගිතාව සංගීත නිර්මාණකරුවාගේ සංගීතමය සබුද්ධිකතාව සහ ජාතික සංගීත අනන්‍යතාව පිළිබඳ වන සාම්ප්‍රදායික මතවාදයෙන් පෝෂණය වී ඇති බව හඳුනාගෙන ඇත. මෙම සිනමා නිර්මාණයේ එන ඇතැම් ගීත සඳහා උපයුක්ත සංගීත හා දෘශ්‍ය රූප නිර්මාණය එකී ගීතයෙන් නිරූපණය කෙරෙන සංස්කෘතික පරිස්ථිතිය පිළිබඳ සෘජු නියෝජනයක් නොවන බව හඳුනාගත හැකි ය. අධ්‍යයනයේ දී හඳුනාගත් පරිදි ගීත නිර්මාණ සඳහා වන එම සංගීත හා රූපණ භාවිතය නිර්මාණකරුවන් විසින් සවිඥානිකව සිදු කරන ලද්දක් බව පැහැදිලි වේ. දෘශ්‍ය සංගීත නිරූපණයේ දී හඳුනාගතහැකි උපයුක්ත සංගීත භාණ්ඩ භාවිතයේ පවත්නා සන්දර්භ විරෝධී රූපණය ද සිංහල සහ දමිළ භාෂක ද්වි සමාජීය මිශ්‍ර අනන්‍යතාව නිරූපණය කරන සංකේතාත්මක නිරූපණයක් වන අතර එය ලංකා ඉන්දු සංස්කෘතික සබඳතාව පිළිබඳ වන ප්‍රබල දෘශ්‍යමය නිරූපණයක් ලෙස ද හඳුනාගත හැකිය. යථෝක්ත කරුණු අනුව උක්ත සිනමා නිර්මාණයේ ශ්‍රව්‍ය දෘශ්‍ය සංගීත භාවිතාව ඔස්සේ ලංකා ඉන්දු සංස්කෘතික සබඳතාව ප්‍රබල ලෙස නිරූපණය වන බව නිගමනය කළ හැකිය.

මූලාශ්‍ර පද: පත්තිනි ඇදහිල්ල, ලංකා ඉන්දු සංස්කෘතික සබඳතා, භාරතීය සංගීතය, සංගීත නිරූපණය

¹ සංගීත හා නිර්මාණාත්මක තාක්ෂණවේදය අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
subashkavidhu1@gmail.com

පුස්තකාල ලේඛන සම්ප්‍රදාය ආශ්‍රිත වාරිත්‍ර-වාරිත්‍රමය අස්පර්ශිත සංස්කෘතික උරුමය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

එම්. එම්. එල්. මූලරාජගේ¹

අතීතයේ සිටම මිනිසා තම අදහස් හා දැනුම සටහන් කිරීමට විවිධ ලේඛන මාධ්‍යයන් භාවිත කරන ලද බවට පුරාවිද්‍යාත්මක හා ඓතිහාසික මූලාශ්‍රය මගින් තහවුරු වේ. එහිදී ශාකමය ද්‍රව්‍ය ලිවීම සඳහා භාවිත කළ පැරණිතම මාධ්‍යයක් ලෙස හඳුනාගත හැකි ය. එයින් තාල වර්ගයේ ශාකපත්‍ර ලේඛන කාර්යයට භාවිත කර ඇති අතර ශ්‍රී ලංකාවේ අතීතයේ දී බහුලව ම තල (*Corypha umbraculifera*) ශාකය ඒ සඳහා භාවිත කර ඇත. තල ගසෙහි වැඩෙන ගොබයේ පත්‍ර විශේෂිත ක්‍රමවේදයකට පදම් කිරීමෙන් පසු තල කොළයේ ලියන ලද ලේඛනය පුස්තකාලය ලෙස හැඳින්වෙන අතර එම පුස්තකාල පත් ඉරු එකතු කර සකසා ගන්නා ග්‍රන්ථය පුස්තකාල පොත ලෙස හැඳින්වේ. පුස්තකාල ලේඛන සම්ප්‍රදායට පුස්තකාල පොත් මෙන් ම පුස්තකාල ලියුම් (සිට්ටු, තුඩපත්, හිම්පත්) හා කේන්ද්‍ර සටහන් ද අයත් වේ. මෙකී පුස්තකාල ලේඛන ස්පර්ශිත සංස්කෘතික උරුමයන් වශයෙන් ඉහළ වැදගත්කමකින් යුක්ත වන අතර ඒවා නිෂ්පාදනයේ සිට නිමාව දක්වාත් ඉන් අනතුරුව ඒවා භාවිත කිරීමේදීත් ඒ හා බැඳුණු අස්පර්ශිත සංස්කෘතික උරුමයන් ද පවතිනවා ද යන්න අධ්‍යයනය කිරීම කාලෝචිතය. අස්පර්ශිත සංස්කෘතික උරුමයන් යනු ප්‍රජා කණ්ඩායම් හෝ පුද්ගලයන් තමන්ගේ සංස්කෘතික උරුමයේ කොටසක් ලෙස හඳුනාගනු ලබන ක්‍රියාකාරකම්, නියෝජනයන්, ප්‍රකාශනයන්, දැනුම කුසලතා මෙන් ම ඒ හා සම්බන්ධ වූ උපකරණ, භාණ්ඩ, කෞතුක භාණ්ඩ හා සංස්කෘතික කලාප වේ. ඒ අනුව පුස්තකාල ලේඛන සම්ප්‍රදාය ආශ්‍රිතව පවතින වාරිත්‍ර හා වාරිත්‍ර අස්පර්ශිත සංස්කෘතික උරුමයන් මොනවාද ? යන්න මෙම පර්යේෂණයේ ගැටලුව විය. පර්යේෂණයේ අරමුණ වන්නේ පුස්තකාල ලේඛන සම්ප්‍රදාය ආශ්‍රිතව පවතින වාරිත්‍රමය හා වාරිත්‍රමය අස්පර්ශිත සංස්කෘතික උරුම හඳුනා ගැනීමත් ඒවායේ වර්තමාන භාවිතය අධ්‍යයනය කිරීමත් ය. ගුණාත්මක ක්‍රමවේදය ඔස්සේ ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනයක් හා මහනුවර, මාතලේ, කුරුණෑගල, ගම්පහ, රත්නපුර, බදුල්ල යන දිස්ත්‍රික්කවල පුස්තකාල ලේඛනයේ නියුතු පුද්ගලයන් සමඟ සම්මුඛ සාකච්ඡා මාර්ගයෙන් ලබාගත් ප්‍රාථමික දත්ත මෙන්ම පුස්තකාල ලේඛන සම්ප්‍රදාය පිළිබඳව රචනා වූ ග්‍රන්ථ හා ශාස්ත්‍රීය ලිපි මගින් ලබාගත් ද්විතීයික දත්ත පදනම් කරගෙන විස්තරාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණ ක්‍රමවේදය ඔස්සේ මෙම අධ්‍යයනය කරන්නට යෙදුණි. ඒ අනුව මෙම අධ්‍යයනය තුළින් පුස්තකාල ලේඛන සම්ප්‍රදාය තුළ තල ගස ලකුණු කිරීම, තෙරුවන් සහ දෙවියන් සිහි කරමින් අමාවක දිනක ගොබය කැපීම ආශ්‍රිතව සිදු කරන වත්පිළිවෙත්, මුල්වරට පුස්තකාල ලිවීමට අත්පොත් තැබීම හෙවත් දසාංගුලික මංගල්‍යය, අලුතින් ලියන ලද පුස්තකාල පොතක් කළු මැදීම හෙවත් නෙත් තැබීමේ මංගල්‍යය/ පිංකම, අඳුන් තැබීමේ මංගල්‍යය, අවුදැක්මේ මංගල්‍යය, වාරිකෙන්ද මගින් පුස්තකාල හසුන් එහිම, ධර්ම ග්‍රන්ථ හා විශේෂයෙන්ම යන්ත්‍ර මන්ත්‍ර ගුරුකම් ආශ්‍රිත පුස්තකාල ලේඛනයේදී කිල්ල සහ මස්මාංශයෙන් මෙන්ම සුරාවෙන් තොරව පේවී කටයුතු කිරීම යන වාරිත්‍රමය හා වාරිත්‍රමය අස්පර්ශිත සංස්කෘතික උරුමයන් පවතින බව අනාවරණය විය. මෙකී අස්පර්ශිත සංස්කෘතික උරුමවල ප්‍රාදේශීය හා ගුරුකුල අනුව විවිධ වෙනස්කම් පවතින බව ද හඳුනාගත හැකි විය. තව ද අඳුන් තැබීමේ මංගල්ලය හා අවුදැක්මේ මංගල්‍යය යනාදිය පුස්තකාල පොත් සංරක්ෂණය කර පවත්වා ගැනීමේ ක්‍රමවේදයන් වන බව ද තහවුරු විය. ඒ අනුව වාරිත්‍ර හා වාරිත්‍රමය අස්පර්ශිත සංස්කෘතික උරුමයන් පුස්තකාල සංරක්ෂණ ක්‍රමවේදයන් ලෙසත් ජීවමාන සංස්කෘතික උරුම ලෙසත් පුස්තකාල ලේඛන සම්ප්‍රදාය ඉදිරියටත් පවත්වා ගැනීමට දායකත්වයක් සපයයි. නමුත් වර්තමානය වන විට පුස්තකාල ලේඛන සම්ප්‍රදාය මෙන්ම ඒ හා බැඳුණු වාරිත්‍රමය හා වාරිත්‍රමය අස්පර්ශිත සංස්කෘතික උරුමයන් ද භාවිතවීමක් නොමැතිව වියැකී ගොස් ඇති බව ද තහවුරු විය.

මූලාශ්‍ර පද: අස්පර්ශිත සංස්කෘතික උරුමයන්, වාරිත්‍ර හා වාරිත්‍ර, පුස්තකාල ලේඛන සම්ප්‍රදාය

¹ පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය
mohanlakshitha24@gmail.com

An Exploratory Study of the Effect of Traditional Sports on an Individual's Socialization

K. A. L. C. Kuruppu Arachchi^{1*}, M. M. S. Sandaruwan², M. G. K. S. Meegasthane³

Since ancient times, there has been a close relationship between man and traditional sports. Many of the games were originated from the day-to-day behaviors of humans such as running, jumping, chasing, searching etc. However, it also appears that these traditional sports were shaped in a way that is unique to different nations, countries and cultures. There are various traditional sports as folk games that have been born from various cultural evolutions, invasions, migrations, and social extremes. These folk games have been created aiming at both physical exercise and mental and social goals. These sports help the socialization process of humans and socialize them in a better way. The socialization process is the way people practice to live according to society. Therefore, this research aims to identify whether the traditional folk games influence the socialization process of individual socialization. Furthermore, the study explores whether the socialization process leads to the personal development of a human. This research was conducted by studying a secondary data source under the qualitative research approach. The secondary sources were books, newspapers, magazines and libraries. According to data analysis using content analysis, it was found that traditional games contribute to an individual's socialization. This includes, giving the socialized person an understanding of the physical culture as well as the material culture, being able to understand the dos and don'ts of a socialized person in life, to understand the traditional folk norms, to understand the religious ideas and practices related to religion in society, to the consensus and shaping the individual to conform to a set of rules. In addition, traditional sports have contributed to an individual's adaptation to the social and cultural conditions of the living environment such as providing opportunities for decision making, understanding the essential elements required to live in society, creating solidarity and adapting to the social and cultural conditions of the environment in which one lives. A person undergoes this socialization process from birth to death. For that, the basic foundation is laid by the traditional sports. Through these traditional games, people can improve their tolerance, respect to justice, honesty etc. to maintain the individual social life in a better way. Today, the social system is based on knowledge and technology and this has resulted in the marginalization of traditional sports. Under current social conditions, children have to get used to distance education methods. Thus, we can see the risk of the emergence of a weak social human with weak speech and communication skills, low empathy, low tolerance and tolerance, various mental and nervous disorders, selfishness, and poor teamwork. Therefore, rescuing the modern generation of children from this social disaster is a challenge for the entire society.

Keywords: *Traditional sports, Socialism, Village society, Individual, Traditional culture*

¹ Department of Environmental Management, Rajarata University of Sri Lanka

² Department of Languages, Rajarata University of Sri Lanka

³ Department of Humanities, Rajarata University of Sri Lanka

lahiruchathuranga1011@gmail.com*

Literature & Creative Work

සිංහල සරල ගී නිර්මාණයෙහි ලා ජන නාද රටා භාවිතය පිළිබඳ විශ්ලේෂණාත්මක අධ්‍යයනයක්. (ලයනල් රන්වල ගේ තෝරාගත් ගීත නිර්මාණ ඇසුරින්)

එස්. එම්. පී. එස්. මුතුකුඩආරච්චි¹

නූතන සිංහල සරල ගීය, ග්‍රැමරෝන් යුගය, ගුවන් විදුලි යුගය, කැසට් යුගය, සංයුක්ත තැටි යුගය පසුකරමින් youtube යුගය දක්වා පැමිණ ඇති ගමන් මග විමසීමේ දී පෙනී යන්නේ එහි හැඩය හා රසය විවිධ මානයන් ඔස්සේ පෝෂණය කරන්නට බොහෝ කලාකරුවන් සිය නිර්මාණාත්මක දායකත්වය නොමසුරුව දක්වා ඇති බව යි. සරල ගීයක නිර්මාණ ක්‍රියාවලිය තුළ කැපී පෙනෙන නිර්මාණවේදීන් තිදෙනෙකි. එනම්, පද රචකයා, සංගීතඥයා සහ ගායනවේදියා ය. මේ අතුරින් සංගීතවේදියාගේ කාර්යභාරය වන්නේ පද රචනයෙහි ප්‍රකාශිත තේමාව වඩාත් උද්දීප්තිමත් වන අයුරින් එය ගැයීමට සුදුසු ම ස්වර රචනාව නිර්මාණය කිරීම හා අනෙකුත් සංගීත බණ්ඩ නිර්මාණය කිරීම යි. සිය සරල ගී නිර්මාණ ක්‍රියාවලිය සඳහා දේශීය ජන නාද රටාවන්හි ස්වර වින්‍යාසය භාවිතය පිළිබඳ කැපී පෙනෙන සංගීතඥයෙකු ලෙස ලයනල් රන්වල හැඳින්විය හැකි ය. මෙම පර්යේෂණ පත්‍රිකාවේ අරමුණ වන්නේ ලයනල් රන්වල විසින් නිර්මිත සරල ගී නිර්මාණවල ඇතුළත් ජන නාද රටා කවරේ ද යන්න විමර්ෂණය කරමින් ඒ පිළිබඳ විශ්ලේෂණාත්මක අධ්‍යයනයක් සිදු කිරීම යි. අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය වශයෙන් ගුණාත්මක ප්‍රවේශය භාවිත කළ අතර, පර්යේෂණ නියැදිය වූයේ ලයනල් රන්වල විසින් සංගීත නිර්මාණය කරමින් තිබුණ කල අහසෙ ඉන්නවලු (1999) සහ ගම අවුලඤ්ඤ (2003) යන සංයුක්ත තැටි වල ඇතුළත් නිර්මාණ 22 ක නියැදියකි. එමෙන්ම නිර්මාණවලට සම්බන්ධ කලාකරුවන් සමග කල සම්මුඛ සාකච්ඡා සහ ජන ගී ප්‍රස්තාර ඇතුළත් පොත පත ද ප්‍රාථමික මූලාශ්‍රය ලෙස දත්ත රැස් කිරීමේ දී භාවිත කරන ලදී. උක්ත ක්‍රමවේද යටතේ රැස් කරන ලද දත්ත විශ්ලේෂණයේ දී ඉතා වැදගත් නිගමන කිහිපයකට එළඹිය හැකි විය. ලයනල් රන්වල ගේ ගීත නිර්මාණ ශෛලිය ප්‍රධාන වශයෙන් ම ප්‍රති නිර්මාණ සහ නව නිර්මාණ වශයෙන් ශෛලීන් දෙකක ට වර්ග කල හැකි ය. සිදු කර ඇති නවතම පර්යේෂණවලට අනුව දේශීය ජන ගායන ශෛලීන් 11 ක් පමණ දක්නට ලැබෙන අතර, එම ශෛලීන් අතරින් නැලවිලි ගායන ශෛලිය හැර අනෙකුත් සියලු ජන ගායන ශෛලීන් තම නිර්මාණ සඳහා භාවිත කර තිබීම තවත් කැපී පෙනෙන විශේෂතාවකි. එමෙන් ම එක ම ජන නාද රටාව ගීත කිහිපයක් සඳහා ම තනු නිර්මාණයේ දී යොදාගෙන තිබීමත් නිරීක්ෂණය විය. ඊට හේතුව ලෙස අනාවරණ වූයේ ජන නාද රටාව වඩ වඩාත් සමාජ ගත කිරීමේ අරමුණින් එසේ යොදාගෙන ඇති බව යි. ගීත නිර්මාණයේ දී පූර්ව නිර්මිත තනු අනුව පද රචනාව සිදු කරගැනීම සහ පද රචනාව අනුව තනු නිර්මාණය කිරීම යන ක්‍රම දෙකම අනුගමනය කර ඇති බව ද නිරීක්ෂණය වූ අතර, ඒ අතුරින් බහුලව ම භාවිත ක්‍රමවේදය වී ඇත්තේ පූර්ව නිර්මිත තනු අනුව නිර්මාණකරණය බව පැහැදිලි විය. ලයනල් රන්වල සංගීතඥයෙකු පමණක් නොව වාග්ගේයකාරයෙකු ලෙස ද හැඳින්විය හැකි බව තව දුරටත් තහවුරු විය.

ප්‍රමුඛ පද: ජන නාද රටා, පූර්ව නිර්මිත තනු, ජන ගායන ශෛලී, වාග්ගේයකාර, ප්‍රති නිර්මාණ

¹ සංගීතය හා නිර්මාණාත්මක තාක්ෂණවේදය අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
pradeepmuthuku@gmail.com

Examining the Manipulation and Projection of a Utopian Illusion by Governments in Young Adult Dystopian Fiction: An Exploration of the Novel *Delirium* by Lauren Oliver

R. N. Fernando¹

Dystopian Fiction emerged as an extension of Science Fiction, depicting totalitarian, futuristic states replete with poverty, oppression, and diseases, inflicted through forms such as politics, technology, and ideological manipulation. On the contrary, a utopia is a place inclusive of perfect living conditions, morals, and fair political systems. Throughout the years, speculative fiction has evolved didactically, incorporating conditions and doctrines of utopian and dystopian societies, and presenting the follies of modern governments by parodying them (Stoner 2017). *Delirium* (2011), written by Lauren Oliver, is a young adult dystopian novel set in a futuristic America, where love is considered as a disease known as “amor deliria nervosa”. It presents a government that gaslights people into believing that a society removed of the “love disease” is the best possible state to live. Hence, this novel serves to be a striking example that depicts an ideological manipulation. Guided by this premise, this study aims to answer the question of to what extent the government exerts coercive manipulation on people into taking the solutions it offers and the illusion of utopia it creates through manipulation, by utilizing a qualitative approach, through a comprehensive study of the novel in the light of the theories proposed by Louis Althusser, Antonio Gramsci, and Michel Foucault. The objective of this study is to explore the ideological hegemony carried out by the fictional government, resulting in the surge of rebellious actions within the narrative and to enunciate the consequences of blind conformity of characters and how it has reflected upon the plot. Lena Haloway, the protagonist who is several days short of her eighteenth birthday, after which she could undergo the “cure”- a scientific procedure operating as a solution for the love disease - is eager to eradicate the disease from her body. Throughout the novel, the fictional government meticulously and forcibly imbues the idea that love is a disease, controlling human sentiments, relationships, and lifestyle, while maintaining the illusion of a perfect society. Therefore, the results of the study of this narrative elaborate that the government in indoctrinating its ideology manages to influence the economy, military, technology, and culture. In the course of the process, Lena Haloway plays the role of disillusioning people and becoming the resistance against the government manipulation. It was found that creating an illusion of utopia makes it possible for the government to exert its power and maintain the regime which aligns with Gramsci’s (1971) idea of “hegemony” where the ruling class employs a political, moral, ideological, and intellectual leadership in which its view is known as the common view. From the above results, it can be concluded that the novel *Delirium* proposes a critique on the totalitarian regime presented in the narrative and its manipulation of social perceptions to preserve control. Moreover, for further research, a comparative study among other dystopian novels, especially within the young adult category, could provide insights into the contemporary socio-economic culture, power dynamics, repercussions of technology, and individual rights that will be impacted as a result of government manipulation.

Keywords: *dystopian fiction, young adult, utopia, government, manipulation*

¹ Department of English and Linguistics, University of Sri Jayewardenepura
ruth.nimna@gmail.com

New Challenges to the Inequality in Higher Education in the Era of Artificial Intelligence

R. M. T. P. Rathnayake¹

Access to academic sources and information has been made easier and faster by Artificial Intelligence (AI). At the same time, the use and misuse of AI in higher education have been creating new challenges and problems. This study examines both positive and negative roles played by AI in higher education, giving special consideration to the problems of inequality. To contribute to the widening knowledge of this field of inquiry, this study examines how a selected group of students from three state Universities in Sri Lanka has dealt with AI. Through identifying and analyzing the existing problems related to the (mis)use of AI in the field of higher education, this study attempts to propose some alternative evaluation methods to overcome those problems. The data was collected through a series of open-ended interviews and observations. Whilst academic attention has already been focused on the ethical and pedagogical problems created by the misuse of AI by university students and academics, this study explores how it contributes to endangering inequality within the field of higher education. As the findings of this study reveal, most university students tend to misuse AI not by directly paraphrasing the technologically generated analysis, but by rewriting it with certain changes, so that it becomes difficult for the examiners to determine whether they have violated research ethics. The students can get good credits for their assignments not because of their critical understanding of the relevant issues, but merely because of their ability to misuse and manipulate AI for their benefit. Based on the above findings, this study argues that evaluating the critical and analytical capabilities of students within the era of AI has become more challenging. It also highlights the importance of finding ways to address these new issues to ensure equality in education as an important aspect of the Sustainable Development Goals (SDGs). To overcome the negative effects of AI on the imaginative capabilities of students, this study suggests creative examination methods such as imaginative and creative exercises. The students should also be encouraged to produce and present new knowledge through their own research studies without entrusting the AI to perform that task for them. Another suggestion of this paper is that there is a need to deal with AI within the framework of academic ethics because it is not realistic to completely avoid the impact of artificial intelligence on higher education. AI should be used as an instrument of gaining knowledge rather than as the ultimate provider of scientific knowledge. Therefore, it needs to create an education system that positively responds to the ongoing changes in science and technology, while constantly stimulating the creative as well as critical skills of students. Promoting open-book examinations, group discussions and presentations, and introducing new methods of evaluation are worth considering in this regard. This study emphasizes the fact that to adapt the academic community to the new age of artificial intelligence, some significant reforms should be introduced to the field of higher education.

Keywords: *Artificial-Intelligence, Higher- education, Sustainable Development Goals*

¹ University of Kelaniya
thashinipamudina@gmail.com

From Bookshelves to Netflix: Exploring *Anne with an E* as a 21st century Adaptation of Montgomery's Children's Classic

R. K. Ravihari^{1*}, P. M. M. T. Ekanayake²

Lucy Maud Montgomery's beloved classic, 'Anne of Green Gables', has captivated young minds around the world for generations. Written in the early 1900s, the novel recounts the story of an imaginative and spirited eleven-year-old orphan adopted by two middle-aged siblings living in Avonlea, a fictional community in Prince Edward Island. The novel traces Anne's coming-of-age narrative and how she transforms the lives of her loved ones. The number of copies of the novel sold worldwide stands as testimony to the enduring appeal of Montgomery's tale, coupled with its numerous book-to-screen adaptations. The popular tele series titled 'Anne with an E' is the most recent adaptation of the book and it boldly departs from its predecessors. This study examines 'Anne with an E' as an adaptation of 'Anne of Green Gables', moving beyond the book-versus-film comparative framework, looking at how the tele series 'borrows', 'replaces' and 'transforms' the source text, drawing on contemporary debates in Adaptation Studies that encourages the perusal of the text and the film as two separate works of artistic expression. The methodology of the study relies on selected excerpts from the book and the tele series as primary data, and scholarly work by Jellenik and Benjamin as secondary resources. The analysis primarily reveals that the tele series significantly depart from the nostalgic and romanticized portrayal of Anne's world in the source text, introducing more complex themes such as racism and colonialism, representation of queer identities and nuanced explorations of womanhood. However, the character of Anne remains as vibrant, imaginative and captivating as in the novel. Anne's relationships, encounters and experiences portrayed in the series, though different from those in the source text, play a significant role in her transformation from a child to an adult. In many ways, the tele series appears to challenge and reimagine the traditional coming-of-age narrative, offering fresh perspectives on identity and personal growth. Moreover, the romantic and idyllic tone of Montgomery's writing has been replaced by a significantly darker visual aesthetic in the series and includes explicit depictions of child abuse, trauma, violence, bullying, harassment, squalor and poverty, which Montgomery only alluded to or evaded entirely in her novel. It is important to note that by moving away from the mainstream 'fidelity' discourse, we may be able to appreciate 'intertextuality' in an adaptation. This study also contributes to the evolving cultural relevance of the original text and demonstrates the transformative power of intertextuality in reinvigorating classic narratives for modern audiences through creative reinterpretation. In conclusion, this study seeks to invite a broader understanding of how book-to-screen adaptations can reinterpret, reframe and reimagine the narrative of the source text instead of following it to the letter, thereby further contributing to ongoing discussions and debates in Adaptation Studies.

Keywords: *Adaptation, Anne, modern, series, novel*

¹ Department of English, University of Colombo

² University of Westminster

moonravihari@gmail.com*

පාරිසරික ආචාරධර්ම බණ්ඩනය වීම හේතුවෙන් සිදුවන බලපෑම පද්‍යාකරණයට ලක් වූ ආකාරය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

ඩබ්ලිව්. ආර්. ඒ. ඉසුර උදයංගන¹, එම්. ඩබ්. අයි. ඒ. සිල්වා²

පරිසරය වනාහී ජීවියෙකුගේ පැවැත්මට හා වර්ධනයට බලපාන බාහිර තත්ත්ව හා හේතුවල එකතුවකි. මිනිසාගේ සෑම ක්‍රියා කලාපයකට ම පාරිසරික සහභාගිත්වයක් ඇත. සමාජයේ ම යහපැවැත්ම වෙනුවෙන් පැනවී ඇති සංකල්පයක් ලෙස ආචාරධර්ම හැඳින්විය හැකි ය. මිනිසා හා පරිසරය අතර පවත්නා සම්බන්ධතාව තව දුරටත් අබණ්ඩව පවත්වා ගැනීමේ අරමුණින් පරිසර ආචාරධර්ම සකස් වී ඇත. මානව බලපෑම් හා භෞතික බලපෑම් ලෙස පරිසරය විනාශ වන ආකාර ද්විත්වයකි. භෞතික හේතූන් මත සිදුවන පරිසර විනාශය නවතාලිය නොහැකි වුවත් මානව බලපෑම් මත සිදු වන විනාශය අවම කර ගැනීමේ හැකියාව පවතී. කොළඹ යුගයේ කවීන් නූතන කවියට සොබාදහම මුඛය වස්තුවිෂයක් කර ගත් බව එකී කාව්‍ය නිර්මාණ අධ්‍යයනයේ දී දෘශ්‍යමාන වේ. මෙම අධ්‍යයනයේ පර්යේෂණ ගැටලුව නම් නූතන සිංහල කවියා තම කාව්‍ය වස්තුවිෂයට පාරිසරික ආචාරධර්ම උපයුක්ත කොට ගනු ලැබුයේ කුමක් නිසා ද? පාරිසරික ආචාරධර්ම බණ්ඩනය වීම මඟින් සිදුවන අහිතකර බලපෑම් කවරේ ද? යන්න ය. මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ වනුයේ, මිනිසා ස්වභාවික පරිසරය යටත් කර ගනිමින් එම පරිසරයෙන්ම කෘතිම පරිසරයක් නිර්මාණය කර ගැනීමට උත්සහ දැරීමත් සමඟ මිනිසා හා පරිසරය අතර සබඳතාව බිඳ වැටී ඇති බව විශද කරමින් පාරිසරික වටිනාකම හා පරිසර ආචාරධර්ම බණ්ඩනය වීම නිසාවෙන් සිදුවන බලපෑම පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීමයි. කොළඹ යුගයේ තුන්වන කවි පරපුරේ සිට නූතනම යුගය දක්වා ලියැවුණු කවි ඇසුරෙන් පහසු නියැදීමේ ක්‍රමවේදය උපයෝගී කර ගනිමින් තෝරාගත් කවි කිහිපයක් භාවිතයෙන් මෙම අධ්‍යයනය සිදු කරන ලදී. පූර්ව පර්යේෂණ අධ්‍යයනයේ දී පරිසර ආචාරධර්ම බණ්ඩනය වීම සම්බන්ධව සාහිත්‍ය ආශ්‍රිතව පර්යේෂණ සිදු වී නොමැති බව සාහිත්‍ය විමසුමේ දී පැහැදිලි විය. කොළඹ යුගයේ තුන්වන කවි පරපුරේ සිට නූතනම යුගය දක්වා ලියූ කවි අතුරින් තෝරාගත් කවි කිහිපයක් අධ්‍යයනය කිරීම මෙහි පර්යේෂණ සීමාව විය. පුස්තකාලය හා අන්තර්ජාලයෙන් ලබා ගන්නා ලද ද්විතීයික දත්ත භාවිත කරමින් ගුණාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණ ක්‍රමවේදයට අනුකූලව මෙම පර්යේෂණය සිදු කරන ලදී. පරිසර සාහිත්‍ය විචාර න්‍යාය මූලික වශයෙන් උපයුක්ත කර ගනිමින් එහි ඇති සංකල්පවලට අනුව මෙම අධ්‍යයනය සිදු කරන ලදී. සමාජය වෙනස් වීමත් සමඟ සාහිත්‍යද වෙනස්වීම්වලට භාජනය වේ. නූතන කවියා පාරිසරික ආචාරධර්ම බණ්ඩනය වීම තම වස්තු විෂයයට යොදා ගැනීම ඔස්සේ එය පරිසර සාහිත්‍යය විචාර න්‍යායට අනුව ඉදිරිපත් කර ඇත. මානවයා සිදු කරනු ලබන විවිධ පාරිසරික විනාශවල ස්වරූපය හා බලපෑම මැනවින් විද්‍යමාන කිරීමට තෝරාගත් යුග ද්විත්වය අතර කවිහී සමත් වූහ. පාරිසරික විනාශ සිදු වීමට සෘජුව හා වක්‍රව මානව ක්‍රියාකාරකම් බලපානු ලබන බව කවීන් එකී කවි ඔස්සේ අනාවරණය කර ඇත. ජල දූෂණය, වන විනාශය හා භායනය, ජෛව විවිධත්ව භායනය හා වායු දූෂණය, ශබ්ද දූෂණය, භූමි දූෂණය යන පාරිසරික විනාශයන් තෝරාගත් කවිවලින් දෘශ්‍යමාන විය. පාරිසරික ආචාරධර්ම බණ්ඩනය වීම නිසාවෙන් කන්තාරීකරණය, ගෝලීය උෂ්ණත්වය ඉහළ යෑම, වටිනා ශාක හා සත්ත්වයන් වඳවීම හා පෘථිවිය ජීවත්වීමට නුසුදුසු ස්ථානයක් බවට පත් වෙමින් තිබෙන ආකාරය පැහැදිලි විය. කවීන් පරිසර සාහිත්‍ය විචාර න්‍යාය උපයුක්ත කර ගනිමින් වර්තමාන සමාජයේ සිදු වූ හා සිදුවෙමින් පවතින පාරිසරික විනාශ පද්‍යමය ස්වරූපයෙන් සමාජ ගත කර ඇත. පරිසර ආචාරධර්ම හා බැඳි පරිසර යුක්තිය යන සංකල්පය කාව්‍යාකරණයට යොදා ගනිමින් ඒ ඔස්සේ පාරිසරික තිරසර බව ඇති කිරීම කවියාගේ පරමාභිලාෂය වී ඇත. පාරිසරික විනාශයන් සහ එහි ආදිතව මානව කේන්ද්‍රවාදය සහ පරිසර කේන්ද්‍රවාදය යන සංකල්ප ද්විත්වය සම්මිශ්‍රණය කර පද්‍යාකරණය සිදුකර ඇති බව ද අනාවරණය විය. කොළඹ යුගයේ තෙවන කවි පරපුරේ සිට නූතනම යුගය දක්වා සිංහල කවිවලින් තෝරා ගන්නා ලද කවි අධ්‍යයනයේදී පාරිසරික ආචාරධර්ම බණ්ඩනය වීම මඟින් ඇතිවන බලපෑම පරිසර සාහිත්‍ය විචාර න්‍යාය උපයුක්ත කොට ගනිමින් ඖෂිතය කාව්‍ය අලංකාර සහිත භාෂාවක් ඔස්සේ පද්‍යාකරණයට ලක් කර ඇති අන්දම මෙම අධ්‍යයනයේදී නිගමනය කළ හැකිය. ළමා පරපුර හා වැඩිහිටි සමාජය මූලික කර ගනිමින් පාරිසරික ආචාරධර්ම බණ්ඩනය වීම හා එහි බලපෑම සම්බන්ධව සිදුව ඇති පද්‍යාකරණය ඉතා යෝග්‍ය හා කාලෝචිත බව මින් නිගමනය වේ.

මුඛ්‍ය පද: ආචාරධර්ම, නූතන කවිය, පරිසරය, මානවයා, වස්තුවිෂය

¹ සිංහල අධ්‍යයනාංශය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය

² ආර්ථික විද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය
isururajapaksha30@gmail.com*

Language, Language Teaching, and Linguistics

Exploring the Perception of New Assessment Procedure Implemented in Outcome-Based Education in Secondary Level of Bangladesh: A Case Study

A. R. Banu¹

Assessment plays a vital role in the effective and successful progression of the academic curriculum. It is crucial for the sustainability of the entire education system. To pursue effective learning, proper assessment and evaluation of the students is a matter of great concern. A systematic assessment procedure facilitates successful learning. To meet the challenges of the fourth industrial revolutionary era, the Bangladesh government has taken the initiative of not only changing the curriculum but also transforming the education system at primary, secondary, and higher secondary levels of the Bangladeshi education sector. To create more opportunities in the global job market, a new curriculum and assessment system were introduced in Bangladesh in January 2023. The first phase of the newly introduced curriculum started with the reformation of the textbooks, changes in the entire learning procedure and the assessment system for the students of class VI and VII in 2023 and in Class IX in 2024. This study explores the challenges and barriers that teachers, students, and parents are facing while implementing the new assessment procedure. Teachers and students of 12 High Schools from Mohammadpur, Dhanmondi, Bosila and Mirpur area of Dhaka city have been interviewed and data have been collected through qualitative research methods. The researcher has analyzed their experiences, opinions and viewpoints and has focused on the problems and shortcomings of the new system. This new assessment system is a competency-based assessment system which includes knowledge, skills, values and the cognitive development of the learners through an overall reform of the existing assessment system moving away from the memorization-based examination system. Since this outcome-based education system has brought significant changes to the secondary education system in Bangladesh, it has revolutionized the way the students are taught and evaluated in classroom teaching and learning. Moreover, the teachers are also new to this system and they need to be well-trained to implement this new system in their classrooms. Since the teachers' opinions and viewpoints are important to analyze the entire assessment procedure, the researcher has utilized a qualitative survey to explore the beliefs and views of the teachers about effective teaching techniques and the obstacles they faced while implementing the newly reformed assessment system. The results of this study unveil the challenges of the new assessment system and show possible solutions to the problems. For effective and successful implementation of the assessment, a sufficient number of skilled and trained teachers, infrastructure development, and a proper learning environment are crucial. Effective incorporation requires meticulous planning, ongoing monitoring, and comprehensive feedback from learners, educators, and parents for successful implementation.

Keywords: *New Curriculum, Assessment System, Outcome Based Education, Teachers' and Students' Opinion*

¹ University of Scholars, Bangladesh
alia@ius.edu.bd

Impact of AI-Enhanced Reflective Journals on Metacognitive Awareness in Writing Skills

L. Raguram¹

In the present era of education 4.0, the inclusion of technology, particularly artificial intelligence (AI), has brought about a significant advancement in ESL teaching-learning processes. It facilitates the enhancement of productive skills of learners like speaking and writing through self-regulated learning. Thus, this study investigates the effectiveness of AI-assisted reflective journals in promoting metacognitive L2 writing skills of second-year Arts students in a state university in Sri Lanka. Metacognitive skills in writing are cognitive processes that involve planning, monitoring, evaluating, revising and reflecting on one's work while reflective journals are the personal records of analyses and reflections of their thoughts, experiences and learning processes. Thirty students were instructed to save their writing samples of reflective journals before and after employing AI-assisted grammar checks, with corresponding dates in a Google document. They utilized ChatGPT, Gemini and QuillBot for six weeks to self-evaluate their reflective journals. These tools provided corrective feedback, facilitating the students to improve their writing skills. This approach allowed the researcher to assess their progress in writing abilities. Data were collected through pretests and posttests to quantitatively evaluate the improvement in writing skills, and semi-structured interviews to gain the participants' qualitative insights into their experience and perceptions. Informed consent was obtained from all the participants before the commencement of the study. The findings indicate that AI-enhanced reflective writing shows promise in developing metacognitive writing skills of L2 learners. Posttest scores revealed significant improvements in vocabulary, grammar and overall writing proficiency compared to pretest results. A t-test result of $t(29) = -6.074$, $p < 0.001$ proved this. The detailed feedback provided by AI tools motivated autonomous learning, assisting students with identifying their errors and mistakes and correcting them effectively. Thematic analysis of the semi-structured interview highlighted that the confidence level, reflective practices and writing strategies of the students were remarkably improved. They further reported that the constructive feedback of the AI tools and the reflective writing deepened their engagement with the writing process. They stated that they could observe advancement in their writing strategies in organizing ideas and revising which contributed to their overall proficiency. Therefore, the integration of AI into reflective writing practices serves as an innovative approach to promoting metacognitive writing skills. This study adds to the growing body of literature on the role of AI in education, especially on the development of L2 writing skills. The findings have important implications for ELT practitioners, instructional designers and policymakers seeking to incorporate AI applications to foster metacognitive skills and improve writing instruction. This research also spotlights the evolving potential of AI in education, facilitating academic and professional success in a digital era.

Keywords: *artificial intelligence, L2 writing skills, metacognitive awareness, personalized feedback, reflective journals*

¹ Department of English Language Teachings, University of Jaffna
luxika@univ.jfn.ac.lk

The Effectiveness of Task-Based Approach in Enhancing Listening Skills of Chinese Language Undergraduates in University of Sri Jayewardenepura

R. M. T. B. Ranasinghe¹

There are four different categories of foreign language skills: speaking, writing, reading, and listening. These skills might be categorized as productive or receptive. Listening is a receptive skill. Additionally, it is an active, purposeful process that we use to interpret what we hear. Both interactive and non-interactive listening situations fall under the category of listening. The concept of "Task-Based Language Teaching (TBLT)" refers to a particular communicative teaching approach used in the teaching of foreign languages. It improves the learning environment. In 2022, the University of Sri Jayewardenepura started a BA honors program in the Chinese language. Hence, developing listening skills is a challenging task. The objective of this study is to evaluate how well the task-based method can help university students improve their listening comprehension of Chinese. The research problems are: does TBLT improve Chinese listening skills, and which task-based activities are most useful for improving Chinese listening skills. 17 undergraduates from the BA honors program and BA program in Chinese—second-year and third-year programs—participated in the study, and data was collected through observation, testing, and questionnaires. Initially, the target group was taught using traditional approaches such as the Audio-lingual method, and the researcher obtained their feedback through questionnaires and a listening test. Second, the researcher used TBLT for the target group and collected their responses via questionnaires and a listening test. The research is concentrated on specific activities that are listed in the task-based approach and are divided into three steps: pre-task, task-cycle stage, and language focus stage. The results of the study indicated that task-based learning could help improve students' Chinese language listening abilities. This study will be useful to the students and instructors who are using Chinese as a foreign language in Sri Lanka.

Keywords: *Chinese language, foreign language teaching, listening skill, task- Based teaching approach, teaching Chinese as a foreign language*

¹ University of Sri Jayewardenepura
thilininranasinghe@sjp.ac.lk

Challenges faced by novice Chinese language teachers: A case study of temporary lecturers at University of Kelaniya

M. M. N. M. Lakmali^{1*}, N. G. D. Madhusanka²

Language instructors and teachers undergo numerous challenges in the teaching–learning process when enhancing teaching strategies and methodologies in new learning backdrops. There are heated debates among novice teachers who encounter various difficulties in the first year of teaching. As per Romanowski (2020) fresh teachers are defined as inexperienced or untrained teachers who begin the teaching career. The major reason identified in this regard is the lack of knowledge and expertise in teaching materials and teaching strategies to bridge the gap between teaching and learning. In the spectrum of Sri Lankan universities, fresh graduates with the highest GPA value in Bachelor's degrees are selected to the post of temporary lecturer through an interview process. As most of these selected lecturers are fresh graduates, they are devoid of a proper teacher training specifically related to language teaching. This outcome has impacted the role of teachers and lecturers in undergoing significant challenges and difficulties in the teaching process. The major objective of this case study is to identify challenges and difficulties encountered by language instructors and teachers in the teaching–learning process of the Chinese language to undergraduates. Predominately, data collection was conducted through a questionnaire survey and structured interviews with randomly selected eight temporary lecturers from Sri Lankan universities. This sample exemplifies the teaching of Chinese language from 2020 to 2024. According to the major findings of the study, challenges and difficulties undergone by Chinese language instructors can be categorized into several sections such as subject matters in the syllabus, lack of knowledge in lesson planning and classroom management, difficulty in maintaining discipline, nervousness and lack of teacher's persona, challenges in teacher-student relationships and interaction with senior lecturers, insufficient knowledge of teaching Chinese as a foreign language, and lack of technology literacy. The study recommended that it is essential to provide effective teacher-training on the syllabus, lesson planning, time management with the employment of new and interesting teaching strategies in the language classroom. Furthermore, learners should be enriched with equal opportunities to build leadership qualities through leadership camps and administering attitude development programs which have the capability to enhance the character-re-building process through foreign language acquisition. It is essential to focus on challenges encountered by new language teachers and enable them with confidence to be more enthusiastic in language teaching. This obvious identification of difficulties and challenges undergone by novice teachers and instructors has the capability to explore measures to mitigate these challenges as revealed by the study.

Keywords: *Novice teachers, Chinese Language, Teaching Chinese as a Foreign Language, Problem and Challengers, Sri Lanka*

¹ National Research Centre for Foreign Language Education, Beijing Foreign Studies University, China

² Beijing Foreign Studies University, China
nayomimadhushika@bfsu.edu.cn*

Identifying the Productive and Creative Processes of Word Formation: A Qualitative Study Based on Three Novels Written in Sri Lankan English

O. C. N. Collom¹

Word formation is the process through which new words are generated into the lexicon of a particular language. As noted by scholars such as Kachru, Gunasekera and Senaratne, Sri Lankan English (SLE), is notably a result of the complex processes of ‘language deviation’ and ‘language mixing’, which results in its ‘Nativization, Hybridization, and Neutralization,’ while creating ‘Sri Lankanisms’ as its end product. The scope of this study focuses on the understanding that fluent speakers can generate new words using formal written modes such as fiction, which results in plurality in terms of identity, as there is a unique mix of English used internationally along with SLE within these works. Over the years, although research on SLE has documented evidence of the morphological processes observed in Sri Lankan English fiction, a theoretical basis for the classification of these morphological processes is not evident within the context. Thus, the research gap identifies that there is a lack of studies within the Sri Lankan context that focuses on the theoretical classification of the word formation processes in Sri Lankan English based on its productivity or creativity. Accordingly, the objectives of this study are to identify the morphological processes dominantly utilized in the three selected novels written in SLE by Sri Lankan fiction writers, and to classify the identified word formation processes within the three novels written in SLE according to the theoretical underpinnings on productivity and creativity as posited by Lieber (2009). Following a qualitative approach to data collection, three novels namely, *Funny Boy* by Selvadurai (1994), *The Road from Elephant Pass* by De Silva (2005), and *The Seven Moons of Maali Almeida* by Karunathilaka (2020), were used as the samples to gather findings for the two research questions around which this study revolves. The data analysis of this study was done qualitatively, using the model of thematic analysis presented by Gibbs (2007). The findings of the first research question, which was categorized according to Gunasekera (2010), depicted that fiction writers make use of the word-formation processes, borrowing, compounding, loan translations, acronyms and blendings to bring out the unique lexicon that can be identified in SLE whilst combining words from both Sinhala and Tamil languages., the second research question identified that borrowings, compounds and loan translations are the productive word formation processes whilst acronyms and blendings were identified as the creative processes of word formation used by the three selected fiction writers of SLE as per the theoretical notions posited by Lieber (2009). Whilst providing a theoretical basis for the classification of word formation processes of SLE, this study recommends that further studies be carried out on the productive and creative processes of word formation used in newspapers written using SLE, using a mixed-methods approach.

Keywords: *Productive, Creative, Word formation, Qualitative, Sri Lankan English*

¹ Department of English Language Teaching, University of Kelaniya
nichollecollom@gmail.com

Teaching Oral English at the Primary Level: A Focus on Grade 3 and 4 Students in Batticaloa District

Vanmathy Remoshan¹

Learning a second language at an early age lays a strong foundation for human beings since children can acquire the language more quickly and curiously than adults. Significantly, it should be emphasized that English should be taught orally in the Sri Lankan context, where the English language is taught as a second language in the school curriculum, especially in the primary section. Even though the prime purpose of language is communication, ESL teaching focuses more on written skills than oral competency; however, it is essential to make children competent in spoken English to promote them in the communicative world. Therefore, this paper explores the importance of teaching oral English to primary students, with a special preference for grade 3 and 4 students who study at the state schools in the Batticaloa district. The qualitative method was used to accomplish the research objectives. A convenience sample of 116 ESL government school teachers from three different zones of education: Batticaloa, Batticaloa West, and Batticaloa Central, who teach English to primary children, was used to collect the data for this research. To achieve the objectives of the current study, a questionnaire and an interview were employed as the primary data tools. The results revealed the following social factors: students' positive attitude towards ESL learning, interest in lessons, classroom interaction with peers and teachers in English, active participation while learning English as a second language rather than written sessions, and developing the skills for communication through L2; and the following linguistic features: vocabulary knowledge, accuracy of pronunciation, ability to use verbs according to tense, and ability to make simple sentences. Even though plenty of research has been done on ESL teaching, there are few studies on the oral competency of primary school students in Sri Lanka. Therefore, the study recommends to improve ESL teaching to enhance oral competency, specifically for primary school children in their early years of schooling.

Keywords: *communicative skills, English language, interaction, primary division, second language learning.*

¹ Faculty of Graduate Studies, University of Sri Jayewardenepura, Sri Lanka
vanmathy90@gmail.com

‘Scaffolding Originality’: The Effectiveness of Scaffolding Activities on Minimizing AI-Generated Answers in the ESL Class

E. M. Jayewardene¹

The advancement of Artificial Intelligence (AI) has transformed language teaching. An increasing number of learners rely on AI tools to complete tasks given in the ESL class as almost every student has internet access via his/her smartphone. However, the overuse of AI tools can hinder the language learning process as learners may fail to ‘learn’ the language as they mechanically ‘copy-paste’ AI generated answers. Language educators, therefore, must develop instructional strategies which seek to mitigate the challenges posed by the learners’ overuse of AI tools. The objective of the current Action Research (AR) study, therefore, is to explore the effectiveness of scaffolding activities on minimizing the mechanical ‘copy-pasting’ using AI tools in the ESL class. This qualitative study was conducted in a second-year remedial ESL class in a Sri Lankan public university. In order to minimize the effects of the teacher-student power dynamics, the study adhered to strict ethical guidelines. The study was based on an intervention plan which consisted of three cycles and draws on Vygotsky’s Zone of Proximal Development (ZPD) which is based on socio-cultural theory. Data collection tools included classroom observation, student feedback forms as well as focus-group interviews to ensure data triangulation and the data was analyzed using thematic analysis. Developing students’ vocabulary and their capacity for critical thinking as well as lowering their anxiety in the ESL class were identified as the main advantages of the scaffolding activities, which in turn, reduced the reliance on AI tools. The findings of the study thus established that their deficient positioning as English language learners propelled most of the lower-basic level ESL students to use AI tools as they were constantly nagged by a feeling that the vocabulary which they possessed was not adequate to complete tasks on their own. Hence, students stated that they felt more relaxed to engage in the writing activity when they saw that they were provided cues/words in advance. Moreover, despite their limited knowledge of English, it was observed that the students were capable of generating interesting ideas on their own. Thus, the guided writing tasks helped students get over their ‘writer’s block’ or the initial anxiety they usually feel when starting a writing activity. Students stated that they gained confidence to construct more sentences, which in turn, helped them express more ideas on their own without mechanically ‘copy pasting’ AI generated answers. The study offers several pedagogical implications. Instead of labeling students in deficit terms as ‘lazy’, ‘useless’ or ‘not creative’ for their reliance on AI tools, the study foregrounds the importance of probing deeper into understanding why students copy from AI generated answers. Hence, the study highlights the importance of designing scaffolding activities which enable students to express ideas on their own by developing their vocabulary and critical thinking skills. These instructional practices will thus promote the judicious use of AI tools as students will be discouraged from relying too heavily on AI tools and instead begin to view them as a ‘stepping stone’ to enrich their writing skills.

Keywords: *AI tools, Originality, Scaffolding, Writing Skills, Remedial ESL Learners*

¹ Department of English Language Teaching, Faculty of Arts, University of Peradeniya
eyshanthi.14@gmail.com

චීන සහ සිංහල භාෂාවල විභක්ති අර්ථ භාවිතයෙහි සම විසමතා

සුජය ටී. උපනන්ද හිමි¹

සිංහල සහ චීන භාෂා හැදෑරීමේ දී භාෂා අභ්‍යන්තර සංස්ථිතිවල පවතින පද හෝ වචන විශේෂ වේ. මේවා වාග්විද්‍යාවේ පදිම විචාරය ඇසුරින් විද්‍යාත්මකව විග්‍රහ කිරීම චීන සහ සිංහල භාෂා ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියට පහසු වේ. භාෂාද්වයෙහි නාමපද විශාල ප්‍රමාණයක් ව්‍යවහාරයෙහි පවතී. සිංහල භාෂාව වර්තමාන භාෂාවක් ලෙසත්, චීන භාෂාව වර්තමාන භාෂාවක් ලෙසත් හඳුනා ගැනෙන අතර නාමපද සංස්ථිතීන්හි ගුණාත්මක වෙනස්කමක් ලෙස එම ලක්ෂණය හඳුනාගත හැකිය. වර්තමාන භාෂාවල නාමපද මූලයන් විභක්තිවල වර්තමාන ව්‍යවහාරයට ගැනෙන අතර වර්තමාන භාෂාවල නාමපද මූලයන් වෙනත් පද හා සංයෝග වෙමින් විභක්ති අර්ථවත් නාමපද නිෂ්පාදනය කෙරෙයි. මෙම අධ්‍යයනයේ ගැටළුව වූයේ චීන සිංහල භාෂාවල විභක්ති අර්ථ සකස් කිරීමේදී සමාන අසමානතා පවතීද යන්න යි. මෙම පර්යේෂණයේදී චීන සිංහල භාෂාවල විභක්ති අර්ථවත් නාමපද සකස් වන ආකාරය පදිම විචාරාත්මක මූලධර්ම ඇසුරින් තුලනාත්මකව විග්‍රහ කිරීමට අපේක්ෂා කරන අතර සංස්ථිතික ව්‍යුහයන්හි පවතින සමාන අසමානතා ගවේෂනය කිරීමට ද අපේක්ෂා කෙරෙයි. භාෂාද්වයෙහි ව්‍යවහාරයටත් ලේඛනයටත් එක සේ වැදගත් වන විභක්ති අර්ථවත් පද වාග්විද්‍යාත්මකව ගවේෂණය කරමින් ආකෘතිකමය ස්වරූපයක් හඳුනා ගැනීම ප්‍රමුඛ අපේක්ෂාවක් වන අතර ප්‍රස්තුතය සම්බන්ධ ඉදිරි වාග්විද්‍යාත්මක පර්යේෂණවල සංවර්ධනය සඳහා ප්‍රවේශයක් සැලසීම පර්යේෂණ පසුබිමයි. වර්තමාන භාෂාවක සහ වර්තමාන භාෂාවක එකම කුලකයක පද විශේෂයක් පදිම විචාරාත්මකව හඳුනාගත හැකිවීම පර්යේෂණයෙහි වැදගත්කම ලෙස ඉදිරිපත් කළ හැකි ය. අහඹු අවස්ථා නිරීක්ෂණ ඇසුරින් භාෂාද්වයෙහි විභක්ති අර්ථවත් පද අධ්‍යයනයට පර්යේෂණය සීමා කෙරෙන අතර ගුණාත්මක පර්යේෂණයක් ලෙස සිදු කරන පර්යේෂණයේ දී, චීන සිංහල භාෂාවන්හි නාමපද සහ වාග්විද්‍යාවෙහි පදිම විචාරය යන විෂය ක්ෂේත්‍රයන්හි ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික මූලාශ්‍රය ඇසුරින් දත්ත රැස් කරන ලදී. ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික ලේඛන මූලාශ්‍රයවල දත්ත පරීක්ෂාව, අන්තර්ජාලය හා ලිඛිත නොවන තොරතුරු නිරීක්ෂණය කිරීම, විද්වතුන් සමඟ කළ සාකච්ඡා සහ ස්වකීය නිරීක්ෂණ වැනි පර්යේෂණ මෙවලම් සහ මිනුම් සහිත විශ්ලේෂණ ක්‍රම භාවිත කරන ලදී. පර්යේෂණ සැලැස්ම දත්ත එකතු කිරීම, දත්ත විශ්ලේෂණය, අර්ථ නිරූපණය සහ වාර්තා කිරීම යන අංශ ආවරණය කරයි. අභ්‍යන්තර වශයෙන් චීන සහ සිංහල භාෂාවන්හි පද වර්ග කිරීමේ දී සහ විශ්ලේෂණය කිරීමේ දී අනන්‍ය සාධාරණ සහ පොදු මූලධර්ම සංස්ථිතීන්හි සමාන අසමානතා කෙරෙහි බලපාන බව ප්‍රතිඵල වශයෙන් හඳුනාගත හැකි ය. උදාහරණ ලෙස චීන භාෂාවෙහි විභක්ති අර්ථ දෙන 从, 到, 给 වැනි සර්ගක භාවිතයේ දී, මූල පදයට පූර්වයෙන් යෙදෙන අතර, 的 වැනි සර්ගක මූල පදයට පසුව අපර සර්ග ලෙස භාවිත වේ. නමුත් සිංහල භාෂාවෙහි විභක්ති අර්ථවත් එක්, ගෙන්, අට, විසින් වැනි ප්‍රත්‍ය සැමවිටම මූල පදයට පසුව යෙදෙයි. එය අසමානතා ලක්ෂණයකි. සිංහල භාෂාවෙහි ප්‍රත්‍ය මගින් කෙරෙන විභක්ති කාර්යය චීන භාෂාවෙහි වෙනත් ආදේශිත පද මගින් සිදු කිරීම ඒ ඒ භාෂාවන්ට අදාළ අනන්‍යතා මූලධර්මයකි. මීට අමතරව භාෂාද්වයෙහිම විභක්ති අර්ථ පද භාවිතයේ දී, ක්‍රියාපදයට පූර්වයෙන් දක්නට ලැබීම සමානතාවයකි. තවදුරටත් කරුණු විමසීමේ දී, පොදු මූලධර්ම සමස්ත මානව භාෂාවම එකම චින්තන ක්‍රියාවලියකින් නිර්මාණය වන බවට හේතු සපයන බවත් අනන්‍ය සාධාරණ මූලධර්ම ඒ ඒ භාෂාවන්ට අයත් භාෂා පවුල්, කලාපීය සහ දේශීය ලක්ෂණ ප්‍රකට කරන බවත් පෙනී යයි. සංඛ්‍යාත්මකව සිංහල භාෂාවට වඩා බොහෝ නිපාත පද ප්‍රමාණයක් චීන භාෂා ව්‍යවහාරයෙහි පවතින බව නිරීක්ෂණය වේ. භාෂාද්වයෙහි විභක්ති නාමපදවල සංඛ්‍යාත්මක, ව්‍යාකරණාත්මක, ගුණාත්මක සහ සංස්ථිතික සමානතා මෙන්ම අසමානතා කෙරෙහි බලපා ඇත්තේ ඉහත කී අනන්‍ය සාධාරණ මූලධර්මත්, පොදු මූලධර්මත් බව නිගමනය කළ හැකි ය. අවසාන වශයෙන්, චීන සහ සිංහල භාෂාවල විභක්ති අර්ථවත් පද වාග්විද්‍යානුකූලව විමර්ශනය කිරීමේ දී යම් ආකෘතිකමය ස්වරූපයක් හඳුනාගත හැකි බවත්, දෙවන හෝ විදේශ භාෂාවක් ලෙස චීන හෝ සිංහල භාෂා ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියකදී අවධානය යොමු කළ යුතු පද විශේෂයක් ලෙස විභක්තියාර්ථ පද හඳුනාගත හැකි බවත් නිගමනය කෙරෙයි.

මූලික පද: චීන භාෂාව, නිපාත පද, පදිම විචාරය, ව්‍යුහාත්මක වාග්විද්‍යාව, විභක්ති අර්ථ, සුවක

¹ භාෂා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා නිකුත් විශ්වවිද්‍යාලය
theupananda@busl.ac.lk

An Action Research Study on Teaching Basic Modal Verbs to Undergraduates of Intermediate Level Classes in the Faculty of Arts of a State University

K. M. I. W. S. C. H. Kulatunga^{1*}, J. A. K. M. Jayasinghe²

Modal verbs, a set of auxiliary verbs used to express meanings like necessity and possibility in the English language, are a crucial grammar component that often confuses ESL learners due to their nuances in meaning. Having understood that traditional grammar pedagogy (Grammar Translation or the rote learning of grammar rules) is ineffective in teaching these nuances, this action research study was based on the premise of teaching grammar in context. To implement this alternative pedagogical strategy to teach modal verbs effectively, a target group of 35 second year undergraduates of the Faculty of Arts of a Sri Lankan state university following Intermediate Level classes (UTEL level 5) was chosen through purposive sampling. Close observations of student writing indicated that while they were familiar with the structure, the students still had difficulty identifying the nuances in meaning and using the modal verbs accurately, particularly the distinctions between *can/could* and *may/might*. Accordingly, activities were designed to help them recognise situations where modal verbs are required and grasp the structure and usage of the basic modals appropriately. Therefore, as the first intervention, students were introduced to the use of modal verbs in memes collected from various social media platforms. The students found the humour and the familiarity of memes conducive and engaged enthusiastically with the in-class activities and responded to written activities based on modal verbs with increased accuracy. The second intervention was a series of short listening activities based on authentic conversations where modals were used. The students were assigned gap-fill exercises leading to a conversation with the teachers/researchers about the accuracy of the responses, with particular focus on the nuances in the usage of modals. All the students responded accurately to the gap fill exercise in the first attempt. This positive outcome was the springboard for the final intervention which was a speech activity where students were provided real-life scenarios to construct and enact conversations as groups (7 members each). There was minimal teacher-speak and every group member could perform conversations at the end of a 30-minute session with noticeable success. 3 out of the 5 groups were able to produce dialogues where the basic modal verbs were used meaningfully, and 2 groups only needed very little instruction. The results of this action research study indicate that by teaching a complex structure like modals in context, the learners are able to identify that modals are a part of their everyday language use rather than a burdensome grammar rule. Hence, teaching grammar in context is a sound pedagogical approach which could be used to teach any grammatical structure to learners of any competency level. Further, it is strongly recommended that lessons are designed incorporating content from sources such as social media and authentic conversations to ensure that the learners experience the real-life mechanisms of language use.

Keywords: *Modal verbs, ESL pedagogy, Grammar instruction, Grammar in context, Authentic materials*

^{1,2} Department of English Language Teaching, Faculty of Arts, University of Peradeniya
supoornak@arts.pdn.ac.lk*

සද්ධර්මරත්නාවලියෙන් හෙළිවන තත්කාලීන වෛද්‍ය වෘත්තියාබද්ධ උපභාෂාව පිළිබඳ සමාජ වාග්විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

කේ. මිහිර බණ්ඩාර^{1*}, ඩී. විමලසිරි හිමි²

භාෂාව යනු සංස්කෘතියේ ප්‍රධාන අංගයක් වන අතර භාෂාව සහ සංස්කෘතිය අන්‍යෝන්‍ය බලපෑම්කාරක ද වෙයි. එනිසාම භාෂාව සහ සමාජ-සංස්කෘතිය අතර ඇත්තේ අන්‍යන්ත අවයෝජනීය සම්බන්ධතාවකි. ඕනෑම භාෂාවකින් තත් භාෂක සමාජ-සංස්කෘතියත්, ඕනෑම සංස්කෘතියකින් එහි භාෂාවත් පිළිබඳව වෙන්වෙන් ද මෙහිසා ය. උපභාෂාවක් යනු කිසියම් ප්‍රධාන භාෂාවක් තුළ අන්තර්ගත සුවිශේෂ අන්‍යතා සහිත වෙනම භාෂාවක් ලෙස හැඳින්විය හැකි අතර ඒ සඳහා ද සමාජ-සංස්කෘතික සහ භූගෝලීය සාධක පදනම් වෙයි. අවයෝජනීය සමාජ-සංස්කෘතික අන්තර් සම්බන්ධතාවක් සහිත සිංහල භාෂාවේ ද එවැනි උපභාෂා ස්වරූප ක්‍රිස්තු පූර්ව යුගවල සිටම පැවතෙමින් විකාසනය වී ඇති අතර වෛද්‍ය වෘත්තියාබද්ධ සමාජ උපභාෂාවක් දඹදෙණි යුගයේ ද පැවති ආකාරය නිරීක්ෂණය විය. එබැවින් දඹදෙණි යුග-භාෂක සමාජය භාවිත වෛද්‍ය වෘත්තියාබද්ධ සමාජ උපභාෂාව කවරාකාර ද? තත් වාක්කෝශය සහ ඒ සඳහා බලපෑ සමාජ-සංස්කෘතික සාධක මොනවා ද? යන පර්යේෂණ ගැටලු සමාජ වාග්විද්‍යාත්මකව විභාග කිරීම මෙම අධ්‍යයනය මගින් සිදුවිය. සිංහල භාෂා විකාසනයේ සන්ධිස්ථානීය කාලපරාසයක් ලෙස අවධානයට ලක්වන දඹදෙණි අවධියෙහි සමාජ උපභාෂාත් එහි ප්‍රමුඛ ප්‍රභේදයක් ලෙස වෛද්‍ය වෘත්තියාබද්ධ උපභාෂාව සමාජ වාග්විද්‍යාත්මකව අධ්‍යයනය කිරීමත් ප්‍රමුඛ අරමුණ වූ මෙම පර්යේෂණය සඳහා ධර්මසේන හිමියන් විසින් දහතුන් වන සියවසේ දී රචනා කරන ලදැයි සැලකෙන සද්ධර්මරත්නාවලිය ප්‍රධාන මූලාශ්‍රය කරගැනිණි. ප්‍රස්තුත යුග-භාෂක සමාජයේ වෛද්‍ය වෘත්තිය ඇතුළු විවිධ සමාජ-සංස්කෘතික ස්තර පිළිබඳ විරල සාධක සහිත සද්ධර්මරත්නාවලිය තත්කාලීන සමාජ උපභාෂාධ්‍යයනයෙහිලා ඉහළ මූලාශ්‍රයීය අගයකින් යුතු කෘතියකි. දඹදෙණි යුගයේ හෝ සද්ධර්මරත්නාවලියෙහි වෛද්‍ය වෘත්තියාබද්ධ සමාජ උපභාෂා පිළිබඳ නූතන සමාජ වාග්විද්‍යාත්මකව පර්යේෂණයක් සිදුනොවීමේ රික්තකය පූරණය කිරීමට යන්න දැරීමෙන් සුවිශේෂ වන මෙම අධ්‍යයනය සඳහා ගුණාත්මක පර්යේෂණ විධික්‍රමය භාවිත කෙරිණි. ඒ අනුව පුස්තකාලය පරිශීලනයෙන් දත්ත සම්පාදනය කෙරුණු අතර එහිදී ප්‍රස්තුත භාෂක සමාජය සහ වෛද්‍ය වෘත්තියාබද්ධ උපභාෂාව සමාජ වාග්විද්‍යා න්‍යායානුසාරීව විග්‍රහකරමින් අර්ථකථනය කොට නිගමන වලට එළඹිණි. වෛද්‍ය වෘත්තියේ විවිධ ප්‍රස්තාව හා ප්‍රකරණාබද්ධව භාෂා භාවිතය සඳහා තත්කාලීන භාෂක සමාජය යොමු වී සිටි බව මෙමගින් අනාවරණය විය. එහිදී වෛද්‍ය වෘත්තියට අදාළ තදන්‍ය භාෂා භාවිතයක් පැවති බවත් ඒ සඳහා සුවිශේෂ අර්ථ සහිත වාක්කෝශයක් පැවති බවත් එම වාක්කෝශය සිදුවීම්, ක්‍රියාකාරකම්, අවස්ථා, මෙවලම්, සංකල්ප සහ ඖෂධ මෙන්ම ද්‍රව්‍යවලට අදාළව භාවිත කර ඇති බවත් නිරීක්ෂණය විය. වෛද්‍ය වෘත්තියාබද්ධ සිදුවීම් සහ අවස්ථා මේ අතර විශේෂයෙන් නිරීක්ෂණය විය. එහිදී විවිධ කායික-මානසික ව්‍යාධිවලට අදාළව මෙන්ම ඒ සඳහා යොදාගැනුණු ප්‍රතිකර්ම විධි සහ ඖෂධ වර්ග පිළිබඳ තදන්‍ය පාරිභාෂික පදමාලාවක සන්ධිස්ථානීය අවස්ථා අනාවරණය වීම විශේෂ වෙයි. ඇතැම් ව්‍යාධි වර්ග මෙන්ම ඊට අදාළ ප්‍රතිකර්ම පිළිබඳ ඓතිහාසිකත්වය ක්‍රිස්තු පූර්ව යුග තරම් ඈතට ගමන් කරන බවත් එය සෘජුවම පූරාණ භාරතීය සමාජ-සංස්කෘතිය සමග අන්තර් සම්බන්ධතා පවත්වන ආකාරයත් නිරීක්ෂණය විය. තව ද වෛද්‍ය ක්ෂේත්‍රයෙහි විවිධ තනතුරු, ස්තර මෙන්ම ක්‍රියාකාරකම් හා ආබද්ධ තදන්‍ය පාරිභාෂික පදවල ඉස්මතු වීම ද මෙම යුගයෙන් නිරීක්ෂණය වන අතර බොහෝ වචනවල මූලය සංස්කෘත භාෂාවට සමීප ඥාතිත්ව දක්වන ආකාරය පැහැදිලි ය. පාලි ත්‍රිපිටක සාහිත්‍යයෙහි මෙන්ම පශ්චාත්තන අට්ඨකතා සාහිත්‍යයෙහිත් සමවිෂමතා සහිතව විද්‍යමාන මෙම වචන දඹදෙණි යුගයෙහි සිංහල වාක්කෝශයට එකතුවීම සමාජ-සංස්කෘතික අන්තර් සම්බන්ධතාවල සෘජු ප්‍රතිඵලයක් බව සමාජ වාග්විද්‍යාත්මකව නිර්ණය කළ හැකි විය. එය දඹදෙණි යුගය වන විට සිංහලයෙහි වෙනම උපභාෂාවක් ලෙස පෝෂණය වීමේ ප්‍රාරම්භික ප්‍රවණතා පළට කර ඇති බවත් දැක්විය හැකිය. සමාජ වාග්විද්‍යා න්‍යායානුගත විභාගයට අනුව වෛද්‍ය වෘත්තියාබද්ධ වාක්කෝශය සහිත යථෝක්ත උපභාෂාව යනු තත්කාලීන භාෂක සමාජය විසින් සාර්ථක සන්නිවේදන අවශ්‍යතා පූරණය කරගැනීමට දරන ලද නිරායාස මෙන් ආයාස උත්සාහවල ප්‍රතිඵල ලෙසත් ඒ සඳහා කාලීන සමාජ-සංස්කෘතික ප්‍රවණතා මෙන්ම පාලි-සංස්කෘත භාෂාභාස ද ලැබී ඇති බවත් තහවුරු විය.

ප්‍රමුඛ පද: භාෂක සමාජය, වෛද්‍ය වෘත්තිය, සමාජ උපභාෂා, සමාජ වාග්විද්‍යාව, සද්ධර්මරත්නාවලිය

^{1,2} සිංහල අධ්‍යයනාංශය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය
mihira18@hotmail.com*

ESL Learners' Perceptions of Integrating Video Vlogs into the Development of English Speaking

D. D. Mallawaarachchi¹

Apart from our national language, Sinhala, English is considered a significant language that serves the communication needs of people from different walks of life in Sri Lanka. English has become a widely spoken language in modern times. Therefore, speaking English has become a requirement for students in the curriculum. The study targets ESL learners who consider Sinhala as their mother tongue and possess fluency only in English reading, writing, and listening skills while lacking proficiency in English speaking. This study aims to explore the students' perceptions on the integration of video vlogs in ESL classes and to improve their speaking skills. The methodology followed in this study, which is to motivate students through the use of a video vlog, differs from the traditional one in an English classroom. One of the media outlets that allow students to view and hear both auditory and visual content is the video. Additionally, students can understand the rhythm, intonation, and emphasis of the language through videos, which are highly effective educational tools due to their realistic representation of language. A video vlog includes materials and activities designed to spark classroom discussions, allowing students to practice their speaking skills while receiving feedback from the teacher. Vlogs are growing more and more common in today's videos, as noted by Nelson (2013). This study employed a qualitative research design and the data collection was done through open-ended questionnaires and semi-structured interviews. The objective of this study is to investigate the perceptions surrounding the strategies employed by ESL learners in improving speaking skills during video vlogs in English as a Second Language (ESL) classrooms in Sri Lanka. The study specifically focuses on ESL undergraduate students attending a private campus located in Galle, Sri Lanka. It utilizes three data collection methods: a student questionnaire administered to undergraduates, a focused group interview conducted with 10 randomly selected participants from the Department of English, and self-reflective journals to assess their perceptions of integrating video vlogs into the development of their English-speaking skills. By analyzing participants' responses, this study provides insights into the integration of video vlogs in teaching and learning speaking skills in Sri Lankan ESL classrooms. Furthermore, it evaluates the effectiveness of ESL undergraduates in using video vlogs as a technique to improve speaking skills. The findings of this study contribute to understanding that the students were more comfortable speaking English and expressed a desire to use vlogs frequently after assembling vlogs in the ESL classroom. Additionally, suggestions for future research are discussed. The results emphasized that the participants gained confidence to communicate in English. It was also found that vlogs helped the participants overcome language anxiety and improve pronunciation and fluency. As a conclusion, findings of this basic study underscore the improvement of the participants' speaking abilities through vlogs.

Keywords: *English Speaking, Video vlogs, ESL learners, ESL classroom, Perceptions*

¹ Department of English, ESoft Metro Campus
dasunmi7777@gmail.com

Domestication or Foreignization in Sinhalese Children’s Literature Translated into Japanese: The Case of Sybil Wettasinghe’s Children’s Storybooks

A. P. R. Amarasinghe¹

When compared to other translations, Sinhalese to Japanese translations are rare in children’s literature. In addition, there is a scarcity of studies on Sinhalese and Japanese translations. One of the fundamental elements that help children discover foreign culture is literature. It is a powerful tool that shapes their minds and thoughts. There is a necessity to do this study, that is to develop intercultural understanding through translating literature which is blended with human thoughts rather than machine translations such as AI, which will directly contribute to sustainable development. There is an impact on children’s literature translations from the strategies of domestication and foreignization that were proposed by Venuti (1995). Translators can choose a strategy of domestication which involves making the translation closer to the domestic audience. On the other hand, a translator can choose foreignization, which maintains the foreignness of the source culture and language in the translation. The purpose of this study is to find out whether the translators have used domestication or foreignization when translating children’s storybooks and how well it works for child readers to understand culture-specific terms. The research was conducted by using both primary and secondary data. While the Sinhalese storybooks “kuda hora” and “labu gediye thovile” by Sybil Wettasinghe and their Japanese translations “kasa dorobou” by Inokoma Yoko and “mahou no hyoutan” by Matsuoka Kyoko were referred to as primary data, other available children’s storybooks translated from other languages to Sinhala were taken as secondary data. Although the translator has done the translation using English translation, this study examined the original texts in Sinhala and the Japanese translation. The collected culture-specific terms were later analyzed by using the content analysis method. The analyzing process was mainly done focusing on culture-specific terms, to classify the selected items. The classification included four major categories under domestication and foreignization such as, personal names and names of animals, geographical names, food, and religion-related terms. The results of the analysis show that the translations have mostly used omissions under domestication as a strategy when translating culture-specific terms than foreignization. Even if domestication makes it easier for readers to approach the text with familiarity, it is realized that the child readers encounter difficulties understanding Sri Lankan cultural aspects. Based on the findings of this study, I suggest that the translator needs to apply the strategies such as retention and specification to bring the foreignness to the target text.

Keywords: *Culture, Domestication, Foreignization, Strategies, Translation*

¹ Department of Languages, Cultural Studies and Performing Arts, University of Sri Jayewardenepura
piyumi@sjp.ac.lk

Aiming for Student Output that Does Not Rely on Generative AI Project of Developing an Intermediate-Level Japanese Textbook

S. Honda^{1*}, S. K. A. Lokugamage²

Language education, especially learning foreign languages, seems to be highly influenced by modern technology. Various cases and studies have reported the application of ChatGPT or translation software (hereafter referred to as generative AI) in the education field. It is used as a support tool for foreign language learning, foreign language writing evaluation approach and an auxiliary tool for writing papers. Assignments created using generative AI are often seen in teaching Japanese as a foreign language. The issue arises if students simply copy sentences generated by generative AI without much thought, rendering the instruction meaningless and providing no benefit to the students. This research aims to find ways to motivate students to think independently and produce their own output rather than instructing them not to use generative AI. Given that generative AI is already familiar to students and expected to be necessary in various future situations, it will be challenging to eliminate its use. Initially, it appears that students who completed assignments by copying generative AI may lack motivation to learn Japanese and a sense of purpose. One possible reason could be that students studying Japanese in Sri Lanka have limited opportunities to communicate with native Japanese speakers. Therefore, based on this notion, we initiated a project to develop a Japanese textbook. The primary goal of this textbook is to enable Sri Lankan students to introduce their own country's culture in Japanese, with the intention of helping students envision using Japanese in practical situations. The units cover topics such as Sri Lankan curries, Buddhism in Sri Lanka, clothing culture, ayurveda and ceylon tea. Each unit includes reading comprehension, conversation practice where Sri Lankans and Japanese nationals discuss each other's cultures, can do statements, a list of new vocabulary, an introduction of new grammar, conversation practice on the topic and a writing assignment related to the topic. The can-do statement aims to promote learner autonomy and encourage students to be mindful of producing output without relying on generative AI. Currently, the intermediate Japanese textbooks used in Sri Lanka focus on reading materials introducing Japanese culture and conversation practices centered around foreigners studying in Japan. This new textbook allows Sri Lankan students to practise in a more familiar context, making it easier for them to imagine using Japanese independently. Consequently, it is expected to inspire students to explore their own cultural output without depending on generative AI.

Keywords: *Japanese language education, Intermediate Japanese, Learning motivation, Output that does not rely on AI, Context familiar to learners*

¹ Department of Language and Cultural Studies, University of Sri Jayewardenepura

² Department of Language and Cultural Studies and International Center for Multidisciplinary Studies, University of Sri Jayewardenepura
ins.j-1969@live.jp*

Strategies for Subtitling Cultural Items in Colonial Sri Lanka: With Special Reference to the Film ‘Gaadi’

D. M. I. K. Kumari¹

Subtitling is a crucial aspect of film translation, as it demonstrates intercultural relations and addresses global themes to different audiences around the world. This research examines the strategies adopted in subtitling cultural items in the film ‘Gaadi,’ directed by Prasanna Vithanage, set in colonial Sri Lanka, into English. The main focus of this research is to study the strategies used by translators in subtitling, as translators employ various techniques to overcome the difficulties of translating cultural items. During the British colonial era (1815–1848), Sri Lanka underwent a substantial political, social, and cultural transformation. Cultural elements such as idioms, norms, traditional customs, and social hierarchies are clearly expressed in the film ‘Gaadi.’ Since these features are deeply rooted in Sri Lankan society, they pose great difficulties when trying to express them in different languages, especially English and other languages. Effective subtitling strategies are critical to preserving the film's cultural and historical integrity while bringing the film closer to international audiences. According to Mona Baker, translators have eight strategies for dealing with word-level non-equivalence: those are translation by a more general word, translation by a more neutral/less expressive word, translation by cultural substitution, translation using a loan word or loan word plus explanation, translation by paraphrase using the related word, translation by paraphrase using unrelated words, translation by omission, and translation by illustration. This study adopts a descriptive qualitative approach with content analysis to examine these strategies in the context of Gaadi. The methodology involves a detailed analysis of the original Sinhalese dialogue compared to the English subtitles, identifying specific cultural items and categorizing them according to Baker's strategies. The present data show that the most common way of subtitling, 28% of all cultural items, is to choose the translation by a more neutral or less expressive word. This minimizes missing out on cultural nuances while maintaining the translated text's comprehensibility and accessibility to the target audience. Also, other approaches, such as translation by a more general word, and translation by cultural substitution, more or less used strategies to balance cultural fidelity and audience understanding. By analyzing the subtitling strategies employed in this study, Gaadi emphasizes the importance of selecting appropriate subtitling techniques to preserve the cultural and historical essence of the source material. Furthermore, it emphasizes the importance of a modern approach to subtitling, taking into account both the source culture and the target culture. Here, audiovisual translation provides a useful insight into the subject. The findings of this study highlight the critical role that subtitling plays in the exchange of cultural items across linguistic and cultural barriers while enhancing our knowledge of how cultural items are translated. Furthermore, this study aims to provide recommendations for future researchers to conduct new research from different perspectives.

Keywords: *Audiovisual Translation, Colonial Era, Non-Equivalence, Subtitle, Translation Strategy*

¹ Faculty of Social Sciences and Languages, Department of Languages, Sabaragamuwa University of Sri Lanka
ishalka1998@gmail.com

Learner perception regarding institutional support for EMI in Sri Lankan higher education: A case study

P. B. S. L. Pushpakumara¹

English medium instruction (EMI) has become popular in higher educational institutes, in particular, in countries where English is used as a second or foreign language due to the internationalization and marketization of higher education (Tsou & Kao, 2017). Humanities and social sciences faculties around the world, including, in Sri Lanka encourage their students to pursue degrees in the English medium due to the perceived benefits of EMI. According to the Sri Lanka Labor Force Survey (2021), graduate unemployment, particularly the unemployment among arts graduates, is a serious problem in Sri Lanka. Gunaratne, et al., (2018) claim that poor English language proficiency is a key factor for unemployment among arts undergraduates. As a result, faculties of humanities and social sciences of Sri Lankan universities have introduced their degree programs in English with the aim of developing English language proficiency of their undergraduates. Various support programs have also been developed by universities to enhance the English language skills of the students whose first language is not English. However, the students may not fully benefit from EMI programs if such support programs are not properly designed and popularized among students. The extent to which students have benefited from such English programs for their academic life is an underexplored area, in particular in the Sri Lankan higher educational context. The present study addressed this research gap by investigating the support that students received in an English support program called English for academic purposes offered by a state university in Sri Lanka. Accordingly, the research question was ‘What do you think about the English for Academic Purposes course offered by the university?’ Employing non-probability convenience sampling techniques, the present study collected data through an online survey from 107 students following different subjects in the humanities and social sciences faculty of the selected university. The findings showed that the majority of students believed that the English for academic purposes course was useful to follow their degrees in EMI (81.3). Also, the participants have selected EMI as there was a support program to develop their English language skills (75.7%). The students are satisfied with other opportunities, such as English-speaking clubs and events provided by the university to develop their English language skills (74.7%). Although there are successful English support programs that the majority of students are satisfied with, most of the humanities and social sciences students follow their degrees in their mother tongue. Pursuing a degree in one’s mother tongue may limit opportunities in the global context and restrict their access to resources such as reading materials. Also, they may get fewer opportunities in the competitive job market. Hence, the article concludes with recommendations that steps should be taken at the faculty level to popularize EMI among humanities and social sciences students. Also, further research should be conducted on EMI policies and practices in Sri Lanka.

Keywords: *English medium instruction, English for academic purposes, support programs*

¹ Department of English Language Teaching, University of Sri Jayewardenepura
sampath@sjp.ac.lk

Impact of a Brief Mindfulness Intervention on English Language Reading Comprehension among Advanced Level Students in Sri Lanka

W. A. I. Rodrigo^{1*}, A. Baminiwatta²

Reading can be regarded as a skill that involves cognitive functions such as attention, focus and concentration. Empirical studies provide evidence suggesting that anxiety experienced whilst reading can hinder reading comprehension of an individual. Moreover, mindfulness is recognized for its effectiveness in alleviating anxiety, and improving attention and concentration. There has been a recent surge in interest towards integrating mindfulness practices in education. A few recent studies suggest that mindfulness training facilitates language learning. However, empirical research on the effects of mindfulness training on reading performance is scarce. This study aimed to find out whether a mindfulness intervention would improve reading comprehension among adolescent students, and whether a reduction in anxiety or an increase in self-report mindfulness level may be mechanisms underlying this effect. An experimental study was conducted among Advanced Level students in two National schools in Sri Lanka. Twenty students each were allocated to an intervention and a control group. The intervention group underwent a two-week mindfulness intervention, where the students practiced a 15-minute guided mindfulness meditation every day under the supervision of a psychiatrist. The performance on a reading comprehension task in English was assessed along with self-report measures of mindfulness and anxiety at the beginning and end of the two weeks in each group. Mindfulness was assessed using the validated Sinhala version of the Mindful Attention Awareness Scale, whereas anxiety was assessed using the State Trait Anxiety Inventory. The age composition of the intervention and control group was identical, with equal numbers of students aged 17 and 18. The majority (67.5%) of participants were female students. Within- group effects tested using paired samples t-tests indicated that the students' performance on the reading comprehension task improved significantly after the intervention. There was a numerical reduction in anxiety and a numerical rise in self-report mindfulness in this group. However, when tested against the control group using analysis of covariance (ANCOVA), only the reduction in anxiety was statistically significant. Mediation analysis did not reveal a significant mediating role of anxiety or self-report on the effect of the intervention on reading comprehension. The non-significant effects may have been caused by the limited sample size and brevity of the intervention. These findings suggest that practicing mindfulness can be helpful in improving English reading skills among school students. Therefore, training English language teachers to introduce brief mindfulness exercises to students during classes could be a potential strategy to enhance second-language acquisition among adolescent students. However, these findings are preliminary, and studies using larger and more representative samples are required before strong recommendations can be made.

Keywords: *Reading comprehension, anxiety, mindfulness, meditation, students*

¹ Faculty of Medicine University of Sri Jayewardenepura

² Department of Psychiatry, Faculty of Medicine, University of Kelaniya
aroashaindika@gmail.com*

The effectiveness of ChatGPT in enhancing the vocabulary acquisition of G.C.E Advanced Level students in Sri Lanka

M. I. S. de Silva¹

In addition to mastering the four main language skills, namely, reading, writing, listening and speaking, vocabulary acquisition is also an important part of language learning. In fact, learning new words and expanding vocabulary also improves learners' reading comprehension, writing, and communication skills. According to the reviewed literature, traditional methods of teaching/learning vocabulary which are commonly employed in the language classroom are using flashcards, noting down definitions, and preparing thematic vocabulary sets. However, a common characteristic observed in these techniques is their frequent use of rote memorization over meaningful application. According to recent research, the commonly used AI-powered language learning applications are ChatGPT, Bard, Duolingo and Bing which can be helpful in enhancing vocabulary acquisition by providing personalized, interactive learning based on various real-life contexts. Studies also show that AI tools have the ability to imitate human-like interactions and provide immediate responses, resulting in greater student engagement and vocabulary retention. The studies that focus on the student and teacher perceptions regarding the use of AI-driven applications such as ChatGPT highlight its possible benefits; however, there is a gap in the literature on its practical application in the English Language Teaching (ELT) classroom. Although ChatGPT has proven to be an immensely useful educational tool, its effectiveness in enhancing English vocabulary acquisition among G.C.E. Advanced Level students remains unexplored. Hence, this study aimed to investigate the effectiveness of ChatGPT as a tool for improving English vocabulary among G.C.E. Advanced Level students and to compare it with traditional vocabulary learning methods. A total of 30 grade 12 students from a semi-government school were randomly divided into two groups: 15 students in the experimental group (using ChatGPT) and 15 in the control group (using traditional methods). Both groups completed a pre-test that tested their knowledge of 30 English words drawn from G.C.E. Advanced Level English past papers from 2020 to 2022. Over four weeks, the experimental group used ChatGPT, for 20 minutes, two times per week, focusing on vocabulary exercises, while the control group used traditional methods such as writing down word definitions, studying thematic vocabulary sets and using flashcards. The pre-test was readministered as a post-test in the fifth week. The study used both quantitative and qualitative data. In order to compare the pre- and post- test scores of both groups, a t-test was used. The results revealed a statistically significant improvement in the experimental group over the control group. In addition, as shown by the qualitative data gathered through face-to-face interviews, students in the experimental group equated ChatGPT to a human teacher, which helped them learn and apply vocabulary more effectively. Contrastingly, the control group felt that their methods were mainly limited to memorizing definitions. In conclusion, compared to traditional methods, ChatGPT is more effective in improving vocabulary acquisition among G.C.E. Advanced Level students, as indicated by the higher average test results of the experimental group. However, future research could use a bigger, varied samples and a lengthier learning duration. This helps strengthen findings, generalizability, and promote practical applications in the real classrooms.

Keywords: *ChatGPT, vocabulary acquisition, artificial intelligence, language learning*

¹ Department of English Language Teaching, University of Sri Jayewardenepura
suvinidesilva@sjp.ac.lk

Technology, Innovations and Inventions

Mental Health Awareness and Stigma in Different Cultures: The Role of Facebook in Shaping Perceptions and Reducing Stigma

R. R. N. P. B. M. Rusiru Galagoda¹, K. G. Iranga Dilshan^{2*}

Knowledge and perception of mental health and attitude towards it differ across cultural characteristics including beliefs and norms. Currently, social media sites such as Facebook are major tools through which information and perception on mental health are spread. As a social network with millions of users, Facebook provides an invaluable opportunity for people and society, from different corners of the globe, to discuss their experiences, seek information, and share concerns regarding mental health. This paper seeks to establish how Facebook activism can help in the promotion of mental health awareness and reduction of stigma in the current society with special reference to cultural differences. This paper aims to analyze the possibilities of Facebook in minimizing mental health stigma in culturally diverse communities and cultural differences of response towards Facebook activism. To develop culturally appropriate solutions for mental health issues, it is crucial to know how much Facebook can help prevent these stigmas across different cultures. This paper used a mixed-method approach to analyze both the qualitative and quantitative views on cultural influences on Facebook's content regarding mental health issues. Participants were active Facebook users belonging to three different cultural groups; the reason for this approach was to obtain data from a diverse range of perspectives on mental health. The research data was collected using online questionnaires developed for participants from the selected Facebook groups discussing mental health. The other data was collected voluntarily from post analyses, comments and mental health related campaigns from such groups. To complement firsthand user data, mental health professionals and social influencers were also consulted for professional opinions about the role of the platform in eradicating stigma. Quantitative analysis included a content analysis of the number, types and frequency of the mental health posts, the level of engagement, and sentiment analysis of the comments section. Thematic analysis was used in the qualitative approach to understand the frequency of users' engagement and cultural differences on issues to do with mental health issues. The findings show that it is possible to reduce mental health stigma by use of Facebook, but this was found to vary with culture. Specific cultural groups reply positively and constructively to mental health content, while others express more stigmatization and misperceptions. Qualitative and quantitative analyses revealed that positive words, firsthand narratives, and encouraging comments may help enhance a culture of empathy on Facebook in some cultures. Facebook can result in substantial changes in mental health attitudes and destigmatization across populations; however, cultural factors are primary modulators of the experience and processes involved. Specific recommendations for culturally sensitive mental health campaigns are made, which provide guidance on how to use Facebook effectively in fighting mental health stigma. The present research emphasizes the role of culture in the design of web-based mental health interventions and the need for increasing mental health literacy and reducing stigma across countries. Engaging and constructive talk, examples from real life, and encouragement did make one culture more empathetic and suggested that Facebook can be used to lessen the stigma in some cases.

Keywords: *Awareness Campaigns, Cultural Perceptions, Facebook, Mental Health, Stigma.*

^{1,2} Department of Philosophy and Psychology, University of Sri Jayewardenepura
iranga18dilshan@gmail.com*

Effective Use of Food Waste: A Study in Faculty of Engineering, University of Ruhuna

W. T. G. Samantha¹

A major threat to developing countries is food waste, which negatively influences the concept of sustainable development that most countries want to achieve. Another important issue is the incomplete food waste management systems in place in these countries, which lead to both environmental and population health problems. Although the escalating issue of food waste presents critical challenges, it creates opportunities for sustainable energy production. In recent years, there has been a growing global interest in searching for sustainable energy sources through effective waste management mechanisms. A waste management technique called anaerobic digestion is used to recycle organic waste materials and create biogas that is rich in organic matter and energy. Food waste, when properly managed, serves as an excellent feedstock for the production of biogas, while educational institutions or corporate complexes are ideal locations to implement biogas production systems due to the abundance of food waste generated by cafeterias and other dining facilities. This paper explores the effective utilization of food waste accumulated in faculty canteens and hostels of the Faculty of Engineering, University of Ruhuna, Sri Lanka, as a substrate for biogas production through anaerobic digestion. Especially at the current economic crisis, where state institutions face severe fund constraints, this study aims at providing a cost-effective alternative energy option to reduce recurrent expenditure effectively and environmentally friendly. Utilizing an experimental method, primary data were collected by measuring the weight of food waste over a one-month period from eight collection points that were established in the main canteen and the student hostels located within the faculty premises after educating the campus community on the importance of waste segregation. To make this segregation easy, different colors were introduced for the waste bins. A biogas unit of 15m³ was established to match the volume of food waste collected daily from the university premises. It was found that around 170m³ of biogas and 2180 liters of liquid biofertilizer were generated from the collected food waste, which is worth more than one million. This result was obtained without providing any pretreatments to increase the process efficiency. Studies have been carried out to improve biogas production yield and waste degradation rate by applying different pretreatment methods. It was found that the use of ultrasound, microwaves and pretreatment of food waste under alkaline conditions resulted in high process efficiency, improving the final outcomes. Findings of this basic study underscore the importance of policy frameworks and community engagement in promoting food waste-to-biogas initiatives as a crucial step towards sustainable energy and waste management practices.

Keywords: *Food waste, Sustainable energy, Anaerobic digestion, Waste management*

¹ Department of Interdisciplinary Studies, Faculty of Engineering, University of Ruhuna
wsgsamantha@gmail.com

Factors influencing entrepreneurial intention among the youth in Sri Lanka

W. T. G. Samantha¹

The entrepreneurial intention (EI) can be defined as the "self-acknowledged conviction by an individual that they intend to start a new business venture and consciously plan to do so at some point in the future. This reflects the individuals' proactive mindset and commitment towards establishing a business. Over the years, this concept has gained significant attention, particularly as the youth's growing interest in entrepreneurship has been recognized as the key driver of economic growth. Fostering such intentions among young people has been identified as a key factor which improves economic development while reducing youth unemployment considerably in Sri Lanka. Especially in the current context, where there is a weakened production economy locally, entrepreneurship can play a major role in extending exports into the globe. It was stressed that starting, success and longevity of a business considerably depend on the intensification of the entrepreneur. Thus, the objective of this study is to explore entrepreneurial intentions among undergraduates who are about to move into the work-world. This group represents a key demographic for fostering future entrepreneurs who can contribute to the country's economic development. Data was collected from a stratified random sample of 145 undergraduates enrolled in state universities across Sri Lanka. A self-administered questionnaire, conducted through an online mode, was used to gather responses. A Validated 5-point Likert scale questions were set to represent the different dimensions of entrepreneurial dimensions. Followed by a confirmatory factor analysis, an AMOS based measurement model and finally a structural equation model were estimated to identify significant aspects of entrepreneurial intention. All the latent constructs were consistent, and the models were a good fit according to the prescribed criteria. It was found that entrepreneurial self-efficacy, entrepreneurial attitudes, and subjective norms have significantly contributed to predicting entrepreneurial intention while perceived innovativeness was insignificant. Results confirmed that university students who possess a positive attitude possess a higher intention on starting a business, while the students who believe in their capacity to reach the intended targets even under constrained environments are also inclined to hold higher entrepreneurial intention. Further, the students' belief that they are supported by the behaviors of close social ties will demonstrate a higher willingness of startups. Hence, it is stressed that the role of higher education is cultivating these significant traits in the students to increase entrepreneurial intention and thereby expand the quality and the quantity of ventures in the Sri Lankan economy.

Keywords: *Entrepreneurial intension, entrepreneurial self-efficacy, subjective norms, entrepreneurial attitude, youth*

¹ Department of Interdisciplinary Studies, Faculty of Engineering, University of Ruhuna
wtgsamantha@gmail.com